

ÖVERSIKTSPLAN

Antagandehandling 2021

Kristinehamns
kommun

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

I Inledning

Vad är en ÖP?	6
Utgångspunkter	8
Kommunens vision och koppling till andra styrdokument	12

2 Utvecklingsstrategi

Övergripande inriktning och mål för den fysiska planeringen	16
Attraktiva livsmiljöer och ett välfungerande vardagsliv för alla	18
Regionförstoring, kommunikationer och transporter	20
Hållbar och klimatanpassad samhällsplanering	22
En stärkt identitet	24
God planberedskap för verksamheter	26
Visionsbild för Kristinehamn i regionen	27
Visionsbild för kommunen	28
Visionsbild för Kristinehamns tätort	29

3 Markanvändning

Läsanvisning	32
Transporter och infrastruktur	33
Gång- och cykeltrafik	34
Kollektivtrafik	36
Järnvägstrafik	38
Vägnät	44
Hamn och sjöfart	46
Grönstruktur	48
Bostäder	56
Verksamheter	58
Stadsbygd och tätortsområden	62
Kristinehamns tätort	62
Ölme tätort	71
Björneborgs tätort	74
Bäckhammar tätort	78
Nybble	82
Landsbygd	86
Huvudmannaskap	86
Fritidshusområden	87
Landsbygdsutveckling i strandnära läge (LIS)	89
Rudskoga	100
Björneborg	113
Vikebygden	117
Visnums-Kil	122
Ölme	135
Bergsjöbygden	139

4 Hänsyn

Natur och kulturmiljövården	146
Naturvård	146
Kulturmiljövård	148
Friluftsliv och rekreation	150
Areella näringar	152
Råvarutillgångar och samhällsviktiga verksamheter	154
Energidistribution	161
Kommunikationer	162
Vattenförsörjning	163
Avfallshantering	166
Försvar	167
Miljö, hälsa och säkerhet	168
Buller	168
Luftkvalitet	168
Vattenkvalitet	169
Olycksrisker	172
Ras, skred och erosion	172
Förorenad mark	174
Översvämning	174
Genomförande och uppföljning av ÖP	186
Källförteckning	187
Granskningsyttrande från Länsstyrelsen Värmland	190

Illustration framsida och baksida: Mattias Käll
Övriga bilder och kartor i dokumentet är kommunens egna eller från Mostphotos om inte annat är angivet.

I. Inledning

Plan- och bygglagen (2010:900)

3 kap. Översiktsplan

1 § Varje kommun ska ha en aktuell översiktsplan, som omfattar hela kommunen.

2 § Översiktsplanen ska ange inriktningen för den långsiktiga utvecklingen av den fysiska miljön.

Planen ska även ge vägledning för beslut om:

1. hur mark- och vattenområden ska användas, och

2. hur den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras.

Planen är inte bindande.

3 § Kommunen ska i översiktsplanen redovisa grunddragen i fråga om den avsedda användningen av mark- och vattenområden för hela kommunen. Grunddragen ska framgå av en karta.

4 § Kommunen ska i översiktsplanen redovisa de förhållanden som med hänsyn till de allmänna intressena i 2 kap. kan ha en väsentlig betydelse för sådana beslut som avses i 2 § andra stycket. Riksintressen enligt 3 eller 4 kap. miljöbalken ska alltid redovisas.

Av planen ska det även framgå hur kommunen anser att:

1. riksintressen ska tillgodoses

2. gällande miljö kvalitetsnormer enligt 5 kap. miljöbalken ska följas och

3. förhållanden av väsentlig betydelse i övrigt bör beaktas.

5 § Av översiktsplanen ska även följande framgå:

1. hur kommunen avser att tillgodose det långsiktiga behovet av bostäder

2. hur kommunen i den fysiska planeringen avser att ta hänsyn till och samordna översiktsplanen med relevanta nationella och regionala mål, planer och program av betydelse för en hållbar utveckling inom kommunen

3. sådana områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen som avses i 7 kap. 18 e § första stycket miljöbalken

4. kommunens syn på risken för skador på den byggda miljön som kan följa av översvämning, ras, skred och erosion som är klimatrelaterade samt på hur sådana risker kan minska eller upphöra

5. om översiktsplanen avviker från en regionplan för länet, på vilket sätt den gör det och skälen för avvikelsen och

6. sådana områden och verksamheter som angår två eller flera kommuner eller är av regional betydelse.

Om länsstyrelsen inte har godtagit planen i en viss del, ska det anmärkas i planen.

6 § Översiktsplanen ska utformas så att innebörden av den tydligt framgår.

Planen får för en viss del av kommunen redovisas med en annan detaljeringsgrad än för kommunen i övrigt

6 a § Kommunen ska i översiktsplanen redovisa planens väsentliga konsekvenser.

6 b § Om en betydande miljöpåverkan kan antas enligt det beslut som avses i 9 § andra stycket eller föreskrifter som regeringen har meddelat med stöd av 6 kap. 4 § miljöbalken, ska kommunen redovisa miljökonsekvenser i översiktsplanen på ett sätt som uppfyller kraven i 6 kap. 11, 12 och 16 §§ miljöbalken.

Om en betydande miljöpåverkan inte kan antas enligt det beslut som avses i 9 § andra stycket, ska kommunen i planen redovisa skälen för sin bedömning i den frågan.

Vad är en ÖP?

Översiktsplanen är ett viktigt strategiskt verktyg och styrdokument för hela kommunens utveckling. Den ska visa kommunens viljeinriktning och ska genom att redovisa grunddragen i mark- och vattenanvändningen ange kommunens syn på hur den byggda miljön ska bevaras och utvecklas, skapa spelregler för dem som bor, bygger, verkar och besöker kommunen på olika sätt.

Alla kommuner ska ha en aktuell översiktsplan (ÖP) som omfattar hela kommunen (3 kap 1§ Plan- och bygglagen (PBL)). Översiktsplanen ska ange inriktningen för den långsiktiga utvecklingen av den fysiska miljön. Planen ska också ge vägledning för beslut om hur mark- och vattenområden ska användas och hur den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras. Myndigheter ska i vissa fall även använda ÖP som underlag vid prövningar (5 § förordning om hushållning med mark- och vattenområden). Det regionala tillväxtarbetet och därmed det regionala utvecklingsprogrammet ska samordnas med bland annat kommunernas ÖP (4 § förordningen om regionalt tillväxtarbete).

Översiktsplanen är en vägledande plan och inte juridiskt bindande. Eftersom det endast är en vägledande plan går den heller inte att överklaga. Planen är dock väldigt betydelsefull för efterföljande prövningar och planering av enskilda intressen, varpå allmänhetens deltagande är av stor vikt vid framtagandet av planen.

Kommunen är fri att utforma ÖP som det passar kommunen bäst. Kommunen är dock skyldig att tillgodose riksintressen (enligt 3–4 kap Miljöbalken (MB)) samt att iaktta miljö kvalitetsnormer (enligt 5 kap MB).

Många kommuner brukar ha en planeringshorisont på ett par decennier. Kommunens översiktsplan ska hållas aktuell, vilket betyder att den ändå ska aktualitetsprövas minst en gång per mandatperiod. Kommunens nuvarande översiktsplan antogs 2006 och kommunfullmäktige tog 2014-09-25 (§85) ett beslut om att ge kommunstyrelsen uppdraget att påbörja arbetet med att revidera kommunens översiktsplan.

Syftet med att revidera översiktsplanen är att få en plan som är mer aktuell och anpassad till nya lagar och bestämmelser och som uttrycker kommunens samlade utvecklingsvilja. Syftet är också att stärka kopplingen

mellan den fysiska planeringen och kommunens utvecklings-/tillväxtplanering och investeringsplanering. Därav har kommunens lokala tillväxtprogram – LTP (Kristinehamns kommun, 2013) integrerats i översiktsplanen och LTP utgår därmed som styrdokument.

Läsanvisning

Översiktsplanedokumentet ska läsas tillsammans med tillhörande kartor som finns i dokumentet. I flera frågor som hanteras i översiktsplanen finns mer fördjupade underlag. Hänvisningar till dem görs löpande i texten, med författare och årtal inom parentes samt längst bak i källförteckningen. I dokumentet finns också några ”pratbubblor” om att det finns mer att läsa gällande olika underlag och fördjupningar. Faktarutor för mer information återkommer också på flera uppslag.

I samband med uppstarten av arbetet med att ta fram en ny översiktsplan lanserade Boverket en ny modell för hur en översiktsplan ska se ut, den så kallade ÖP-modellen. Kristinehamns kommun valde då att förhålla sig till föreslagen modell i de delar som var möjliga.

Översiktsplanen i förhållande till andra planer

En kommunomfattande översiktsplan anger ställningstaganden för ett flertal frågor som berör hela kommunen. En översiktsplan är vägledande för efterföljande planering och har ett förhållande till övriga planinstrument. Bilden nedan redogör för respektive planinstrumentets funktion:

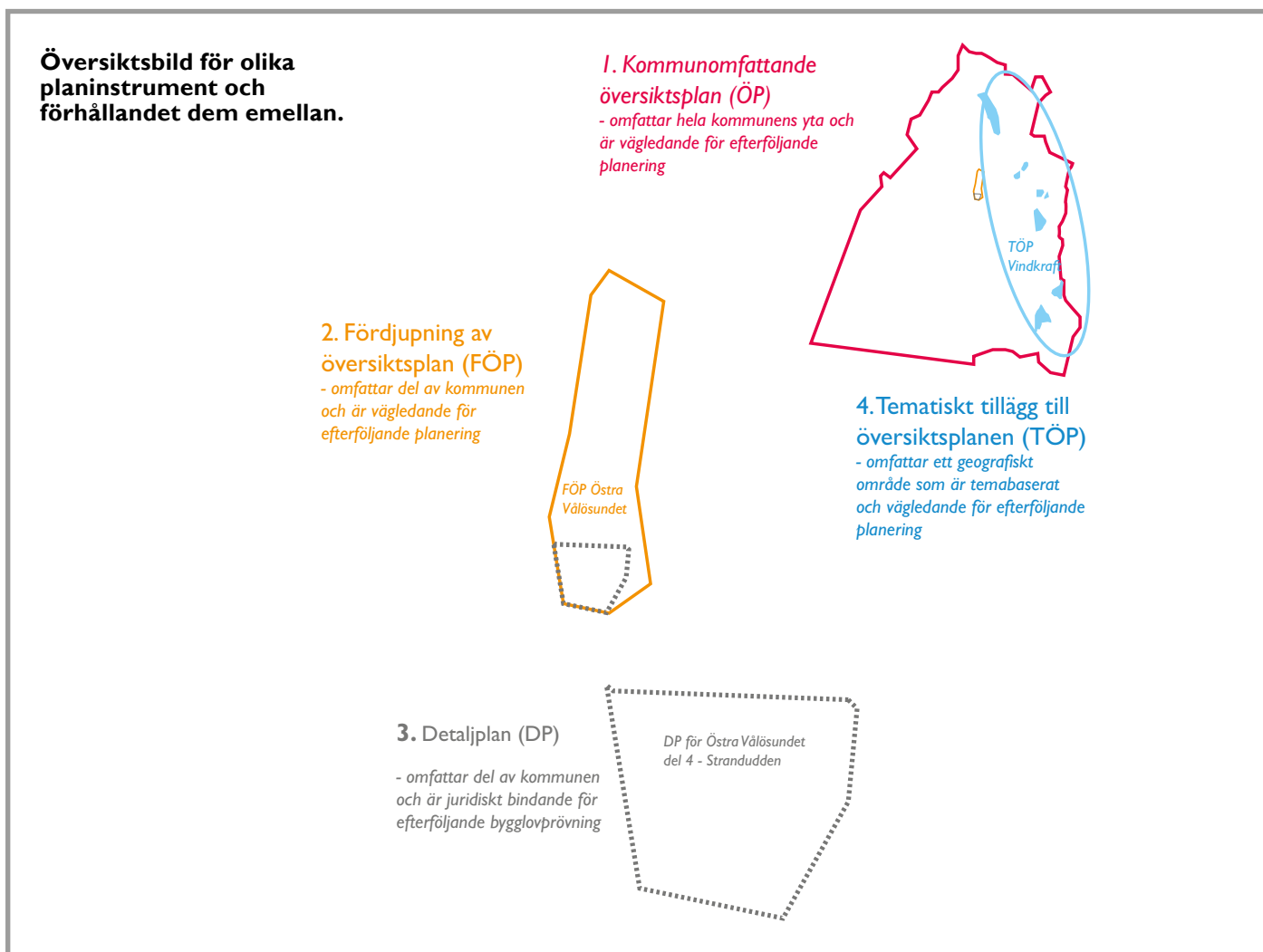
1. Kommunomfattande översiktsplan (ÖP)
2. Fördjupning av översiktsplan (FÖP)
3. Detaljplan (DP)
4. Tematiskt tillägg till översiktsplan (TÖP)

En detaljplan är det juridiska planverktyget som slutligen styr ett bygglov.

I samband med att Kristinehamns kommun antar en ny översiktsplan behöver också ställning tas till tidigare översiktsplanering. Denna översiktsplan ersätter följande planer:

- Översiktsplan för Kristinehamns kommun (2006)
- Tematiskt tillägg till översiktsplanen, vindkraft (2008)
- Fördjupad översiktsplan för Posseberg (1993)
- Fördjupad översiktsplan för Marieberg (1998)
- Fördjupad översiktsplan för Östra Vålösundet (2010)

Kommunen tar också fram en FÖP för västra Vålösundet. Syftet med den fördjupningen är att klargöra planeringsförutsättningar för områdets utveckling, inför eventuella revideringar av detaljplaner och framförallt för att hantera framtida utbyggnad av kommunalt vatten- och avlopp. Kommunen har också samverkat tillsammans med kommunerna Karlskoga, Lekeberg och Örebro genom att utreda en gemensam sträckning i kommunernas översiktliga planering. (Se textavsnittet om järnväg på sidan 39).

Utgångspunkter

Världen och Sverige genomgår en stark urbaniserings-trend där allt fler människor väljer att flytta till större städer. Mindre orter måste bli så attraktiva som möjligt för att behålla och attrahera invånare, samtidigt som goda kopplingar till större orter blir en viktig utvecklingsfråga.

I Sverige ser kommunernas förutsättningar för en hållbar tillväxt och utveckling, och framtida utmaningar och möjligheter dock väldigt olika ut. Det är stora skillnader mellan olika kommungrupper och deras framtida utmaningar. En kommun som Kristinehamn har exempelvis helt andra förutsättningar och utmaningar än Karlstad eller Stockholm.

Kommuntyp

Kristinehamn tillhör enligt Sveriges kommuner och landstings kommungruppsindelning "lågpendlingskommun nära större stad", vilket visar att vi varken är storstadskommun eller glesbygdskommun (SKL, 2017). Det innebär, kopplat till den trendutveckling som beskrivs, att Kristinehamn har fördelar av att ligga placerat i ett geografiskt sammanhang nära två större städer (Karlstad och Örebro). Det är bra med ett kommunikationsstrategiskt läge för att kunna ha den fördel som krävs för att kunna fortsätta att planera för en ökad tillväxt. Med en stabil eller en ökad befolkningstillväxt, vilket genererar ett större skatteunderlag, skapas möjligheter att planera för en god bebyggd miljö med den

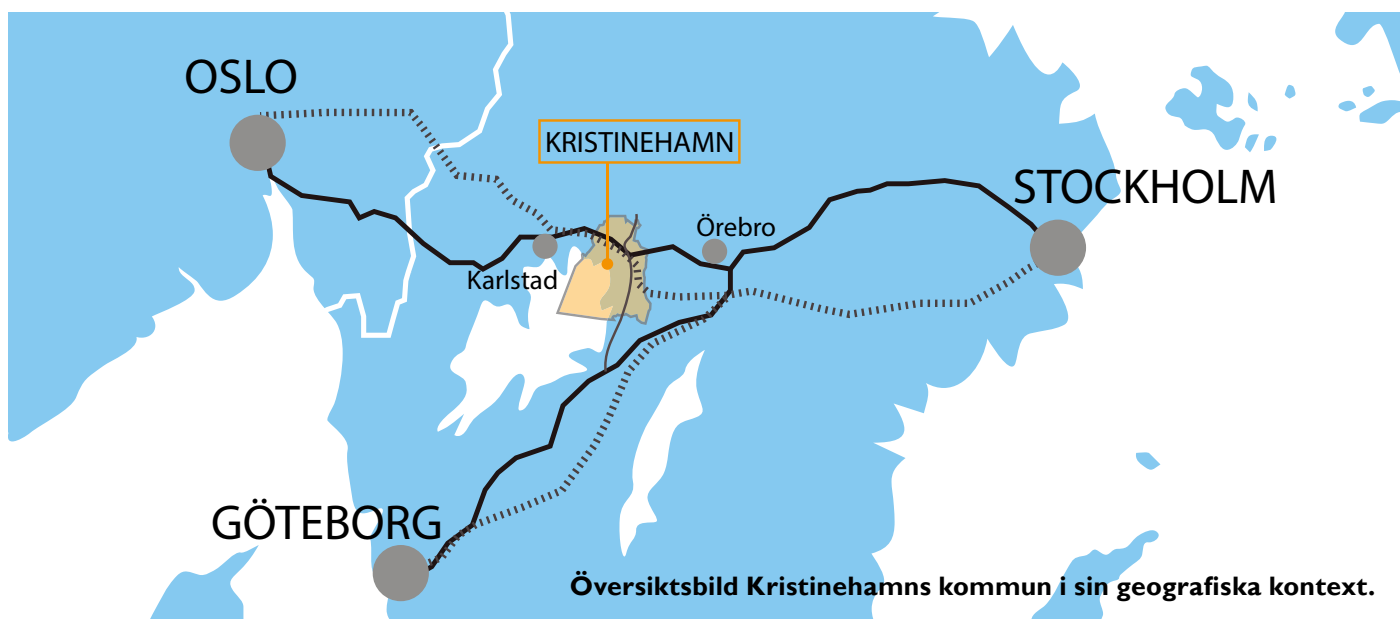
bebyggelse, infrastruktur samt grönstruktur som krävs för att människor ska uppfatta sin livsmiljö som attraktiv.

Befolkningsutveckling

På 1970-talet var befolkningmängden i Kristinehamns kommun uppe mot 28 000 invånare. Åren som följde därefter kännetecknas av en minskande befolkningstillväxt. Efter år 2000 har befolkningen slutat minska och efter 2010 har den ökat något. Idag är befolkningen cirka 24 500 invånare.

Kristinehamn som hör till Karlstads lokala arbetsmarknadsregion (LA-region)* visar på en befolkningsutveckling där tillväxten framförallt är koncentrerad till Karlstad, medan flera kranskommuner har det svårare. Detta är särskilt tydligt i LA-regioner med universitet och högskolor, vilket är fallet i både Karlstads och Örebros fall. Kristinehamn har ett negativt flyttnetto när det gäller unga människor (20–30 år) men samtidigt ett svagt positivt flyttnetto när det gäller övriga åldersgrupper. Demografiskt utgör 40-talisterna en stor befolkningsgrupp, vilket kommer att innebära en större andel äldre då vi blickar mot 2030.

* LA-region, är en indelning av Sverige i lokala arbetsmarknadsregioner som funnits som statistiskt begrepp sedan 1990. Revidering görs vart femte år. Regionförstoring innebär att LA-regioner växer samman när arbetspendlingen mellan kommuner som tidigare ingått i olika LA-regioner överstiger en viss nivå.

När det gäller befolkningskoncentrationen i kommunen så är den främst koncentrerad till Kristinehamn och övriga tätorter. Det finns dock ytterligare ett antal befolkningskoncentrationer i vissa delområden av kommunen medan andra är mer glesbefolkade eller helt saknar befolkning. Kristinehamn är kommunens huvudort med 18540 invånare. Björneborg har 1 330 invånare, Bäckhammar 350 invånare och Ölme 230 invånare. Nybble är klassat som en så kallad småort, med 140 invånare (Kristinehamns kommun, 2017).

Annars består kommunen av ett antal starka bygder där befolkningen är spridd över ett större område,

såsom i Visnum, Ölme och Rudskoga. Kommunen har också ett 30-tal fritidshusområden varav några står inför omvandling vilket påverkar sammanställningen över befolkningskoncentrationen på sikt.

Hur befolkningsutvecklingen kommer att se ut i kommunen såväl som i övriga landet framöver beror till stor del på nivån av invandringen och hur mottagandet fördelas mellan landets kommuner. Under 2016 hade Kristinehamn ett invandringsöverskott på 611 personer som var det som avgjorde att kommunen sammantaget fick en befolkningsökning.

Översiktsskarta
Kristinehamns kommun

Korta geografiska fakta

Kristinehamns kommun utgör Värmlands läns utpost mot Örebro län i öster och Västra Götalands län i sydost och inkluderar en omfattande skärgård i Vänern. Kommunen gränsar till Karlstad, Storfors, Karlskoga, Degerfors och Gullspångs kommuner. Kommunens landareal är 746,8 kvadratkilometer. Kommunen består dock av en stor andel vattenareal, hela 632,5 kvadratkilometer i form av bland annat Vänern och

Skagern som utgör de största vattenområdena. Utöver dessa så finns ett stort antal mindre sjöar och vattendrag där Bergsjön utgör kommunens primära vattentäkt. I övrigt består kommunen av stora arealer jordbruksmark och skogsmark.

Kommunen är uppdelad i fem församlingar:
Kristinehamn, Rudskoga, Visnums-Kil, Visnum och Ölme.

Nya förutsättningar för tillväxt

I uppdraget att revidera översiktsplanen ingår att integrera kommunens tillväxtprogram i översiktsplanen. Syftet med tillväxtprogrammet (Kristinehamns kommun, 2013) var att definiera tillväxt ur ett lokalt kommunperspektiv och beskriva vad som ska göras för att nå dit.

Forskningen har under flera decennier försökt förstå vad ekonomisk utveckling egentligen innebär. Befintliga studier ger sällan några förklaringar till vad ekonomisk utveckling egentligen är, inte ens i de fall där det är studiens huvudsakliga syfte görs en skillnad mellan ekonomisk utveckling och ekonomisk tillväxt.

I många fall används begreppet tillväxt ofta synonymt med den lokala ekonomins tillväxt. Författarna till ”Kommunal tillväxt – konsten att hantera lokala förutsättningar” (Fjertorp, Larsson, Mattisson 2012) menar dock att man bör försöka skilja på begreppen ekonomisk tillväxt och kommunal tillväxt eller kommunal utveckling. Kommunal tillväxt anses inte bara syfta till ekonomisk tillväxt, utan till en ökning av det ekonomiska välbefinnandet inom kommunens geografiska område, som vanligen manifesteras genom positiva förändringar i nivån och fördelningen. En av definitionerna som presenteras i ovanstående rapport är följande:

”Kommunal tillväxt handlar om att skapa möjligheter för invånarna att utvecklas på ett sådant sätt att välfärden i ett brett samhällsperspektiv ökar.”

Det är alltså inte så tydligt vad kommunal tillväxt är och vad som skapar den. Några av de vanligaste måtten för kommunal tillväxt är:

- Ökad inkomst per capita eller lönesummeutveckling
- Sysselsättningstillväxt eller förvärvsfrekvens
- Befolkningsutveckling

Befolkningsutvecklingen är exempelvis starkt påverkad av nationell politik och globala trender. Mycket tyder dock på att det har skett en avgörande förändring avseende dessa faktorer under de senaste decennierna. En allt större del av tillväxten är idag beroende av kunskap och kompetens (humankapital), snarare än tillgång till råvaror och billig arbetskraft. Detta gör följande fyra faktorer allt viktigare för kommunal tillväxt:

1. Marknadens storlek

Större regioner växer idag snabbare än mindre regioner. Förklaringen är att stora regioner innehåller ett mer diversifierat utbud av kvalificerad arbetskraft, samt att företag och hushåll kan dra nytta av de skal fördelar som uppkommer genom att fasta kostnader kan fördelas på flera. Stora marknader utökar underlaget för mer specialiserade tjänster och verksamheter som i sin tur attraherar ytterligare inflyttare och investeringar.

Kristinehamns kommun förväntas enligt utförda prognoser endast att växa marginellt under kommande decennier. Förutsättningar för tillväxt blir därmed att:

- Integrera Kristinehamns kommun med andra marknader.
- Öka branschbredden i det lokala näringslivet.

2. Snabbare transporters betydelse för regionförstoring

Regionförstoring skapas genom snabbare kommunikationer och en ökad pendlingsvilja. Större funktionella regioner innebär att företag kan välja bland ett mer diversifierat utbud av arbetskraft samtidigt som individer slipper flytta för att byta jobb inom regionen.

För Kristinehamns del innebär det behov att:

- Förkorta restiderna till omkringliggande arbetsmarknader med hjälp av förbättrad infrastruktur och bättre kommunikationer.

3. Humankapital och attraktiva livsmiljöer

Kunskaps- och serviceinnehållet i produktionen har ökat tack vare övergången från industrisamhälle till kunskapssamhälle. Företagen blir därmed mindre bundna till en viss plats. Under industrisamhället var den viktigaste lokaliseringförutsättningen närhet till råvaror eller energi. Kristinehamn fick t.ex. dess stadsrättigheter tack vare dess strategiska transportläge som utskleppningshamn för järn från Bergslagen.

Övergången till kunskapssamhälle innebär att behovet av välutbildad arbetskraft nu istället utgör den viktigaste lokaliseringförutsättningen för tjänsteföretag och kunskapsbaserad tillverkningsindustri. Detta är en förklaring till varför företag med stort behov av välutbildad arbetskraft koncentrerar sig till storstäder, regioncentra och universitetsorter. Vid studier av hushållens flyttorsaker har det konstaterats att platsens attrak-

tivitet och livsmiljö har blivit allt viktigare. Människor flyttar i högre utsträckning till attraktiva platser och företagen flyttar i sin tur dit det finns kompetent arbetskraft. För att invånarna ska trivas och att fler ska vilja bo i kommunen krävs därför satsningar på kommunens attraktionskraft.

För Kristinehamns del innebär detta att:

- Förbättra och göra befintliga livsmiljöer attraktiva för att behålla, men även attrahera ny arbetskraft.
- Säkerställa kompetensförsörjning för det lokala näringslivet.

4. Teknisk utveckling och innovationer

Teknisk utveckling och förbättringar genom innovationer leder till nya och bättre metoder att tillverka produkter. Nya och billigare produkter och processer är ett resultat av innovationer.

Utbildningsnivå, forskning och utveckling samt interaktivt lärande är faktorer som påverkar innovationer, teknisk utveckling och i förlängningen nya produkter och företag.

För Kristinehamns del kan det handla om:

- Att skapa förutsättningar för att Kristinehamn ska vara den bästa värden för kommersialisering av innovationer inom våra utpekade kompetensområden, som bland annat är skoglig bioekonomi och strömningslära samt hydrodynamik.

Kommunens vision och koppling till andra styrdokument

En ny vision har tagits fram i samband med att den förra, som sträckte sig till 2015, blev inaktuell. Den nya visionen har en framtidshorisont om 15 år. Visionen lyder: Kristinehamn 2030 – den vänliga och nyskapande skärgårdskommunen.

I samband med visionsarbetet lades även till ett antal prioriterade områden och horisontella perspektiv för kommunen att jobba med under kommande 5-årsperiod. Till detta omarbetades också kommunfullmäktiges övergripande mål, som är tänkta att ses över varje år.

Översiktsplanen som är ett av kommunens obligatoriska styrdokument förhåller sig till kommunens vision, prioriterade områden och horisontella perspektiv. När det gäller kommunfullmäktiges övergripande mål så är några av dem relevanta för den fysiska planeringen medan andra inte är det. I framtagandet av huvudinriktningarna för översiktsplanen har visionens prioriterade områden varit en tidig utgångspunkt, men som sedan har kommit att anpassats utifrån de viktiga ingångar och inriktningsmål som den nya översiktsplanen med tillhörande strategier behöver innehålla.

Utöver översiktsplanen så finns det andra styrdokument som en kommun har att förhålla sig till kopplat till samhällsutveckling. Bland dessa har vi valt att se översiktsplanen som det övergripande dokumentet där andra dokument förhåller sig till ÖP, antingen som underlag eller som fördjupade efterföljande dokument som kan ha ett stöd genom översiktsplanens ställningstaganden:

- Energi- och klimatplan (2012)
- Besöksplan (2014)
- Risk- och sårbarhetsanalys (2019)
- Näringslivspolitisk plan (2017)
- Trafikplan (2017)
- Bostadsförsörjningsplan (2018)
- Avfallsplan (2018)
- Centrumvision (2018)
- Översvämningsplan (2019)
- Serviceplan (2021)

Enligt plan- och bygglagen (3 kap. 4 § PBL) ska översiktsplanen även ta hänsyn till nationella och regionala mål, planer, och program för hållbar utveckling inom kommunen. För Kristinehamns kommuns översiktsplan har följande dokument särskilt beaktats:

- Utvecklingsstrategi för Örebroregionen, Regionförbundet Örebro (2010)
- Regional översiktlig planering – rumsligt perspektiv på utvecklingsstrategi för Örebroregionen, Regionförbundet Örebro (2011)
- Värmlandsstrategin 2014–2020, Region Värmland (2014)
- Länstransportplan för regional transportinfrastruktur i Värmland 2018–2029, Region Värmland (2017)
- Uppföljningsbara mål för hållbar fysisk samhällsplanering, Boverket (2015)
- Regionalt trafikförsörjningsprogram för Värmland 2017–2021, Region Värmland (2016)
- Åtgärdsvalsstudie Stockholm-Oslo slutrapport, Trafikverket (2017)

Utifrån visionen, relevanta styrdokument och de identifierade förutsättningar och utmaningar som påverkar Kristinehamns utveckling har ett antal inriktningar och strategier för översiktsplanen tagits fram (läs mer om dessa i kapitel 2 på sidan 17).

I planens miljökonsekvensbeskrivning redovisas hur väl planens inriktning överensstämmer med de nationella miljö kvalitetsmålen och ett nollalternativ jämförs med översiktsplaneförslaget.

Översiktsplanen är ett av kommunens viktigaste verktyg för att möjliggöra en hållbar utveckling utifrån ett ekologiskt, ekonomiskt och socialt perspektiv. Översiktsplanen handlar dock i huvudsak om kommunens mark- och vattenanvändning och kan därför inte hantera alla frågor inom hållbar utveckling. Inför revideringen av denna översiktsplan har särskilda underlag för t.ex. trafik, grönstruktur, översvämnings, bostäder, VA-frågor, trafik och järnväg arbetats fram, vilket ytterligare ska stärka kommunens inriktning avseende hållbar utveckling.

KRISTINEHAMN 2030 – DEN VÄNLIGA OCH NYSKAPANDE SKÄRGÅRDSKOMMUNEN

Vänlig

Här lever vi välkomnande och nära varandra. En genuin känsla av omtanke och medvetenhet genomsyrar vårt samhälle och inspirerar både unga och seniorer. Hos oss kan du utveckla dig själv och få kvalité i livets alla skeden oavsett var du bor, jobbar eller studerar. Vi uppskattar mångfald och har en internationell prägel genom turister, företag och boende som trivs hos oss.

Nyskapande

Vår livskraftiga och kreativa näring bär vidare våra traditioner genom att skapa framtidens innovationer. I våra skolor får alla chansen att växa och använda sina kvalitéer. Vi växer med medvetenhet och skapar tillsammans hållbara livsmiljöer. Vi vågar och vi syns – Kristinehamn är evenemangsstaden där kultur, idrott och matupplevelser möts.

Skärgårdskommun

Här lever du nära vatten och har möjlighet till Sveriges bästa vardagsliv. Vår skärgård och landsbygd bjuder på spontana mötesplatser för rekreation och upplevelser. Från vår idylliska stadskärna tar du dig enkelt till skärgården där Vänern och vår moderna hamn är ett självklart nav för både logistik och båtliv.

2. Utvecklingsstrategi

Fartyget är skapat av Carl-Emil Berglin
och utfört av mästersmeden Erik Moberg.
Foto: Camilla Eriksson

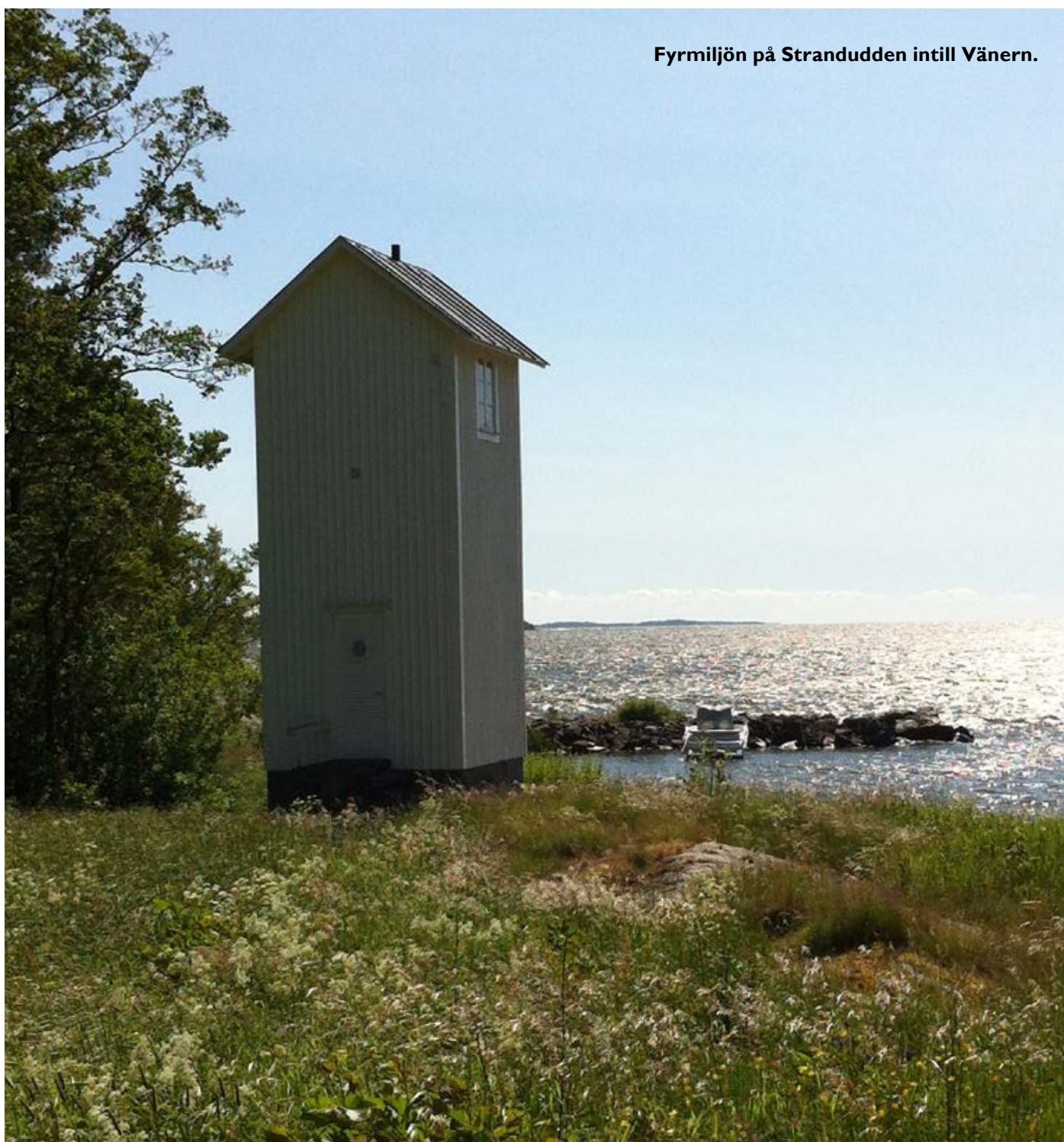

Övergripande inriktning och mål för den fysiska planeringen

Här intill anges fem inriktningsmål som ska styra Kristinehamns översiktsplan och den fysiska utvecklingen. Till varje inriktningsmål finns ett antal strategier som anger vad kommunen ska göra för att arbeta i målens riktning. Målen och strategierna ska ligga till grund för

kommunens investerings- och utvecklingsplanering och ska kunna gå att följas upp i samband med årsredovisning. På efterföljande uppslag fördjupas tankarna med respektive inriktning. De genomsyrar sedan även markanvändningskapitlet (kapitel 3).

Fyrmiljön på Strandudden intill Vänern.

INRIKTNINGSMÅL

STRATEGIER

1. Attraktiva livsmiljöer och ett välfungerande vardagsliv för alla

1. Möjliggöra olika boendeformer i attraktiva miljöer.
2. Erbjuder ett varierat, tillgängligt och kvalitativt fritids- och kulturliv.
3. Utveckla trevligare och mer levande centrummiljöer.
4. Erbjuder lättillgängliga närrekreationsområden i anslutning till tätorterna.
5. Integrera Kristinehamns kommun i Karlstads, Karlskogas och Örebros lokala arbetsmarknader.

2. Regionförstoring, kommunikationer och transporter

1. Bli Värmlands bästa cykelkommun
2. Verka för förkortade restider och välutvecklad kollektivtrafik till Karlstad, Karlskoga, Degerfors och Örebro.
3. Skapa planberedskap för Nobelbanan och en utvecklad järnväg mellan Oslo-Stockholm.
4. Skapa förutsättningar att få Värmlands och Örebro läns regionala huvudhamn i Vänern.
5. Stärka Kristinehamn som intermodal knutpunkt.

3. Hållbar och klimatanpassad samhällsplanering

1. Bygg staden inåt genom förtätning, omvandling och förädling.
2. Låta infrastruktur utvecklas i takt med bebyggelseutveckling och krav.
3. Förbättra möjligheterna för hållbara transportalternativ.
4. Planera med översvämningshänsyn.
5. Möjliggör hållbar energiutvinning genom vind- och vattenkraft.

4. En stärkt identitet

1. Fortsätta med skärgårdsutveckling och stärka kopplingen till Vänern.
2. Koppla järnhantering, transporter och maritim näring till den kulturhistoriska identiteten.
3. Stärka samverkan i östra Värmland och den regionala samhörigheten i det öst-västliga stråken mellan Örebro och Karlstad.
4. Utveckla kulturhistoriskt viktiga platser.
5. Värna om en levande landsbygd, lantbruk och mathantverk.

5. God planberedskap för verksamheter

1. Trygga befintliga näringars markanvändningar.
2. Skapa god planberedskap för etablering av nya verksamheter.
3. Möjliggöra logistikverksamhet i strategiska lägen.

Attraktiva livsmiljöer och ett väl fungerande vardagsliv för alla

Översiktsplanens inriktning pekar på att kommunen ska jobba med attraktiva livsmiljöer och ett väl fungerande vardagsliv för alla. Hur människor får vardagen att fungera är en viktig del i människors liv. Den fysiska miljön såsom infrastruktur, bebyggelse och grönområden påverkar hur människor upplever sina liv och hur de får det att fungera. Att ha som mål att arbeta för ett välfungerande vardagsliv för alla kräver ett synsätt som också inkluderar ett jämställdhetsperspektiv.

Attraktiva boendemiljöer

Först och främst handlar utvecklingen i Kristinehamn om att ta hand om befintliga miljöer och anpassa ny bebyggelse intill äldre bebyggelseområden. Översiktsplanen pekar ut vilka områden som kommunen framför allt ser som möjliga framtida attraktiva boendemiljöer i centrala lägen i staden, men också möjligheter för boende nära vattnet. Läs mer om tänkt markanvändning för respektive tätort i kommunen samt vilka landsbygdsutvecklingsområden som lyfts fram i kapitel 3 på sidan 30.

Tillgängligt fritids- och kulturliv

Kristinehamn är en kommun med tradition av en bred föreningsverksamhet och aktiva satsningar inom såväl idrotts- och fritidsområdet som inom Fotokulturområdet. Att arbeta för ett tillgängligt fritids- och kulturliv handlar om att bekräfta befintliga verksamheters funktioner, platser och sammanhang och möjliggöra dess fortlevnad i den fysiska miljön. Översiktsplanen pekar i markanvändningskartan ut fritidsområden där bland annat de större idrottsanläggningarna ingår.

Kulturmiljöer som är utpekade i kommunens kulturmiljöprogram (Kristinehamns kommun, 1991) är delvis inarbetade i översiktsplanen. Gröna ytor såsom parkmiljöer av olika slag är också funktionella för olika typer av kulturella arrangemang. Här kan exempelvis Picassoudden, Hembygdsgården och Gustafsvik utgöra arenor för konserter och teaterpjäser.

Trevligare och mer levande centrummiljöer

En viktig ingrediens för att skapa folkliv är med hjälp av olika arrangemang, där kulturella inslag i det offentliga rummet är en viktig del, inte minst under kvällstid. Folkliv både dag som kväll kräver också ett tilltalande utbud inom handel, restaurang och café, tjänsteföretag för att nämna några branscher. Här kom-

Mariebergssområdet är ett exempel på omvandlingsområden i Kristinehamn där det kommunala bostadsbolaget är en aktör som gått in och omvandlat tidigare vårdbyggnader till populära lägenhetshus i en attraktiv parkmiljö intill Vänern.

Gustafsvik som är en av kommunens utpekade historiska platser kan också erbjuda en arena för kulturella arrangemang såsom julmarknader och teater- eller dansuppsvisningar.

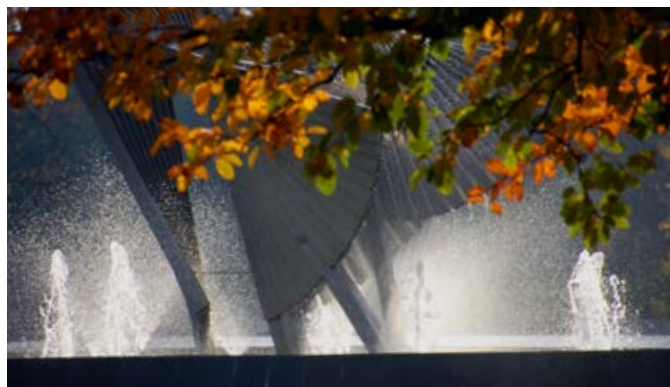
mer den fysiska planeringen in och skapar förutsättningar för att detta ska kunna bli möjligt men lika viktigt är att visa på hur visionen ser ut, vad är det kommunen strävar mot? Kommunen har tagit fram en centrumvision (Kristinehamns kommun, 2017) som sammanfattas med flera ställningstaganden och ett antal konkreta åtgärder. Den lyfter också platser som har potential, och är tänkt att vara ett visionärt verktyg och har ett fokus kring att lyfta stadskärnan, vårt vardagsrum och kommunens skyltfönster. I övrigt finns det också andra offentliga miljöer i kommunen och där lägger översiktsplanen en tonvikt på de mindre tätorternas centrummiljöer.

Att ha nära till rekreationsområden

För att säkra tillgången till bostadsnära natur nämns tillgång, närhet och kvalitet som viktiga aspekter för att lyckas uppnå detta i både planering och förvaltning av den bostadsnära naturen. Att ha närhet till gröna områden är enligt forskningen en förutsättning för att den ska användas ofta. Inom forskningen har 300 meter visat sig vara det gränsvärde för hur långt människor är beredda att gå för att också använda det ofta. Forskningen visar vidare att natur har återuppbyggande effekter och vistelse i natur ger vila och återhämtning och kan leda till mindre stress för människor. Den bostadsnära naturen utgör också en viktig miljö för barns lek och utveckling. Närrekreationskogarna som pekas ut i översiktsplanen underlättar för rekreation och fysisk aktivitet för såväl barn som vuxna och är avgörande för att människor ska uppleva sin livsmiljö som attraktiv.

Att tillhöra både Karlstad och Örebro

Översiktsplanen pekar ut flera saker som ska kunna möjliggöra att kommunen kan integreras med Karlstads, Karlskogas och Örebros lokala arbetsmarknader. Att Kristinehamn ligger på gränsen mellan Värmland och Örebro län utgör en förutsättning för att det ska kunna vara möjligt att knyta sig an arbetsmarknader åt bägge hållen. Att infrastruktur såsom att möjliggöra för snabbtåg och på så vis få närmre genom att möjliggöra arbetspendling på ett annat sätt skapar också bättre förutsättningar för att människor kan välja att bosätta sig i Kristinehamns kommun och samtidigt få vardagslivet att fungera med jobb, hem och fritid.

Svinvallen där Carl Nesjars året runt-fontän är placerad är ett exempel på en centrummiljö som har utvecklats till stadspark för att möjliggöra för mer folkliv i centrum av Kristinehamns tätort.

Björkvallen är ett populärt fritidsområde i Kristinehamns tätort som ligger alldeles intill rekreationsskogen i f.d. A9-skogen. Hit är det nära för de boende på Djurgården och östra Vålösundet. Rekreationsskogarna är av stort värde för bland annat folkhälsan och friluftslivet.

Att kunna pendla till intilliggande arbetsmarknader utgör en viktig aspekt för att välja Kristinehamn som livsmiljö.

Regionförstoring, kommunikationer och transporter

Kommunen har möjligheten att påverka utvecklingen och förbättra pendlingsmöjligheterna till omkringliggande kommuner. Att kunna nå ett större område än bara den lokala arbetsmarknadsregionen (Karlstad) som kommunen idag tillhör är en förutsättning för att kunna attrahera såväl befintliga som kommande invånare och pendlare till Kristinehamn.

Värmlands bästa cykelkommun

Kristinehamn har mycket goda grundförutsättningar för att kunna öka andelen personer som använder cykeln för sina transporter till och från olika målpunkter i vardagslivet. Anledningen är att staden Kristinehamn, där 75 procent av kommuninvånarna bor och lever sina liv, är en väldigt kompakt stad till ytan sett. De resor som är kortare än 5 kilometer går det ofta att nyttja cykeln för. Ett mål om att bli Värmlands bästa cykelkommun handlar om att först och främst förbättra möjligheterna för cykling såsom bland annat ett stornät för cykel i Kristinehamns tätort men också i de övriga mindre tätorterna.

Förkortade restider

Snabb regional kollektivtrafik är viktig för att alla ska ha möjlighet att arbeta även utanför den egna kommunen, samt för det lokala näringslivets möjligheter att rekrytera personal från ett större geografiskt område. För Kristinehamns del är pendlingsmöjligheter till Karlstad och Karlskoga, Degerfors av avgörande betydelse. Kortare restid och förbättrade pendlingsmöjligheter även till Örebro är en av Kristinehamns viktigaste utvecklingsfrågor. Befintlig kollektivtrafik med buss och tåg bör utvecklas för att förbättra pendlingsmöjligheterna samt för att börja bygga trafik mot Örebro, som i sin tur motiverar ytterligare utveckling i trafikutbud och investeringar.

Idag pendlar mellan 1 100 och 1 200 kristinehamnare till Karlstad, cirka 800 till Karlskoga, 200 till Degerfors och 150 till Örebro. Med förbättrad infrastruktur och transportmöjligheter till Örebro finns en väldigt stor potential för Kristinehamn att integreras i Örebros arbetsmarknadsregion. I förlängningen av samma stråk finns även Mälardalen, Stockholm och Oslo. Relationen och kopplingen till det stråket bedöms bli ännu viktigare i framtiden.

I Kristinehamns stadskärna längs den delen av Kungsgatan som är bilfri är redan cykeln ett attraktivt val för att snabbt ta sig fram.

Med förkortade restider med kollektivtrafiken så har Kristinehamn möjligheten att fånga upp ett större arbetsmarknadsområde och få fler in- och utpendlare.

Skapa planberedskap för utvecklad järnväg mellan Oslo-Stockholm

Nobelbanan, som är en del av en utvecklad järnvägssträcka mellan Stockholm och Oslo har diskuterats under decennier och avser den felande järnvägslinken över Kilsbergen, mellan Örebro och Kristinehamn. Idag är körtiden mellan Stockholm och Oslo ungefär 4,5 till 6 timmar beroende på stoppstruktur och fordon. Med en utvecklad bana skulle motsvarande resa ta under 3 timmar och då med betydligt fler stopp än idag. För Kristinehamns del skulle t.ex. restiden till Örebro minska från dagens cirka 1 h 10 min till under 30 minuter, vilket naturligtvis skulle förändra Kristinehamns förutsättningar radikalt. Sannolikt skulle detta göra Kristinehamn till en ännu mer intressant bostadsort.

Huvudhamn i Vänern

Kristinehamns hamn är en av Vänerns största hamnar och kommunen har beslutat att arbeta vidare med att utveckla Vänersjöfarten och att arbeta med näringslivsutveckling kopplat till sjöfart och logistik. Det finns mål om att fördubbla sjögodset samt att införa containerhantering. I linje med detta skapas beredskap i översiktsplanen för att hamnen ska kunna bli en nod för sjöfart i norra Vänern, en regional huvudhamn i Vänern för både Värmlands och Örebro län.

Intermodal knutpunkt

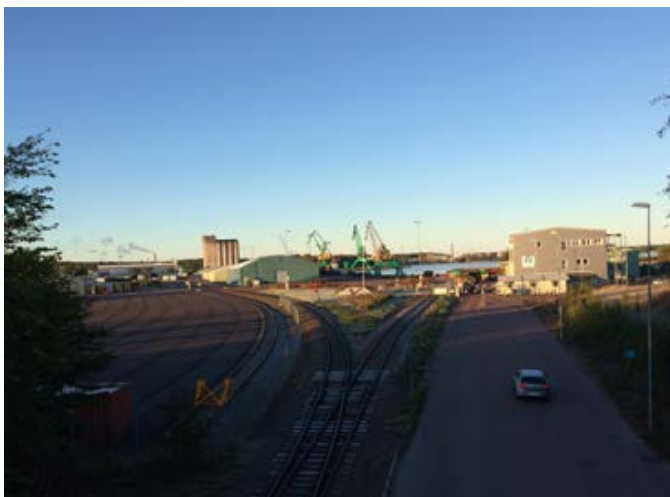
Med hjälp av en utvecklad järnväg mellan Kristinehamn-Karlskoga-Örebro (den s.k. Nobelbanan) skulle Kristinehamn kunna integreras även i Örebros arbetsmarknad, vilket har en enorm betydelse för Kristinehamn. Med Kristinehamns läge utgör järnvägen en viktig komponent för den intermodala knutpunkt som Kristinehamn är med E18, RV26, Värmlandsbanan, Inlandsbanan och hamnen. Kristinehamn har en relativt stor näring inom logistik, åkeri och järnväg och har god potential att växa ytterligare inom dessa branscher. Järnvägen är dessutom viktig för att öka andelen hållbara transporter och genom läget med flera transportslag samlade finns goda möjligheter i Kristinehamn att föra över mer lastbilstrafik till mer hållbara transportsätt som järnväg och sjöfart.

Att möjliggöra för utvecklad järnväg mellan Oslo och Stockholm handlar också om att nya sträckningsalternativ föreslås igenom Kristinehamns kommun.

Kristinehamns hamn är redan idag en av Vänerns största hamnar och kommunen ser gärna en vidareutveckling av hamnverksamheten.

Hamnen och Broängsområdet fungerar också som en intermodal knutpunkt eftersom här möts transporter från såväl järnväg, väg som sjöfart.

Hållbar och klimatanpassad samhällsplanering

Kommunen behöver jobba strategiskt för att uppnå en ändamålsenlig struktur för sina invånare. Det framtida klimatet påverkar också hur och var vi kan bygga. Det är dags att anpassa såväl infrastruktur som bebyggelseområden till de behov som finns idag och fram mot år 2030 för att uppnå en hållbar och klimatanpassad samhällsplanering.

Förtäta, omvandla och förädla

Kristinehamns stad har inte ytmässigt brett ut sig så mycket från centrum, mer än ut mot Vänern, på senare år. Stadens årsringar och olika stadsdelar representerar i huvudsak olika tidsepoker och planeringsideal. De yttre områdena som utgör stadens gräns idag, eller som vi kallar den i översiktsplanen stadsbygdsgräns, får vara gränsen mellan stad och land (landsbygd). En viktig strategi här är att låta bebyggelseutvecklingen ske innanför stadsbygdsgränsen och att se möjligheterna i att förtäta den relativt glesa stadsbygden istället för att glesa ut staden än mer. Markanvändningskartan pekar ut ett antal områden som går att förtäta redan med befintliga detaljplaner alternativt efter framtagandet av ny detaljplan.

Utveckla infrastruktur i takt med bebyggelseutveckling och nya krav

Mycket av den grova infrastruktur i form av ringleder som finns i Kristinehamn planerades på 1960-talet utifrån en planeringsideologi som var en annan än den som finns idag och med en utgångspunkt att staden skulle ha betydligt fler invånare än vad den har. Det gäller nu att jobba strategiskt för att kunna använda befintlig infrastruktur eller anpassa till de behov som finns istället för att först och främst dra fram ny infrastruktur såsom vägar. Vatten- och avloppsnätet samt elnätet är andra viktiga delar av infrastrukturen som är i behov av att utvecklas i takt med bebyggelseutvecklingen men även i takt med att nya krav på standard och regelverk uppkommer.

Sannakajen är ett av stadens pågående omvandlingsområden där nya bostäder ska få ta plats efter att den småindustri som funnits på platsen omlokiserats och marken har detaljplanlagts för ny användning.

Västra Ringvägen är ett exempel på väginфраstruktur som är storskalig och utbyggd i en tid då utgångspunkten var att bli fler invånare än vad vi är idag. Ringlederna i staden fungerar idag främst som en transportled med bilorienterad funktion där det finns en överkapacitet med god marginal.

Möjliggöra för hållbara transportalternativ

Att planera för hållbara transportalternativ handlar om att skapa förutsättningar för att det ska vara möjligt att välja cykeln eller bussen istället för bilen när det handlar om att göra resor inom staden eller någon av de mindre tätorterna. Att prioritera ett cykelnät med god framkomlighet och snabbt och gent mellan olika målpunkter utifrån stadsbygdsgränsen i olika stadsdelar och in mot centrum. En viktig förutsättning för att människor ska kunna använda sig av ett hållbart resande handlar också om att skapa möjlighet för goda järnvägskommunikationer och även för busstrafiken inom tätorterna och den regionala trafiken. Här är på lite längre sikt en utvecklad järnväg mellan Stockholm och Oslo en viktig aspekt för människor att kunna välja tåget istället för flyget. När det gäller godstransporter finns det också stor potential för Kristinehamn att vara med och bidra till hållbara transportalternativ till lastbilstrafiken i form av hamnens läge och funktion som nod för omlastning mellan väg, järnväg och sjöfart.

Planera bebyggelse och lokaliseringar med hänsyn till översvämningsrisker

Bebyggelseutvecklingen ska hantera översvämningsrisker för att säkerställa att människors hälsa och säkerhet inte äventyras. Det kan till exempel handla om att anpassa bebyggelsens placering eller tekniska utformning. Åtgärder för att hantera översvämningsriskerna vid skyfall kräver ett helhetsperspektiv och kommer i många fall att kräva markyta. Utöver åtgärder på kommunal mark krävs åtgärder på privat mark vilket innebär att privata markägare måste involveras i arbetet. All planering och tillståndsprövning ska därför ta hänsyn till kommunens översvämningsplan (Kristinehamns kommun, 2017) och de karteringar och simuleringar avseende översvämmning som finns framtagna.

Hållbar energiutvinning

Kristinehamn har sedan ett antal år tillbaka pekat ut möjliga områden för vindkraftsutbyggnad och flera vindkraftsparker har nu etablerats och flera är tillståndsgivna. Kommunen pekar fortfarande ut platser som är lämpliga för vindkraftsetablering för att även på sikt möjliggöra för hållbar energiutvinning. Kristinehamn har också ett stort kompetensområde inom innovationer kring hydrodynamik och ett stort utvecklingsprojekt har påbörjats kring minikraftverk (vattenkraft) vilket är en annan hållbar energiutvinning.

Cykeln är ett hållbart transportalternativ till bilen. Såväl ur ett miljöperspektiv som ur ett folkhälsoperspektiv.

Kristinehamns centrum översvämmades på grund av ett skyfall i augusti 2014. Nu finns ett kunskapsunderlag i form av en översvämningsplan som baseras bland annat på skyfallssimuleringar.

Kommunen pekar ut områden för vindkraftsetableringar i översiktsplanen vilket möjliggör hållbar energiutvinning.

En stärkt identitet

Kommunens vision anger att vi är en vänlig, nyskapande skärgårdskommun år 2030. Att prata om vad som är en plats identitet kan vara att fånga platsens själ eller bygga vidare på vad som är typiskt för en ort eller en kommun. Kristinehamns förutsättningar har ändrats över tid och dess identitet kan också delvis vara en annan än tidigare. För att kunna attrahera människor behöver identiteten stärkas för att få känslan av trivsel och att platsen är unik vilket i sin tur skapar stolthet.

Det handlar till en viss del om att identiteten inte är helt självklar idag. Tiderna förändras och våra förutsättningar ser olika ut och kan skilja sig från hur det varit tidigare. Lite generellt uttryckt så flyttade tidigare människor dit jobben fanns medan det idag oftare skapas jobb där människor finns. För att fortsätta locka till inflyttning och tillväxt är utvecklingen av kommunen och dess olika platser avgörande för att stärka vår identitet och öka stoltheten och attraktiviteten, vilket avgör i mångt och mycket att människor trivs med att bo i Kristinehamn.

Skärgårdsutveckling och koppling till Vänern

Kristinehamns kommun har under flera år arbetat med skärgårdsutveckling, där Norra Vänerskärgården med dess öar varit föremål för turismsatsningar i form av båttrafik och ökad tillgänglighet till öarna. Flera av grannkommunerna (Karlstad, Hammarö och Grums) har börjat samarbeta kring en samordnad skärgårdstrafik för att möjliggöra olika valmöjligheter kring öarna och knyta ihop Vänerskärgården som besöksmål. Att också jobba med att koppla stadens utveckling i en riktning mot Vänern utgör en viktig del, såväl som att möjliggöra vidareutveckling av de Väneranknutna verksamheter som finns längs med Vänerkusten idag.

Den kulturhistoriska identiteten

Kristinehamn är Bergslagens utpost mot sydväst. Detta har i ett historiskt perspektiv medfört att sjöfart och järnvägskommunikationer skapat en industriell struktur utöver den Bergslagstraditionella. Kommunen utgör tillsammans med Storfors och Filipstad de östra grannkommunerna i länet. Kristinehamn, Storfors och Filipstad har under hundratals år fungerat i en relativt liten nord-sydligt orienterad funktionell region som baseras på transportvägarna (vatten, väg och järnväg) från östra Värmlands bergslag ned till hamnlaget i Kristinehamn.

Att stärka den kulturhistoriska identiteten kan bland annat handla om att lyfta fram järnhanteringen ännu mer och även den maritima näringen i form av den historia som finns i att bland annat vara känd för kunskaper inom båtbyggeri och hamnens funktion genom historien.

Stärka den regionala samverkan och samhörigheten

De regionala sambanden har grundat sig på transportvägar längs dalgångar och vattenvägar i nord-sydlig riktning mot Vänern och Västerhavet. Detta har medfört att Kristinehamn länge har fungerat som en egen centralort som inte har varit särskilt välintegrerad med arbetsmarknaderna västerut och österut. Under de

Alvön och Långön är exempel på skärgårdsöar som gjorts tillgängliga tack vare skärgårdstrafiken.

Bojorten är Kristinehamns flytande stadsvapen och är en symbol för delar av den kulturhistoriska identiteten och stärker definitionen av Kristinehamn som en skärgårdskommun.

senaste decennierna har stora förändringar skett som sätter Kristinehamn i en helt ny regional kontext. I takt med Bergslagens minskade industriella betydelse, de regionala centralorternas ökade betydelse samt förbättrade kommunikationer längs E18 och Värmlandsbanan har de nord-sydliga relationerna försvagats medan de öst-västliga relationerna har ökat i betydelse.

Även om Kristinehamns utveckling idag påverkas i högre grad av de öst-västliga relationerna är den historiska kopplingen till Storfors och Filipstad av stor vikt även idag. Inte minst när det handlar om samarbeten kring gemensamma resurser för att klara de kommunala åtagandena. Idag finns t.ex. samarbetet inom Östra Värmlands räddningstjänst, gemensamt kommunalt lönekontor, gemensam överförmyndarnämnd, och fiberutbyggnad. Eftersom såväl Kristinehamn, Storfors, Filipstad, Karlskoga och Degerfors utgör gränskommuner i sina respektive län är det samarbetet mellan kommunerna över läns- och regiongränsen viktig för att tillvarata kommunernas gemensamma intressen i de respektive länen och regionerna.

Kulturhistoriskt viktiga platser

Kristinehamn har ett rikt kulturhistoriskt arv att ta vara på. En del av de historiska miljöerna är välbevarade och uppmärksammade medan andra kommit i skymundan. Det är viktigt att se över det kulturhistoriska kunskapsunderlag som finns och lyfta fram viktiga platser för att bidra till att lyfta vår historia och stärka vår identitet.

Levande landsbygd

Landsbygden utgör merparten av kommunens yta med goda förutsättningar för jord- och skogsbruksnäringarna. Jord- och skogsbruk står för en viktig del av sysselsättningen på landsbygden men är också viktiga ur ett ekonomiskt perspektiv och kan skapa mervärden i form av upplevelser för besökare och turister. Utvecklingen av landsbygdsföretagen har bidragit till att öka landsbygdens betydelse för såväl kommunen och regionen, som för att skapa nya varor och tjänster för export. Kristinehamn har på senare år också kommit att profileras som en matkommun tack vare flera duktiga mathantverkare, vilket skapar identitet till landsbygden.

Foto: John Persson

Järnleden är en vandringsled som ska symbolisera järnets väg och som är ett exempel på ett projekt som visar upp Kristinehamn i sin historiska kontext med den nord-sydliga kopplingen där järnets väg gick norrifrån ner mot Kristinehamn och fortsatte skeppas ut från Kristinehamns hamn. En fortsättning av vandringsleden norrut in i Storfors kommun kan vara ett sätt att stärka den historiska samhörigheten.

Picassouden är en av kommunens mest uppmärksammade platser men den kulturhistoria som finns intill skulpturen i form av bronsåldersrösen uppe i skogskanten skulle kunna lyftas fram mer för att tydliggöra berättelsen om platsens historia. Staty av Pablo Picasso.

God planberedskap för verksamheter

Trygga befintliga näringars markanvändningar

Att trygga befintliga näringars markanvändning handlar om att ha planstöd för de verksamheter som vi redan har i kommunen. Att de verksamheter som finns och som har nya förändrade behov också har en möjlighet att utvecklas inom befintliga fastigheter eller om så behövs kunna växa utöver det. Kommunens befintliga verksamhetsområden tryggas genom både utpekande i översiktsplanen, men också med detaljplaner.

Skapa god planberedskap för etablering av nya verksamheter

Att skapa planberedskap handlar om att vara redo med planlagd mark, dvs. ha en juridiskt bindande detaljplan som stöd inför en bygglovsprövning när en ny verksamhet vill etablera sig i Kristinehamn. Detta kan vi skapa genom att ha ett varierat utbud av olika typer av verksamhetsmark och god ordning över vad som är möjligt att bebygga på en gång och vad som måste utredas först. Översiktsplanen anger i markanvändningskapitlet ett antal utredningsområden som bör utredas.

Möjliggöra logistikverksamhet i strategiska lägen

Tack vare vårt geografiska läge så stärks allteftersom Kristinehamn som en nod för olika typer av transporter. Det blir ett nav med god geografisk placering i förhållande till E18, Värmlandsbanan, inlandsbanan, 26:an och Vänerhamn. I översiktsplanen pekas verksamhetsområden ut som har möjlighet att inrymma logistikverksamhet och som ligger bra till i förhållande till hamn, järnväg och Europaväg.

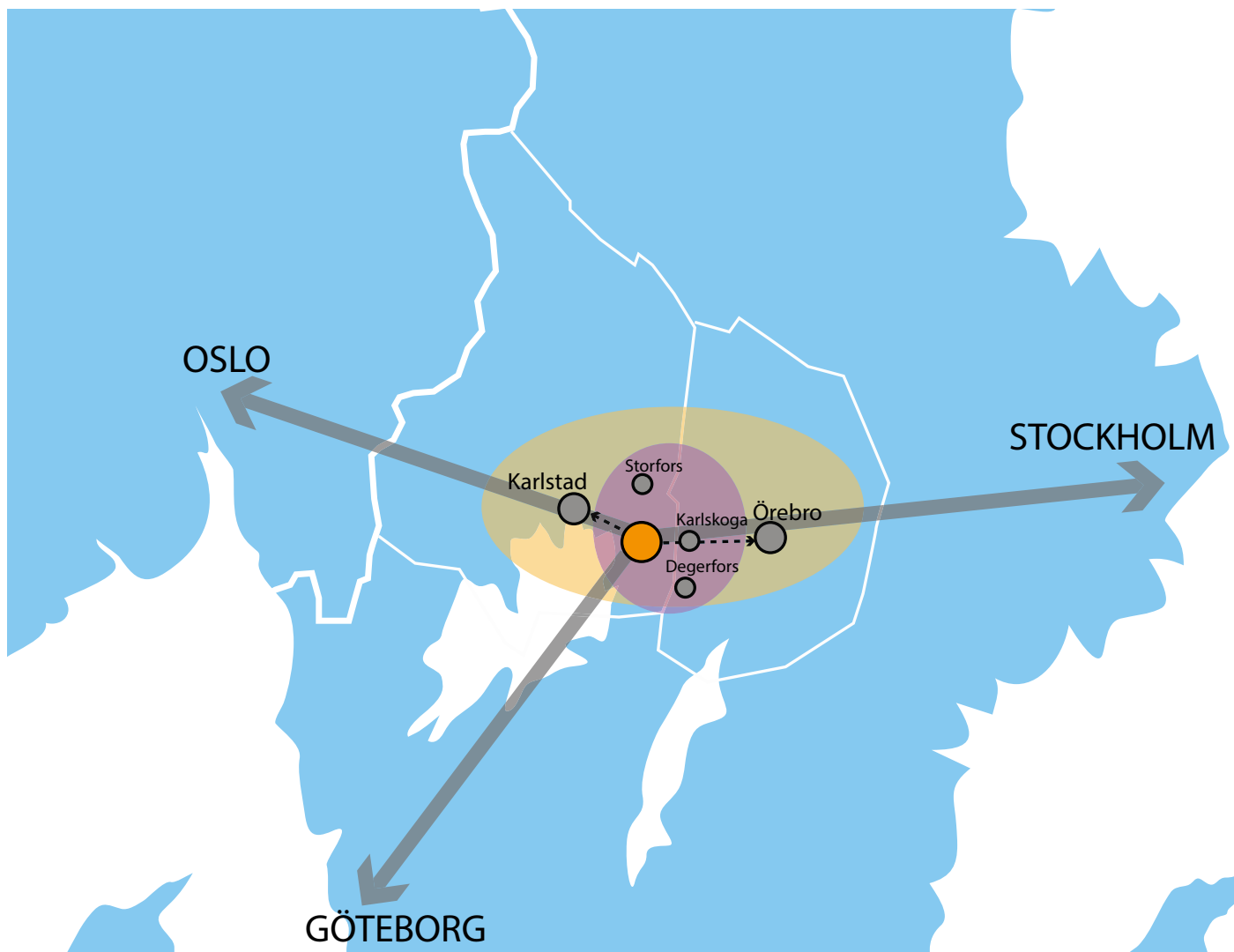

Vy över Kristinehamn och Norra Höja där kommunen redan påbörjat ett planarbete för att ha en god beredskap för framtida etableringar.

Bilden visar kommunens nyaste tillskott på ny verksamhet som etablerats i ett läge vid Kvarnmotet längs E18.

Visionsbild för Kristinehamn i regionen

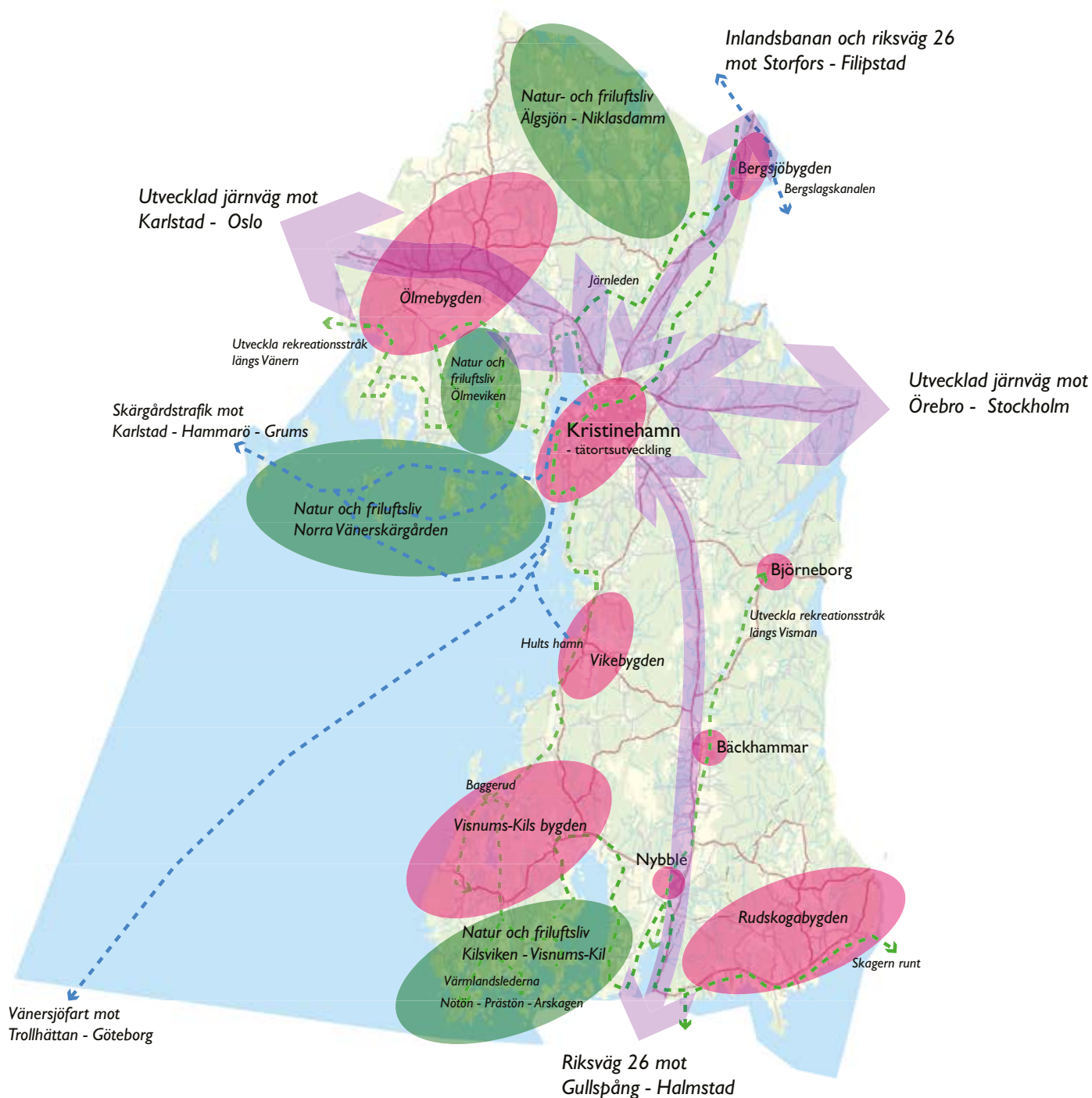
Visionsbild

En visionsbild är den mer strategiskt inriktade fysiska planeringen som åskådliggör kommunens önskade utveckling med grova penseldrag.

Bilden ovan visar kommunens önskade utveckling för kommunen i förhållande till sitt geografiska sammanhang. På efterföljande sidor visas visionsbilden över kommunen som helhet samt visionsbilden för Kristinehamns tätort.

Kristinehamn som ligger i östra delen av Värmland på gränsen mot Örebro län kan på sikt med snabbare res-tider nå såväl Karlstads som Örebros arbetsmarknader. Det går därmed att se Kristinehamn som en del av en större region. Utöver det har Kristinehamn redan idag ett mellankommunalt samarbete med östra Värmland bestående av bland annat Storfors, Karlskoga och Degerfors kommuner och den samarbetsformen kan också parallellt vidareutvecklas och stärka Kristinehamn.

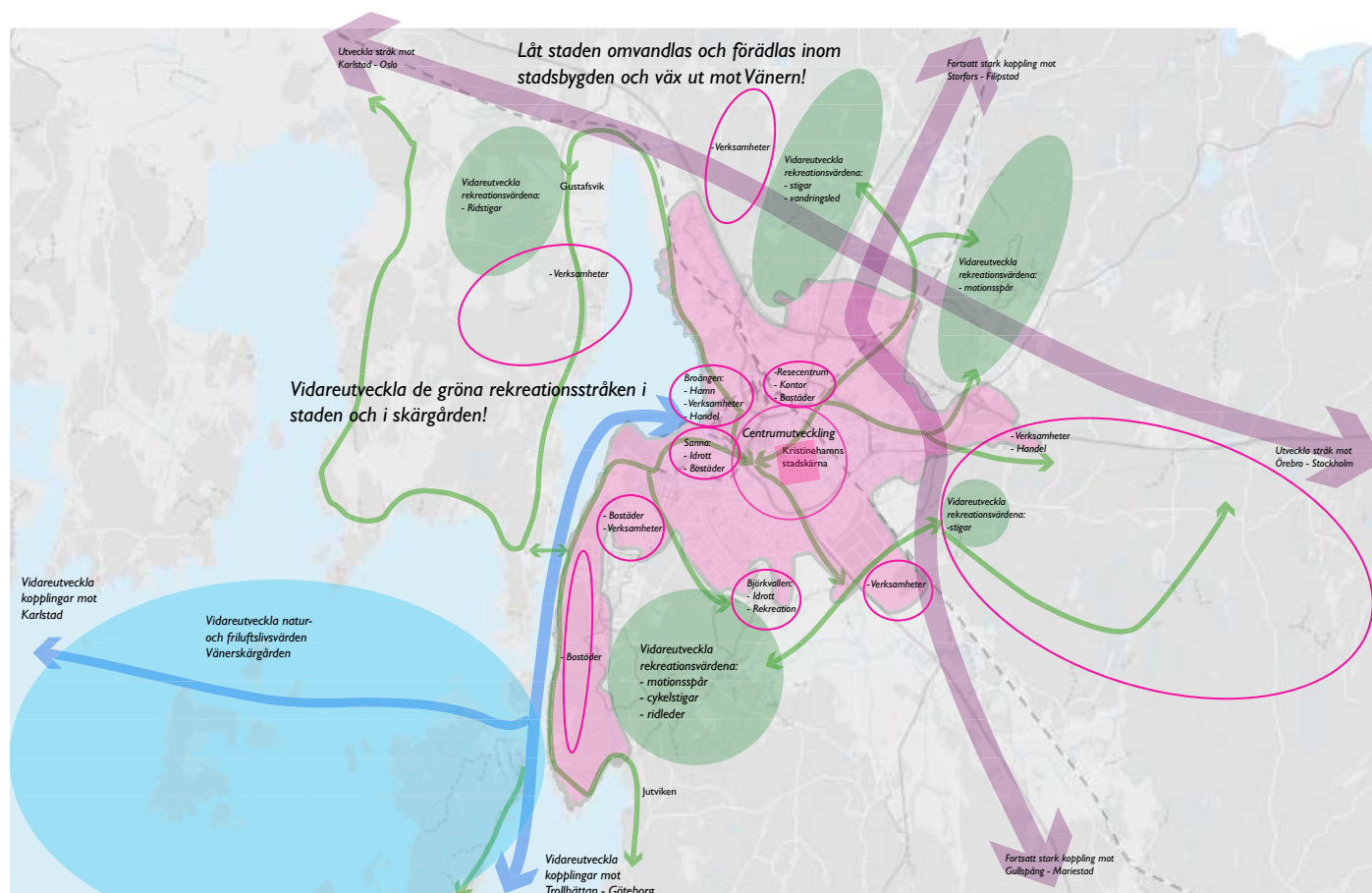
Visionsbild för kommunen

Visionsbilden för Kristinehamns kommun ovan visar på några starka stråk med en öst-västlig koppling och en nord-sydlig som representerar starka transportsamband för väg och järnväg. Bilden visar också ett antal utvecklingsbara gröna rekreationsstråk varav några existerar redan idag och andra bör kunna utvecklas på sikt.

Båttrafiken på Vänern lyfts också fram som viktiga utvecklingsstråk (blå-streckade). Utöver detta redovisas också tätortsutveckling inom befintliga tätorter samt ett antal bygder som vi ser kan stärkas. Utveckling av rekreations- och friluftslivsvärdena ser vi i framför allt fyra utvalda områden (grönmarkerade).

Visionsbild för Kristinehamns tätort

Visionsbilden för Kristinehamns tätort ovan visar på en tanke om att låta staden förtätas, omvandlas och förädlas inom stadsbygden och samtidigt ha en växtriktning ut mot Vänern, med nya bostadsområden i östra Vålösundet och bygga vidare på den omvandling och utbyggnad av kommunalt vatten- och avlopp som påbörjats de senaste åren.

Samtidigt ser vi gärna en bostadsutveckling i centrala lägen där det redan finns mark att bebygga. Kommunen har också tagit fram en egen vision för centrum med en tydlig bild om att stärka handeln i centrum och att möjliggöra mer folkliv genom att vidareutveckla de offentliga miljöerna i och i närheten av stadskärnan.

Ett tydligt fokus på idrott finns utpekad för Sannaområdet och BjörkvalLEN. Gröna rekreationsstråk i form av stigar eller motionsspår sammanbinder närrecreationsskogen med staden och tryggar även rekreationsstråken längs vattnet.

I närheten av resecentrum kan staden också utvecklas med fler kontorsmöjligheter och nya bostäder.

Vidare lyfts även utvecklingsmöjligheter av befintliga verksamhetsområden, med en tyngd på områden med strategiska lägen nära viktiga transportstråk (Hinkebo och Kvarnmotet) och även de områden som är möjliga att spåransluta såsom hamnområdet vid Broängen, Drevsta och Norra Höja samt Kroksvik.

Att vidareutveckla värden för skärgården kan också vara att kommunen fortsatt behöver arbeta med tillgängligheten till Vänern.

3. Markanvändning

Kapitel 3 – läsanvisning

Transporter och infrastruktur	33
Gång- och cykeltrafik	34
Kollektivtrafik	36
Järnvägstrafik	38
Vägnät	44
Hamn och sjöfart	46
Grönstruktur	48
Bostäder	56
Verksamheter	58
Stadsbygd och tätortsområden	62
Kristinehamns tätort	62
Ölme tätort	71
Björneborgs tätort	74
Bäckhammar tätort	78
Nybble	82
Landsbygd	86
Huvudmannaskap	86
Fritidshusområden	87
Landsbygdsutveckling i strandnära läge (LIS)	89
Rudskoga	100
Björneborg	113
Vikebygden	117
Visnums-Kil	122
Ölme	135
Bergsjöbygden	139

Utvecklingsstrategin i föregående kapitel är i olika omfattning en redogörelse för kommunens viljeinriktning när det gäller den fysiska utvecklingen i form av inriktningsmål med tillhörande strategier och visionsbilder för olika geografiska nivåer. Kapitel 3 redogör däremot mer i detalj, om än översiktligt och vägledande, för kommunens övergripande markanvändningsanspråk.

Enligt plan- och bygglagens kapitel 3 § 5 ska det i en översiktsplan framgå grunddragen i fråga om den avsedda användningen av mark- och vattenområden, men också kommunens syn på hur den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras. Vidare ska det i översiktsplanen även framgå hur kommunen avser att tillgodose det långsiktiga behovet av bostäder, och sådana områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen som avses i 7 kap. 18 e § första stycket miljöbalken.

Inledningsvis redogör kapitel 3 för sektorsvisa ställningstaganden och markspråk för transporter och infrastruktur, grönstruktur, bostäder och verksamheter. Därefter följer preciserade markanvändningsavsnitt för tätorterna i kommunen, som bland annat redogör för bostadsområden, verksamhetsområden och utredningsområden. I anslutning till varje tätortsbeskrivning finns en markanvändningskarta över tätorten som ska läsas tillsammans med beskrivningen. Kapitel 3 avslutas med ett avsnitt om landsbygd och landsbygdsutveckling i strandnära läge (LIS).

Transporter och infrastruktur

Transportsystemens uppgift är att skapa tillgänglighet. Tillgänglighet till andra städer och tätorter, till arbetsplatser och skolor, till fritidsaktiviteter och nöjen.

Trafikens omfattning, fördelning och lokalisering får effekter på bland annat trygghet, trafiksäkerhet, hälsa och miljö.

Kristinehamns kommun genomkorsas av flera stora transportvägar, varav E18 och riksväg 26 är de två största bilvägarna. E18 och riksväg 26 är också utpekade som regionalt viktiga vägar för både lång- och kortväga personresor. Två stora järnvägsstråk korsar också kommunen, Värmlandsbanan och Inlandsbanan.

Värmlandsbanan förser Kristinehamns tätort med tågförbindelser mot Karlstad i väst och mot Örebro och Stockholm i öst. Det tar en kvart att åka till Degerfors, 25 minuter till Karlstad och cirka 70 minuter till Örebro. Inlandsbanan är framför allt ett viktigt gods-transportstråk som har sin start/slutpunkt i Kristinehamn. I Kristinehamn finns också en modern hamnanläggning vid Väneren.

Resvanor

Färdmedelsfördelningen skiljer sig åt beroende på i vilken del av kommunen vi rör oss. Enligt den senaste resvaneundersökningen (Kristinehamn, 2014) sker 71 procent av resorna i kommunen med bil. Andelen bilresor varierar mellan 68 procent för stad respektive 89 procent för landsbygd. Bilen är med andra ord det dominerande färdmedlet. Våra val av färdmedel kan förklaras av vanor och attityder, likväl som det faktum att kommunen och staden under decennier har utformats med bilen som utgångspunkt. Färdmedelsfördelningen är en tydlig anledning att i trafikplaneringen eftersträva en mer hållbar fördelning mellan trafikslagen.

Trafikplanering

Trafikplanering handlar om att skapa förutsättningar för samspel mellan olika trafikanter och andra som vistas i våra utemiljöer. Det innebär ständiga avvägningar mellan egenskaper som stadens karaktär, tillgänglighet, trygghet, trafiksäkerhet och miljöpåverkan. En åtgärd som exempelvis är bra för trafiksäkerheten kan leda till negativa konsekvenser för miljön. På samma sätt kan olika trafikantgruppers anspråk vara motstridiga. En åtgärd som skapar god framkomlighet för ett trafikslag försämrar ibland framkomligheten för ett annat.

Hänsyn till fyrstegsprincipen

Trafiken i Kristinehamn planeras alltid med hänsyn till fyrstegsprincipen. Det innebär att vi alltid försöker påverka resandet samt optimera befintlig infrastruktur innan vi överväger att vidta fysiska förändringar. Ny infrastruktur eller omfattande ombyggnationer ska övervägas först när det inte finns några andra lösningar på ett problem.

STÄLLNINGSTAGANDE

- Planeringen ska bidra till att skadlig påverkan från trafik i kommunen ska minska.
- Planeringen ska bidra till att skapa förutsättningar för ett förbättrat kollektivtrafikutbud till mindre orter och landsbygd samt utbyggnad av pendlarparkeringar och cykelvägar i tätorterna.
- Planeringen ska bidra till utveckling av det hållbara resandet.

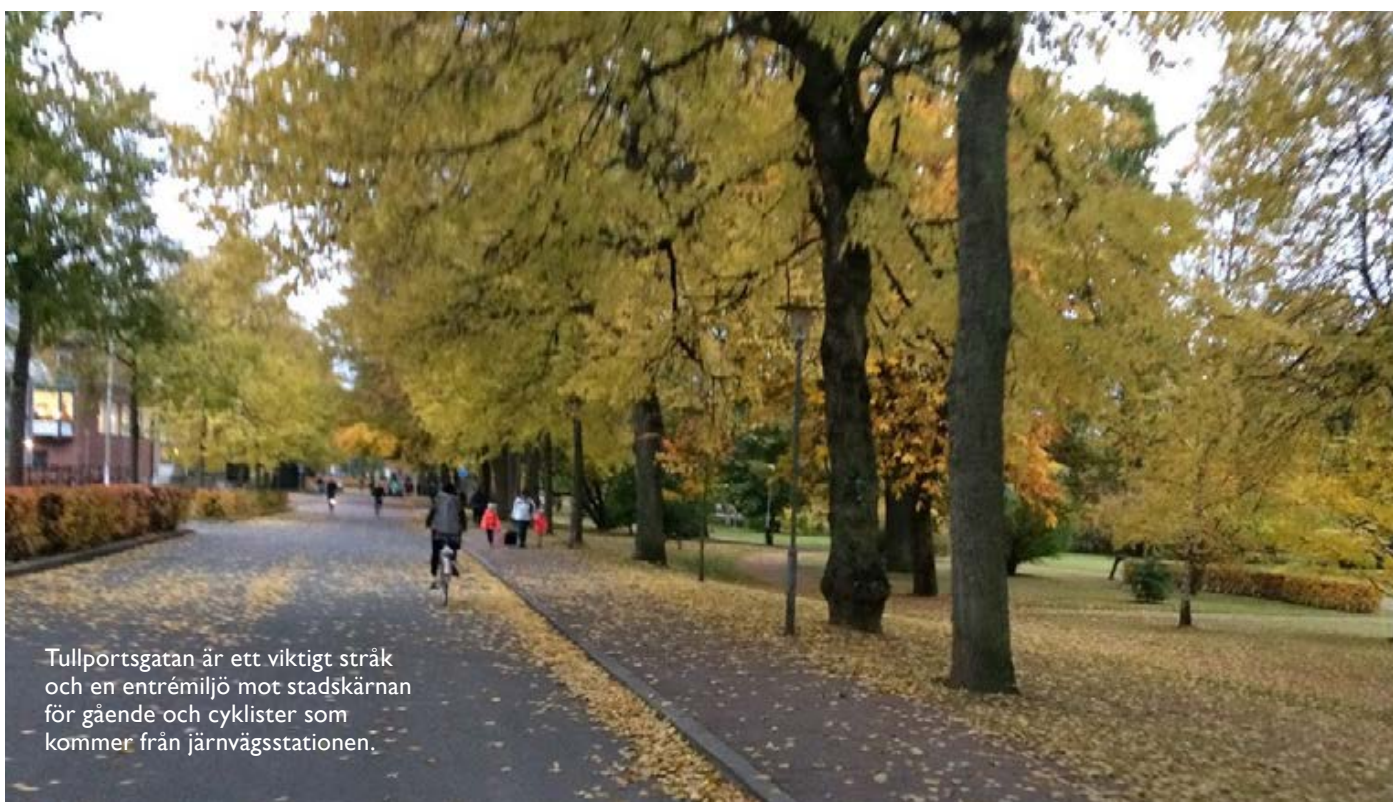
Gång- och cykeltrafik

I trafikplanen (Kristinehamns kommun, 2017), som också fungerat som ett underlag till översiktsplanen, har ett stomnät för cykeltrafik lyfts fram. Syftet är att skapa ett snabbare och bättre cykelnät som ger en mer gen koppling mellan centrum, resecentrum och de olika stadsdelarna. Stomnätet utgör ryggraden i systemet och ställer stora krav på utformning och underhåll. Utmed stomnätet ska cykeln ha prioritet och vara separerad från biltrafik och fotgängare i så stor utsträckning som möjligt. Som stöd till stomnätet för cykel är även ett kompletterande nät för cykeltrafik utpekat. Detta nät innehåller kopplingar som är av betydelse för att stötta stomnätet, exempelvis genom att förbinda stomnätet till målpunkter som arbetsplatser, skola och förskola. Det knyter även ihop stadsdelar med varandra och skapar länkar som krävs för att hela stomnätet ska vara sammanhängande. I det kompletterande stomnätet eftersträvas hög standard, men kraven är inte lika högt ställda som i det primära stomnätet. Syftet med stomnätet är att skapa goda förutsättningar för att använda cykeln som ett konkurrenskraftigt alternativ till bilen. Kartan på nästa sida redovisar cykelstomnätet för Kristinehamns tätort. (För de övriga mindre tätorterna i kommunen se respektive tätortskarta). Utöver satsningar på förbättrade möjligheter för cykling arbetas det parallellt också med en

centrumvision som handlar mycket om att skapa gävänliga miljöer och attraktiva områden för ett rikt folkliv i centrum.

STÄLLNINGSTAGANDE

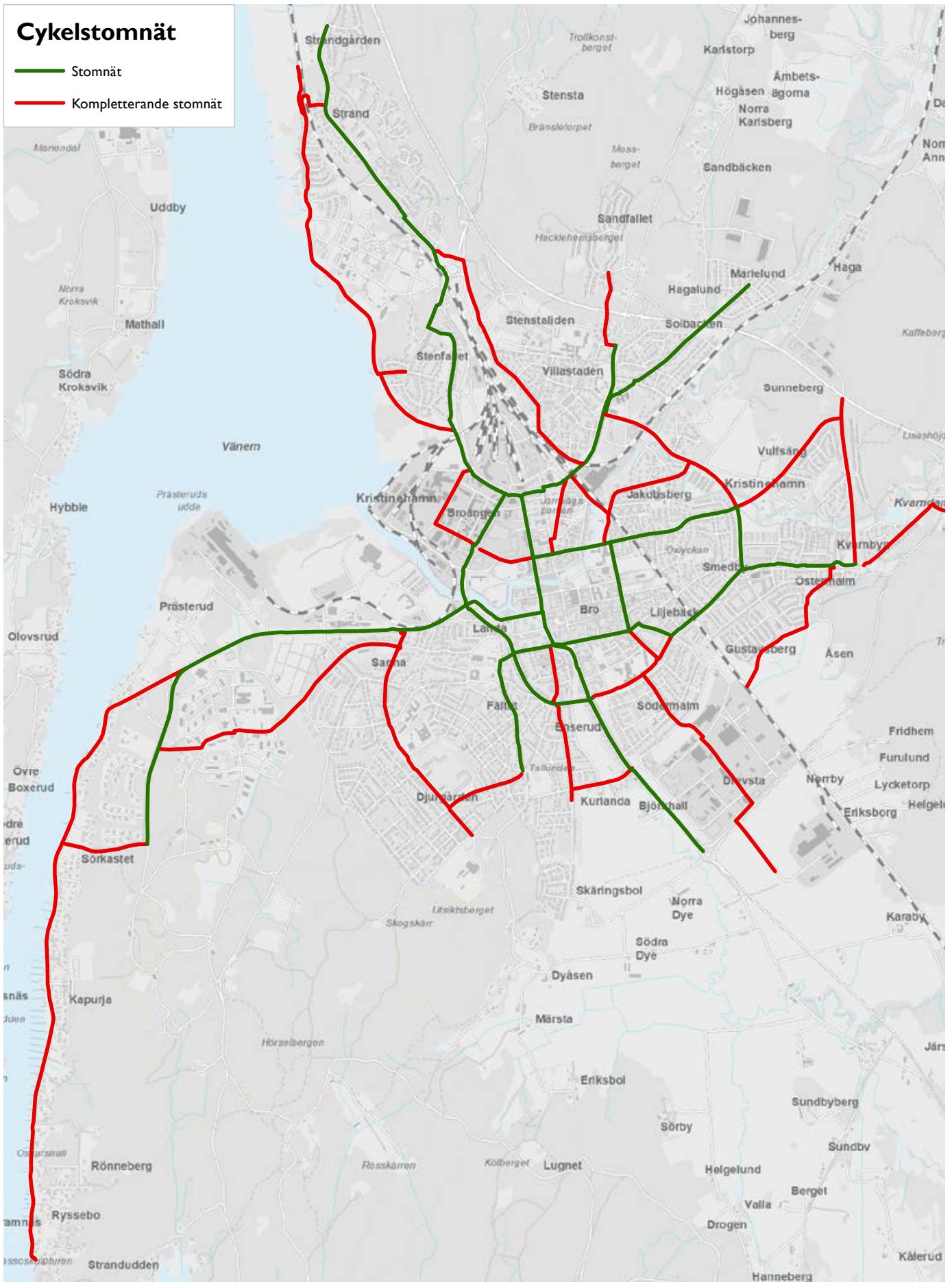
- I centrala Kristinehamn prioriteras gående i första hand, följt av cyklister. I centrum har motorfordon möjlighet till inkörning, men alltid med hänsyn till de oskyddade trafikanterna.
- Ett gent, sammanhängande och välutformat stomnät för cykeltrafik ska skapas i tätorterna.
- En prioritering mellan ytor kommer att krävas för att möjliggöra utbyggnad av ett stomnät och kompletterande nät för cykling. I de fall konflikter uppstår med anspråk från andra trafikslag ska utbyggnad av cykelbanor prioriteras.
- Cykelparkeringar ska finnas nära viktiga målpunkter och i anslutning till centrala cykelstråk.

Tullportsgatan är ett viktigt stråk och en entrémiljö mot stadskärnan för gående och cyklister som kommer från järnvägsstationen.

Cykelstomnät

- Stomnät
- Kompletterande stomnät

Framställd av Kristinehamns kommun. ÖVERSIKTSPLAN ANTAGANDEHANDLING 2021
Datakällor: © Lantmäteriet, Kristinehamns kommun

0 0,25 0,5 1 km

Kollektivtrafik

Kristinehamns kommun har tillsammans med Region Värmland arbetat för en samsyn kring kollektivtrafikfrågor inom kommunen. Det går att läsa mer om det arbetet i den antagna handlingsplanen för kollektivtrafik (Handlingsplan för kollektivtrafik inom Kristinehamns kommun, 2021). Region Värmland är regional kollektivtrafikmyndighet i Värmland och har ansvaret för den regionala kollektivtrafikens utveckling i länet. Kommunen har begränsad möjlighet att styra över det utbud av kollektivtrafik som finansieras med regionala medel. Kollektivtrafikkartan visar var kommunen tänker att majoriteten av kollektivtrafikresandet bör ske för att på bästa sätt kombinera bebyggelseutveckling med kollektivtrafikutveckling. Kollektivtrafiken har stor betydelse för att bidra till en hållbar utveckling samt förbättrad jämställdhet och jämlikhet. Detta är väl dokumenterat när det gäller att minska klimatpåverkan och öka möjligheten att transportera sig på liknande villkor. Kollektivtrafiken medverkar också till regionförstoring som är den enskilt viktigaste tillväxtbefrämjande faktorn under de senaste decennierna.

Trender och pågående utveckling när det gäller samhälle, livsstilar och teknik har direkt påverkan på kollektivtrafik. Det gäller bland annat förändrade resmönster och värderingsförskjutningar, till exempel bilens minskande betydelse för yngre människor. Nya ideal för stadsutveckling med ökad medvetenhet om behovet att utveckla de hållbara, yteffektiva transportslagen får sannolikt stor påverkan på kollektivtrafikens förutsättningar i framtiden. Också strukturförändringar inom näringslivet, med tjänstesektorns ökande betydelse för sysselsättningen, ställer nya krav på en utvecklad kollektivtrafik.

Tillväxten kommer i stor utsträckning från service-tjänster som till exempel handel, restauranger och caféer. Eftersom produktionen av dessa tjänster förutsätter en fysisk koncentration och tillgänglighet har kollektivtrafiken en nyckelroll i utvecklingen. För att öka kollektivtrafikens effektivitet och tillgänglighet är det viktigt att den blir en naturlig del i den övriga samhällsplaneringen. Vid planeringen är det betydelsefullt att ta hänsyn till kollektivtrafikens särskilda behov.

Tillgänglighet handlar om möjligheten att nå målpunkter och funktioner. Bilister har god tillgänglighet i och utanför staden. Inom staden finns tätortsbussar som alternativ för den som behöver, de som bor utanför

staden har begränsad tillgänglighet då kollektivtrafikutbudet är svagt idag. I kollektivtrafikkartan redovisas huvudstråken för kollektivtrafik. Stråken för kollektivtrafik pekas ut för att långsiktigt säkerställa möjligheterna till kapacitetsstark kollektivtrafik längs dessa stråk. Även viktiga bytespunkter och stationer av regional och lokal betydelse redovisas i kartan. Bytespunkter och stationer är en plats för byte av färdmedel och en plats för samåkning. Dessa platser utgör även strategiska lägen i kommunen som med fördel kan förstärkas med besöksintensiva verksamheter eller funktioner. Utpekade busstråk gör det möjligt att anlägga bytespunkter på mer specifika platser i ett senare skede av planeringen. Alternativt busstråk är utpekade i kollektivtrafikkartan, beroende på hur den regionala kollektivtrafiken utvecklas kan en ny sträckning för stråket bli aktuell.

STÄLLNINGSTAGANDE

- Utpekade kollektivtrafikstråk ska säkerställas för lång tid då de utgör en struktur som människor ska kunna bygga sina vardagsliv kring. Endast väl motiverade och långsiktiga förändringar av linjesträckningar bör därför komma till stånd.
- Busstråken underlättar för boende utanför huvudstråken att använda kollektivtrafiken.
- Kollektivtrafik och bebyggelseplanering ska stödja varandra. I våra mindre tätorter och samhällen finns befolkningskoncentrationer vilket innebär förutsättningar att utveckla kollektivtrafiken som ett alternativ till bilen.
- Tågtrafiken i Kristinehamn har en bra grund med goda förbindelser till och från Karlstad och vi tror att ännu fler skulle kunna ta tåget i stället för bilen vid resor mellan städerna. För Kristinehamn som ligger nära den östra länsgränsen är det också av stor vikt att blicka österut och att främja ett ökat resandeutbyte med Karlskoga, Degerfors och Örebro.
- Kommunen verkar för att möjliggöra nya hållplatslägen för tågtrafik i Björneborg och för en framtida järnvägssträckning mellan Kristinehamn och Karlskoga genom ett nytt markreservat för järnväg. (Se mer under avsnittet om järnvägstrafik på sidan 39).

Kollektivtrafik

- Befintlig bytespunkt
- Befintligt stationsläge
- Föreslaget stationsläge
- Busstråk
- Alternativt busstråk
- Järnvägsstråk
- Föreslaget järnvägsstråk
- Stråk utanför kommungräns

Exempel på restider

Normal körtid ligger idag på cirka 6 timmar. Försök har på senare tid gjorts för att snabba upp förbindelsen och körtiden har kunnat pressas ner till cirka 4,5 timmar men då görs bara två stopp och inget mellan Stockholm och Karlstad.

Exempel på restider med en utvecklad bana (inklusive Nobelbanan) och en maxhastighet på 250 km/tim:

- Kristinehamn – Karlstad: 16 min
- Kristinehamn – Örebro: 27 min
- Kristinehamn – Västerås: 56 min
- Kristinehamn – Oslo: 1 tim 19 min
- Kristinehamn – Stockholm: 1 tim 44 min

Järnvägstrafik

Att planera, bygga och förvalta transportinfrastruktur är huvudsakligen statens uppgift. Den totala statliga finansieringsramen fördelas genom den nationella transportplanen och till regionernas länsplaner. Möjlighet till kommunal medfinansiering finns i såväl nationell plan som i den regionala planen.

Enligt 2 § förordning om byggande av järnväg ansvarar den som ska bygga järnväg att planeringen så långt som möjligt samordnas med den kommunala planeringen. Den myndighet, i det här fallet Trafikverket, som ska fatta beslut om tillämpning av riksintressen (t.ex. Värmlandsbanan) ska enligt 5 § innehållningsförordningen redovisa om inriktningen i beslutet är förenligt med kommunens översiktsplan. Länsstyrelsen har ett ansvar för att bevaka att mellankommunala intressen säkerställs i kommunernas översiktsplaner. Järnvägsfrågor kan utgöra ett sådant mellankommunalt intresse. Trots att det primärt alltså inte är kommunens ansvar att planera och bygga järnväg är översiktsplanen ett viktigt verktyg för kommunen att ange sin syn på hur transportinfrastrukturen bör utvecklas och väga den mot andra allmänna intressen. I översiktsplanen kan kommunen redovisa framtida infrastrukturprojekt som skapar förutsättningar för kommunal planering och utveckling. Det är också av vikt att för kommunen att planera markanvändningen på ett sätt som gör att onödiga markkonflikter kan undvikas i framtiden. Kommunen kan även redovisa sådan utveckling som kan komma att ställa krav på en utvecklad infrastruktur, t.ex. större verksamhetsområden.

Värmlandsbanan

Värmlandsbanan är järnvägssträckan mellan Laxå och Charlottenberg och är en del av järnvägen mellan Stockholm och Oslo. Banan är en del av den Nordiska triangeln, som är ett av EU:s prioriterade stråk (Trans-European transport Network, TEN-T) som syftar till att minska restiderna mellan de nordiska huvudstäderna och koppla ihop dem med kontinenten. Sträckan Örebro/Hallsberg-Oslo blev 2014 nedprioriterad från "core" TEN-T till "perifere" TEN-T network, eftersom Sverige har rapporterat att sträckan är färdigutvecklad. Det innebär radikalt minskade möjligheter till EU-finansiering samt en minskad skyldighet för medlemsstaten att utveckla stråket. Det är därför av stort värde att stråket åter prioriteras som "core TEN-T".

Värmlandsbanan är av riksintresse enligt 3 kap 8 § miljöbalken, vilket innebär att kommunen måste tillgodose järnvägens funktion. Banan är enkelspårig och sträckorna mellan Kil och Kristinehamn är bland de högst belastade enkelspårsbanorna i Sverige och är därför i behov av kapacitetsförstärkning. Trafikverket startade under 2019 en åtgärdsvalsstudie (ÅVS) av Värmlandsbanan. Studien ska ta fram åtgärdsförslag för en dubbelspårsutbyggnad på sträckan Kristinehamn-Kil med etappindelning och utbyggnadsordning. Utredningen ska resultera i ett planerings- och beslutsunderlag som kan ligga till grund för prövning vid revidering av nationell infrastrukturplan år 2022. Ett antal mötesstationer ska enligt tidigare beslut byggas ut, men dubbelspår mellan Kil-Kristinehamn bör prioriteras omgående i nationell plan för att kunna hantera en prognostiserad och önskad utveckling inom såväl gods- som persontrafiken.

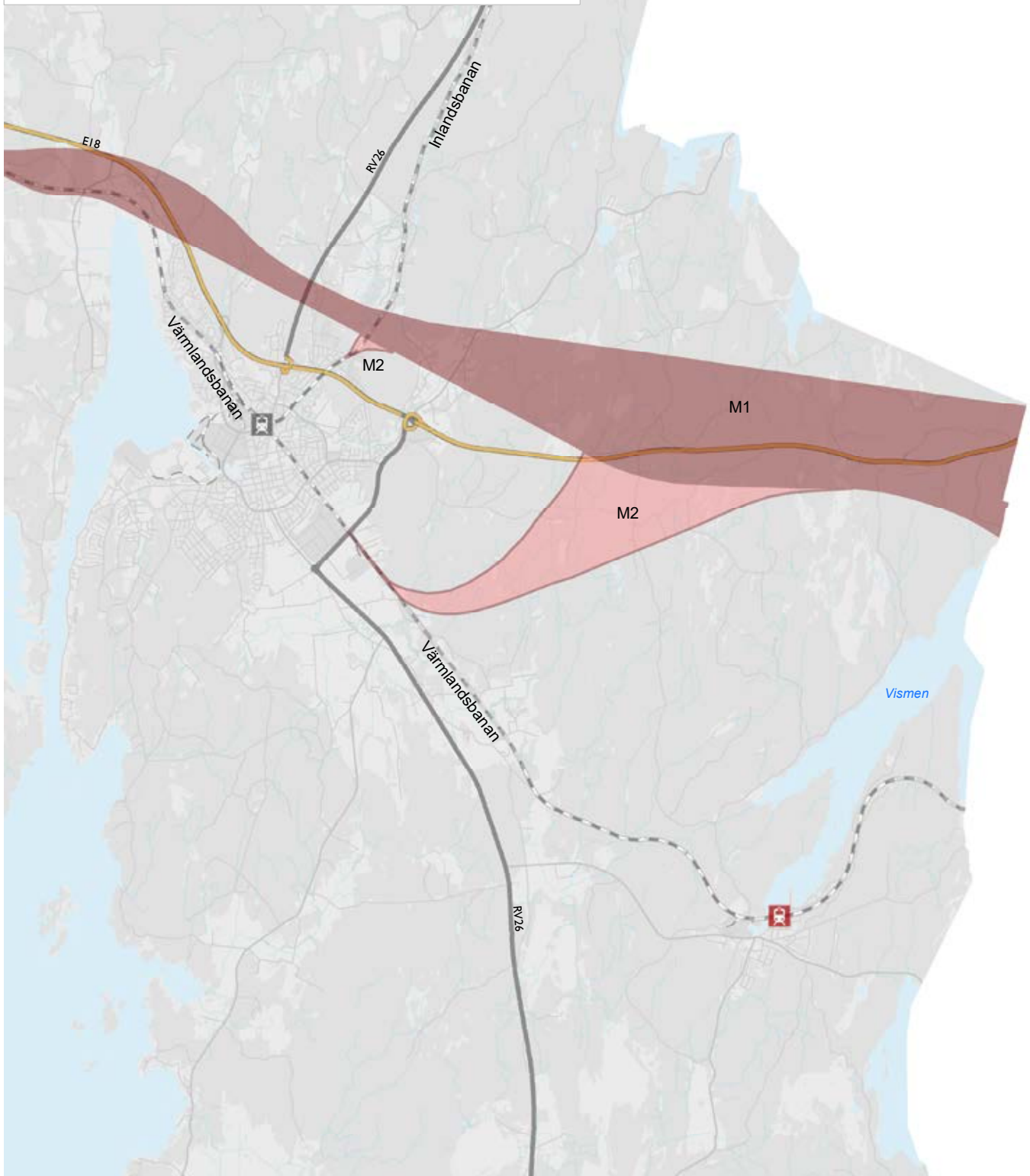
Nobelbanan

Nobelbanan har diskuterats under decennier och avser den felande järnvägslinken över Kilsbergen, mellan Kristinehamn och Örebro. På senare år har Nobelbanan mer och mer diskuterats som en delsträcka för en utvecklad järnväg mellan Stockholm och Oslo. En utvecklad järnväg skulle innebära förkortade restider mellan olika målpunkter, men är också ett sätt att nå målet om mer hållbara transporter genom att tågtrafiken på riktigt skulle kunna konkurrera med flygtrafiken. För Kristinehamn som är en kommun längs sträckan mellan Oslo och Stockholm skulle en utvecklad bana vara av stort värde, inte enbart tack vare kortad restid till storstadsregionerna, utan tack vare en förbättrad tillgänglighet till de stora arbetsmarknaderna som ligger längs sträckningen. Förutsättningarna vidgas vilket innebär att den lokala arbetsmarknaden och det lokala näringslivet som finns i Kristinehamn får förbättrade möjligheter att växa. Möjligheterna att rekrytera personal blir större.

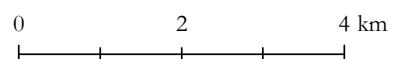
Kristinehamns kommun har tillsammans med bolaget Sthlm-Oslo 2,55 AB och kommunerna i E18- gruppen låtit ta fram en nyttoanalys för sträckningen Stockholm-Oslo/Nobelbanan (Sweco 2017). Analysen visar att den föreslagna infrastrukturinvesteringen skulle få ovanligt stor nytta i förhållande till andra infrastrukturinvesteringar. Kristinehamns kommun är en av de kommuner som skulle ha allra störst nytta av banan,

Möjliga framtida järnvägsstråk

	Befintligt stationsläge		RV26
	Föreslaget stationsläge		E18
	Markreservat järnväg, huvudbana		Nuvarande järnvägssträckning
	Markreservat järnväg, bibana		

Framställd av Kristinehamns kommun. ÖVERSIKTSPLAN ANTAGANDEHANDLING 2021
 Datakällor: © Lantmäteriet, NVDB, Ramboll, Kristinehamns kommun

genom de utvecklingsmöjligheter som en ny järnväg skulle innebära.

Trafikverket har också genomfört en ÅVS för hela sträckan Oslo-Stockholm. Enligt ÅVS:ens slutrapport 1 (Trafikverket, 2017) är det inte aktuellt med en helt ny bansträckning mellan Stockholm och Oslo. Istället pekar studien på en stegvis utveckling av befintlig bana fram till år 2040, med två helt nya delsträckor i Nobelbanan och en ny bansträckning mellan Arvika och Lilleström. Detta pekar alltså på att en kommande Nobelbana skulle kunna komma att ansluta till en dubbelspårig Värmlandsbana väster om Kristinehamn. Trafikverket har i ÅVS:en inte tagit ställning till vilken sträckning Nobelbanan ska komma att få, utan håller öppet för två möjliga sträckningar. Det ena alternativet är att gå över sjön Möckeln på en längre bro mellan den utpekade nodstaden Karlskoga och Degerfors. Det andra alternativet är att gå söder om sjön Möckeln via Degerfors.

I Trafikverkets åtgärdsvalsstudie för stråket Stockholm-Oslo ligger Nobelbanan med som ett åtgärdsförslag för utvecklingen av järnvägen. Trafikverket har sagt att en lokaliseringstudie för Nobelbanan ska påbörjas. Som tidigast sker en sådan 2022.

Ett markreservat för ny järnväg (M1)

Tillsammans med bolaget Oslo-Stockholm 2.55 AB har kommunerna Karlskoga, Lekeberg, Örebro och Kristinehamn gemensamt låtit utreda en möjlig ny dubbelspårig järnvägssträckning mellan Kristinehamn och Örebro. Utredning tar hänsyn till landskap, geologi, värdefulla natur- och kulturmiljöer samt bebyggelse i syfte att förstå markförutsättningarna för en ny tågförbindelse mellan Oslo och Stockholm på under 3 timmar. Genom att analysera kostnadsdrivande element och samtidigt säkerställa att riktvärden för kurvor och lutningar klaras har två möjliga korridorer för ny dubbelspårig järnväg identifierats i kommunen. ÅVS:ens utpekande av Karlskoga som nodstad samt att den norra korridoren innebär den genaste sträckningen gör att kommunen bedömer alternativet som det mest troliga. Det är denna korridor som redovisas som markreservat för järnväg (M1).

Befintligt enkelspår genom Kristinehamns tätort har inte tillräcklig kapacitet för prognostiserad trafikvolym (10 persontåg per timme + godståg enligt Trafikverkets ÅVS). Marktillgången för att, öster om Kristinehamn C, bygga dubbelspår genom Kristinehamns tätort är

begränsad vilket komplicerar ett genomförande. En breddning till dubbelspår skulle innebära mycket stora intrång i befintlig bebyggelse och förstärka järnvägens barriäreffekt. Nobelbanans huvudbana i en sträckning norr om Kristinehamns tätort är både genare och enklare att bygga och kombineras med en bibana för trafikering av regional persontågstrafik och godstrafik via Kristinehamn C och befintlig bangård. Kombinationen ersätter tidigare tankar om och utredningar för en nylokalisering av station för resandeutbyte utanför Kristinehamns tätort.

Markreservat för bibana (M2)

En Nobelbana i den norra sträckningen skulle innebära att befintlig bana mellan Östervik och Kristinehamn C används som bibana för regionaltågstrafik och godståg från väster. För att klara prognostiserad trafikmängd av regional persontågstrafik och godstrafik kommer denna sträcka behöva byggas ut till dubbelspår för att inte utgöra ett kapacitetshinder. För anslutning från öster finns två alternativa bibanor. Det ena, tillika det genaste, alternativet är att nyttja Inlandsbanan för anslutning till Nobelbanan i höjd med Kaffeberget. Bibanans begränsade längd innebär att ett enkelspår även fortsatt bedöms ha tillräcklig kapacitet. Det andra alternativet för bibana öster ut från Kristinehamn är att använda befintlig Värmlandsbana för att i höjd med Karaby vika av norr ut mot Nobelbanan. Bibanans längd tillsammans med prognostiserad trafikmängd innebär att dubbelspår kommer krävas från tätortsgränsen och ut. Båda dessa möjliga korridorer för bibanor som ansluter till Nobelbanans huvudbana redovisas som markreservat för järnväg (M2).

Markreservatens konsekvenser

Utpekandet i översiktsplanen innebär att kommunen redovisar och tar hänsyn till en ny järnvägsförbindelse mellan Kristinehamn och Örebro, Nobelbanan. Markreservatet som redovisas i översiktsplanen presenterar den geografiska ytan inom vilken en framtida järnvägsförbindelse kan tillkomma. Utpekandet innebär inte att hela markreservatet kommer bestå av järnväg, det är ett väl tilltaget utredningsområde. Det kan i framtiden komma att gå en järnväg någonstans inom detta utredningsområde. Det är Trafikverket som i ett senare skede beslutar om var exakt järnvägen ska gå. Det betyder alltså att markreservatet som det ser ut idag gäller tills mer detaljerad planering genomförs av Trafikverket. Markanvändningen inom markreservatet ska inte försvåra tillkomsten av en framtida järnväg. Trafikverkets lokaliseringstudie för Nobelbanan kommer att

tydliggöra var en framtida järnväg lokaliseras och då kan markreservatet justeras och minskas i omfattning.

Den bebyggelse som finns inom markreservatet kan vara kvar, underhållas och utvecklas utan åtgärder till följd av översiktsplanens ställningstaganden. Konsekvenserna av markreservatet bedöms översiktligt i planens miljökonsekvensbeskrivning. Konsekvensbeskrivningens nivå ska enligt 6 kap § 13 miljöbalken vara rimlig i förhållande till planens detaljeringsgrad och om frågan bättre kan beskrivas i samband med efterföljande planläggning. En detaljerad miljökonsekvensbeskrivning görs i samband med en eventuell statlig järnvägsplan.

Återinförande av tågstopp i Björneborg

Kommunen ser en potential i att kunna återinföra en järnvägsstation för persontrafik i Björneborg. Kommunen har tagit fram en utredning för att studera lokalisering och förutsättningar för att återinföra en station för resande i Björneborg (Kristinehamns kommun, 2017). Utredningen visar att det underlagsmässigt är motiverat att återinföra en station och att det går relativt enkelt utan att påverka kapaciteten och funktionen på Värmlandsbanan. Kostnaden beräknas till mellan 17 och 26 mkr (2017 års nivå) och bidrag för del av finansieringen bör vara möjlig. Kommunal medfinansiering kan även vara aktuellt. För Björneborgs del skulle förbättringen av kollektivtrafikutbudet i och med nyttjandet av järnvägen bidra till radikalt ökad tillgänglighet till Karlstad, Kristinehamn, Degerfors och Karlskoga. Restiden skulle halveras i flera av dessa relationer i en jämförelse med restiden med bil.

Inlandsbanan

Inlandsbanan är järnvägen mellan Kristinehamn och Gällivare. Banan har tidigare haft stor betydelse, inte minst försvarsstrategiskt, men under årens lopp minskade gods- och persontrafiken successivt. Avregleringen av järnvägstrafiken under 1990-talet medförde att kommunerna längs banan köpte den då nedläggningshotade banan av dåvarande Banverket. Delen Kristinehamn – Nykroppa elektrifierades 2012 och idag går både person-, gods- och turisttrafik på banan. Ett utvecklingsarbete pågår och Inlandsbanan har exempelvis stor potential för framtida godstransporter. Skulle detta bli verklighet är kopplingen mellan Inlandsbanan och Kristinehamns hamn viktig. I avsnittet om järnvägsansluten verksamhetsmark beskrivs ett mötesspår och ett överlämningspår till hamnen och som blir viktiga kopplat till en utvecklad inlandsbana.

Värmlandsbanan vid västra infarten till Kristinehamn.

STÄLLNINGSTAGANDE

- Återinför Hallsberg/Örebro-Oslo som en del av core TEN-T igen.
- Ökad kapacitet genom dubbelspår Kil-Kristinehamn bör snarast prioriteras i den nationella planen.
- Nobelbanan, som en del av järnvägsförbindelsen mellan Stockholm-Oslo, bör snarast prioriteras i nationell transportplan.
- Markreservatet för Stockholm-Oslo/Nobelbanan betraktas som ett mellankommunalt intresse och förväntas tryggas även inom övriga kommuner som berörs längs sträckningen. Markreservatet ska även utgöra planeringsunderlag vid det tillfälle att järnvägsplaneringen realiseras och konkretiseras.
- Kommunen ser den norra korridoren som huvudalternativet för ny dubbelspårig järnväg mellan Kristinehamn och Örebro.
- Kommunen förespråkar att nuvarande station kommer ha kontakt med en kommande Nobelbana framför en stationslokalisering utanför centrala Kristinehamn.
- Det ska även fortsättningsvis vara möjligt att utveckla och bebygga fastigheter inom markreservatet.
- Kommunen kommer inte medverka till ny planläggning och exploatering inom markreservatet.
- Återinför ett tågstopp/stationsläge i Björneborg.
- Kommunal medfinansiering kan vara aktuellt för infrastrukturprojekt som tydligt skapar mervärde för kommunen.

Järnvägsanslutning av verksamhetsmark (M3)

Efterfrågan av järnvägsansluten verksamhetsmark kommer sannolikt att öka i takt med trängseln på vägarna samt en ökad medvetenhet om transportsektorns miljöpåverkan. I Kristinehamn finns idag två större markområden som kommunen anser kan nyttjas som verksamhetsmark och som skulle kunna gå att ansluta till järnväg. I Norra Höja finns redan en växel och ett industrispår (M5) och där äger kommunen marken. Trafikverket vill dock avveckla växeln och därmed även spåret. Det andra området är Kroksvik/Gustavsvik. Där saknas idag järnväg men frågan har utretts i "Förstudie avseende spåranslutning till Kroksviks industriområde" (Kristinehamn, 2010). Av utredningen framgår att det går att järnvägsansluta Kroksvik till Värmlandsbanan (M3). En sådan lösning skulle dessutom enkelt kunna kombineras med ett partiellt dubbelspår i riktning mot Ölme, vilket i så fall skulle leda till en ökad kapacitet på banan samtidigt som kommunens största industriområde skulle kunna järnvägsförsörjas. Båda dessa järnvägsanslutningar (befintlig och möjlig) redovisas i kartan "Möjliga framtida järnvägsstråk" på sidan 39.

Kristinehamns bangård och järnvägsanslutning till hamnen

I hamnen hanteras årligen cirka 250 000 ton sjögods av olika slag. Dock i princip inget containeriserat gods. Kommunens ambition är att hamnen ska kunna hantera dubbla mängden sjögods, det vill säga 500 000 ton per år, inklusive containergods. För att möjliggöra detta föreslås att den infrastruktur som ansluter till hamnen bör förstärkas för att bland annat kunna hantera långa godståg.

Så som hamnen är utformad idag kan endast ett godståg hanteras åt gången. Ett nytt överlämningspår till hamnen skulle öka hamnens kapacitet att hantera avgående och ankommande tåg samt undvika att godståg till och från hamnen blockerar linjen. Ett nytt förbigångsspår längs Värmlandsbanan direkt norr om Kristinehamns bangård skulle därmed också stärka banans kapacitet genom att möjliggöra förbigångar av långa godståg. Utbyggnaden skulle öka kapaciteten för godstransporter på järnväg till hamnen. Vid en större utökning av godstrafiken på banan bedöms förbigångsspåret som nödvändigt för en robust trafik. Investeringar i ett nytt mötesspår i Kristinehamn kommer även ge effekt för tågtrafiken på Värmlandsbanan samt gynnar trafik från Nykroppatriangeln (Inlandsbanan). Befintligt ställverk rymmer troligtvis tillkommande signalobjekt för nya spår och växlar. Kostnaden för åtgärderna uppskattas till 10 mkr för överlämningspåret och 90 mkr för förbigångsspåret. Spåren redovisas i kartan järnvägstransportförsörjning verksamheter.

Industrispår i Kristinehamn (M4)

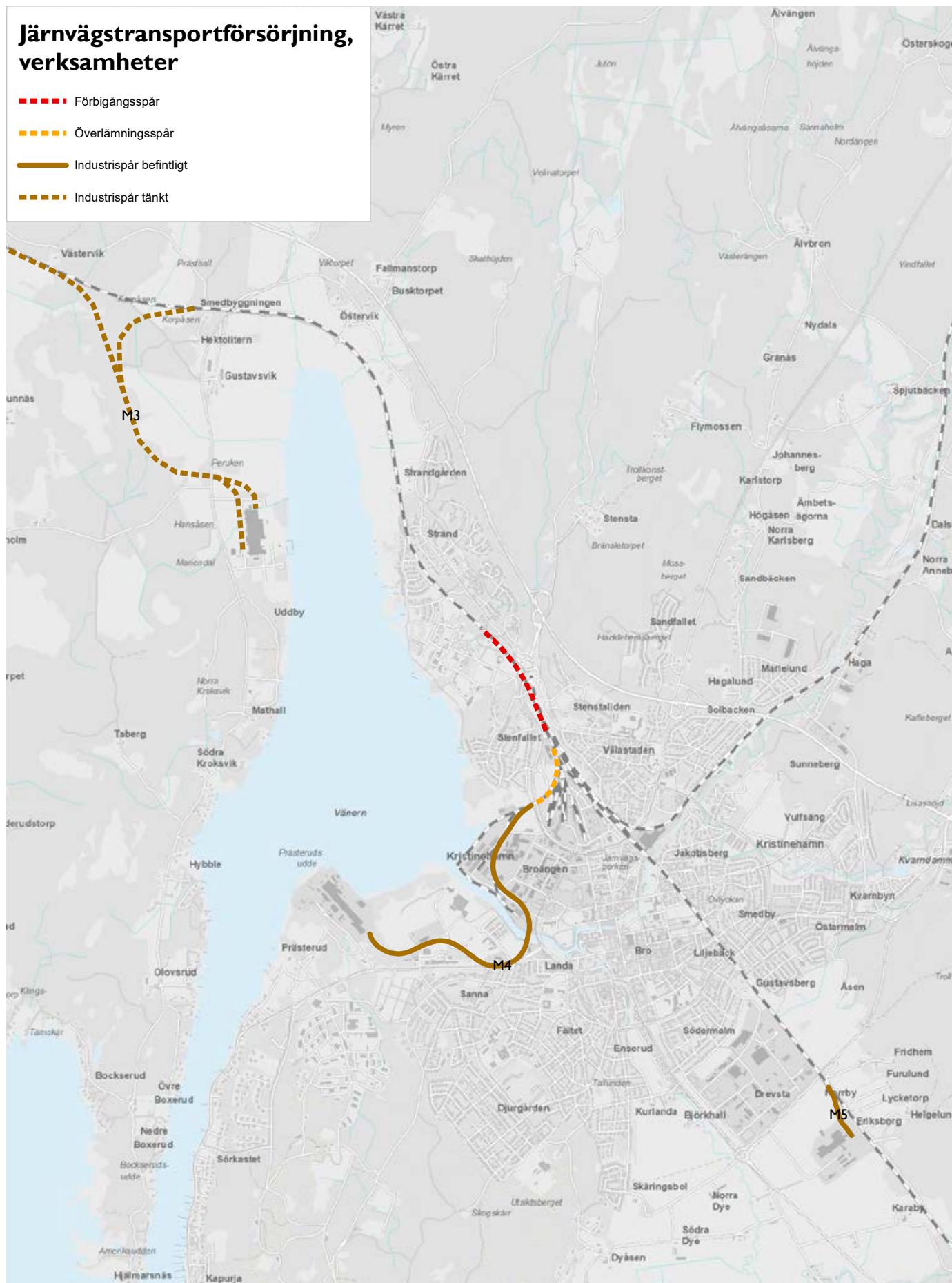
I hamnen och fram till Sannaheden finns idag också ett industrispår. Kommunen avser att värna industrispårets funktion vid planläggning och lovgivning i anslutning till spåret.

STÄLLNINGSTAGANDE

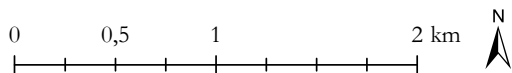
- Utveckla järnvägsansluten verksamhetsmark
- Verka för utökad kapacitet på Värmlandsbanan genom dubbelspår Kristinehamn-Kil.
- Stärka kopplingen mellan järnväg och sjöfart för att bidra till ökad kapacitet och utvecklad godshantering i Kristinehamns hamn.

Järnvägstransportförsörjning, verksamheter

- - - Föribgängsspår
- - - Överlämningspår
- Industrispår befintligt
- - - Industrispår tänkt

Framställd av Kristinehamns kommun. ÖVERSIKTSPLAN ANTAGANDEHANDLING 2021
 Datakällor: © Lantmäteriet, Kristinehamns kommun

Vägnät

Transportvägarna i kommunen är en del i ett lokalt, regionalt och nationellt vägnät. Dess utformning påverkar vårt resande inom och utanför kommunens gränser. Det är i huvudsak ett statligt ansvar att planera, bygga och förvalta transportinfrastruktur utanför tätorterna. I tätorterna är koncentrationen av invånare och verksamheter som störst och därmed anspråken från olika trafikarter. Det är också i tätorterna som kommunens väghållningsansvar finns och där har kommunen störst möjlighet att påverka den fysiska utvecklingen.

Biltrafik i staden

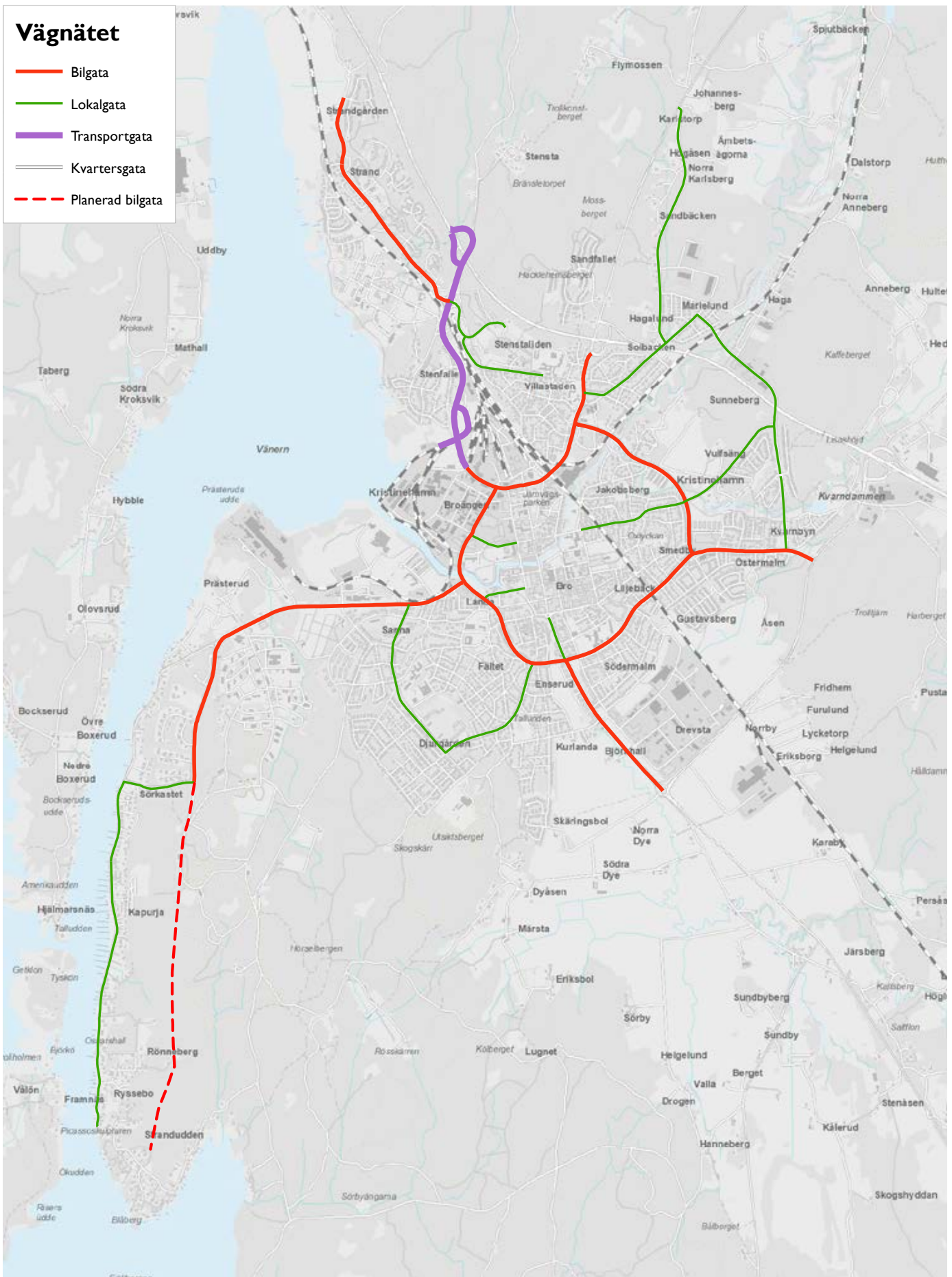
I Kristinehamn har trafiknätet för bilar generellt både hög framkomlighet och tillgänglighet eftersom bilen varit utgångspunkt vid stadens trafikplanering. Ringvägarna är stadens främsta transportled som har en tydligt bilorienterad funktion, där fotgängare och cyklister får anpassa sig efter biltrafikens tempo. Karaktären skiftar utmed olika delar av vägsträckan och vägnätet har olika funktioner. På större delen av stadens gator gör både bilister och oskyddade trafikarter anspråk och måste samspela.

Biltrafikens ytor är ofta stora och på sina håll är vägbredden mycket väl tilltagen. Hur en gata ska utformas beror på vilken funktion gatan har för stadens övergripande struktur och vilka trafikarter som har anspråk på att vistas utmed den. En gata som har rätt utformning med hänsyn till struktur och funktion ger möjlighet att signalera prioritet och balans mellan olika trafikslag. I kommunens trafikplan (Kristinehamns kommun, 2017) tydliggörs vilken funktion olika gator i kommunens transportsystem har samt en övergripande inriktning för hur dessa gator ska hanteras med hänsyn till utformning. Kartan på nästa sida visar klassificeringen av gatunätet för Kristinehamns tätort.

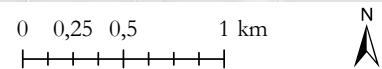
STÄLLNINGSTAGANDE

- Kapaciteten i den nuvarande infrastrukturen för biltrafik möter dagens och morgondagens behov.
- Ny transportinfrastruktur för biltrafik är först aktuell när befintlig infrastruktur är fullt nyttjad eller anpassad.

Framställd av Kristinehamns kommun. ÖVERSIKTSPLAN ANTAGANDEHANDLING 2021
 Datakällor: © Lantmäteriet, Kristinehamns kommun

Hamn och sjöfart

Kristinehamn fick dess stadsrättigheter till stor del tack vare dess hamn och möjligheterna att föra Bergslagens järn ut mot havet. Då låg hamnen vid den inre hamnen inne i nuvarande stadskärnan. Idag ligger hamnen i den så kallade yttre hamnen i direkt anslutning till Varnumsviken och Väneren.

Hamnverksamhet är förutom att vara en viktig näring och en viktig del i Kristinehamns funktion som intermodal knutpunkt också en viktig del av Kristinehamns identitet och kulturhistoria. Idag är Kristinehamns hamn en av Vänerens största hamnar och ingår i Vänerhamn AB, som är ett samägt bolag av kommuner och till viss del Lantmännen.

Farleden in till hamnen är av riksintresse enligt 3 kap 8 MB och ska därmed skyddas så att dess funktion inte riskeras. I hamnen hanteras cirka 250 000 ton sjögods av olika slag. Dock i princip inget containeriserat gods. År 2011 flyttades Brovallens idrottsplats och ytterligare 22 000 m² hamnyta tillskapades.

Frågan om Vänersjöfartens framtid och utveckling har hanterats under lång tid. Kommunfullmäktige antog 2012 ett tillväxtprogram med målen ”Värmlands och Örebro läns huvudhamn i Väneren” samt ”Kristinehamn ska vara en intermodal knutpunkt”. Som en följd av detta initierade Kristinehamn 2013 ett samarbete mellan Karlstads och Kristinehamns kommuner i syfte att tydliggöra ambitionerna kring sjöfarten och hamnstrukturen i norra Väneren.

För att stärka Vänersjöfarten, motiveras en ombyggnad av slussarna i Trollhättan och för att stärka det regionala näringslivet beslutade de båda kommunerna 2016 (Kristinehamn KS 2016-06-14 § 149, Karlstad 2016-06-21 § 15) att:

- Anta den gemensamt framtagna rapporten ”Ökade godsvolymer på Väneren”
- Tydliggöra ägarstyrningen av Vänerhamn AB
- Effektivisera och konsolidera hamnverksamhet i syfte att skapa en stark nod i norra Väneren.

Hamnen i Kristinehamn med kranarna och avlastningsytor som det ser ut idag.

Illustration från utredning om hamnens framtid (JKAB arkitekter, 2016) Notera att den större av båtarna är anpassad till storleken på de föreslagna nya slussarna, vilket ger skalfördelar. I bilden syns även ett nytt containerlager samt en ny tomdepå för containers.

I samma ärende beslutade Kristinehamns kommunstyrelse även att arbeta vidare med att utveckla Vänersjöfarten och att arbeta med näringslivsutveckling kopplat till sjöfart och logistik. Den antagna rapporten innehåller mål om att fördubbla sjögodset samt att införa containerhantering i Kristinehamn. I linje med ovanstående beslut skapas beredskap i översiktsplanen för att bli en nod för sjöfart i norra Vänern, en regional huvudhamn i Vänern för både Värmlands och Örebro län.

En sådan hamn bör kunna hantera mellan 500 000 ton och en miljon ton sjögodset per år, inklusive containeriserat sjögodset. Bilden nedan visar en sådan utveckling. Hamnens infrastruktur kan bland annat kompletteras med ett nytt mötesspår samt ett nytt spår på hamnens överlämningsbangård i syfte att hantera avgång och ankomst av långa godståg (beskrivs ytterligare i översiktsplanens avsnitt om järnväg).

STÄLLNINGSTAGANDE

- Kristinehamns hamn ska kunna hantera minst 500 000 ton sjögodset per år, inklusive containergodset. Hamnen ska kunna rymma ett nytt containerlager samt en tomdepå för containers.
- Kommunen ska verka för att stärka kopplingen mellan järnväg och sjöfart för att bidra till ökad kapacitet och utvecklad godshantering i Kristinehamns hamn.
- Möjlighet för framtida tillstånd för en fördubblad verksamhet ska säkerställas vid fortsatt planering och prövning.

Grönstruktur

Naturen i och omkring våra tätorter hänger samman och bildar en grönstruktur. I grönstrukturen finns allt från den välansade parken till den tätortsnära skogen i bebyggelsens utkant. Grönskan och naturen i våra tätorter fyller ofta såväl ekologiska, sociala som kulturella värden.

Parker, vattennära gröna miljöer och tätortsnära skogar är en viktig del av det offentliga rummet och skapar möjlighet till möten, upplevelser, avkoppling och aktiviteter. Utformningen av grönområden, parker och trädgårdar är också en del av den bebyggda miljön som bidrar till platsens identitet och karaktär och skapar därför attraktivitet.

Tillgång och tillgänglighet till grönområden

Tillgängliga och attraktiva fritidsområden, parker och rekreationsskogar är en del av att genomföra utvecklingsstrategin ”attraktiva livsmiljöer och ett välfungerande vardagsliv för alla”. I takt med att kommunens tätorter förändras och bebyggelsen utvecklas är det viktigt att värna och trygga tillgång till naturupplevelser. Parker, skogar och vattenområden fyller viktiga funktioner för människors avkoppling, rekreation, motion och lek. Det är därför viktigt att det finns en variation av grönområden som innehar olika upplevelsevärden. De ska kunna vara inspirerande, ge möjlighet till spontan rörelse och det ska finnas plats för avkoppling.

Grönområden fungerar också som mötesplatser där människor med olika bakgrund kan mötas. I Kristinehamns kommun ska det vara enkelt att leva ett hälsosamt liv för alla, oavsett bakgrund och funktionsvariation, och då är den fysiska tillgängligheten till naturupplevelser av avgörande betydelse. God tillgänglighet till naturupplevelser bidrar till trivsel, social sammanhållning och folkhälsa.

Gröna rekreativstråk och nätverk av grönska och vatten

För att ytterligare tillgängliggöra rekreationsskogarna är det viktigt att binda dem samman med stråk av stigar eller vägar för gång och cykel. Syftet är att det ska kunna gå att färdas mellan rekreationsskogarna i ett sammanhängande nätverk. Möjligheten att på ett sådant samlat sätt nyttja rekreationsvärden runt

Varnumsviken och Vålösundet bör utvecklas vidare. En överfart över Vålösundet bör särskilt studeras i detta sammanhang.

Sammanhängande stråk skapar ett nätverk av gröna korridorer som förbinder grönska och vatten med varandra. Stråken kan vara viktiga som spridningskorridorer för djur och växter och bidrar där med till biologisk mångfald i och omkring tätorterna.

Ekosystemtjänster i grönstrukturen

Ekosystemtjänster är tjänster som naturen ger oss människor. Klimatforskningen pekar entydigt på att vi i framtiden kommer ha ett varmare och torrare klimat sommartid, och varmare och blötare klimat vintertid. Här kan grönstrukturen hjälpa oss hantera klimatförändringarna med träd och grönska som renar luften, utjämnar temperatur, ger skugga, renar dagvatten och dämpar och fördröjer vattenflöden vid kraftiga regn och skyfall. En utvecklad grönstruktur kan också hjälpa till hantera miljöproblem så som övergödning genom att rena näringsrikt avloppsvatten.

Utvecklingsstrategin ”planera med översvämningshänsyn” kan realiserars genom att beakta den vattenfördröjande funktion som finns i grönstrukturen. Därför har kommunen valt att här peka på grönområden och ytor i tätorterna som fördröjer dagvatten vid stora mängder nederbörd, ett så kallat skyfall. Kartorna visar från vilket håll vattnet kommer ifrån, och ibland även riktningen efter fördröjning.

Grönstruktur som gestaltningselement

Attraktiva grönområden värdesätts högt av många människor vilket exempelvis kan avspeglas på högre bostadspriser nära grönområdena. Förvaltning och utveckling av natur- och vattenområden i tätorterna ska tillvara de värden som finns i landskap och vegetation för att skapa attraktivitet.

Att använda grönstrukturen som gestaltningselement är ett sätt att forma rummet i den tätbebyggda miljön. Enskilda träd kan vara rumsbildande beroende på placering och utformning. En väl utformad entré till tätorterna kan vara helt avgörande för intrycket av en plats eller ort.

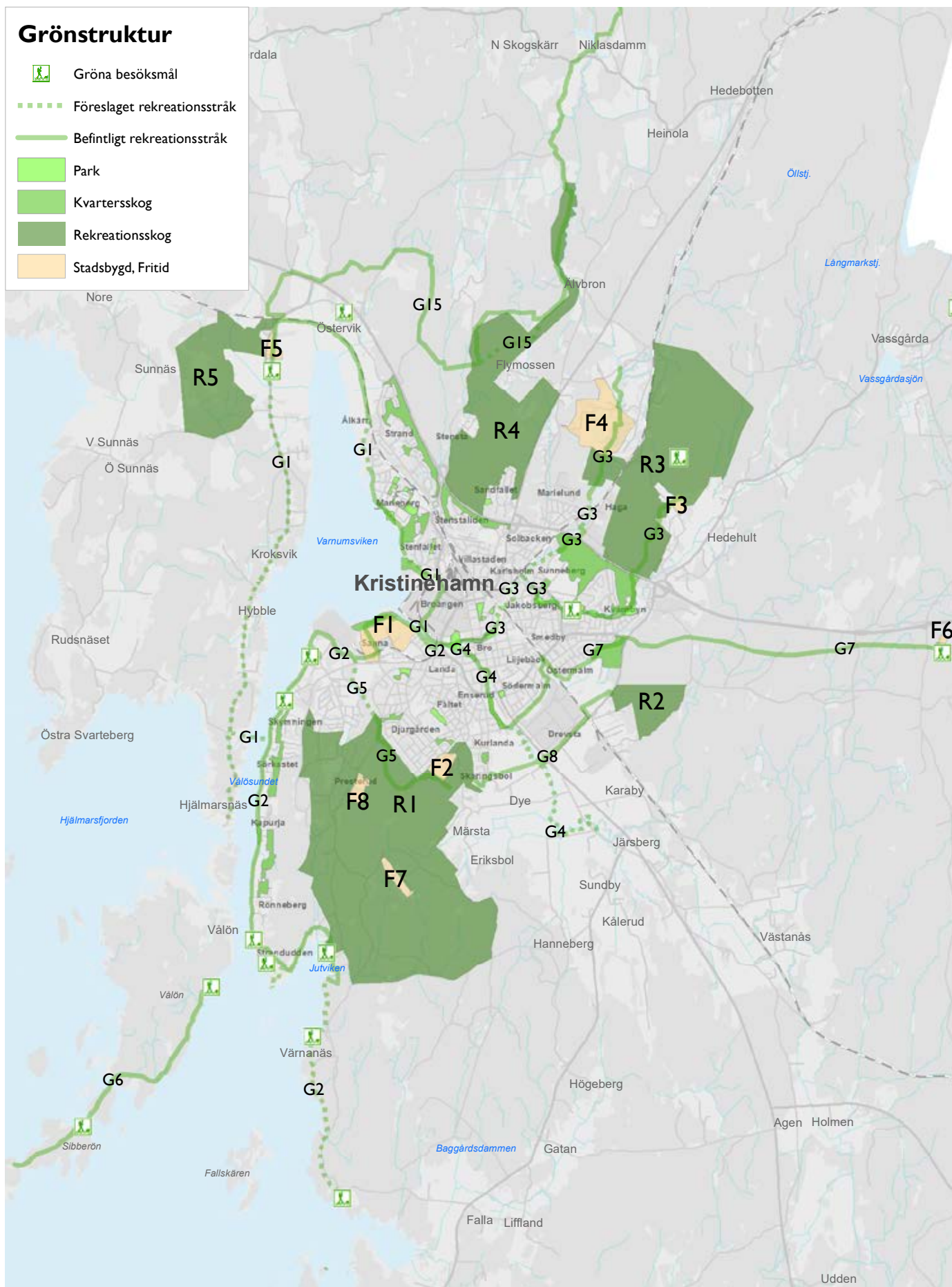
Vi vill att våra infarter på ett tydligt sätt ska leda människor in i centrum i våra tätorter. Därför bör alla stråk som leder in utvecklas. Det kan handla om att ta tillvara och utveckla befintliga och att utveckla trädalléer, cirkulationsplatser och välskötta gräsimpediment. För centrumkärnan i Kristinehamn ska entréernas utformning signalera stadsmässighet. Det ska på ett naturligt sätt kännas att stadens hjärta närmas.

STÄLLNINGSTAGANDE

- Närheten och tillgång till skogs- och naturområden ska väga tungt vid exploatering och bebyggelseutveckling.
- Rekreativvärden i tätortsnära rekreativskogar ska tryggas genom avtal, förvärv eller skydd enligt miljöbalken.
- Inom utpekad grönstruktur som kommunen äger har sociala och ekologiska värden högre prioritet än virkesproduktion. Där inga rekreativvärden finns utpekade kan virkesuttag och produktion prioriteras.
- De gröna rekreativstråken ska stimulera människor att gå och cykla mellan olika bostadsområden och målpunkter. De gröna stråken ska även fungera som spridningsvägar för djur och växter.
- Det gröna rekreativstråket runt Varnumsviken ska samordnas med utvecklingen av besöksmål runt viken.
- Natur- och grönområdets förmåga att leverera ekosystemtjänster ska värnas och i möjlig mån förstärkas.
- Träd och trädvård ska användas medvetet för att skapa intressanta och trivsamma rum. Kommunens träd ska värnas och i alla sammanhang där träd berörs, ska trädens många värden beaktas.
- Entrémiljöerna till våra tätorter ska vara tydliga, välkomnande och ska utvecklas med gestaltungsinsatser.

3. MARKANVÄNDNING

Framställt av Kristinehamns kommun. ÖVERSIKTSPLAN ANTAGANDEHANDLING 2021
 Datakällor: © Lantmäteriet, Kristinehamns kommun

Grönstrukturkartan

Grönstrukturkartan pekar ut parker och parkliknande miljöer, naturmark i tätortsmiljö i kategorin kvartersskogar, rekreationsskogar, samt anlagda områden för fritidsaktiviteter som främst äger rum utomhus. Grönstrukturkartan redovisar också gröna rekreativstråk som binder samman naturområden och bildar ett nätverk av grönstrukturen. För delar av grönstrukturen finns preciserade inriktningar.

Parker

I tätorterna har parker en stor betydelse som offentligt grönt rum. Särskilt för de invånare som saknar tillgång till egen trädgård. Parker bär ofta ett kulturhistoriskt arv och har med sitt estetiska inslag en viktig funktion i stadsbilden. Flera parker har artrika trädbestånd och innehåller konstnärlig utsmyckning. Parkerna har allmänt höga upplevelsevärden och dess kvarvarande är bekräftade i gällande detaljplaner. Parkerna redovisas i grönstrukturkartan, men utan preciseringar.

Kvartersskog

Skogs- och naturområden som finns inom tätorterna och består av gröna remsor eller dungar av skog insprängt mellan bebyggelsen anges som kvartersskog. Kvartersskogen används oftast av de som bor eller verkar i närheten och denna natur är ofta viktig som lekplatser för barn såväl som för hundpromenader eller liknande aktiviteter. Just närheten till dessa platser är av stor betydelse för användningen. Kvartersskogen är ofta av stort allmänt intresse och därmed känslig för förändring och exploatering. Kvartersskogar kan även inneha särskilda naturvärden och är känsliga för stora förändringar.

Tätortsnära rekreationsskog

De tätortsnära rekreationsskogarna består av större skogsområden som redan nyttjas för rekreativändamål och som i framtiden kan behöva inrymma mer av rekreativvärden för olika målgrupper. Några av dessa kan också inrymma friluftsanläggningar. Dessa skogsområden nyttjas av allmänheten från hela tätorten och även dess omkringliggande närområden. Tätortsnära rekreationsskogar är oftast kommun- eller statligt ägda produktionsskogar som sköts enligt grön skogsbruksplan. Här bedrivs skogsbruk med stor hänsyn till bebyggelse, säker rekreation, sociala värden och upplevelsen av en naturlig skog. Rekreationsskogarna preciseras med egen inriktning i grönstrukturkartan. En åter-

etablering av Försvarsmakten kan påverka tillgången till två av de tätortsnära rekreationsskogarna, det gäller Presterud (R1) och Harberget (R2). Återetableras Försvarsmakten på någon av dessa platser behöver intresset för berörd tätortsnära rekreationsskog prioriteras ner, se vidare förklaring under Utredningsområden (på sidan 68).

Rekreationsskog – Presterud (R1)

Den före detta A9-skogen är en tätortsnära rekreationsskog som har god potential att vidareutvecklas och användas mer i takt med att ytterligare bostäder tillkommer i östra Vålösundet. Området har god närhet till stadsdelarna Djurgården och Sanna samt Kurlanda och Skäringsbol. Området står även under utredning för återetablering av Försvarsmakten, vilket kan påverka möjligheterna för rekreativ användningen, se vidare förklaring under Utredningsområdet U1 (på sidan 68).

Rekreationsskog – Harberget (R2)

Harberget med dess omgivning används idag som rekreativ område för boende inom stadsdelarna Gustavsberg, Östermalm och Kvarnbyn. Området är samtidigt en länk ut mot Sättrastugan där föreningsverksamhet bedrivs sedan många år tillbaka. Området står även under utredning för återetablering av Försvarsmakten, vilket kan påverka möjligheterna för rekreativ användningen, se vidare förklaring under Utredningsområdet U15 (på sidan xx).

Rekreationsskog – Hultet (R3)

Hultet är ett av kommunens mer välanvända rekreativ- och friluftsområden. Här finns elljusspår som på vintern blir skidspår och en klubbstuga för orienteringsklubben sedan många år tillbaka.

Rekreationsskog – Stensta (R4)

Med närhet från stadsdelarna Sandfallet, Stenstaliden, Marieberg och Strand har vi Stenstaskogen som också är ett välanvänt rekreativ område för hundpromenader och löprundor med mera.

Rekreationsskog – Gustavsvik (R5)

Gustavsviksområdet är ett skogsområde som framför allt försörjer ridklubben med ridstigar, även om rekreativ stråket genom Varnumsviken och järnleden tangerar skogen.

3. MARKANVÄNDNING

Skulpturen på bilden är skapad av Carl Nesjar, helårsfontän i stål och aluminium.

Foto: Mostphotos

Gröna rekreationsstråk

Utpekade viktiga rekreationsstråk i Kristinehamn bygger på att vidareutveckla de naturliga blå-gröna stråken längs Vålösundet och Varnumsviken och vidare längs Vänerkusten. Från centrum och stadsparken ska det gå att ta sig till fots längs med våra vattendrag åt flera håll. Stråken binder samman målpunkter så som rekreationsskogar, fritidsområden och gröna besöksmål med varandra.

Varnumsviken (G1)

Stråket går norrut från Kristinehamns centrum mot Gustavsvik och har delvis redan anlagts sedan förra översiktsplanens ställningstagande för stråket. Stråket ska färdigställas och utvecklas för att stärka kontakten mot vattnet, samt förlängas söder ut och en möjlighet att ta sig mellan västra och östra Vålösundet ska skapas.

Vålösundet – Bobacksviken (G2)

Ett rekreationsstråk sydväst ut mot skärgården längs Vålösundet och söderut från Jutviken mot Bobacksviken ska färdigställas och stärkas för att tillgängliggöra flera av stadens viktiga besöksmål och kulturmiljöer såsom Presteruds herrgård, Picassoudden och fyrmiljön vid Strandudden. Stråket är en viktig del av besöksmål kring Varnumsviken.

Varnans och Vassgårdaälvens stränder (G3)

Stränderna längs med Varnan och Vassgårdaälven är viktiga biologiska korridorer. Stråket längs Vassgårdaälven ska vidareutvecklas till sammanhängande rekreationsstråk som via hembygdsgården ansluter till Hultets fritidsområde. Stråket längs Varnan utvecklas i den mån det är möjligt för rekreation och ansluter till Haga koloniområde samt golfbanan.

Lötälven (G4)

Stråket längs med Lötälven är en viktig biologisk korridor som ska tryggas men kan också utvecklas med inriktning rekreation i riktning mot Järsberg.

Sanna – Björkvallen (G5)

Att skapa en koppling i grönstrukturen mellan Sannaområdet och Björkvallen kan stärka tätortens två centrala idrottsanläggningar.

Välön-Sibberön (G6)

Stråket på öarna Välön och Sibberön nås sommartid med turbotar och är därmed ett enkelt sätt att nå och uppleva norra Vänerskärgården.

Sättraleden (G7)

Stråket tar sin början i tätorten och leder genom Åsensskogen och rekreationskogen Harberget vidare mot Sättrastugan. Området står även under utredning för återetablering av Försvarsmakten, vilket kan påverka möjligheterna för rekreationsanvändningen.

Presterud – Harberget (G8)

Stråket är en välanvänd koppling mellan de två rekreationskogarna Presterud och Harberget, inte minst för det växande antalet mountainbikecyklister. Stråket ingår också som en del av den tilltänkta ledstrukturen i Kristinehamn för mountainbike.

Järnleden (G15)

Järnleden är en vandringsled som även är ett stråk för tätortsnära friluftsliv och idrott. Järnleden sträcker sig mellan Hytte och Kristinehamn och följer en gammal transportled för järn. Vid eventuell realisering av verksamhetsområdet Strandmossen (V18) och/eller Nobelbanan (M1) riskerar järnleden att behöva dras om. Järnleden har en alternativ sträckning genom rekreationskogen Stensta (R4) för att inte hamna i konflikt med utökningen av V18 för tillkommande verksamheter.

Fritidsområden

Utpekandet av fritidsområden i grönstrukturkartan tryggar markanvändningen för fritids och kulturverksamheter och är en del av utvecklingsstrategin ”tillgängligt fritids- och kulturliv”. Tillgång till platser för både spontan och organiserad idrott och motion är betydelsefullt för folkhälsa och delaktighet i samhället. God tillgång till platser för föreningslivet skapar förutsättningar för ett livskraftigt civilsamhälle som bygger på sociala gemenskaper, vilka kan fungera som extra skyddsnät för den enskilde. I Kristinehamn finns ett antal större anläggningar för fritid, idrott och föreningsliv.

Sannaheden (F1)

Här påbörjades omvandling till ett för kommunen nytt idrottsområde efter inriktningen i översiktsplanen från 2006 med nytt badhus, fotbollsarena, friidrottsarena samt fotbollsplaner. Området behöver fortsätta att utvecklas genom att bygga ut rekreationsstråket G2 som kopplar samman Sannaheden och Björkvallen (F2).

Björkvallen (F2)

Det här området har varit ett fritidsområde under lång tid och är ett område under vidare utveckling. Platsen kan stärkas ytterligare med trivsammare entrémiljö och tydlighet i spårssystem och delområden för cykel respektive löpspår.

Övriga föreningsdrivna fritidsområden:

- Motionscentralen vid Hultet (F3)
- Golfbanan (F4)
- Ridhuset Gustavsvik (F5)
- Sättrastugan (F6)
- Skyttebanan (F7)
- Brukshundklubben (F8)

Gröna besöksmål

Natur- och kulturmiljöer har en stor betydelse för att genomföra utvecklingsstrategin ”en starkt identitet” och är samtidigt av stor betydelse för den växande turismnäringen. De gröna besöksmålen är viktiga rekreations- och naturområden där höga besöksvärden finns. Gröna besöksmål kan vara allt från kommunens badplatser till naturnära kulturmiljöer. Här finns skogsmarker som pekats ut med naturvärden och som kan besökas inom allemansrättsliga ramar, genom vandrings-, rid- eller cykelleder samt andra rekreationsområden som inte utgörs av skogsmark.

Besöksmål kring Varnumsviken och Vålösundet

I Kristinehamn är det lätt att nå och uppleva Vänern. Tillbringa några timmar på ett café, en restaurang eller en klippa och njut av solen endast några meter från Väterns strand. Varnumsviken och Vålösundet erbjuder en strandpromenad med höga besöksvärden året om. Till fots, på cykel, i bil eller buss går det att uppleva både natur- och kulturhistoria i Väternnära miljö. Flera sådana besöksmål redovisas i kartan med gröna besöksmål.

Prioriterade gröna besöksmål

Det finns ett antal utpekade gröna besöksmål utmed befintliga rekreationsstråk i Kristinehamn, och några som bör kopplas upp till ett sammanhängande nätverk av stråk. Utöver de gröna besöksmål som finns i anslutning till Kristinehamn så finns ett antal viktiga gröna besöksmål runt om i kommunen. Dessa platser är viktiga för den växande naturturismen. Kartan med gröna besöksmål redovisar:

STÄLLNINGSTAGANDE

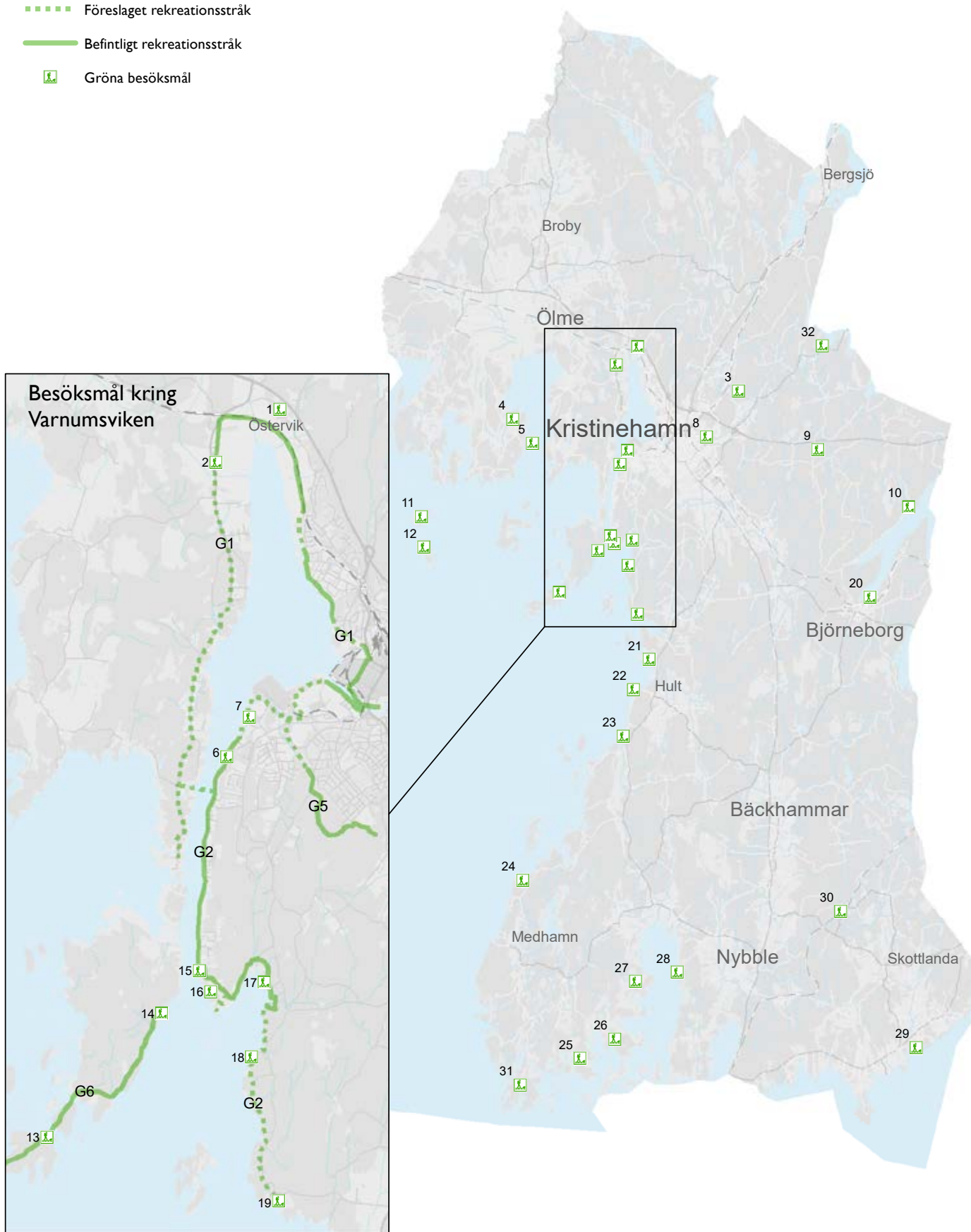
- Kommunen ska aktivt söka samarbeten med privata och offentliga aktörer för de utpekade gröna besöksmålen.
- Besöksmålen kring Varnumsviken och Vålösundet ska ges förutsättningar att utvecklas som strategiska besöksmål i ett sammanhang.
- På sikt ska en passage över Vålösundet göra det möjligt att knyta samman rekreationsstråken runt Varnumsviken.

Gröna besöksmål

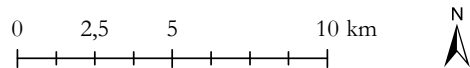
1. Östervik och stadsbondgården
2. Gustavsvik
3. Vandringslederna vid Hultet
4. Kummelön
5. Saxholmen
6. Skymningens badplats
7. Presteruds herrgårdsmiljö
8. Kristinehamns hembygdsgård
9. Sättrastugan
10. Badplatsen vid Gocko
11. Långön
12. Alvön
13. Sibberön
14. Vålön
15. Picassoudden
16. Stranduddens fyrmiljö
17. Jutvikens badplats
18. Värnanäs
19. Kungens rastplats
20. Gräsviksbadet
21. Revsand
22. Hult
23. Brattsand
24. Baggerud
25. Arskagsleden
26. Nötöleden
27. Prästöleden
28. Bengtsgårds badplats
29. Gottbols badplats
30. Dressinbanan
- 31: Dyrön
- 32: St. Vilången

Gröna besöksmål

- ..... Föreslaget rekreativstråk
- Befintligt rekreativstråk
- Gröna besöksmål

Framställd av Kristinehamns kommun. ÖVERSIKTSPLAN ANTAGANDEHANDLING 2021
 Datakällor: © Lantmäteriet, Kristinehamns kommun

Bostäder

Alla kommuner ska enligt lag (2000:1383) om kommunernas bostadsförsörjningsansvar ta fram Riktlinjer för bostadsförsörjning. Syftet med planeringen ska vara att skapa förutsättningar för alla i kommunen att leva i goda bostäder och för att främja att ändamålsenliga åtgärder för bostadsförsörjningen förbereds och genomförs. Kristinehamns kommun har parallellt med ny översiktsplan tagit fram riktlinjer för bostadsförsörjning (Bostadsförsörjningsplan, 2018)

Bostadsbehov

Befolkningens sammansättning och struktur, demografin, tillsammans med dess långsiktiga utveckling avgör behovet av bostäder nu och i framtiden. Befolkningsutvecklingen finns beskriven i det första kapitlet och den innebär ett antal konkreta utmaningar för bostadsmarknaden.

Demografiskt utgör 40-talisterna en stor befolkningsgrupp, vilket kommer att innebära en större andel äldre invånare då vi blickar mot 2030. Utvecklingen innebär att behovet av fullt tillgänglighetsanpassade bostäder ökar. Med en allt större andel äldre invånare kommer sannolikt även antalet enpersonshushåll att öka. Det här är en relativt resursstark hushållsgrupp som kan ha tillräcklig betalningsförmåga för nyproducerade och tillgänglighetsanpassade bostäder.

En annan utmaning som marknaden står inför är att tillgodose behovet av bostäder för gruppen nyanlända personer. Gruppen har ökat de senaste två åren men minskar nu. Den så kallade bosättningslagen har också ökat kommunernas ansvar för bostadsförsörjningen åt denna grupp. Det här är en relativt resurssvag hushållsgrupp som är i behov av framför allt billiga bostäder. Bostaden som fast punkt är en viktig förutsättning för integration i samhället. Även unga människor med låg inkomst, barnfamiljer med en svag ekonomi har behov av billiga bostäder.

Bostadsmarknad

Bostadsmarknadsanalysen visar att rörligheten i bostadsbeståndet är låg och behöver bli högre. Låg rörlighet skapar inlåsnings effekter och gör exempelvis kommunens bostadsförsörjningsansvar svårare att fullgöra. Att kunna flytta när behov och önskemål förändras är också en viktig välfärdsfaktor. Flyttningar bidrar till

ett bättre nyttjande av det befintliga bostadsbeståndet och är en förutsättning för en flexibel arbetsmarknad. Näringslivets utveckling är beroende av tillgången på kompetent arbetskraft, vilket kräver tillgång på bostäder.

Efter de senaste 15 åren då byggtakten har varit historiskt låg är behovet av tillskott i bostadsbeståndet högt. Delvis efterfrågas andra typer av bostäder än de som finns i bostadsbeståndet idag, exempelvis fullt tillgänglighetsanpassade eller olika former av trygghetsbostäder. Ett förändrat behov bäddar för en starkare efterfrågan och en högre betalningsvilja hos de hushåll som har ekonomiska förutsättningar. Tillgänglighet till service, centrum och kommunikationer bedöms också vara kvaliteter som kan öka betalningsviljan för en ny bostad.

Bostäder i sjönära lägen är populära i Sverige. De är föremål för särskild taxering och både kvalitén ”sjönära läge” och ”sjöutsikt” brukar hänga samman med högre betalningsvilja hos hushållen.

Bostadsbyggande

Med stöd av ovan nämnda förutsättningar gör kommunen bedömningen att behovet av fler bostäder motsvarar ett årligt tillskott av cirka 60 bostäder under den närmaste 10-årsperioden. Sett till översiktsplanens planeringshorisont fram till år 2030 skulle det alltså behövas ännu fler nya bostäder, av vilka åtminstone hälften bör vara anpassade till äldres behov och preferenser.

Kommunen bedömer att det framför allt är i Kristinehamns tätort som marknadsförutsättningar för bostadsbyggande finns, och där en utveckling av bostadsbeståndet är mest trolig att ske fram till 2030.

Bostadsbyggande inom stadsbygdsgränsen i kartan är önskvärd och de förtättningsmöjligheter eller snarare omvandling och förädling av befintlig tätort ses som positivt så länge inte viktiga utpekade grönområden tas i anspråk.

Behovet av kategoriboenden för äldre finns dock över hela kommunens geografiska yta. Det kan vara viktigt att det finns möjlighet att bo kvar i sin sociala och geografiska omgivning på ålderns höst, vilket bör möjliggöras.

Prisnivåerna på fritidshus i kommunen indikerar att strandnära lägen i anslutning till de mindre tätorterna kan vara attraktiva för ny bostadsbebyggelse. I första hand för de områden med goda kommunikationer mot Kristinehamn och Karlstad eller Karlskoga och Örebro.

Planberedskap

Av erfarenhet vet vi att det sällan byggs så mycket bostäder som kommunen planerar för. Det gör att planeringen av bostäder bör överskrida det reella behovet med cirka 40 procent. Totalt möjliggör översiktsplanen mark för ytterligare minst 1000 nya bostäder fram till år 2030, vilket säkerställer behovet av planerad mark för bostäder.

STÄLLNINGSTAGANDE

- Tillkommande bostadsbebyggelse bör inriktas mot de grupper där bostadsbehoven är som störst.
- Bostäder anpassade för seniorer prioriteras centralt i stadskärnan.
- Kommunen ska erbjuda attraktiva centrumnära småhustomter utöver Vålösundet.
- Utpekade LIS-områden möjliggör bostadsförsörjning på landsbygden.

Bland annat i området Katamaranen/Sörkastet i Kristinehamns tätort börjar det fyllas på med nya bostäder.

Verksamheter

Områden för verksamheter, som inte bör blandas med bostäder. Kan utgöras av områden för verksamheter som kan vara störande, miljöpåverkande, ytkrävande eller genererar tung eller stor mängd trafik.

Utvecklingsstrategin ”god planberedskap för verksamheter” handlar dels om att ge utrymme för befintliga verksamheter att växa och utvecklas, dels om att skapa förutsättningar för nya etableringar. Lokaliseringsvillkoren skiljer sig åt mellan olika verksamheter. Lokaler för kontor och serviceföretag har sin naturliga lokalisering i centrum, medan verksamheter inom hantverk, bygg och industri ofta behöver lokaliseras till särskilda områden med hänsyn till ytbehov, påverkan på omgivning och olycksrisker. För att möta efterfrågan behöver kommunen ha ett varierat utbud av attraktiv verksamhetsmark.

Förutsättningarna för nya verksamhetsetableringar i kommunen är mycket goda. För kontor är ofta läget och tillgång på kommunikationer och service det som väger tyngst som etableringsvillkor. Vid nyetableringar av lokaler för kontor och andra tjänsteföretag är därför möjligheterna att tillskapa ytor i centrum prioriterat. Tillgången på hållbara kommunikationsmedel kommer sannolikt att öka efterfrågan på mark och lokaler i anslutning till resecentrum och andra bytespunkter mellan transportslag.

Inom lager- och logistikverksamheter ligger Kristinehamn i ett nav för transportinfrastruktur som E18 och väg 26, Värmlandsbanan och Inlandsbanan samt hamn och sjöfarten. Norra Höja är det område som kan erbjuda ytterligare yta för nya etableringar i bra kommunikationslägen. Området är planlagt för

Drevsta, Norra Höja och Norra Dye verksamhetsområden syns i flygbilden ovan från 2010.

industriändamål och har från början haft den av kommunen byggda Varnumsleden som planeringsförutsättning för bland annat väganslutningar. Trafikleden som idag är en del av väg 26 är därför från början planerad som en del av bebyggelseutvecklingen i området.

För att stärka Kristinehamn som intermodal knutpunkt, möjliggöra logistikverksamhet i strategiska lägen samt förbättra möjligheterna för hållbara transportalternativ bör behovet av mark för exempelvis logistikparker och andra ytkrävande verksamheter med viss störningseffekt utredas. Stensta bedöms lämpligt för verksamheter tack vare dess goda transport- och skyltläge intill E18, samt med en god anslutning till bland annat hamnen, bangårds- och Broängsområdet i det stråk som är utpekade som transportgata (se avsnitt om biltrafik på sidan 44).

STÄLLNINGSTAGANDE

- Kommunen tryggar befintliga verksamheters markanspråk genom utpekande av verksamhetsmark i markanvändningskartan.
- Kommunen ska erbjuda ett varierat utbud av lokaliseringmöjligheter för olika verksamheter.
- Kommunen ska möta näringslivets utveckling och tillväxt genom att ha en plan- och försäljningsberedskap gällande mark för verksamheter.
- Kommunen prioriterar etablering av ytkrävande verksamheter i Gustavsvik och Norra Höja.
- Kommunen ska utreda ytterligare markbehov och detaljerad markanvändning för verksamhetsområdet Stensta med inriktning mot ytkrävande och transportgenererande verksamheter.
- Kommunen ska utreda ytterligare markbehov och detaljerad markanvändning för verksamhetsområdet Kroksvik med inriktning mot ytkrävande och transportgenererande verksamheter.

Handel

De svenska hushållens totala konsumtion av varor och tjänster uppgick 2017 till 1 978 miljarder kronor. Även om fördelningen av hushållens konsumtion varierar beroende på var i landet man bor så finns det generella trender. I en jämförelse med för 25 år sedan lägger genomsnittssvensken idag mindre pengar på mat och boendet, och större del av konsumtionen på restaurangbesök, resor och tjänster. Detaljhandelns totala försäljning var 767 miljarder kronor år 2017, vilket motsvarar 39 procent av hushållens totala omsättning.

Handelns strukturomvandling

Handel är en bransch i snabb strukturomvandling. All detaljhandelstillväxt sker nu på nätet och inte i fysiska butiker, även om det finns stora skillnader inom olika typer av detaljhandel. Försäljningen av dagligvaror är fortfarande relativt låg, cirka 3,5 procent, medan cirka 15 procent kläder och mode handlas via e-handel. Handelns utredningsinstitut (2018) bedömer att detaljhandelskartan håller på att ritas om och prognostiserar att andelen e-handel av den totala detaljhandeln kommer att öka från dagens 9–10 procent till någonskans mellan 20–30 procent år 2031.

E-handel slår ut delar av den fysiska handeln och butiker kommer att försvinna. Samtidigt är det tydligt att den fysiska handeln kommer att hantera merparten av den totala handeln även inom överskådlig framtid. Den utökade e-handeln har även inneburit ökad efterfrågan på utlämningsställen av paket. Dagligvaruhandeln och andra serviceställen tvingas tillgodose pakethantering med både ökat lagerutrymme och mer personal.

I Sverige håller retoriken som menar att e-handel är en motsats till fysisk handel på att försvinna. Dagens konsumenter förväntar sig att digitala kanaler och den fysiska butiken samverkar, och merparten av svenska handelskedjor kombinerar idag den fysiska butiken och den digitala handeln. Den fysiska butiken nyttas i allt högre grad för varumärkespositionering och reklam för handelskedjan. Eftersom handelskedjornas andel av detaljhandeln ökar stadigt kommer kraven på lokala fastighetsägare att öka till följd av lägre omsättning på den fysiska butiken.

Handel och service i Kristinehamn

För att förstå handelns utveckling i Kristinehamn räcker det inte med att bara beskriva och förstå handelns förändring. Handeln påverkas också av övergripande regional- och kommunalekonomiska faktorer så som befolkningsförändringar, den ekonomiska tillväxten, urbanisering och arbetspendling vilka ger ett konsumtionsunderlag. Tillgängligt konsumtionsunderlag för detaljhandeln bedöms till 1 530 mkr år 2017, vilket ska jämföras med den faktiska omsättningen på 1 163 mkr år 2017.

Utvecklingen för fysisk handel av sällanköpsvaror i Kristinehamn har varit negativ under ett antal år. Detta kan ses genom att sällanköpsindex, skillnaden mellan konsumtionsunderlag och faktisk omsättning, har sjunkit från index 74 till 55 mellan 2003 och 2017. Ett stort utflöde av köpkraft bedöms ske till Karlstad, men även till Karlskoga och Örebro. Med hänsyn till den handelskonkurrens som finns i närområdet är bedömningen att handeln i Kristinehamn framför allt är lokal och att det viktigaste framför allt är att minska det utflöde av köpkraft som sker idag. Arbetspendling och pågående regionförstoring kommer sannolikt att leda till visst utflöde av köpkraft även framgent.

Prognostiserat lokalbehov för handel

I en jämförelse med andra liknande kommuner framgår att Kristinehamn har lägre försäljningsindex för framför allt sällanköp, och något lägre för dagligvaror. Det betyder att det finns en potential att öka handeln med i synnerhet sällanköpsvaror. Den teoretiska beräkningen av konsumtionsunderlaget innebär ett omräknat behov av lokaltillskott om cirka 2 000 kvm för dagligvaror och 9 000–11 000 kvm för sällanköp. Med hänsyn till handelns strukturomvandling där allt större andel handel kommer att ske på nätet kan vi ana att lokalbehovet för handel kommer att minska framgent. Visst utrymmesbehov för etableringar med andra krav än vad som kan mötas i befintligt lokalbestånd kommer sannolikt att uppstå.

Handelsstruktur i Kristinehamn

Detaljhandeln är en viktig del av svensk ekonomi och tillika en viktig del av kommunens utveckling och attraktivitet. Handeln i Kristinehamn koncentreras primärt i områdena Centrum, Broängen, Drevsta, längs med Närkevägen och vid Övre Kvarnmotet. Trenden att tidigare industriområden i centrumnära lägen blir handelsområden är stark i många svenska städer bland annat beroende på attraktiva hyror och rationella ytor.

Både Broängen och Drevsta är exempel på denna utveckling i verksamhetsområden. Ett begrepp som beskriver dagens handelsstruktur i Kristinehamn kan vara "handel attraherar handel". Nya handelsetableringar och markförfrågningar sker alltså där handel redan pågår.

Det tidigare industriområdet Broängen som ligger i direkt anslutning- och med gångavstånd till centrum är ett semicentralt men starkt externhandelsområde med både dagligvaru- och sällanköpshandel. Det centrala läget av stora livsmedelskedjor och sällanköp i Broängen är både positivt och negativt, vad gäller flöde av människor. Samtidigt som det drar bort besökare från centrum, är avstånden så korta att etableringarna i Broängen även drar besökare till centrum. Lokaliseringarna är ganska unika för Sverige och borde kunna nyttjas genom att försöka bygga ihop de olika centrala delarna, med besöksmål, den nya stadsparken och handelslokaler där stadens mer centrala delar kommer ha en mer specialiserad handel, restauranger och kommersiell service.

Centrumhandeln har på många orter klarat konkurrensen från externa etableringar genom att förnyas och utvecklas, men detta förutsätter att det finns lönsamhet i förnyelsen. En trend är att handeln ersätts av annan typ av konsumtion, exempelvis köp av tjänster av olika slag. Centrum kommer då att få ett större inslag av service än tidigare.

Handelslokalisering i Kristinehamn

Eftersom handelsstrukturen påverkar kommunens planläggning, trafikplanering och sociala miljö, finns det anledning för kommunen att ta ställning till prioriterade områden för lokalisering av handel. Handelsstrukturomvandling kommer att få konsekvenser för såväl enskilda butiker som för hela handelsplatser. Trenden att starka handelsplatser blir starkare och svaga tappar i attraktivitet ser ut att fortsätta. En tätort av Kristinehamns storlek klarar inte av hur många handelsområden som helst utan att utbudet upplevs som splittrat och oattraktivt för konsumenter såväl som för nya etableringar.

Handelns strukturomvandling i kombination med nya köpbeteenden ökar kraven på kommunens förmåga att genom planering och markpolitiska åtgärder skapa en mindre splittrad handelsupplevelse. Ökad handel i kommunens starkaste handelsområde Broängen skulle

Foto: Mostphotos

stärka Kristinehamn som handelsplats. Genom markstrategiskt arbete kan kommunen skapa förutsättningar att bygga ihop Broängen med centrum för att skapa en mer homogen plats, där större volymhandel kan förläggas till Broängen och mer specialhandel, restauranger, kommersiell service lokaliseras till centrum.

Vid Övre Kvarmotet möts E18 och väg 26 vilket gör området intressant för olika typer av handel. I området, längs med Bodalsvägen, bedrivs bland annat utrymmeskrävande handel. Marken är detaljplanelagd för både industri och handel och inriktningen bör vara att pröva området för ytterligare verksamheter och handel när efterfrågan finns. Vid konkreta ärenden om handelsetableringar med ytterligare markbehov bör en utvidgning av verksamhetsområdet prövas i detaljplan.

STÄLLNINGSTAGANDE

- Kommunen ska jobba vidare med centrumutveckling.
- Kommunen prioriterar handelsutveckling i centrum och Broängen.
- Att samordna och yteffektivisera nya handelsetableringar är viktigt.
- För befintliga och nya handelsplatser är tillgängligheten med gång-, cykel- och kollektivtrafik mycket angelägen.
- För ytkrävande handelsetableringar kan området kring Övre Kvarn detaljplaneras för att möta behovet när det uppstår.

Stadsbygd och tätortsområden

Kristinehamns tätort

Kristinehamns tätort är kommunens största tätort med cirka 18 000 invånare. En beskrivning av den historiska utvecklingen av Kristinehamn går att utläsa i fakturatan nedan och därefter följer kommunens nuvarande utvecklingsvilja i den markanvändningskarta på nästa sida med efterföljande ställningstaganden och beskrivningar.

Markanvändningskartan över tätorten Kristinehamn redovisar stadsbygdsgårnsen, som är grånsen för tätortens utveckling. Inom stadsbygdsgårnsen redogörs mer detaljerat för de markanvändningsanspråk som är

nya samt de anspråk som kommunen vill tydliggöra gällande bostadsändamål, fritidsändamål, verksamhetsområden, grönområden. Utöver detta redovisas även utredningsområden, som är ett utpekande där kommunen behöver utreda mer innan planeringsinriktning kan beslutas eller detaljplanearbete kan påbörjas.

Bokstav-sifferkombinationerna på markanvändningskartan ska läsas tillsammans med beskrivningarna på efterföljande sidor.

Historisk utveckling av Kristinehamn

Ursprunget till Kristinehamn var en mötesplats, där många människor passerade, bland annat på Letstigen, som var den gamla farleden mellan Norge och landet öster om Vänern. Redan på 1300-talet kallades mötesplatsen Bro.

Hertig Karl fann på 1570-talet att Bro vid Varnans mynning var en lämplig plats för järnbruk med utskeppningshamn.

Stadsprivilegierna utfärdades 1642 av drottning Kristinas förmyndarregering. När staden bildades utstakades en stadsplan med rektangulära kvarter, lätt anpassade till älvarnas sträckning.

Staden har härjats av ett flertal bränder. Tre av dem – 1777, 1804 och 1893 – hade förödande verkan.

En kraftig befolkningsutveckling i slutet på 1800-talet och början på 1900-talet medförde att villastadsdelarna Smedby, Jakobsberg, Villastaden med flera växte fram. Flerbostadshus tillkom framför allt som arbetar- och tjänstebostäder, exempelvis verkstadsvillorna vid Forsgatan och det s k Järnvägshuset i Villastaden.

Efterkrigstidens bostadsbrist genererade en påtagligt samhällsstyrd utveckling. Bostadsrättsföreningar och allmännyttan gynnades och områden med flerbostadshus, seriebyggda rad- och kedjehus tillkom i snabb takt. Utvecklingen kulminerade under 1960- och 1970-talen, då stora flerbostadsområden som Stenfallet, Djurgårdsplatån och Stenstaliden tillkom, liksom småhusbebyggelse inom exempelvis Östermalms- och Sandfallsområdena.

1963 togs en generalplan fram för Kristinehamn där en principlösning för hela den centrala delen ingick och där ringleden spikades.

De kommunövergripande planer, som fastlagts efter 1963, har i stort sett konserverat den fastlagda strategin under efterkrigstiden och stadsområdet har arealmässigt utökats på ledig mark.

När det gäller verksamhetsområden så växte det fram infrastrukturer för sjöfart och fiske. När järnvägen och industrialismen kom krävde detta allt större utrymme. I början på 1900-talet blev inre hamnen för trång och nuvarande hamn (yttre hamn) togs i bruk 1916. Helt naturligt, eftersom sjö- och järnvägen var en förutsättning, växte det kring hamnen och järnvägen upp flera industrier. Denna struktur präglar fortfarande området kring yttre hamnen, medan andra funktioner har tagit över kring den ursprungliga inre hamnen (nuvarande Gästhamnens läge).

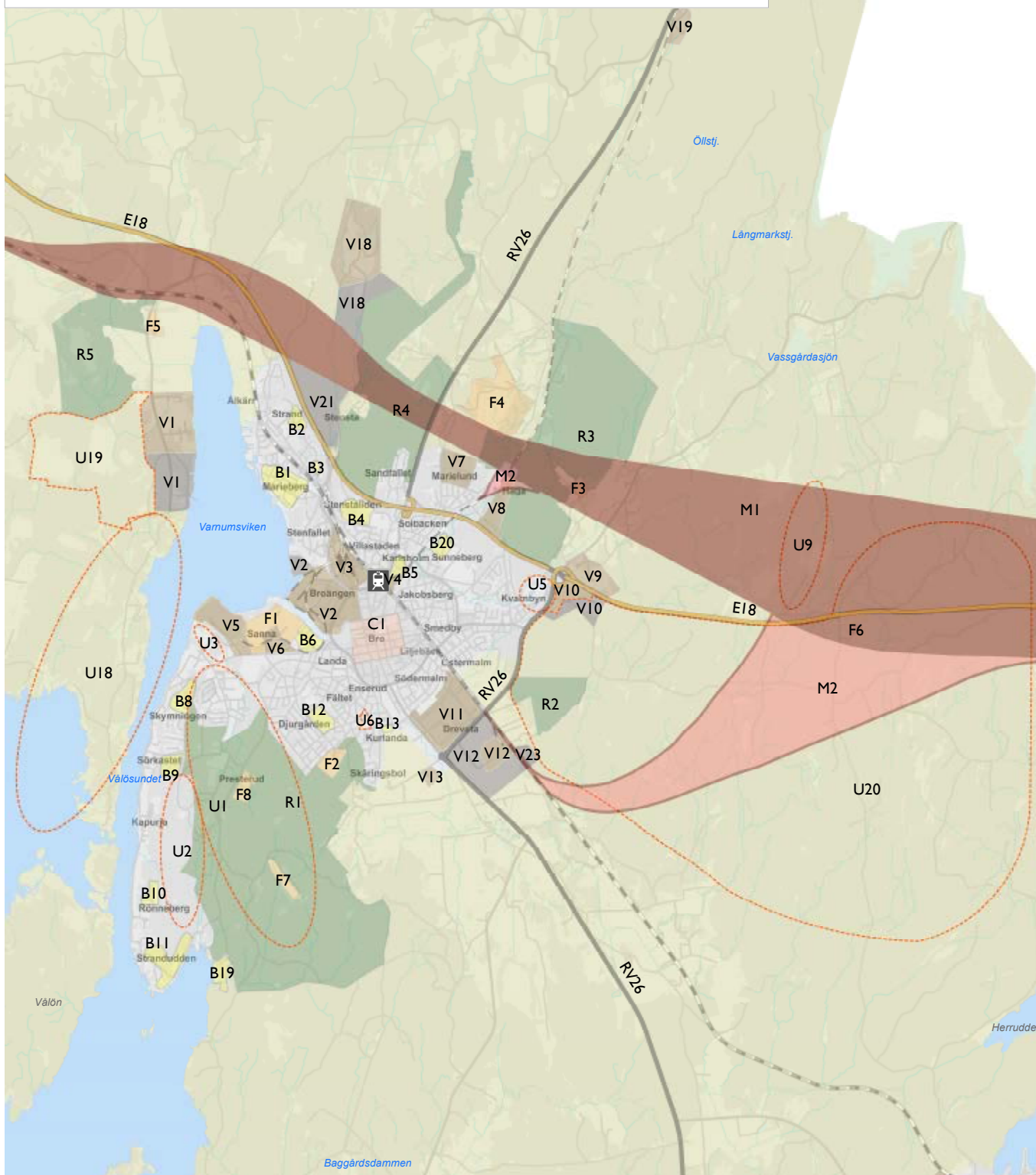
I början på 2000-talet påbörjades en omvandling av institutionsområdet Marieberg som sedan början på 1900-talet fungerat som ett självförsörjande mentalsjukhusområde. Efter att landstinget avvecklade verksamheterna så har området successivt omvandlats till ett bostads- och verksamhetsområde.

2005 lades regementsområdet A9 ner och hela det före detta militärområdet på Presterud gav staden nya förutsättningar att utvecklas ut mot Vänern.

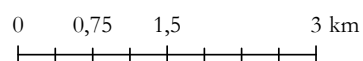
Fritidshusområdet östra Vålösundet som ligger väster om regementsområdet har successivt vuxit i omfattning och i början på 2010-talet påbörjades detaljplaneläggning och vatten- och avloppsutbyggnad ut mot Strandudden som nu utgör en del av tätorten Kristinehamn.

Markanvändning Kristinehamn

Befintligt stationsläge	Verksamhetsområde	Landsbygdsområde
RV26	Verksamhetsområde, tillkommande	Fritidsområde
E18	Bostadsområde, tillkommande	Vattenområde
Markreservat järnväg, huvudbana	Rekreativsskog	Befintlig järnväg
Markreservat järnväg, bibana	Befintlig blandad stadsbygd	
Utredningsområde	Stadskärna	

Framställd av Kristinehamns kommun. ÖVERSIKTSPLAN ANTAGANDEHANDLING 2021
 Datakällor: © Lantmäteriet, Ramboll, NVDB, Kristinehamns kommun

Bostadsområden

Utvecklingsstrategin ”att bygga staden inåt” handlar om att genom omvandling och förädling förtäta bebyggelsen. På det sättet bygger vi vidare på den befintliga bebyggelsestrukturen och nyttjar de investeringar i infrastruktur som gjorts tidigare. En annan utvecklingsstrategi är att ”möjliggöra olika boendeformer i attraktiva miljöer”, vilket innebär att kommunen behöver planera för en mångfald av boendetyper i attraktiva lägen.

De områden med tillkommande bostadsbebyggelse som är särskilt utpekade på markanvändningskartan finns beskrivna nedan:

Marieberg (B1)

Tillkommande bostadsbebyggelse i attraktiv och unik parkmiljö med vattenkontakt. Här har kommunen detaljplanelagt den ursprungliga hospitalmiljön och omvandling har skett till bostäder och kontor med bibehållen parkmiljö. I gällande detaljplaner medges även ett antal ytterligare byggrätter för nybyggnation av bostäder. Området potential som bostadsområde är ännu inte fullt nyttjad och ska via ny detaljplane-process prövas för ytterligare bostadsbebyggelse i attraktivt läge längs med Växthusvägen. Området skulle kunna inrymma ett par hundra bostäder i olika hus typer. Hänsyn tas till de unika kulturmiljövärdena.

Mariebergsområdet erbjuder flertalet obebyggda byggrätter. Gräsytan i ovanstående vy är möjlig att bebygga med radhus enligt gällande detaljplan.

Strand (B2)

Här finns detaljplanelagd bostadsmark för villabebyggelse i befintlig bebyggelsestruktur med ett antal tomter som i dagsläget är obebyggda. I området Strand är närheten till skog och natur påtaglig.

Stensta center (B3)

Här finns ett detaljplanerat område för omvandling till bostäder i flerbostadshus.

Stenstaliden erbjuder flertalet obebyggda byggrätter enligt gällande detaljplan på de ”rivningsytor” där det tidigare varit flerbostadshus av typen som syns i bakgrunden. Gräsytan i ovanstående vy är möjlig att bebygga enligt gällande detaljplan.

Stenstaliden (B4)

Här finns ett bostadsområde som är utbyggt under miljonprogramsåren med flerbostadshus i form av både punkthus och lameller varav några återstår efter att andra revs i slutet på 1990-talet när det var överskott i bostadsbestånden. Här finns en gällande detaljplan som innehåller byggrätter och anlagd infrastruktur som möjliggör förtätning av bostäder inom området. Området bedöms vara lämpligt för ytterligare ett antal flerbostadshus eller villor och radhus i områdets norra ände.

Karlsholm (B5)

Marken är detaljplanelagd för bostadsändamål, radhus respektive flerbostadshus, men är ännu ej genomförd. Kommunen ser det som önskvärt att bebygga området tillkommande bostäder i ett attraktivt centralt och stationsnära läge.

Sannakajen (B6)

Här pågår sedan saneringen av tidigare verksamhetsområdet en utveckling av bostäder i ett attraktivt vattennära läge nära centrum. Bostadsbebyggelsen och upplåtelseformerna är blandade och ambitionen är att större flerbostadshus kan byggas längst i öster. Området är detaljplanerat.

Sörkastet Norra och Södra (B8) (B9)

Här finns en gällande detaljplan som möjliggör för ytterligare ny bostadsbebyggelse i form av villor och radhus. Totalt möjliggör området för ytterligare ett antal villor/radhus i norra delen och ytterligare ett 50-tal i den södra delen. .

Rönneberg (B10)

Tillkommande bostadsbebyggelse i ett attraktivt vattennära läge i Vålösundet. Befintlig bostadsbebyggelse vid Rönneberg är detaljplanelagd och planen innehåller ytterligare byggrätter för ett antal villor.

Stranduddan (B11)

I samband med kommunens planläggning av befintlig bostadsbebyggelse på Stranduddan har det skapats möjligheter för ett flertal tillkommande enbostadshus.

Djurgårdsplatån (B12)

Bebyggelsen på Djurgårdsplatån härstammar från tiden runt miljonprogrammet. Under 1990-talet revs en del av bostäderna, eftersom de då bedömdes som övertaliga. När nu bostadsbyggnadsbehoven åter ökat, finns möjlighet att använda de gamla byggrätterna i området. Kommunen ser gärna att befintlig bostadsbebyggelse kompletteras. Kommunen bedömer att det finns möjlighet att bygga småhus alternativt ett antal flerbostadshus inom gällande plans byggrätter.

Djurgårdsplatån erbjuder flertalet obebyggda byggrätter enligt gällande detaljplan på de "rivningsytor" där det tidigare varit flerbostadshus av typen som syns i bakgrunden. Gräsytan i ovanstående vy är möjlig att bebygga enligt gällande detaljplan.

Kurlanda (B13)

Kurlanda har ett centralt läge och är ett barnvänligt område med närhet till ishall, motionsspår och grönområden. Ett antal bostadstomter för tillkommande villabebyggelse finns detaljplanelagt i Kurlandaområdet.

Jutviken (B19)

Jutvikens fritidshusområde är detaljplanerat för ytterligare bostadsbebyggelse med enskilt huvudmannaskap. Befintlig fritidshusbebyggelse ingår som den sista delen i VA-utbyggnaden i östra Vålösundet. Planen inrymmer cirka 30 småhustomter.

Sunneberg (B20)

Tillkommande bostadsbebyggelse som är under detaljplanering. Området ligger centralt med närhet till bland annat resecentrum. I området finns god tillgång på relevant infrastruktur. Området bedöms kunna vara lämpligt för flerbostadshus och villabebyggelse.

I den centrala staden finns ett flertal obebyggda byggrätter enligt gällande detaljplaner. Gräsytan bakom stadshotellet i ovanstående vy är ett exempel på en yta som är möjlig att bebygga enligt gällande detaljplan.

Stadskärnan (C1)

Utvecklingsstrategin "utveckla trevligare och mer levande centrummiljöer" handlar om att attrahera fler människor att vistas i stadskärnan. Genom den nya stadsparken och att utveckla de offentliga miljöerna kring torgen skapa Kristinehamns attraktiva offentliga "vardagsrum" vilket även gynnar de verksamheter som finns här.

Ett flertal obebyggda byggrätter finns i stadskärnan, bland annat det obebyggda området bakom stadshotellet i kvarteret Tellus, i kvarteret Tvillingarna (gamla elverket), i det obebyggda området i kvarteret Sirius (Raggartorget) och i parkeringen i kvarteret Mars där Vintergatans köpcentrum ligger idag.

Verksamhetsområden

Övergripande markanvändning för verksamheter i Kristinehamns tätort listas i beskrivningen nedan samt anges i markanvändningskartan.

Kroksvik (V1)

Kroksviks industriområde är lämpligt för tung och omgivningspåverkande industri och verksamheter. Kroksviks industriområde ska kunna utvecklas inom området för tillkommande verksamheter och bebyggelse strax söder om och väster om nuvarande verksamheter. Området bedöms även fortsatt kunna rymma verksamheter som kräver att omgivningen inte är störningskänslig. Förslag för spåranslutning finns också framtaget (Se karta och text under avsnittet om järnväg på sidan 42).

Broängen (V2)

Broängen fungerar idag både som handelsområde och industriområde, där förhoppningen och kommunens vilja är att på sikt utveckla området närmast Västra Ringvägen för handelsändamål. Delområdet som ligger väster om 3:e industrigatan ska innehålla hamn, trafik- och terminalverksamheter, ej tung eller miljöstörande industri. Områdets karaktär och inriktning övergår således från industri mot logistik och handel. Verksamheter som skulle kunna stå i konflikt med hamnverksamhet bör undvikas.

Område för tillkommande bebyggelse inom V2 reserveras för ett eventuellt framtida markanspråk från hamnverksamheten. Avgränsningen följer gällande detaljplaner för södra änden av Stenfallet.

Bangårdsområdet (V3)

I Bangårdsområdet och kvarteret Ymer finns både pågående handel och verksamheter inom transportsektorn. Bangårdsområdet saknar detaljplan, även om området innehåller flertalet verksamheter. De delar av området som inte används i direkt järnvägsverksamhet bör på sikt planläggas för att möjliggöra fortsatt utveckling.

Kvarteret Turbinen (V4)

Kvarteret Turbinen pekas ut för fortsatt användning av verksamheter och industri. Området kan vidareutvecklas som verksamhetsområde med en inriktning mot kontor för att kunna erbjuda fler kontorslokaler i stationsnära läge.

Presteruds udde (V5)

På Presteruds udde ligger kemitekniska industrin samt tätortens reningsverk. Dessa verksamheter kan på sikt göra ytterligare markanspråk för att kunna utvecklas. Båda verksamheterna har viss omgivningspåverkan vilket påverkar möjligheten till markanvändning även i närområde. Reningsverket kan på sikt behöva anpassas efter såväl tätortens ökade behov av grundläggande infrastruktur, som de krav som miljölagstiftningen ställer på verksamheten.

Sannaområdet (V6)

Området där nuvarande Presterudsskolan ligger, anges också som verksamhetsområde. Nuvarande detaljplan ger möjlighet till både skola och industri och inriktningen kvarstår.

Marielund (V7)

Området kvarstår som ett verksamhetsområde för industri och inom området finns obebyggda byggrätter enligt nu gällande detaljplan. Tidigare ställningstaganden i ÖP04 om förändrad sträckning av Lagmansgatan via Televägen utgår.

Haga (V8)

Området kvarstår som ett verksamhetsområde för industri i enlighet med pågående markanvändning.

Hinkebo (V9)

Ett verksamhetsområde är planlagt sedan 2008 på Hinkebo, norr om E18. Det detaljplanlagda området är ianspråktaget av befintlig verksamhet.

Graniten och Heden (V10)

I anslutning till Övre Kvarnmotet, där E18 och riksväg 26 möts, ligger kvarteren Graniten och Heden. Läget gör marken intressant för olika typer av handel. Marken är detaljplanerad för både industri och handel och inriktningen bör vara att pröva området för ytterligare verksamheter och handel när efterfrågan finns.

Vid ytterligare markbehov för ytkrävande handels-etableringar bör såväl Bodalsvägens förlängning och södra sida detaljplaneras, motsvarande det område som redovisas för tillkommande bebyggelse. Området för tillkommande bebyggelse får dock invänta utvecklingen inom Harberget (U20).

Drevsta (V11)

Befintligt verksamhetsområde innehåller utvecklings-möjligheter genom såväl förtätning som omvandling. Inriktningen är att ytterligare verksamheter och handel ska kunna inrymmas och utvecklas inom området.

Norra Höja (V12)

Norra Höja är ett detaljplanerat verksamhetsområde för industri. Området har under lång tid varit en planerad del av Kristinehamns bebyggelseutveckling och från början haft den av kommunen byggda Varnumsleden som planeringsförutsättning för bland annat väganlutning. Endast en liten del av området har tagits i anspråk och byggts. Verksamhetsområdet för tillkommande bebyggelse motsvarar det detaljplanerade området för industri. Området är en del av entrén söderifrån från väg RV 26 in till Kristinehamn och

därav är landskapsbilden viktig att värna vid utformning av platsen. I takt med att andra verksamhetsområden som pekats ut i översiktsplanen utvecklas och växer fram, kan behovet av verksamhetsmark vid Norra Höja i ett sådant skede bedömas gentemot utvecklingen av andra verksamhetsområden.

Norra Dye (V13)

I anslutning till Elverket finns ett detaljplanlagt verksamhetsområde med möjlighet till handel och småindustri. Området ligger intill riksväg 26 vid infarten till Kristinehamn.

Strandmossen (V18)

Strandmossens verksamhetsområde innehåller kommunens avfallsanläggning och återvinningscentral. Verksamheten utvecklas kontinuerligt och markanspråket kan komma att behöva utökas inom tillkommande verksamhetsområde. Verksamhetsområdet för tillkommande bebyggelse, beläget söder om befintlig anläggning, kan också komma att tas i anspråk av annan omgivningspåverkande verksamhet. Här finns tillgång till befintlig infrastruktur och området är redan idag påverkat av omgivningspåverkande verksamheter. Tillkommande verksamhetsområde prioriteras av kommunen för tillståndsprövning gällande hantering och tillfällig lagring av schaktmassor. (Läs mer om hanteringen av schaktmassor under rubriken "Avfall" i kapitel 4 på sidan 168).

Sandköping (V19)

Verksamhetsområdet Sandköping tryggar markanspråken för pågående verksamheter.

Stensta (V21)

För att stärka Kristinehamn som intermodal knutpunkt, möjliggöra logistikverksamhet i strategiska lägen samt förbättra möjligheterna för hållbara transportalternativ utreds behovet av mark för exempelvis logistikparker och andra ytkrävande verksamheter med viss störningseffekt. Stensta bedöms vara intressant tack vare dess goda transport- och skyltläge intill E18, samt med en god anslutning till bland annat hamnen, bangårds- och Broängsområdet i det stråk som är utpekats som transportgata (Se avsnitt om biltrafik på sidan 45).

Furulund (V23)

Området är sedan länge detaljplanlagt för industriändamål, och har inrymt bland annat bildemontering. Nu finns nya intressen av att ta marken i anspråk för hantering och tillfällig lagring av schaktmassor i mindre skala.

Utredningsområden

Ett utpekade utredningsområde i översiktsplanen är en markanvändning som kommunen ännu inte tagit ställning till, men som bör utredas vidare för att kunna besluta om en inriktning för markanvändningen inför nästa revidering av ÖP. Det är också ett alternativt att arbeta vidare med en fördjupning av översiktsplanen eller annan typ av lokaliseringstudier. Flera av dessa områden behöver också detaljplaneras på sikt.

Eventuellt ianspråktagande innan en ny fördjupning av översiktsplanen tagits fram kräver noggrann avvägning mot andra intressen i enlighet med denna ÖP och fördjupat planeringsunderlag i form av t ex planprogram. Pågående markanvändning gäller tills vidare inom utpekade utredningsområden.

Presterud (U1)

År 2004 stängdes Artilleriregementet A9 i Kristinehamn och verksamheten flyttade till Boden. Nu finns ett beslut om att återetablera artilleriregementet i Kristinehamn. En återetablering av Försvarsmakten betyder mycket för Kristinehamns kommun, men också för hela regionen med både försvarsindustri och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap lokaliserad här och i stråket Karlstad, Kristinehamn, Karlskoga och Örebro. Försvarsmakten arbetar för att hitta lämplig lokalisering för återetableringen. Det tidigare området är ett av de områden som utreds för en åter-

etablering av Försvarsmakten. Området står därför också under utredning för en återetablering av närövningsområde.

Om en återetablering sker prioriteras användningen av området ner, det gäller såväl bostads- och verksamhetsutveckling som rekreationsskogen. Om en återetablering av försvarsmakten däremot inte skulle bli aktuell i detta område kommer intresset för rekreationsskogen samt fortsatt utveckling av bostäder och verksamheter i blandad bebyggelse kvarstå. Pågående markanvändning gäller därmed tills vidare inom utpekade utredningsområde.

Östra Vålösundet (U2)

Kommunen har detaljplanelagt befintlig bebyggelse längs östra Vålösundet och även tidigare tagit fram en fördjupning av översiktsplanen. Stora delar är nu detaljplanerat. Genom detaljplaneringen har anpassningar gjorts i förhållande till FÖP:en till den grad att FÖP:en nu är inaktuell som fortsatt vägledning. Intilliggande skiss redovisar istället områdets fortsatta utveckling. Detta innebär att fortsatt detaljplanering krävs för bostäder och för att på sikt låta Tranvägen fortsätta söderut. En grov etappindelning har tagits fram där grönmärkade områden i skissen utgör en första tänkt etapp och blå en andra respektive röd en tredje etapp.

Som nämnts på sidan 68 (Presterud, U1) finns ett beslut om att återetablera artilleriregementet i Kristinehamn. Om en återetablering sker inom Presterud prioriteras utvecklingen av Östra Vålösundet ner. Om en återetablering av Försvarsmakten däremot inte skulle bli aktuell kommer intresset för utveckling av området att kvarstå. Pågående markanvändning gäller därmed tills vidare inom utpekad utredningsområde. Nya detaljplaneuppdrag för bostadsutveckling kommer inte att initieras innan Försvarsmakten har tagit ställning till lokalisering för sin verksamhet i Kristinehamn.

Presteruds udde (U3)

Områdets läge i stråket mellan centrala staden och skärgården gör det intressant för rekreationsändamål. Planeringsförutsättningar för området styrs till stor del av närliggande kemiteknisk industri och reningsverk. Utredningsområdet är föremål för pågående detaljplaneprocess vilken syftar till att utreda utvecklingsmöjligheterna med hänsyn till närliggande industri.

Kvarndammen (U5)

Kvarndammens campingområde är sedan länge utan verksamhet och området saknar detaljplan. Området är kommunikationsnära och ligger i direkt anslutning till parkmiljön runt dammen och kvarterssskogen på Lisas Höjd. Området bedöms kunna vara attraktivt för såväl verksamheter som bostäder och ska utredas vidare inom ramen för en fördjupad översiktsplan eller detaljplaneprogram.

Folkets park (U6)

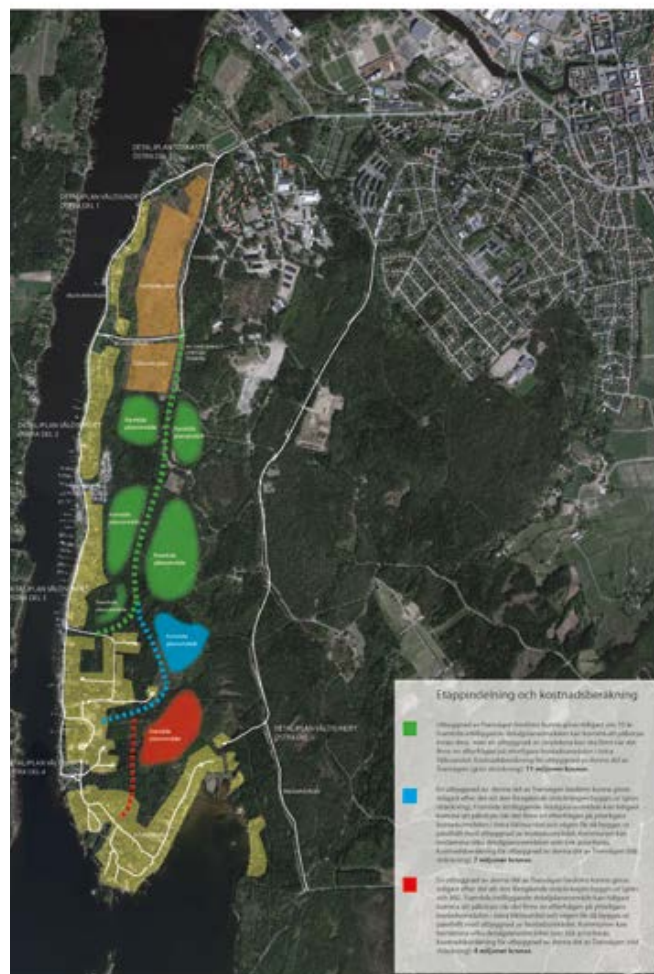
För ett antal år sedan revs parkteatern och området som tidigare fungerat som folkpark har tappat sin funktion och föreslås utredas för bostadsändamål delat med befintlig användning som förskolemiljö.

Lokalisering av endurobana (U9)

Utredning av ett område för lokalisering av en möjlig endurobana norr om E18. I väster finns förutom Dretmossen, en bergtäkt och i öster en vindkraftspark. Kommunen har i dagsläget inte rådighet över marken.

Kroksvik (U19)

Kroksviksområdet anses utöver nuvarande verksamhetsmark ha god potential till att kunna bli en gods- och logistiknod, vilket bland annat kräver marktillgång med flexibla sammanhängande ytor över 100 hektar med god tillgänglighet till transportinfrastruktur (väg, järnväg och sjö). Den goda potentialen ses även vad gäller närheten till Örebro län som kan gene-

Skiss över östra Vålösundets framtida utbyggnad av Tranvågen och tänkt etappindelning för ytterligare detaljplaneområden som togs fram i samband med detaljplanerna för Östra Vålösundet del 2 och 4. I kartans områden är befintlig bebyggelse. Gröna områden är en möjlig första etapp för utbyggnad av Tranvågen med tillhörande nya detaljplaner. Blå områden är en möjlig etapp 2 och röd motsvarar etapp 3.

rera stora regionöverskridande distributionsflöden på sikt. Den kommunägda marken väster om nuvarande verksamhetsområde (V1) föreslås utredas som möjligt verksamhetsområde.

Harberget (U20)

Ett beslut finns om att återetablera artilleriregementet i Kristinehamn. Därför arbetar Försvarsmakten för att hitta lämplig lokalisering för återetableringen. Ett område som utreds är Harberget. Ett nytt utredningsområde pekas därför ut i översiktsplanen. Om området bedöms intressant måste det bedömas ytterligare i fortsatt planeringsprocess tillsammans med Försvarsmakten. En konsekvens av en etablering inom U20 kan innebära att masshanteringsstationen vid "Cabbyplan" inom Kristinehamn Gustavsberg 1:15 på sikt måste flyttas.

Foto: Michael Erhardsson

Markreservat järnväg

(M1)

Tillsammans med bolaget Oslo-Stockholm 2.55 AB har kommunerna Karlskoga, Lekeberg och Örebro har Kristinehamn gemensamt låtit utreda en möjlig ny dubbelspårig järnvägssträckning mellan Kristinehamn och Örebro. Utredning tar hänsyn till landskap, geologi, värdefulla natur- och kulturmiljöer samt bebyggelse i syfte att förstå markförutsättningarna för en ny tåg-förbindelse mellan Oslo och Stockholm på under 3 timmar. Genom att analysera kostnadsdrivande element och samtidigt säkerställa att riktvärden för kurvor och lutningar klaras har en möjliga korridor för ny dubbelspårig järnväg identifierats i kommunen. Det är denna korridor som redovisas som markreservat för järnväg (M1).

Det nu redovisade markreservatet skiljer sig på flera sätt mot tidigare redovisade stråk i översiktsplanen i samråd och utställning I. Dels är korridoren bredare och har flyttats norr ut och dels har den senaste utredningen möjliggjort att flera alternativa stråk har kunnat avfärdas. Det innebär både att ett antal mark- och intressekonflikter inte längre är aktuella, och att nya har skapats.

(M2)

En Nobelbana i en sträckning norr om Kristinehamn skulle innebära att befintlig bana mellan Östervik och Kristinehamn C används som bibana för regionaltågstrafik och godståg från väster. För anslutning från öster finns två alternativa bibanor. Båda dessa möjliga korridorer för bibanor som ansluter till Nobelbanans huvudbana redovisas som markreservat för järnväg (M2).

Utpekandet i översiktsplanen innebär att kommunen förordar en ny användning av det aktuella stråket. Genom utpekande åtar sig kommunen att inte planera för ytterligare verksamheter eller bebyggelse i det aktuella stråket, så att intressekonflikter mellan en ny anläggning av järnväg och föreslagen markanvändning skapas eller förvärras. Den bebyggelse som finns inom markreservatet kan dock vara kvar, underhållas och utvecklas utan åtgärder till följd av översiktsplanens ställningstaganden. När staten går vidare med järnvägsplan påbörjas i så fall en process där en bedömning av intrång och eventuell ersättning och inlösen görs.

Ölme tätort

Ölme tätort, med 228 invånare (2017), ligger cirka en mil nordväst om Kristinehamns tätort. Orten är ett tidigare stationssamhälle och fungerar som en kärna för lokal service i Ölmebygden med cirka 1 300 invånare.

Kommersiell service finns vid trafikplats Stolpen i direkt anslutning till E18, medan själva samhället ligger några hundra meter söder om. Trafikplatsen fyller många olika funktioner vilket delvis gör entrén till tätorten otydlig. En stärkt och tydliggjord entrémiljö kan vara en faktor som påverkar ortens identitet.

I Ölme finns tätortsnära skog med ett elljusspår samt en större idrottsplats med fyra elvemannaplaner för fotboll. Bara några stenkast från tätorten hittar vi Vänern och Ölmeviken med ett särskilt rikt djurliv. Det är heller inte långt till Kummelöns naturreservat. Närheten till Vänern och dess natur ger goda förutsättningar till rekreation och unika naturupplevelser för områdets invånare, men även för naturturism.

Stationssamhällets historiska existens bygger på lokala transport- och kommunikationsbehov. Det geografiska läget gör Ölme fortsatt attraktiv som pendlingsort både till Karlstad och Kristinehamn, även om pendling idag sker via E18 istället för Värmlandsbanan. Den pågående regionförstoringen med ökad pendling som följd kan innebära utvecklingspotential i bostadsbeståndet.

Då bostadsbyggande framför allt sker där marknadsförutsättningar råder bedömer kommunen det som mest troligt att tillkommande bostadsbebyggelse främst kommer att ske i strandnära läge. På sikt kan ett utvecklat bostadsbestånd med fler permanentboende i och omkring Ölme tätort innebära ett ökat underlag för både kommersiell och offentlig service, exempelvis spårbundna kollektivtrafiklösningar är det ändå buss som utgör kollektivtrafikförsörjningen i området.

I Ölme finns barnomsorg och F-6-skola. Ölmeskolan, en F-6 skola med cirka 100 elever. Skolan har ett stort upptagningsområde och därför är skolskjutsar en naturlig del av vardagen på Ölmeskolan. En förskola finns också intill skolan.

Entrémiljön till Ölme tätort påbörjas vid E18 och Stolpen, där busshållplats, bensinmack med viss service, återvinningsstation, trädgårdshandel och rastplats ligger samlat ett stenkast ifrån själva bostadsbebyggelsen.

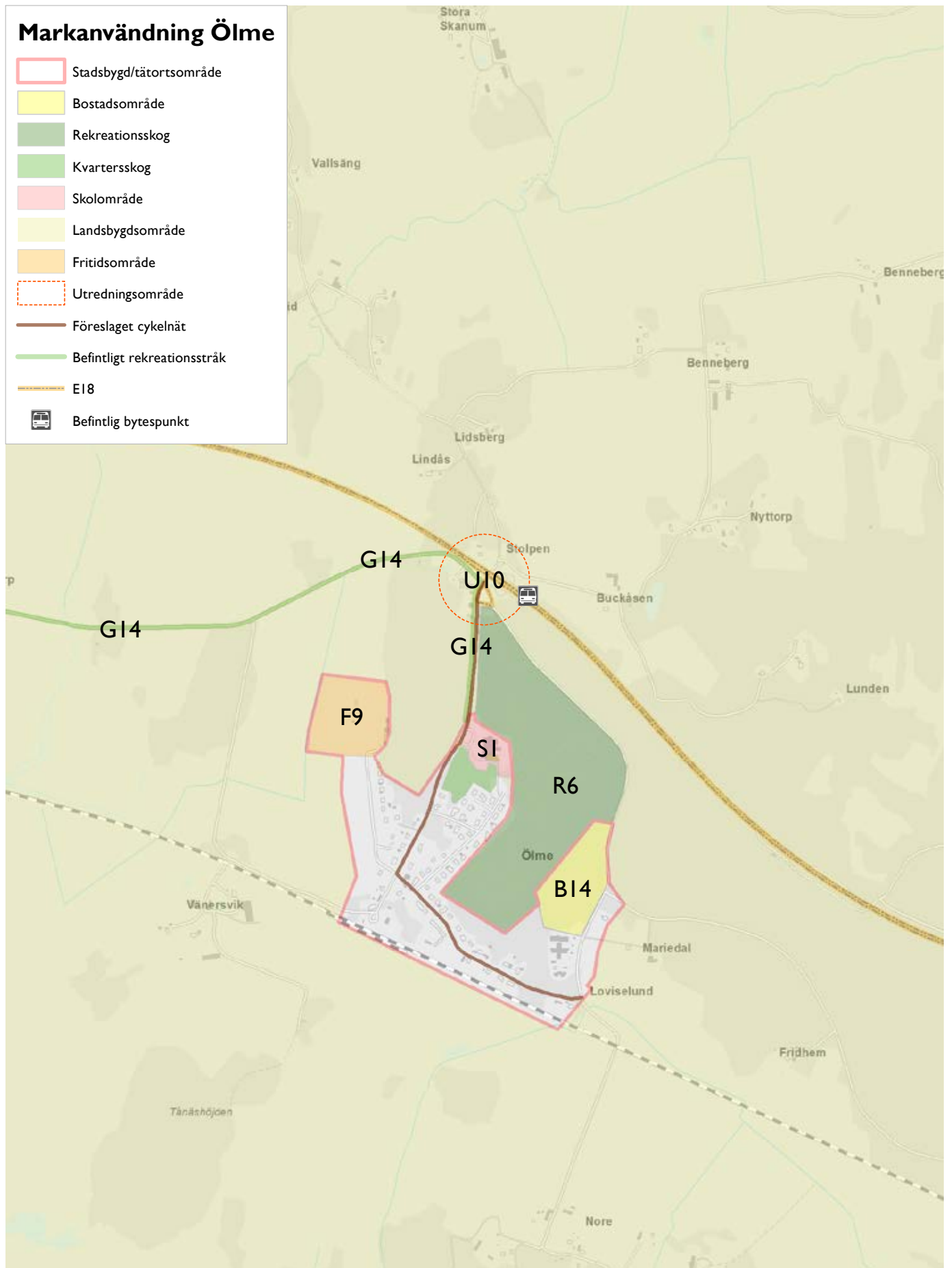
Historisk utveckling av tätorten

I Ölme finns fynd från boplatzlämningar så tidigt som 6000–3000 f. Kr. men även från bronsåldern och järnåldern. Bebyggelsen på Ölmebygden ökade under medeltiden och under 1500-talet fanns cirka 45 gårdar. Från och med kommunsammanslagningen 1970 tillhör Ölme Kristinehamns kommun.

Ölmes stationssamhälle kom till i samband med järnvägens färdigställande år 1866 och under 1900-talets början började det nuvarande villasamhället byggas upp. Idag består orten främst av villor från 1940-talet, men en hel del av villorna byggdes även under 1970-talet. Cirka fyra kilometer väster om Ölme samhälle ligger Ölme kyrkby.

Ölme kyrka är belägen på en kulle på Ölmeslätten, omgiven av jordbrukslandskap med gårdar. Den vita stenkyrkan uppfördes år 1787, men på samma plats stod den första kyrkan, då i trä, redan på 1100-talet. En och en halv kilometer norr om Ölme kyrka ligger även Ölmes prästgård som stod klar 1792 med tillhörande byggnader såsom lusthus, stall och källare.

3. MARKANVÄNDNING

Framställt av Kristinehamns kommun. ÖVERSIKTSPLAN ANTAGANDEHANDLING 2021
Datakällor: © Lantmäteriet, NVDB

0 0,125 0,25 0,5 km

Övergripande markanvändning

Befintlig bostadsbebyggelse tillåts kompletteras med nya bostäder inom tätorten.

Bostadsområde (B14)

Ett planlagt område är möjligt för ny bostadsbebyggelse intill Mariendalsvägen i östra delen av tätorten.

Ölme Skola (S1)

Ölme har en F-6 skola.

Ölme IP (F9)

I västra delen av Ölme har kommunen en idrottsplats med fotbollsplaner.

Utredningsområde (U10)

Infarten till Ölme tätort samlar stora delar av närområdets serviceutbud. Här ligger idag drivmedelsförsäljning, närbutik, restaurang tillsammans med vägrastplats för personbilar och tunga fordon. Utredningsområdet bör förbättras när det gäller trafiksäkerhet, attraktivitet och som entré till tätorten.

Rekreationsskog (R6)

Rekreationsskogen motsvaras av den skog som ligger i direkt anslutning till tätorten, där det även finns motionsspår. Marken ägs inte av kommunen utan tryggas enligt markägaravtal för fortsatt funktion.

Gång- och cykelstråket (G14)

Med hjälp av den gamla landsvägen och flera nyanlagda avsnitt har ett gång- och cykelstråk skapats längs med E18.

STÄLLNINGSTAGANDE

- Utveckla trafikplats Stolpen till en attraktiv bytestpunkt för trafikslagen cykel, gång, bil och buss.
- Tydliggör entrén till Ölme tätort för att den ska upplevas som trevlig och välkomnande.
- Utred förutsättningar och behov av ytterligare verksamhetsmark vid trafikplats Stolpen.
- Förbättra kontakten med Vänern och naturreservatet Kummelön för att tillgängliggöra värdefulla rekreationsområden.
- Rekreationsskogen kring elljusspåret ska värnas och tryggas för att fortsatt fungera som ett närrekreationsområde.
- När Värmlandsbanan är utbyggd till dubbelspår, sträckan Kristinehamn-Karlstad, kan en utredning gällande förutsättningar för ett tågstopp aktualiseras.

Björneborgs tätort

Björneborg ligger en dryg mil sydost om Kristinehamns tätort vid sjön Vismen. I tätorten som ingår i Visnums socken bor cirka 1 327 personer (2017).

Orten har historiskt präglats av dess största arbetsgivare, järnverket. De övriga arbetstillfällena som funnits genom åren har i huvudsak varit stöd- och serviceverksamheter till ortens invånare. I takt med att järnverkets verksamhet har blivit allt mindre personalintensiv har björneborgarna behövt söka arbete utanför orten. Utvecklingen har bidragit till en negativ befolkningsutveckling över tid. Trenden har de senaste åren varit motsatt när björneborgarna istället har blivit fler, tack vare stor inflyttning. De tomma bostäder som tidigare fanns på orten är idag bebodda.

En av förutsättningarna för att Björneborg även i framtiden ska vara en attraktiv boendeort är tillgänglighet till service och arbetsmarknad genom infrastruktur och kommunikationer. Det finns redan idag förutsättningar till goda kommunikationer mellan Kristinehamn och Björneborg med riksväg 26 och sedan väg 603 som går österut från väg 26. Värmlandsbanan och väg 603 löper i anslutning till orten. Idag kollektivtrafikförsörjs Björneborg med busstrafik även om kommunen bedömer att det redan idag finns goda förutsättningar för spårbunden kollektivtrafik.

Bebyggelsen är idag samlad, med stor del villabebyggelse även om det centralt finns flerbostadshus. Björneborg ligger naturskönt vid sjön Vismen och vattendraget Visman avvattnar sjön söderut. Eftersom bostadsbyggande idag sker där marknadsförutsättningar finns gör kommunen bedömningen att tillkommande bostadsbebyggelse först och främst kommer att ske genom de utpekade LIS-områdena i tätortens närhet. Att utveckla vattenkontakten för befintliga bostadsområden kan också vara ett sätt att arbeta för ökad attraktivitet i hela Björneborg.

Ett framtida återinförande av tågstopp skulle få stor effekt på tillgängligheten till arbetsmarknad och service då både Örebro och Karlstad skulle kunna nås inom en pendlingstimme. Därför skulle tågstopp även kunna innebära att marknadsmässiga förutsättningar för utveckling av centrummiljön i vid mening skapas.

Historisk utveckling av tätorten

Björneborg är en bruksort med gamla anor. Järnbruket grundades 1656 av rådmannen i Kristinehamn, Olav Persson (Jernfelt), som då fick en häradsattest för byggande av en stångjärnshammare beviljad av häradsrätten för Visnums Härad.

När sedan Kungliga Bergskollegium skulle utfärda privilegium uppstod en mångårig tvist och först 1661 utfärdade Bergskollegiet privilegium ”för Oluff Padersson oppå Twenne Hambrar vidh BIÖRNEBORG i Wissnumss Sochn i Wärmelandh”.

Från 1700-talets början och fram till 1893, då den siste Nordenfeldtska ägaren Olof Nordenfeldt avled, ägdes bruket av olika generationer Nordenfeldt.

År 1893 gick bruket i konkurs, men rekonstruerades och köptes 1895 av Alfred Nobel som var ägare några år fram till sin död.

Från 1898 blev bruket aktiebolag, och ägdes av olika konstellationer, av banker, och andra aktieägare fram till 1939 då den sista enskilde ägaren, Ernst, Larsson köpte bolaget. Ernst Larsson avled 1941 och då köptes bruket av Atlas Diesel (ägare Wallenberg). Atlas Diesel (senare Atlas Copco) ägde bruket till 1966 då Axel Johnson-koncernen tog över ägandet fram till 1988 då Boxholms AB blev ägare fram till konkursen 1992.

1993 köptes bruket av det norska företaget Scana Industrier. Företagets namn är nu Björneborg Steel.

1870–1874 gjordes stora inventeringar, då bruket flyttades till sin nuvarande plats. Bruksdammen byggdes, två stora träkolsmasugnar med tillhörande Bessermerkonvertrar byggdes. Denna anläggning, som förmodligen var en av de största i Sverige, innebar att man direkt kunde tillverka smidbart stål och att bruket kunde leva vidare.

1978 byggdes nya arbetarbostäder, vilka var de fyra röda timmerhusen som fortfarande finns kvar i centrum.

Cirka 100 år senare byggdes en ny pressmedja, som vid invigningen 1980 var norra Europas största och moderna pressmedja för tungt friformssmide. Utan ovan nämnda investeringar skulle förmodligen Björneborg bestå av storskog.

Björneborgarna har redan idag god tillgång till natur och tätortsnära rekreationsskogar. Genom forskning vet vi att det är viktigt att värdena säkerställs så att även kommande generationer har samma tillgång till naturupplevelser i vardagen.

Övergripande markanvändning

Befintlig tätortsbebyggelse kompletteras med mark för bostäder och verksamheter inom tätorten. Därtill möjliggör ett LIS-område utvecklad vattenkontakt och ny strandnära bebyggelse.

Bostadsområde (B15)

Karis äng är ett detaljplanelagt bostadsområde sedan tidigare. Möjligheten till byggande av fler småhus i direkt anslutning till fritidsområde och rekreationsskog kvarstår.

Skogsvik (L9)

Skogsvik är tätortens välbesökta friluftsbad. Översiktsplanen pekar på en vidareutveckling av tätorten genom att bygga vidare på det båtliv som finns här samt att möjliggöra nya bostäder med vattenkontakt i attraktivt västerläge. se också avsnittet om landsbygdsutveckling för att läsa mer om kommunens samtliga förslag till LIS-områden (Landsbygdsutveckling i strandnära läge på sidan 89).

Björneborgs Skola (S2)

Björneborgs förskola och skola med låg- och mellanstadium.

Björneborgs IP (F10)

Idrottsplatsen med klubbstuga i nära anslutning till rekreationsskogen med elljusspår. Området håller stegvis på att utvecklas till ett centrum för spontanaktiviteter, med bland annat utegym och anlagd cykelpark.

Björneborgs centrum (C2)

Centrummiljön bör utvecklas ytterligare i riktning mot att bli ortens vardagsrum. Här möter vattnet den äldre kulturmiljön och ortens historia gör sig påmind. När en station för personresor är återetablerad kommer centrala Björneborg att få en delvis förändrad funktion vilket kommer att kräva anpassning i den fysiska miljön.

Rekreationsskog – västra (R7)

I anslutning till Folkets park finns ett skogsområde, innehållande stigar och gångstråk, som har potential att utvecklas öster ut över Vismans dal. På östra sidan Visman finns idag en ädellövsskog med stora natur- och upplevelsevärden.

Rekreationsskog – östra (R8)

Närhet till rekreationsskog för boende i Björneborg finns i det område som ligger direkt öster om Björneborgs IP. Ett stigrikt skogsområde med elljusspår i nära anslutning till Björneborgs skola.

Strandpromenaden längs Vismen (G9)

Vismen är en stor tillgång för Björneborg och rekreationsvärdena och vattenkontakten kan utvecklas med en förlängning av strandpromenaden runt den södra änden av sjön. Längst in i viken spår sjöns västra sida återfinns ett lövskogsområde med höga naturvärden som redovisas som kvartersskog i markanvändningskartan.

Herrgårdsallén (G10)

Björneborgs herrgård och allé är en kulturhistoriskt värdefull miljö. Rekreativstråket kan med fördel förlängas söder ut längs med Vismans dalgång.

Rekreationsskogarna (G11)

Stråket binder samman den västra och östra rekreationsskogen med varandra och bör tydliggöras för att öka tillgängligheten.

Verksamhetsområde – Charleville (V14)

Ett antal företag finns på orten med stålverket som den största verksamheten. Befintlig markanvändning stöds och en viss utökning av verksamheten med nya markanspråk möjliggörs.

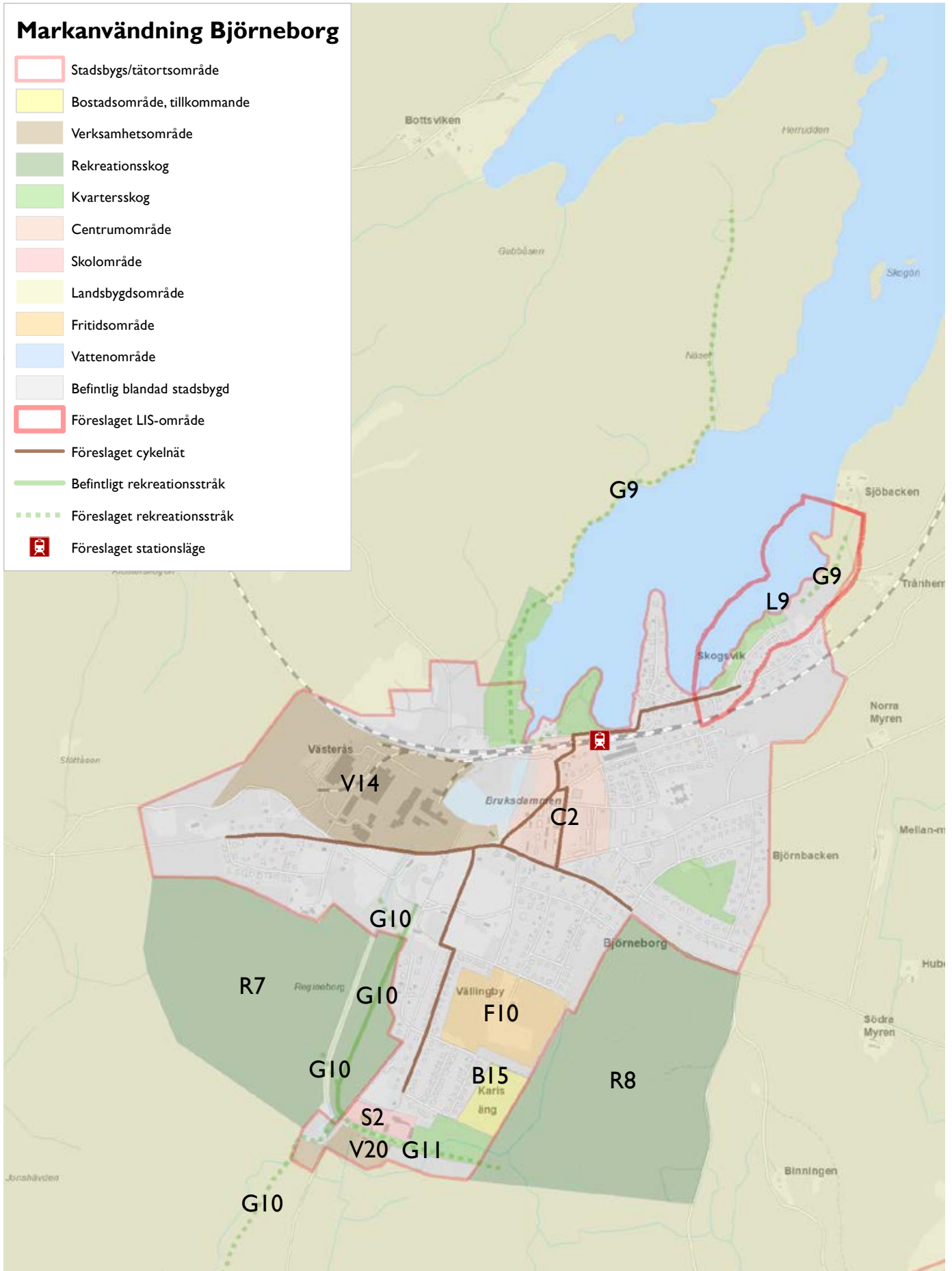
Södra verksamhetsområdet (V20)

Befintligt verksamhetsområde för bland annat återvinningscentral. Området är ej detaljplanelagt.

3. MARKANVÄNDNING

Markanvändning Björneborg

- Stadsbyggs/tätortsområde
- Bostadsområde, tillkommande
- Verksamhetsområde
- Rekreationsskog
- Kvartersskog
- Centrumområde
- Skolorråde
- Landsbygdsområde
- Fritidsområde
- Vattenområde
- Befintlig blandad stadsbygd
- Föreslaget LIS-område
- Föreslaget cykelnät
- Befintligt rekreativstråk
- Föreslaget rekreativstråk
- R Föreslaget stationsläge

STÄLLNINGSTAGANDE

- Utveckla centrummiljön till en attraktiv livsmiljö och vardagsrum för Björneborgarna.
- Utveckla kommunikationer med den regionala omgivningen – för att människor på ett tillfredsställande sätt ska bo och verka i Björneborg krävs goda kommunikationer med omgivningen, främst Kristinehamns tätort.
- Vid planering av tillkommande bebyggelse ska goda gång- och cykelmöjligheter till centrum vara prioriterat.
- Utveckla vattenkontakten i Björneborg. Detta kan ske genom att befintliga publika platser i vattennära läge utvecklas.
- Fortsätt utveckla förutsättningarna för meningsfull fritid. Närheten till naturen är exempelvis en värdefull resurs för rekreation och friluftsliv.
- Stärk känslan för platsen genom att synliggöra Björneborg som en viktig del av Kristinehamns kommun.

Vy över sjön Vismen sedd från udden strax norr om järnvägsspåren och Björneborgs centrum.

Bäckhammar tätort

Samhället Bäckhammar, ett par mil söder om Kristinehamn, med 347 invånare (2017) är beläget utmed väg 26.

Bäckhammar är en typisk bruksort där bebyggelsen har växt fram i takt med brukets verksamhet och personalbehov. De verksamheter och arbetstillfällen som i övrigt funnits på platsen har i huvudsak varit servicefunktioner till lokalsamhället. I takt med att många verksamheter har blivit allt mindre platsberoende och vi reser och pendlar längre sträckor har boende i Bäckhammar blivit allt mer beroende av utbudet av både offentlig och kommersiell service i Kristinehamn. Transportbehovet har över tid ökat och därför är behovet av goda kommunikationer stort. Orten kollektivtrafikförsörjs med buss på väg 26 och kommer så att göras även i framtiden.

Dammen i Bäckhammar är centralt belägen i tätorten och utgör ett högt socialt och kulturellt värde, vilket ger tätorten en unik identitet och karaktär. Området kring dammen kan med fördel utvecklas som mötesplats och Bäckhammarsbornas offentliga mötesplats. Området är samtidigt entré till tätorten, vilken bör förtydligas som en identitetsskapande åtgärd.

Historisk utveckling av tätorten

Bäckhammar ligger intill ett skogslandskap och har sitt ursprung i järnverksindustrin. Orten delar historia med norrliggande Krontorp där den första hammaren anlades under slutet av 1600-talet. Under slutet av 1800-talet, omkring 1870, lades dock järnbruken ner trots moderniseringsförsök. Istället startades en ny industri med skogen som råvara.

År 1871 byggdes den första kemiska cellulosafabriken och Bäckhammars bruk är idag världens äldsta nu verksamma tillverkare av oblekt pappersmassa. Under 1950- och 1960-talet gjordes stora investeringar i bruket av dåvarande ägaren Viktor Hasselblad och satsningarna har visat sig lönsamma då bruket fortfarande är en betydande verksamhet, med stor omsättning. Företaget heter idag Nordic Paper.

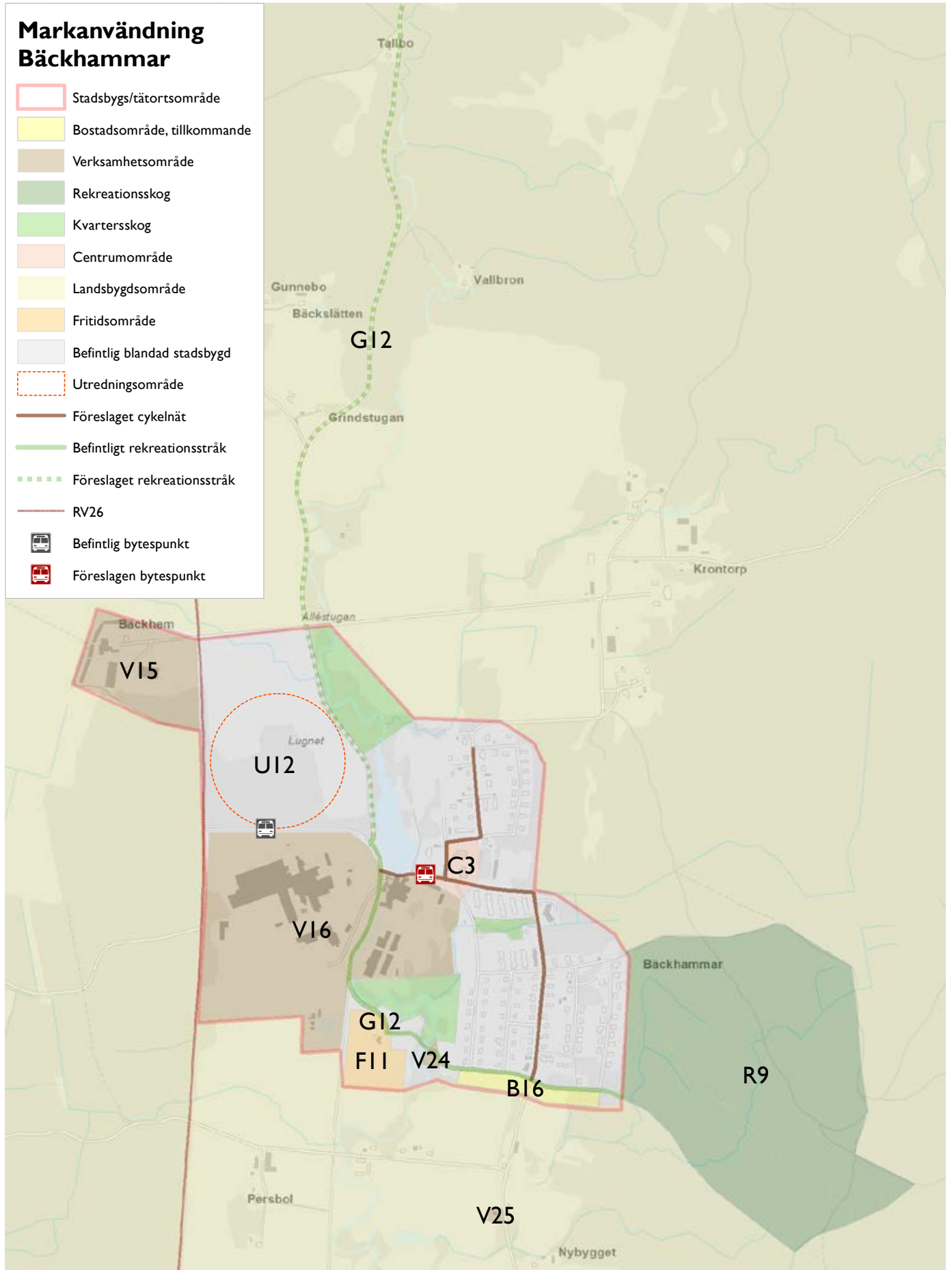
Bostadsbebyggelsen på orten härstammar främst från brukets expansionstid under 1950-talet och består mestadels av egnahemsbebyggelse som bruksarbetarna byggt i form av friliggande småhus, men även några radhuslängor. Idag finns förskola, affär, Folkets hus och äldreboende på orten, men tidigare fanns bland annat fler butiker och frisör.

Flygbild över Bäckhammars tätort (2010).

Markanvändning Bäckhammar

- Stadsbyggs/tätortsområde
- Bostadsområde, tillkommande
- Verksamhetsområde
- Rekreativsskog
- Kvartersskog
- Centrumområde
- Landsbygdsområde
- Fritidsområde
- Befintlig blandad stadsbygd
- Utredningsområde
- Föreslaget cykelnät
- Befintligt rekreativsstråk
- Föreslaget rekreativsstråk
- RV26
- Befintlig bytespunkt
- Föreslagen bytespunkt

3. MARKANVÄNDNING

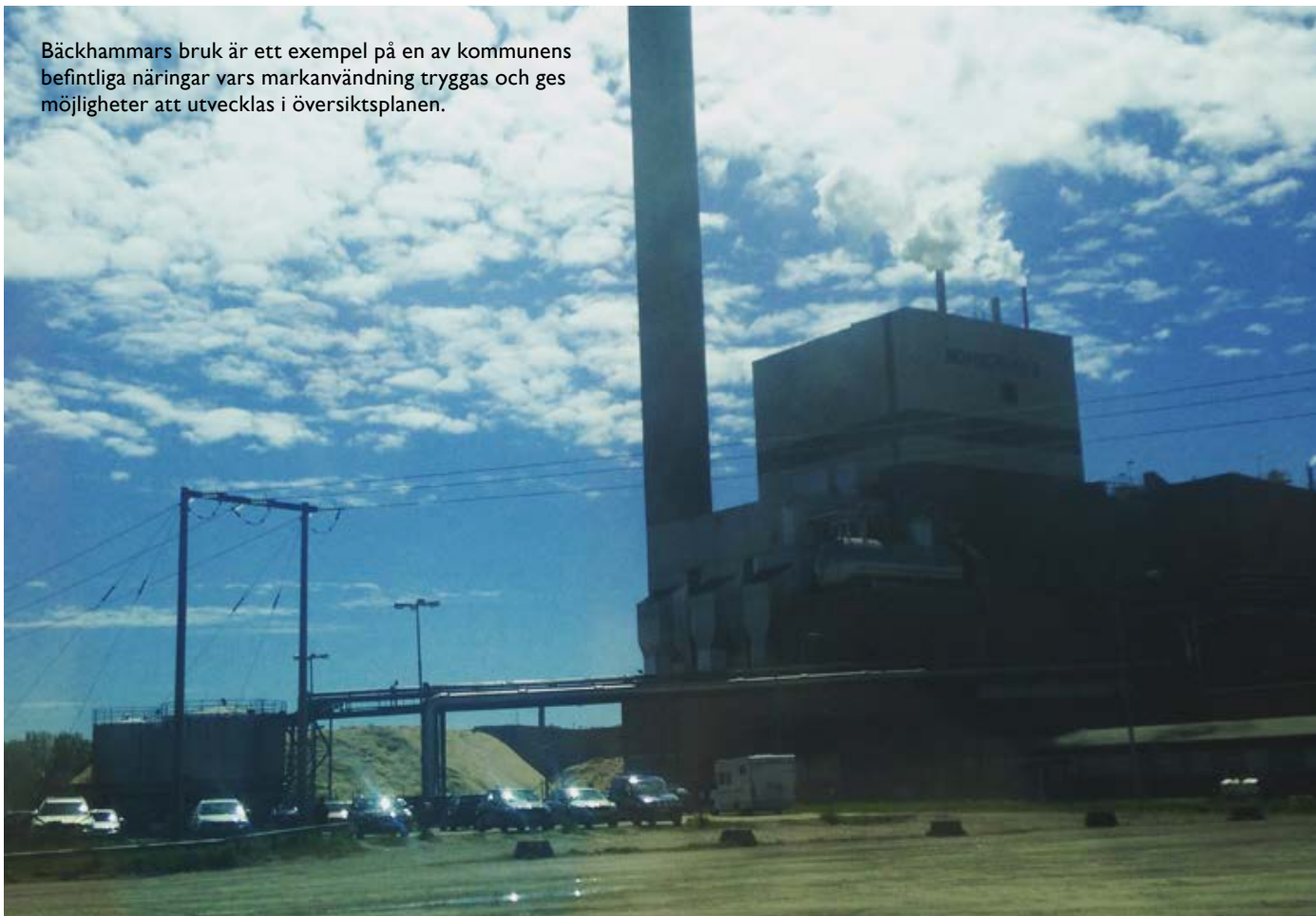
Höga natur- och kulturvärden återfinns i Vismans dalgång både norr och söder om Bäckhammar tätort. Norr om tätorten har den lokala fiskeföreningen utplantering av ädelfiske. Söder om Bäckhammar är framträdande årskullar av stor betydelse för landskapsbilden. Värdena är unika och innebär goda förutsättningar till tätortsnära rekreation. Närheten till kommunikationer skapar tillgänglighet för kommunens övriga invånare och turister.

I Bäckhammar finns barnomsorg på förskolan Bäckén, och äldreomsorg i form av det särskilda boendet Öståsgården, vilket skapar möjlighet att bo kvar i ett geografiskt och socialt sammanhang på ålderns höst.

STÄLLNINGSTAGANDE

- Utveckla området kring dammen till mötesplats i Bäckhammar.
- Utveckla och tydliggör entrén till Bäckhammars tätort som identitetsskapande åtgärd.
- Skogen kring elljusspåret ska värnas för att området fortsatt ska kunna fungera som rekreationsområde.
- Vismans dalgång runt Bäckhammar bjuder på ett rikt djur- och naturliv och är ett område som kan utvecklas för natur- och friluftsturism.
- Utveckla en attraktiv och funktionell bytespunkt mellan cykel, gång, bil och buss i centrum.
- Verksamhetsmark utmed väg 26 ska tryggas och även kompletteras med ett utredningsområde för eventuell ytterligare expansion. Befintliga verksamheter vid bruket tryggas och ges möjlighet att utvecklas vidare.

Bäckhammars bruk är ett exempel på en av kommunens befintliga näringar vars markanvändning tryggas och ges möjligheter att utvecklas i översiktsplanen.

Övergripande markanvändning

Befintlig tätortsbebyggelse kompletteras med mark för bostäder och verksamheter inom tätorten. Befintlig bostadsbebyggelse tillåts kompletteras med nya bostäder inom tätorten.

Verksamhetsområde – Bäckhem (V15)

På platsen finns försäljning av husbilar, ytterligare utveckling av verksamheten är lämpligt att pröva i detaljplan.

Verksamhetsområde – Pappersbruket (V16)

Befintlig verksamhet för pappersbruket bekräftas med möjlighet för vidareutveckling som kräver visst markanspråk.

Verksamhetsområde (V24)

Befintligt verksamhetsområde för Bäckhammars reningsverk.

Verksamhetsområde (V25)

Befintligt verksamhetsområde för Bäckhammars vattenverk.

Centrumområde (C3)

Bäckhammar har ett avgränsat mindre centrumområde där viss utveckling kan ske. Det här är ortens vardagsrum och entré, vilken ska tydliggöras som en identitetsskapande åtgärd. Bäckhammars centrum ska åter bli en knutpunkt för kollektivtrafiken med ny cen-

trumhållplats. Se skiss på entré och ny busshållplats här ovan.

Bostadsområde (B16)

Här finns sedan tidigare ett område detaljplanerat för bostäder som ännu inte förverkligats. Området är redan förberett med erforderlig infrastruktur.

Bäckhammars IP (F11)

Bäckhammars idrottsplats med fotbollsplan och klubbstuga bekräftas.

Rekreationsskog (R9)

Den skog som ligger direkt öster om Bäckhammar med befintligt motionsspår och stigar pekas ut som tätortens rekreationsskog för att trygga allmänhetens tillgång till bostadsnära naturupplevelser.

Utredningsområde – Lugnet (U12)

Bäckhammar har två större verksamhetsområden på båda sidor om riksväg 26 och planen pekar ut ett utredningsområde för möjlighet till ytterligare verksamhetsmark när behov uppstår.

Vismans norra dalgång (G12)

Vismans norra dalgång bjuder på ett rikt djur- och naturliv och har höga friluftsvärden som kan tillgängliggöras ytterligare. Stråket passerar genom kvartersskogar med höga naturvärden och ansluter till rekreationsskogen (R9).

Nybble

Cirka 25 kilometer söder om Kristinehamn utmed väg 26 ligger Nybble, en gammal skogs- och lantbruksbygd som förr dominerades av Värmlands Säby Herrgård. Orten har 142 invånare (2017).

Landskapet och naturens tillgångar har alltid varit av stor betydelse för Nybble och dess omgivning. När jord- och skogsbruket genom historien har blivit allt mindre personalintensiv har också antalet försörjnings-tillfällen sjunkit i området. Utvecklingen har också lett till att den offentliga och privata samhällsservice som en gång i tiden fanns i Nybble, till stor del har försvunnit. Samhällsutvecklingen har inneburit att ortens och bygdens invånare har blivit allt mer beroende av transportmöjligheter för att ta del av den offentliga och kommersiella service som staden erbjuder. Kollektivtrafikförsörjningen av Nybble sker med buss på väg 26.

Idag är det snarare turism och upplevelseindustrin som kan dra nytta av områdets unika natur- och kulturtillgångar. Kilsviken är en stor, grund och slättsjöliknande Vänervik med höga naturvärden och rikt djurliv. Området anses ha nationell betydelse som rastlokal för flyttfåglar. I närområdet finns sjöarna Vänern och Skagern med sitt fina vatten och med stora möjligheter för fiske av till exempel lax, öring och gös. Bygden erbjuder naturreservat med vandringsleder i ekhagar med mycket rik flora och fauna. Goda kommunikationer är också till nytta för att skapa tillgänglighet till dessa värden.

Historisk utveckling av tätorten

Mellan den bördiga slättbygden och skogspartier ligger Nybble. Namnet kommer från ett gammalt soldattorp, Nyböle, och orten utgjorde centrum för Visnums kommun innan kommunsammanslagningen med Kristinehamns kommun år 1971. På den tiden fanns både kommunhus, post, bank och polis på orten. Söder om samhället ligger den mycket anrika herrgården Värmlands Säby.

På 1950-talet sålde Värmlands Säby mark till kommunen som sålde denna vidare, och det lilla villasamhället började byggas. Tidigare fanns där bland annat mejeri, butiker, biograf, dansbana och en av landets äldsta landsbygdsskolor, men denna stängdes år 1999. Idag finns bland annat affär, vårdcentral och bilverkstad. Bostadsbebyggelsen består i huvudsak av enbostadshus, friliggande hus och radhus.

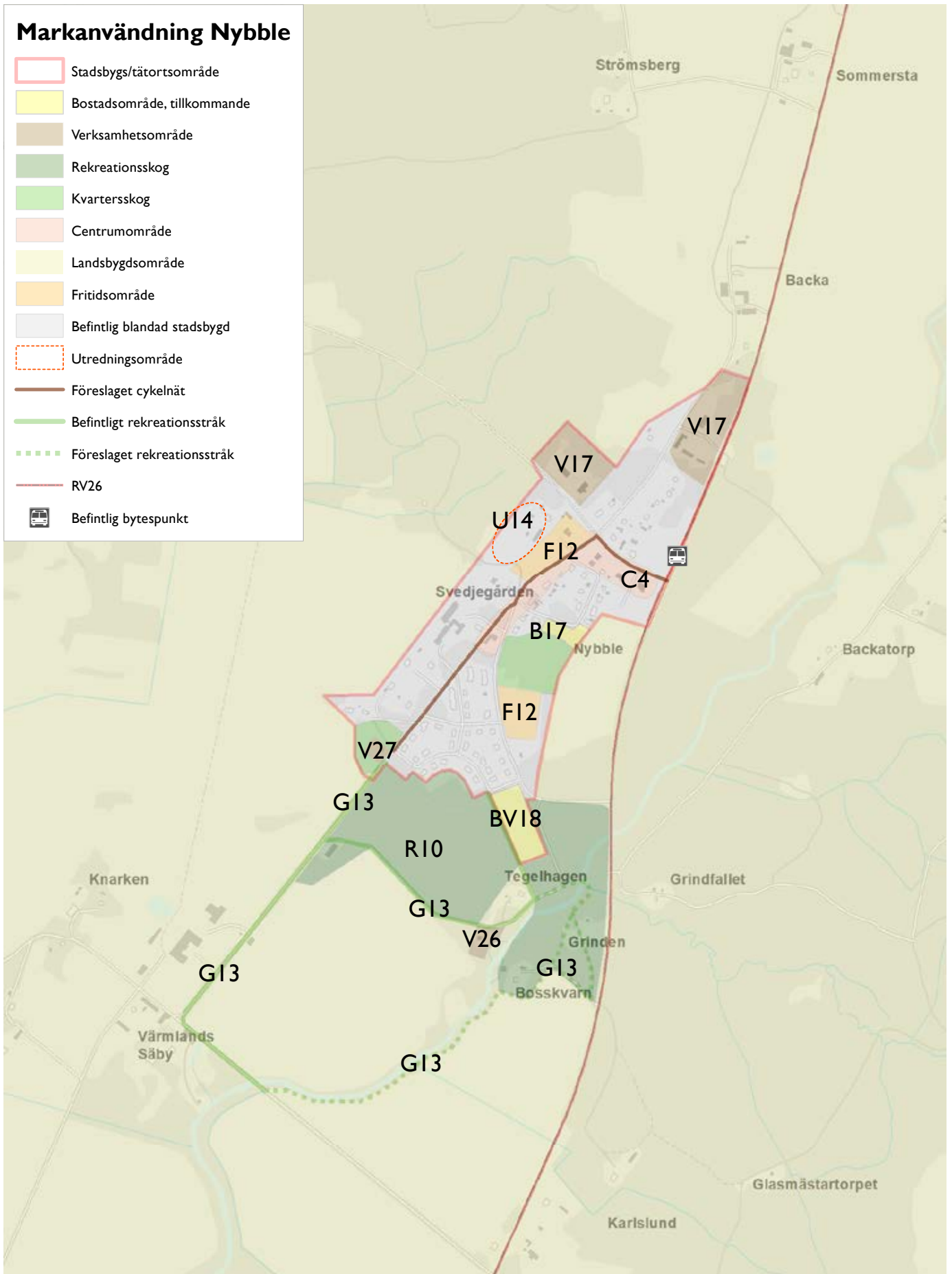
Värmlands Säby dominerar traktens jordbrukslandskap och har länge utgjort områdets centrum. Herrgården omnämns som klostergoods redan under 1200-talets början och har tillhörande gårdar, flertalet torp, kvarn och station. Den anses ha mycket gamla anor och vara kulturhistoriskt intressant. Förr bildade gården ett eget litet samhälle med torpare, statare och andra verksamma människor.

Naturvärdena är stora kring Kilsviken och området tillgängliggörs med vandringsleder som här vid Arskagern.

Markanvändning Nybble

- Stadsbyggs/tätortsområde
- Bostadsområde, tillkommande
- Verksamhetsområde
- Rekreationsskog
- Kvartersskog
- Centrumområde
- Landsbygdsområde
- Fritidsområde
- Befintlig blandad stadsbygd
- Utredningsområde
- Föreslaget cykelnät
- Befintligt rekreationsstråk
- Föreslaget rekreationsstråk
- RV26
- Befintlig bytespunkt

3. MARKANVÄNDNING

Nybble kommer fortsatt att vara ett viktigt lokalt centrum för kommunikation både med staden och omgivningarna. Läget intill väg 26 skapar tillgänglighet och kan göra marken intressant för både offentlig och kommersiell service. Verksamhetsmark skapas i direkt anslutning till väg 26, bland annat för kommunal service i form av en återvinningscentral.

Fastigheten Nybble 7:1

Den gamla skolan i Nybble fungerar idag som en samlingslokal med blandade verksamheter.

Den kulturhistoriska miljön Värmlands Säby gör sig påmind alldeles in på Nybble. I bilden ovan en ekonomibygnad längs med rekreationsstråket precis intill Säbyallén.

Samlingspunkten i området är bygdegården och den gamla skolan från 1800-talet. Skolans kulturhistoriska värde skapar identitet till orten och är fortfarande idag en viktig mötesplats. Här finns tennis- och boulebana och möteslokaler. För bygdens barn finns fritidsverksamhet, fotbollsplan och lekplats.

Tätortsnära rekreationsområden är framför allt Vismans dalgång.

Övergripande markanvändning

Bostadsområden (B17) (BV18)

Mark för ytterligare bostadsbebyggelse finns detaljplanlagt i anslutning till befintlig infrastruktur. BV18 innehåller även byggrätter för verksamheter.

Verksamhetsområde (V17)

Verksamhetsområden med pågående markanvändning.

Verksamhetsområde (V26)

Befintligt verksamhetsområde för Nybble reningsverk.

Verksamhetsområde (V27)

Befintligt verksamhetsområde för Nybble vattenverk.

Fritidsområde (F12)

Befintliga bollplaner och området kring gamla skolan bekräftas för att fortsatt kunna utvecklas som fritidsområde.

Rekreationsskog (R10)

Befintliga promenadstigar i anslutning till tätorten kan vidareutvecklas för att lyfta den bostadsnära rekreativmiljön. Stor potential finns i att utveckla kulturmiljön vid Bosskvarn och ett grönt rekreationsstråk längs Visman.

Rekreativstråk (R13)

Vismans dalgång har höga naturvärden och en vidareutveckling av promenadvägar och stigar via Värmlands Säby kopplar samman kultur- och naturmiljö.

Centrumområde (C4)

Befintlig lanthandel utgör servicefunktion i Nybble. En vårdcentral finns också och en viss fysisk centrumutveckling skulle kunna ske för ett större sammanhängande område såsom entrémiljöerna till orten.

Utredningsområde (U14)

Ett område intill den gamla skolan behöver utredas närmare för att klargöra vad kommunen som ägare till fastigheten Nybble 7:1 vill göra.

STÄLLNINGSTAGANDE

- Kultur- och naturlandskapet söder om Nybble och omkring Värmlands Säby ska värnas.
- Gamla skolan i Nybble är en kulturhistoriskt viktig byggnad och en mötesplats. Området är viktigt för ortens identitet och bör utvecklas för att tydliggöra dess betydelse.
- Närheten till Vänern är av betydelse och skapar förutsättningar för näringsliv kopplat till turism.
- Utveckla huvudentrén till Nybble för att skapa tydlighet och en mer välkomnande entrémiljö.
- Utveckla en attraktiv bytespunkt för trafikslagen cykel, gång, bil och buss i Nybble.

Landsbygd

Landsbygden utgör merparten av kommunens yta och består till största delen av produktionsmark för skogs- och jordbruksnäringarna. Dessa marker har också biologiska värden – i många fall beroende av ett aktivt brukande av marken. På landsbygden finns flera bygder med olika karaktärer som utvecklats kring byar, kyrkor och herrgårdar eller utifrån naturgivna förutsättningar som sjöar och dalgångar.

Det finns ett ömsesidigt beroendeförhållande mellan stad och land. Livsmedelsförsörjning, energi, råvaror och vatten är några exempel på resurser från landsbygden som försörjer staden. Landsbygdens natur är också en resurs för rekreation och friluftsliv. Tillgänglighet till utbud av varor och tjänster är istället exempel på resurser i staden och tätorterna som försörjer landsbygden.

Landsbygdens roll har dock förändrats under de senaste decennierna. Strukturuomvandlingen av de areella näringarna, teknisk utveckling och den relativa närheten till större tätorter har förändrat förutsättningarna för både människor och företag på landsbygden. Arbetstillfällena är färre men att bo och leva i landsbygdsmiljö är möjligt även för den som arbetar på en annan plats.

Det finns utvecklingspotential för bygderna i kommunen att öka sin betydelse såväl för kommunen som regionen när det gäller att skapa nya exportvaror, tjänster och bostäder.

Huvudmannaskap

Huvudmannaskap beskriver vem eller vilka som ansvarar för att anlägga och förvalta allmänna platser och anläggningar. Alla allmänna platser ska ha en huvudman.

Vid kommunalt huvudmannaskap är det kommunen som planerar, finansierar projekterar, bygger, rustar upp och sköter vägarna, samt genomför eventuella åtgärder på allmän platsmark. Kommunen har rätt att lösa in mark för detta ändamål. Kommunen har möjlighet att låta fastighetsägarna i området betala åtgärderna genom uttag av gatukostnader. Huvudregeln i plan- och bygglagen är att kommunen ska vara huvudman för allmän plats i detaljplaner (PBL4 kap 7 §, 33 §).

Vid enskilt huvudmannaskap är det någon annan än kommunen eller staten som ansvarar för projektering, byggande och förvaltning av vägar och övrig allmän platsmark i ett område. Det enskilda huvudmannaskapet innebär även att det kan vara olika huvudmän för vägar och övrig allmän platsmark. Fastighetsägarna belastas av kostnader för upprustning, utbyggnad, drift och underhåll i form av en avgift till samfällighetsföreningen eller vägföreningen. Enskild väghållning sköts oftast av en vägförening. Leder en väg till/från kommunal service, så som skola/förskola/bibliotek/badplats, etc. talar det desto mer för ett kommunalt huvudmannaskap.

STÄLLNINGSTAGANDE

- Kommunens grundprincip är att utanför kommunens tätorter och småorter är det enskilt huvudmannaskap.

Fritidshusområden

Kristinehamns kommun har ett stort antal fritidshusområden som är i olika faser av förändring. När dessa områden byggdes var syftet att erbjuda fritidsboende sommartid. Förändringar i livsstil, möjligheter till distansarbete och deltidsboende leder till behov av förändringar i hur fritidshusområdena används och därmed även hur de behöver regleras.

Regleringen av fritidshusområdena har på olika sätt handlat om att förhindra permanentboende. På 1980-talet valde kommunen istället att påbörja en förändring av rådande bestämmelser för att möjliggöra mer permanentboende i flertalet av områdena, främst längs med Vänern. Den nya planeringsinriktningen ledde i slutet av 1990-talet till att kommunen tog ett principbeslut om att möjliggöra permanentboende i alla kommunens fritidshusområden. Detta under förutsättning att det inte skulle äventyra väsentliga allmänna och enskilda intressen.

År 2006 kom Lagen om allmänna vattentjänster SFS 2006:412 (förkortas LAV). 6 § beskriver kommunens skyldighet att ordna vattenförsörjning och avlopp ”om det behövs i ett större sammanhang med hänsyn till skyddet för människors hälsa och miljön”. Detta betyder att om ett antal fastigheter har behov av dricksvatten eller utgör en föroreningsrisk för dricksvattentäkter eller miljön i området kan det bedömas vara ett 6§-område och kommunen blir då skyldig att lösa frågan. Ofta handlar det i så fall om att införliva området i verksamhetsområdet för vattentjänster, och mot fastställd taxa ansluta berörda fastigheter till ett kommunalt nät. Det blir oftast kostsamt både för kommunen och för den enskilde.

Vatten- och avloppsfrågan är en av de mest avgörande faktorerna för hur miljön runt ett bebyggelseområde påverkas. När fritidshusområden förändras från att användas sommartid till att istället utgöra ett delårsboende oavsett årstid, innebär detta förändringar i kraven på bebyggelsen och omgivande system. Likväl som enkla sommarstugor renoveras för att kunna användas året om, så behöver anläggningar såsom vatten- och avlopp, sophämtning och vägskötsel anpassas till den ökade och förändrade användningen. Kommunen har, i syfte att samla kunskap om vatten- och avloppsfrågan genomfört en kartläggning av dessa eventuella om-

vandlingsområden, för att bedöma vilka områden som har störst behov av förändrad vatten- och avloppshantering. Utöver detta behöver andra planeringsmässiga förutsättningar klargöras, som exempelvis trafikförsörjning, behov av annan service eller översvämningsrisker. Arbetet med denna kartläggning sker successivt genom såväl tillsyn av befintliga anläggningar som utredningar av hur vatten- och avloppslösning för hela områden skulle kunna etableras.

Fyra områden har identifierats där det kan finnas en potential för utveckling, men där kommunen först måste utreda planmässiga förutsättningar för detta. Syftet med de planeringsmässiga utredningarna är att inom ramen för den översiktliga planeringen ta ställning till respektive fritidshusområdes lämplighet för utveckling som permanentboende och därefter exempelvis initiera erforderliga detaljplaner och detaljplaneändringar om området anses lämpligt med hänsyn till beskaffenhet, läge och behov. Inom ramen för detta ingår även att klargöra om det finns faktorer som gör platserna olämpliga för vidare utveckling. I sådana fall ska dessa platser pekats ut så att de undantas från utveckling. De fyra områdena finns med i kartan på nästa uppslag (U15–18).

STÄLLNINGSTAGANDE

- Områden med behov av fördjupat kunskapsunderlag är Åsviken, Strandvik, Bråten, Skråkvik, Västra Vålösundet samt kuststräckan Revsand-Brattsand.
- Områdena som omfattas av FÖP Västra Vålösundet hanteras inom ramen för den planprocessen.
- Några fritidshusområden påverkas av utpekande av LIS-områden och där kommer vatten- och avloppsfrågan att hanteras i fortsatt mer detaljerad planering.
- Övriga fritidshusområden som idag omfattas av detaljplan eller områdesbestämmelser kommer i första hand att fortsatt vara reglerade genom de gällande planerna.

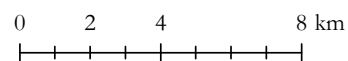
3. MARKANVÄNDNING

Utredningsområden i fritidshusbebyggelsen

- Utredningsområde
- Stadsbygd/tätortområde

Framställd av Kristinehamns kommun. ÖVERSIKTSPLAN ANTAGANDEHANDLING 2021
Datakällor: © Lantmäteriet, Kristinehamns kommun

Landsbygdsutveckling i strandnära läge (LIS)

Kommunen väljer att i översiktsplanen redovisa områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen, så kallade LIS-områden i enlighet med plan- och bygglagens 3 kapitel 5 §. Områdena är platser som kommunen bedömer är särskilt lämpliga för bebyggelseutveckling i syfte att landsbygderna även i framtiden ska vara attraktiva och levande boendemiljöer.

Översiktsplanering är som namnet antyder översiktlig till sin karaktär, och markens lämplighet för landsbygdsutveckling prövas mot allmänna intressen. Även om detta avsnitt har långt högre detaljeringsgrad än andra i planen, kan det finnas kvarstående frågor. Exakt placering och utformning av byggnationer avgörs i samband med fortsatt prövning enligt gällande lagstiftning. Översiktsplanen varken kan eller ska ersätta den redovisning som ska ske i efterföljande prövning.

Ställningstagandena för LIS-områdena på efterföljande sidor ska läsas tillsammans med övriga ställningstaganden och förhållningssätt i denna översiktsplan. Avsnittet ska också läsas tillsammans med länsstyrelsens granskningsyttrande, där statens samlade syn på kommunens utpekande per område ska framgå.

Stränder och strandskydd

Stränder har många olika värden och funktioner. Den öppna landskapsbilden och möjligheten till olika slags aktiviteter bidrar till höga upplevelsevärden vilket gör stränder viktiga för friluftsliv och besöksnäring. Närheten till vatten innebär ofta en stark attraktionskraft till stränderna som boendemiljöer för människan men stränder är också viktiga livsmiljöer för djur och växter.

Strandskyddet har funnits i olika tappning sedan 1950, och 1975 kom det att bli generellt i hela Sverige. Strandskyddet innebär att det i strandskyddsområdet är förbjudet att exempelvis uppföra byggnationer. Strandskyddet är generellt och gäller inom 100 meter från strandlinjen, på land och i vattnet, och gäller alla sjöar och vattendrag. Där staten bedömt det vara nödvändigt för att trygga strandskyddets syften kan utökad strandskydd gälla upp till 300 meter. Länsstyrelsen i Värmland genomförde en översyn av det utvidgade strandskyddet under 2014 vilket resulterade i ett beslut om nya bestämmelser för strandskyddet enligt miljöbalkens 7 kapitel 14 §. Strandskyddet syftade från början till att trygga allmänhetens tillgång till stränder för olika typer av friluftsliv. Nu mer syftar det också till att bevara land och vattenområden för att ge goda livsvillkor för djur och växter.

Det differentierade strandskyddet

Det finns dock möjlighet att genom dispens i samband med bygglov eller upphävande genom en bestämmelse i detaljplan, göra undantag från strandskyddet under förutsättning att så kallade särskilda skäl råder. De särskilda skälen är angivna i miljöbalkens 7 kapitel 18 c §. Sedan strandskyddslagstiftningen förändrades 2009 är ett sådant skäl att en exploatering eller byggnation sker inom ett av kommunen i översiktsplanen utpekade område som är lämpligt för utveckling av landsbygden.

Syftet med det differentierade strandskyddet är att aktivt dra nytta av de platsspecifika konkurrensfördelar som ett vattennära läge kan innebära för både verksamheter och bostäder. Det innebär att det allmänna utvecklingsintresset ska vägas mot den allemansrättsliga tillgängligheten till stränderna och djur- och växtlivets levnadsvillkor. En förutsättning för att kommunen ska kunna peka ut LIS-områden är att det fortfarande finns god tillgång till strandområden för allmänheten och goda livsvillkor för djur- och växtlivet vid stränder. I vissa områden ska LIS tillämpas mer restriktivt, där stränderna kring Vätern är ett sådant om stor efterfrågan på mark råder.

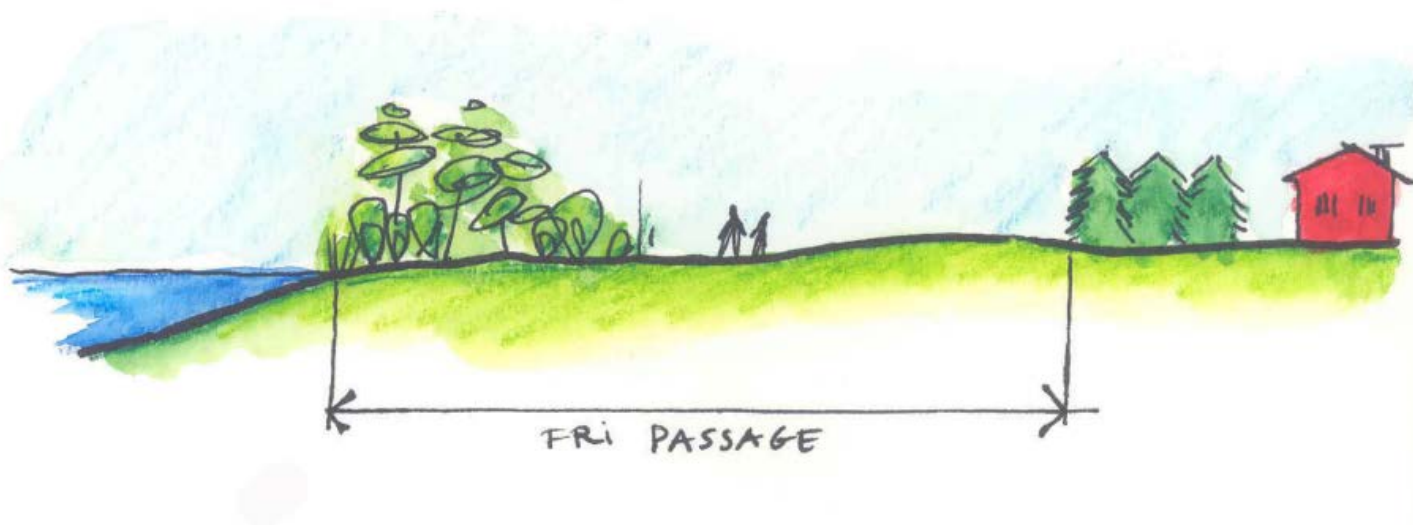
De nya strandskyddsbestämmelserna bidrar till utveckling av landsbygden genom att strandnära verksamheter och bebyggelse blir möjliga i särskilt utpekade områden, det vill säga LIS-områden. I dessa områden

får det beaktas som ett särskilt skäl om byggnationer, verksamhet, anläggning eller åtgärd bidrar till att långsiktigt stimulera landsbygdsutvecklingen. Om prövningen gäller en dispens för att uppföra enstaka en- eller tvåbostadshus med tillhörande komplementbyggnader och andra åtgärder får man i stället beakta om huset eller husen avses att uppföras i anslutning till ett befintligt bostadshus. Kommunens tillförande av detta särskilda skäl ska också godkännas av staten, vilket sker genom länsstyrelsens granskningsutlåtande vilket också tillhör översiktsplanen. Strandskyddet gäller fullt ut inom LIS-områdena även efter att översiktsplanen antagits så länge ingen dispens från eller upphävande av strandskyddet har skett.

Fri passage

Ett beslut om dispens från eller upphävande av strandskyddet gäller inte för det område närmast strandlinjen som behövs för att säkerställa fri passage för allmänheten och bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet enligt miljöbalkens 7 kapitel 18 f §. Bestämmelsen gäller inte anläggningar eller byggnationer vars funktion kräver att även detta område tas i anspråk.

En avgränsning för den fria passagen, enligt miljöbalkens 7 kapitel 18 f §, ska vara platsanpassad och kan exempelvis vara naturliga höjdskillnader, en väg eller tydligt avgränsade bostadstomter som indikerar allmänhetens tillgänglighet till stranden. Det finns där-

med ingen anledning att fastställa ett generellt avstånd från strandlinjen att tillämpa, utan hänsyn till fri passage ska beaktas och avstånd ska bedömas i alla efterföljande ärenden om planläggning eller bygglov. Tillämpningen av ”fri passage” säkerställer att strandskyddets syften tillgodoses även efter exploatering och byggnationer inom strandskyddat område.

Landsbygdsutveckling

Avsikten med att peka ut LIS-områden är att möjliggöra förändring och utveckling i mark- och vattenanvändningen i syfte att främja landsbygdsutveckling. Den bästa effekten av kommunens utpekanden av LIS-områden fås sannolikt genom att peka ut de allmänt sett mest lämpliga områdena. Varje LIS-område har därför bedömts utifrån platsens attraktivitet i förhållande till vattnet, tillgänglighet via vägar, förutsättningar för teknisk försörjning samt tillgången till service.

För att bebyggelseutveckling i strandnära lägen ska bidra till en hållbar landsbygdsutveckling som gynnar underlaget för service är det viktigt att bebyggelse- och näringsutvecklingen följer befintliga geografiska strukturer och sammanhang. LIS-områdena är lokaliserade till sex stycken geografiska sammanhang, kallade bygder (landsbygder). Bygderna representerar kulturell identitet, sociala gemenskaper och olika förutsättningar för utveckling, så som naturresurser, kulturlandskap, bebyggelsestrukturer och infrastruktur. Gemensamt för bygderna är att det både finns intressen och behov av utveckling för att möjliggöra tillväxt i hela kommunen.

De olika bygderna samspelar och har olika relationer till omgivningen, där olika typer av service och serviceorter representerar ömsesidiga beroenden. Transporter är ett naturligt inslag i glesare bebyggelsestrukturer varför avstånden till service många gånger varierar. Förstärkt befolkningsunderlag är ibland en förutsättning för förstärkt service, så som att erbjuda hållbara transportalternativ. LIS-områdena är därför lokaliserade i förhållande till och i syfte att stärka det utpekade busstråket för kollektivtrafik. Läs mer om kommunens ställningstaganden gällande kollektivtrafik i avsnittet ”Transporter och infrastruktur” på sidan 33 i denna översiktsplan.

Förverkligande och genomförande

Ett LIS-område är en möjlighet att nyttja strandnära lägen för landsbygdsutveckling. För att utveckling

verkligen ska ske inom ett LIS-område måste det finnas en markägare- och/eller verksamhetsutövare som vill ta den ekonomiska risk som en byggnation eller verksamhetsutveckling innebär. Utan en sådan aktör är kommunens planeringsmöda inget värd. Idéer till LIS-områdena har hämtats ur materialet från de förberedande medborgardialogerna ”landsbygdsträffar” och ”Tyck om-turnén”. Därutöver har några områden tillkommit genom kända utvecklingsprojekt och markägarintressen. Nya LIS-områden kan i framtiden utredas och tillföras vid en revidering av översiktsplanen.

Även om LIS-områdena syftar till att möjliggöra bostads- och verksamhetsutveckling är det inte säkert att möjligheten kommer nyttjas i samtliga områden. Fler-talet områden kommer sannolikt endast omfattas av enstaka byggnationer som hanteras inom bygglovsprocess, så länge inte detaljplanerkravet inträder. Innan större exploateringar och mer omfattande byggnationer kan ske, ska LIS-områdena också detaljplaneras.

Allmänna intressen längs med stränderna

För att planerad mark- och vattenanvändning ska uppfylla plan- och bygglagens krav om hänsyn till allmänna intressen förhåller sig LIS-områdena till de allmänna intressen som finns längs med stränderna i Kristinehamns kommun.

Bostadsförsörjning

En av kommunens utvecklingsstrategier är möjliggöra olika boendeformer i attraktiva miljöer. Olika typer av boenden i varierande miljöer kan vara intressanta i olika skeden i livet, och alla typer av bostäder bedöms kunna bidra till utveckling på landsbygden. Prisnivåerna på fritidshus i kommunen indikerar att strandnära lägen kan vara intressanta för bebyggelse av både fritidshus och enbostadshus. Läs mer om övergripande inriktning och mål för den fysiska planeringen i kapitel 2, Utvecklingsstrategi på sidan 17.

Bostadsbyggande sker på marknadens villkor, varför läget har stor betydelse för att möjliggöra byggande på svaga marknader. Bostäder i sjönära lägen är populära i Sverige. Både kvalitén sjönära läge och sjöutsikt brukar hänga samman med högre betalningsvilja hos hushållen. Därför är möjligheten att bygga sjönära i LIS-områden ett sätt att skapa marknadsförutsättningar för en utveckling av bostadsbeståndet och där med bostadsförsörjning på landsbygden. Även om det kvantitativa behovet av ytterligare bostadsbebyggelse lokalt kan

3. MARKANVÄNDNING

vara svagt är det kvalitativa behovet av nya och moderna bostäder stort för att Kristinehamns landsbygder fortsatt ska vara attraktiva att bo och verka på.

En utveckling av bostadsbeståndet är viktigt för att trygga tillgången på arbetskraft som kan rekryteras till arbetsplatser i kommunen. Denna utveckling bidrar till att på sikt trygga underlaget för kommersiell och offentlig service i hela kommunen i allmänhet, och på landsbygderna i synnerhet. Läs mer om kommunens ställningstaganden gällande planering för bostadsförsörjning under rubriken ”Bostäder” på sidorna 56–57 i denna översiktsplan.

Näringslivsutveckling

Det är viktigt att kommunens LIS-planering möjliggör utveckling för näringslivet på landsbygden. Det är ett av syftena med den här lagstiftningen. Flera LIS-områden omfattar redan befintliga näringsverksamheter och anläggningar så som campingplatser, badplatser och hamnar, och några ger utrymme för nya etableringar.

Många verksamheter som har behov av närheten till stränder och vatten är kopplade till friluftsliv och besöksnäring, vilket lockar människor till bygden, och gynnar det lokala näringslivet i stort. Samtidigt ökar tillgängligheten till attraktiva natur- och friluftslivs-områden. Att utveckla friluftsliv och skärgård är ett av kommunens sex teman för att nå mål om ökad besöksnäring. Utvecklingen kan öka efterfrågan på besöksrelaterade boenden, så som uthyrningsstugor, hotell eller vindskydd. Alla typer av övernattningsmöjligheter bedöms bidra positivt till landsbygdsutveckling.

Erfarenheter av LIS-planering från andra kommuner visar en trend om att mindre företag på landsbygden har kunnat stärka sin verksamhet genom att skapa en extra, varaktig inkomst genom enstaka stugor för uthyrning på sin fastighet. LIS bidrar således till utveckling och företagande på landsbygder, och är därför ett betydande verktyg för kommunens näringslivsutveckling.

Infrastruktur och service

Befintliga bostäder och verksamheter är lokaliserade där det idag eller historiskt, av olika anledningar, varit attraktivt att bygga. I takt med arbetsmarknadens förändrade krav avseende ökad diversifiering och kompetens ökar det vardagliga resandet. Utvecklingen ökar behovet av transportinfrastruktur men möjliggör samtidigt olika typer av boende- och vistelsemiljöer i fler

delar av kommunen. LIS-områdena är lokaliserade i förhållande till befintliga geografiska samband och reserelationer, och stärker på det sättet underlaget för satsningar på infrastruktur och hållbara transportlösningar, vilket även är en av kommunens utvecklingsstrategier. Läs mer om kommunens övergripande inriktning för bebyggelse och infrastruktur i kapitel 2, Utvecklingsstrategi på sidan 17.

Service kan kopplas till många olika aktörer; företag, föreningar, myndigheter och kommuner. Olika typer av service har också olika geografisk täckning. Beroende på avstånd till servicealternativ kan detta område sträcka sig en eller flera mil från servicestället. Till skillnad från skolor och förskolor kan påverkan för handel med varor och tjänster samt sysselsättning även sträcka sig över kommun- och länsgränser. LIS-områdena är lokaliserade i förhållande till kommunens utpekade serviceorter, i och utanför kommunen. Tanken med serviceorter är att försöka samla olika serviceslag på en plats, särskilt vid nyetablering. Olika typer av service på samma ort kommer tillsammans att dra fler kunder. Det samlade serviceutbudet stärks och därmed ökar både ortens och bygdens attraktivitet.

Vad gäller bedömningen av om utveckling inom ett LIS-område långsiktigt kan bidra till positiva sysselsättningseffekter och/eller ökat serviceunderlag på landsbygden är det viktigt att inte göra en alltför snäv bedömning. I delar av kommunen ökar befolkningsantalet väsentligt under sommarhalvåret. På landsbygden kan fritidsboende och besöksnäring vara helt avgörande för om en serviceaktör, exempelvis en dagligvarubutik, kan överleva. Utökade möjligheter till fritids- och besöksboende ska därför inte betraktas som oväsentligt ur ett utvecklingsperspektiv för landsbygden.

Risk för störningar

Beroende på mark-, terräng- och omgivningsförhållanden kan LIS-områdena vara utsatta för olika typer av risker för störningar. Detta gör i sig inte området olämpligt för utveckling, utan samma åtgärder ska då vidtas som vid prövning av all annan bebyggelseutveckling enligt gällande lagstiftning. Det kan till exempel råda viss sannolikhet för översvämmande vatten eller för störande vibrationer och bullernivåer från väg- och järnvägstrafik. Då kan byggnationer i områdena att behöva anpassas i placering eller byggnadsteknik, vilket säkerställs i ärenden om bygglov eller detaljplan.

Kända planeringsförutsättningar gällande störningar beskrivs för respektive LIS-område. Bland annat redo-

visas sannolikheten för översvämmande vatten för varje område. Läs mer om kommunens förhållningssätt till miljö, hälsa och säkerhet i kapitel 4, Hänsyn, på sidan 170.

Friluftslivsvärden

Att kunna erbjuda ett varierat, tillgängligt och kvalitativt fritids- och kulturliv är en av översiktsplanens utvecklingsstrategier. Friluftsliv är en del av den strategin och stränder är viktiga för friluftslivet. För att gynna allmänhetens tillgänglighet till stränder har särskild vikt lagts vid att opåverkade och oexploaterade strandlinjer fortsatt ska vara allmänt tillgängliga, och därför undantagits utpekande av LIS-områden. Friluftslivet är samtidigt beroende av anläggningar som gynnar och underlättar allmänhetens tillgänglighet till sjöar och stränder så som badplatser, båthamnar samt rast- och grillplatser. Fem LIS-områden innehåller sådana anläggningar vilka med fördel kan utvecklas för att ytterligare gynna friluftslivet. Läs mer om övergripande inriktning och mål för den fysiska planeringen i kapitel 2, Utvecklingsstrategi, på sidan 17. Läs även mer om kommunens utpekade gröna besöksmål i avsnittet ”Grönstruktur”, kapitel 3, på sidorna 48–55.

Möjligheten för allmänheten att röra sig längs med stranden är viktig för friluftslivet. Dagens lagstiftning

med tillämpad ”fri passage” i bygglov och förrättningar möjliggör detta även efter exploateringar och byggnationer.

Enligt miljöbalkens 4 kapitel är Vänern med öar och strandområden av riksintresse med hänsyn till de natur- och kulturvärden som finns i kustområdet. Utöver detta är norra Vänerskärgården utpekad som riksintresse enligt miljöbalkens 3 kapitel 6 §. Inom det område som är utpekad enligt kapitel 4 ska turismen och friluftslivet, främst det rörliga friluftslivet, särskilt beaktas vid lämplighetsprövning av exploateringar. Att fortsätta med skärgårdsutveckling och stärka tillgängligheten till Vänern är en av kommunens utvecklingsstrategier. Kommunen bedömer att riksintressena i flera fall kommer att gynnas av utveckling inom LIS-områden längs med Vänern. Läs mer om kommunens förhållningssätt till riksintressena i kapitel 4, Hänsyn, på sidorna 152–153.

Naturvärden

Tolkningen av strandskyddslagstiftningen har skärpts vad gäller hänsyn till djur- och växtliv. För att gynna djur- och växtlivet har särskild vikt lagts vid att opåverkade och oexploaterade strandlinjer fortsatt ska vara opåverkade, och därför undantagits utpekande av LIS-områden.

3. MARKANVÄNDNING

För värdering av strändernas naturvärden har kommunen utvecklat ett verktyg för att klassificera strandvegetation i enlighet med Naturvårdsverkets handbok i frågan. Som grund till kartans områdesavgränsningar ligger Lantmäteriets vegetationskarta. En bedömning av strandrelaterade värdebiotoper gjord av Artdatabankens fackkunniga har styrt värderingen av vegetationstyper. De områden som enligt handboken bedöms ha ”mycket höga värden för strandskyddets syften” (kap. 5.6.1) har här delats upp i fyra teman. Övriga klasser är desamma som i handboken. Vissa justeringar enligt Artdatabankens bedömning har dock gjorts.

Syftet med användandet av klassificeringarna har varit att identifiera ifall hela eller delar av respektive LIS-område genom höga biologiska värden har stor betydelse för strandskyddets syfte. Några områden är avgränsade med hänsyn till inventerade värden och i något fall finns värden även inom LIS-området. Värdena illustreras då i kartan för respektive LIS-område och hänsyn bör tas i vidare planering eller bygglovsgivning.

De hela eller delar av områden som undantagits på grund av att klassificeringen visat att exploatering skulle vara olämplig redovisas ej.

Vad gäller naturvärden i vatten följer kommunen utvecklingen för Vänern genom bland annat de undersökningar av undervattensväxtlighet som Vänerns vattenvårdsförbund genomför. En av de undersökta vikarna i Vänern är Svickstaviken, en grund vik omgärdad av strandnära bebyggelse belägen i norra Visnums-Kil och. I viken är det gott om sten, block och hällar men trots det är här riklig växtlighet, bland annat tack vare att viken är relativt grund. Undersökningarna visar på växtlighet ut till 2,5 meters djup, av flera för näringsfattiga sjöar typiska undervattensväxter. Resultaten ligger till grund för bedömningen om att viken har hög ekologisk status, och undersökningarna visar inga samband mellan bebyggelse på stranden och förekomst av undervattensväxter. Läs mer om kommunens förhållningssätt till vatten och vattenkvalitet i kapitel 4, Hänsyn, på sidan 171.

Områdesskydd enligt Miljöbalken	Naturreservat, Biotopskydd, Naturvårdsavtal samt Natura 2000-områden. Områdena visas separat p.g.a. att de omfattas av ytterligare förordningar utöver strandskyddet. (NVV 2009, kap. 5.6.1)
Mycket höga värden, område	Naturvärdesinventering klass 1 och 2, Våtmarksinventering klass 1 och 2, Riksintresse Naturvård, Våtmarksinventering och Myrskyddsplan. (NVV 2009, kap. 5.6.1)
Mycket höga värden, nyckelbiotop	Nyckelbiotoper. Dessa särskiljs från övriga mycket höga värden eftersom områdena är små och bedömningen är mycket platsspecifik, vilket ger en högre noggrannhet än hos de översiktliga inventeringarna. (NVV 2009, kap. 5.6.1)
Höga värden	Naturvärdesinventering klass 3 och 4, Våtmarksinventering klass 3 och 4, Ängs- och betesmark (TUVA) samt vegetationstyperna vattenvegetation, grunda bottnar, dynvegetation, öppen substratdominerad mark, grus-sandmark, block- och stenmark, hållmark, ris-, gräs- och örtvegetation, sötvattenstrandängar (erosions- och sedimentationsbetingade) samt alla kärr, myrar och våta skogar som ligger i anslutning till strandlinjen. (NVV 2009, kap. 5.6.1)
Allmänna värden	Sumpskogar (skogsstyrelsen), vegetationskartans skogsfas gammal skog, samt vegetationstyperna: ädellövskog, kulturmark, enbuskevegetation, samt våta skogar och samtliga kärr och myrar som inte ligger i anslutning till strandlinjen. (NVV 2009, kap. 5.6.2)
Låga värden	Låga värden markeras inte på kartorna. Klassen innehåller vegetationstyperna skog och åkermark av typer ej nämnda ovan eller under Exploaterad mark, nedan. (NVV 2009, kap. 5.6.3)
Exploaterad mark	Klassen innehåller områden med vegetationstyperna: tät bebyggelse, industriområde, exploaterad mark, park- och tomtmark, ruderatmark, grus-/sandtäkt, deponeringsområde. (NVV 2009, kap. 5.6.4)

Kulturmiljövärden

Levande bygder med jordbruksmarker som används till bete och odling är tillsammans med bostadsbebyggelsen grunden för många av de kulturmiljöer som finns på landsbygderna. En stagnerad utveckling i en bygd kan innebära avfolkning vilket leder till igenväxning av jordbruksmark och att bostadsbebyggelse av kulturhistorisk betydelse förfaller. Kulturmiljöintressen kan därmed gynnas av strategisk landsbygdsutveckling med hänsyn till landskap och bebyggelsestruktur.

LIS-områdena är lokaliserade i förhållande till befintliga bebyggelsestrukturer och är avgränsade med hänsyn till kulturmiljövärden så som landskapsbild och bebyggelsemiljö. LIS-områdena har inventerats med hjälp av kända faktaunderlag på kulturella värden så som landskap och kultur- och fornlämningar. Kända fornlämningar redovisas i kartan för respektive LIS-område. Några LIS-områden innehåller kulturmiljövärden, vilka ska visas hänsyn i vidare planering och prövning.

Hänsyn har tagits till områden av riksintresse. Läs mer om kommunens förhållningssätt till kulturmiljövärden i kapitel 4, Hänsyn, på sidan 150.

Övriga intressen

Jord- och skogsbruk är enligt miljöbalkens 3 kapitel 4 § av nationell betydelse. Brukningsvärd jordbruksmark får därför tas i anspråk av bebyggelse endast om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen och detta behov inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredsställande sätt genom att annan mark tas i anspråk. Ett LIS-område är utvecklingsområde enligt plan- och bygglagen. Plan- och bygglagens bestämmelser syftar enligt 1 kapitel 1 § till att, med hänsyn till den enskilda människans frihet, främja en samhällsutveckling med jämlika och goda sociala levnadsförhållanden och en god och långsiktigt hållbar livsmiljö för människorna i dagens samhälle och för kommande generationer.

LIS-områdena syftar till att tydliggöra möjligheterna till landsbygdsutveckling, balanserat med hänsyn allmänna intressen längs med stränderna för att främja en god och långsiktigt hållbar livsmiljö. Exploatering i ett LIS-område är att betrakta som strategisk landsbygdsutveckling vilket är ett väsentligt samhällsintresse för att tillgodose bostadsbehov, stimulera utveckling och upprätthålla levande landsbygder. Mer om kommunens förhållningssätt till areella näringar och jordbruksmarkens värden finns att läsa i kapitel 4, Hänsyn, på sidan 154.

Vatten och avlopp

I kommunen finns ett antal fritidshusområden i direkt anslutning till sjöar och vattendrag. Utvecklingen från sommarstugeområden till fritidshusområden med möjlighet till vistelse året om ställer nya krav på standard och har bland annat inneburit fler enskilda vatten- och avloppslösningar. Det strategiska arbetet med vatten- och avloppsförsörjning har även spelat roll för hur kommunen ser på de områden som här pekas ut som LIS-områden. De områden som pekas ut som lämpliga för landsbygdsutveckling görs alltså under förutsättning att god VA-lösning kan uppnås även på dessa platser. Detta har bland annat bäring på möjligheterna att nå miljö kvalitetsnormerna för vatten. En framtida byggnation och exploatering ska så långt som möjligt anpassas till lokala förhållanden och ny teknik inom områdena energi, avlopp och avfall enligt gällande lagstiftning. Läs mer om kommunens förhållningssätt till vatten och vattenkvalitet i kapitel 4, Hänsyn, på sidan 171.

Principiella ställningstaganden

Landsbygd

I Kristinehamns kommun är endast 5 procent av den totala markytan tätortsområde. Med hänsyn till att bebyggelseutveckling och serviceutbud, vilket LIS avser att främja, generellt är svag utanför Kristinehamns tätort har kommunen valt att enbart undanta kommunhuvudorten från planeringen av LIS.

Urval av sjöar

Kristinehamns kommun består till en stor del av vatten, och har således en lång sträcka av stränder. Kommunen pekar ut 16 områden lämpliga för landsbygdsutveckling längs med fyra sjöar. De 16 områdena omfattar tillsammans totalt cirka 2 procent av stränderna i kommunen. Merparten stränder och sjöar i kommunen lämnas därmed oplanerade för exploatering då LIS-områdena endast omfattar strandområden längs med fyra sjöar i kommunen.

Samtliga sjöar som omfattas av utpekade utvecklingsområden delas med en eller flera kommuner, vilka således även har stränder. Andelen strandområde lämplig för landsbygdsutveckling är begränsad och framräknad för varje sjö, som del av strandlinje inom Kristinehamns kommun. Skulle andelen beräknas på hela strandlinjen för respektive sjö skulle andelen bli betydligt mindre.

LIS-områdena omfattar cirka:

- 2 % av stränderna i kommunen
- 14 % av Skagerns stränder i kommunen
- 3 % av Vismens stränder i kommunen
- 2 % av Vänerns stränder i kommunen
- 14 % av Ullvetterns stränder i kommunen

Restriktivitet

Kommunen avser att stora sammanhängande strandlinjer utan påverkan från exploatering i huvudsak ska fortsätta att vara oexploaterade i syfte att främja allmänhetens tillgänglighet till sammanhängande naturområden, men kanske främst till att främja djur- och växtlivets livsvillkor vid stränder. Visionskartan redovisar de områden som kommunen bedömer att natur- och friluftsvärdena har större betydelse för att tillgodose strandskyddets syften.

En analys av vägar och byggnader längs med stränderna visar att cirka 23 procent av kommunens stränder är påverkade av någon form av exploatering. Därmed inte sagt att alla byggnationer motverkar strandskyddets syften. Exempelvis kan en allmänt tillgänglig väg underlätta för allmänhetens tillgänglighet till strandområdet, och därmed verka för ett av strandskyddets syften. Analysen har varit en del av lokaliseringsprövningen av LIS, och resultatet redovisas i de byggevisa kartorna. Länsstyrelserna har gemensamt gjort en liknande länsövergripande analys av exploateringar inom det generella strandskyddet vilket ger en kompletterande bild av hur tillgängliga stränder i andra län är.

Vänern

Den unika naturen kring Vänern utgör en tillgång för Kristinehamns kommun. Anordningar som gynnar allmänhetens friluftaktiviteter så som cykling, natur- och kulturstudier, bad, båtsport, fritidsfiske och skridskoåkning längs med Vänerns stränder är kommunen generellt sett positiv till. Vänern omfattas av en särskild restriktivitet om stor efterfrågan på mark råder enligt miljöbalkens kriterier för LIS. Vid de delar av Vänern

där stor efterfrågan inte råder gäller inte denna restriktion. Störst efterfrågan på mark längs med Väneren råder i sjöns norra del och i absolut närheten av Kristinehamns tätort. Därav pekar kommunen inte ut några områden för landsbygdsutveckling nära Kristinehamn. Väneren är också den sjö där kommunen pekar ut lägst andel strandlinje lämplig för landsbygdsutveckling, cirka 2 procent.

Kommunen pekar ut sju områden som lämpliga för landsbygdsutveckling vid Vänerens stränder. De två LIS-områden som ligger närmast Kristinehamns tätort, L11 och L12, har till stor del ianspråktaga stränder redan idag. Dessa två områden syftar i huvudsak till att möjliggöra utveckling av befintliga verksamheter, vilket gynnar friluftslivet och allmänhetens tillgänglighet till vattnet. L17 möjliggör en ny verksamhetsetablering i ett av kommunen prioriterat område för besöksnäring, norra Vänerskärgården.

I Visnum-Kilsbygden råder enligt kommunens erfarenheter inte någon stor efterfrågan på mark för bebyggelse. Här finns på en kuststräcka av över 70 km fyra områden utpekade för landsbygdsutveckling, totalt omfattande cirka 4 km. Områdena ligger väl samlade

och i anslutning till befintlig bebyggelse. De långa opåverkade strandlinjerna i södra delen av bygden lämnas utanför kommunens LIS-utpekande. På så sätt bedöms LIS-områdena möjliggöra landsbygdsutveckling genom positiva sysselsättningseffekter och tillskott till serviceunderlag, samtidigt som allmänhetens tillgång till stränder och goda livsvillkor för djur och växter upprätthålls.

Land- och vattenområden

Strandskyddet gäller lika mycket på land som i vatten. Kriterierna för ett LIS-område enligt miljöbalkens 7 kapitel 18 e § gör heller ingen skillnad på om en plats ligger på land eller i vatten. För att tillämpa bestämmelserna konsekvent pekas lika mycket av strandskyddet på land och i vatten ut som lämpligt för landsbygdsutveckling, så länge inget särskilt värde eller intresse gjort att annan avgränsning är nödvändig. Behovet av bryggor och andra byggnationer i vatten har inte studerats i detalj då detta sannolikt är avhängigt vad som byggs på land. Anläggande av beständiga byggnationer i vattenområdet är vattenverksamhet, som beroende på omfattning, är anmälnings- eller tillståndspliktigt enligt miljöbalkens 11:e kapitel.

Mellankommunala frågor

Störst andel strandlinje lämplig för landsbygdsutveckling pekats ut längs med Ullvettern, vilket i huvudsak beror på den korta sträcka av stränder som ligger inom kommunen. LIS-områdena längs med Ullvettern är utpekade i direkt närhet till Nässundet. Nässundet är tillsammans med Lungsund och Lunnedet i Storfors kommun, viktiga servicenoder för besöksnäringen i Bergslagskanalens sjösystem. En utvecklad mark- och vattenanvändning i området kring Nässundet kan därför vidareutveckla besöksvärderna längs Bergslagskanalens sjösystem. Nässundet delas geografiskt med Storfors kommun och Bergslagskanalen sjösystem delas med Filipstad, Storfors och Karlskoga. Områdets utveckling är därför av mellankommunalt intresse.

Sjön Skagern med dess stränder delas mellan kommunerna Degerfors, Laxå och Gullspång. Skagern är den sjö där kommunen pekar ut näst störst andel strandlinje som lämplig för landsbygdsutveckling, vilket är lämpligt med en bedömning av bebyggelsemässigt och kulturellt sammanhang längs sjöns norra stränder i Rudskogabygden. De utpekade områdena är små och avgränsade med hänsyn till natur- och kulturlandskapet samt natur- och friluftsvärden. Längre sträckor opåverkad strandlinje med särskilt goda förutsättningar för djur- och växtlivet vid Skagern finns i huvudsak i andra delar av sjön varför kommunen bedömer att strandskyddet syften fortfarande tillgodoses.

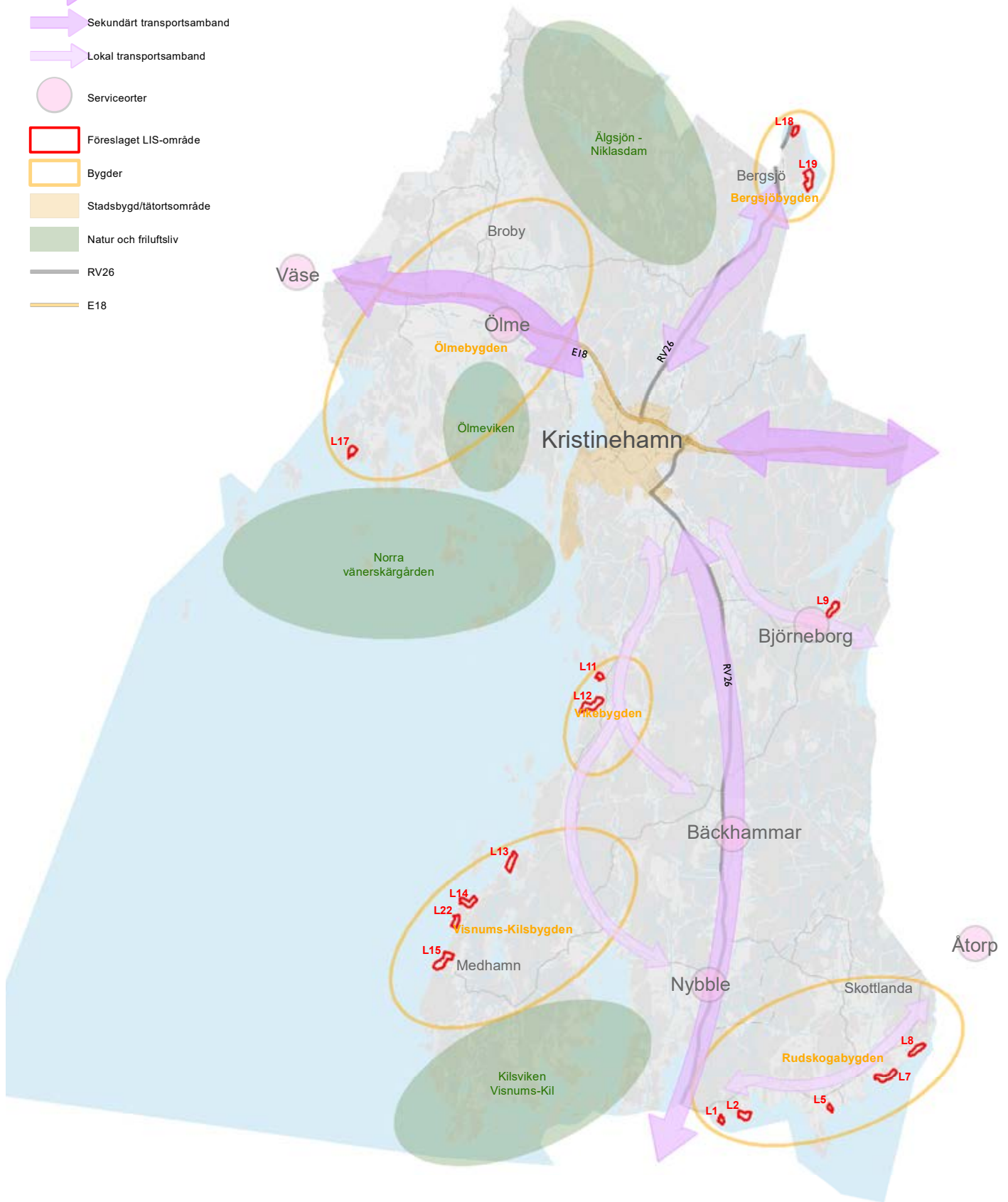
Samtliga angränsande kommuner har i samråd och utställning av förslaget till översiktsplan getts möjlighet att yttra sig över kommunens utpekade LIS-områden. Ingen av grannkommunerna hade någon erinran på kommunens förslag. Kommunens bedömning är att det även efter LIS-utpekandet kommer råda goda livsvillkor för djur- och växtlivet samt att allmänheten kommer ha god tillgänglighet till stränder.

STÄLLNINGSTAGANDE

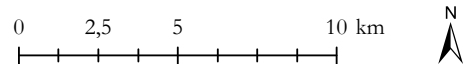
- Kristinehamn är allt utom Kristinehamns tätort att betrakta som landsbygd vid tillämpning av kriterierna för LIS.
- Exploatering i ett LIS-område är att betrakta som strategisk landsbygdsutveckling vilket är ett väsentligt samhällsintresse.
- Sammanhängande opåverkade stränder ska fortsatt vara tillgängliga för allmänheten och utgöra goda livsmiljöer för djur- och växtlivet.
- LIS ska stödja och möjliggöra utveckling av för besöksnäringen viktiga natur- och kulturmiljöer, så kallade gröna besöksmål.
- LIS ska ge möjlighet för nya idéer och etableringar som utvecklar näringslivet på landsbygden.
- LIS ska stödja befintlig bebyggelsestruktur i befintliga sociala och kulturella sammanhang och landsbygder.
- Alla typer av bostäder bedöms kunna bidra till utveckling på landsbygden.
- Kommunen bedömer att totalt cirka 2 procent av stränderna är lämpliga för landsbygdsutveckling.
- LIS-områdena är lokaliserade i förhållande till kommunens utpekade serviceorter, i och utanför kommunen.
- Kommunen är generellt sett positiv till anläggningar och anordningar som gynnar allmänhetens tillgänglighet till vatten- och strandområden.
- Utpekandet av LIS-områden görs under förutsättning att god VA-lösning kan uppnås på dessa platser.

Landsbygdsutveckling

- Regionalt transportsamband
- Sekundärt transportsamband
- Lokal transportsamband
- Serviceorter
- Föreslaget LIS-område
- Bygder
- Stadsbygd/tätortsområde
- Natur och friluftsliv
- RV26
- E18

Framställd av Kristinehamns kommun. ÖVERSIKTSPLAN ANTAGANDEHANDLING 2021
 Datakällor: © Lantmäteriet, Kristinehamns kommun

Rudskoga

Rudskogabygden är ett kulturhistoriskt intressant område. Det flacka landskapet sänker sig mot sjön Skagern, men bryts också av med flera åsar som går i nord-sydlig riktning. Bygden har en lång historia som boplats där lämningarna från stenåldern ute på Labackanäset tillhör de äldsta bosättningarna i Värmland. Allt sedan 1500-talet har jordbruket varit dominerande och bygden karaktäriseras av de välbevarade bebyggelsestrukturerna med flertalet radbyar. I modern tid har jordbruken i flera fall specialiserats på olika slags odlingar.

Förutsättningarna för vattenkraft har varit begränsad varför någon större industri aldrig vuxit fram, vilket gjort att bygden har en utpräglad småföretagsamhet. Näringsstrukturen gör att bygden har stark egen identitet men också att relationerna till omgivningen är diversifierad där kopplingar finns mot Åtorp, mot Nybble och mot Kristinehamn. Bygden rymmer ett flertal föreningar och företag som tillsammans är aktiva inom exempelvis besöksnäringen på olika sätt. I Rudskoga finns offentlig service för olika åldrar med exempelvis förskola i Skottlanda, en F-6 skola i Grunnebacka och ett särskilt boende i Skottlanda.

Skagern	
Övergripande ekologisk status	Måttlig
Miljökvalitetsnormer 2016–2021	God 2021
Tidsundantag ekologisk status	Undantag 2021
Tidsundantag kemisk status	Inga
Övergripande kemisk status	Ej god status

Rudskogabygden utvecklas befolkningsmässigt och det finns efterfrågan på bostäder. För att bevara bygdens bebyggelsestruktur med mindre byar pekats ett antal mindre områden ut för landsbygdsutveckling. De aktuella delområdena för landsbygdsutveckling utmed Skagern rymmer befintliga fritidshus, permanentboende och jordbruksfastigheter. Flera av områdena ligger i direkt anslutning till planlagd bebyggelse, där en bebyggelseutveckling kan skapa bättre förutsättningar och underlag för offentlig och kommersiell service, exempelvis gemensamma vatten- och avloppslösningar.

Framställd av Kristinehamns kommun. ÖVERSIKTSPLAN ANTAGANDEHANDLING 2021
 Datakällor: © Lantmäteriet, Kristinehamns kommun

0 0,5 1 2 km

Vy över sjön Skagern från Rudskoga.

Skagern

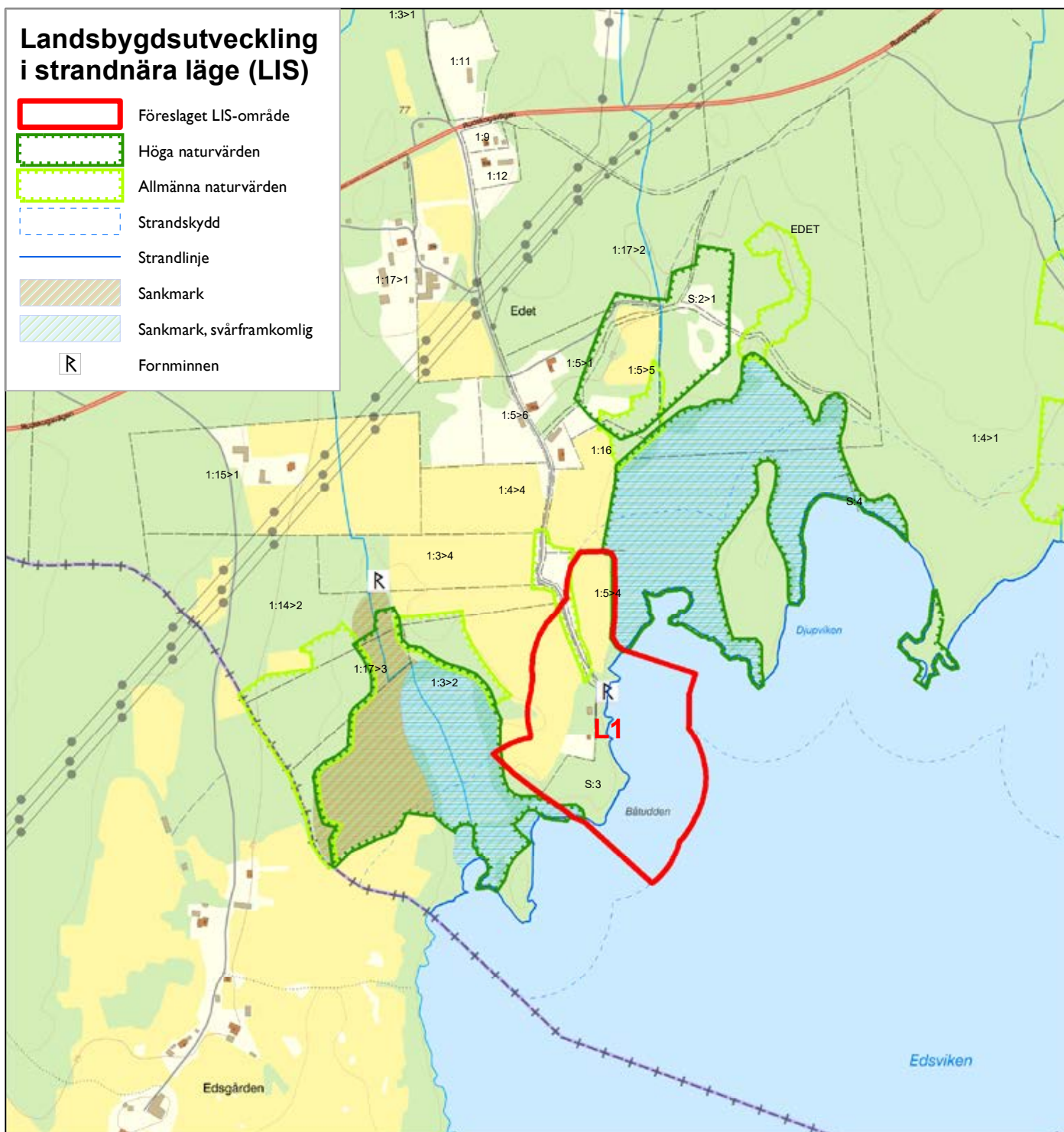
Sjön Skagern erbjuder fiske och goda badmöjligheter samt strövområden för motion och rekreation, exempelvis nås leden "Skagern runt" inom gångavstånd. Skagerns norra stränder utgörs till stor del av vackra kulturmarker vilket gör att området sammantaget har höga besöksvärden. Sjön har god vattenkvalitet och ett bra fiske utmärks genom förekomsten av flera glacialmarina relikter (kräftdjursarter). Sjön bedöms enligt klassificeringen ha höga naturvärden, men naturvärdena påverkas också negativt av en relativt hård reglering av sjön.

Den stora öppna vattenytan som omges av odlingsmarker och skogbeklädda åsar dominerar landskapsbilden i området. Stränderna runt Skagern utgörs i huvudsak av exponerade klipp- och blockstränder. I vikarna finns öppna sandstränder och vassbevuxna finsediment-

stränder. Längs med åkerkanter, på lövträdklädda åkerholmar och längs med vägkanter återfinns vanligt förekommande ängsväxter. I odlingslandskapets ytterkanter tar ett grandominerat skogslandskap vid.

Kommunen pekar ut sex områden för landsbygdsutveckling längs med Skagerns norra stränder. På en sträcka av stränder på cirka 27 km bedömer kommunen att cirka 4 km är lämpliga för landsbygdsutveckling. Områdena är relativt små för att harmonisera med landskapets småbrutna karaktär och anpassade efter kulturlandskapets befintliga bebyggelsestruktur. Utvecklingsområdena stärker en naturlig utvecklingsmöjlighet i fler av byarna längs med länsväg 204. Vägen är den givna transportleden i öst-västlig riktning för att nå olika typer av service, i närområdet och i Nybble samt i Åtorp.

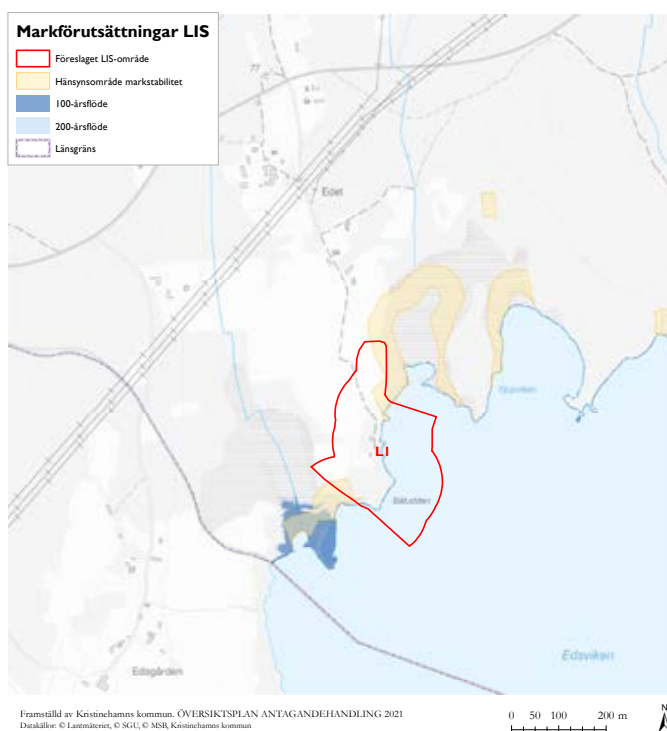
L1 Edet

Framställd av Kristinehamns kommun. ÖVERSIKTSPLAN ANTAGANDEHANDLING 2021
 Datakällor: © Lantmäteriet, Riksantikvarieämbetets forminnesinformationssystem FMIS 2018-10-17, Naturvårdsverket, Skogsstyrelsen, Länsstyrelsen Värmland, Kristinehamns kommun

0 50 100 200 m

Framställd av Kristinehamns kommun. ÖVERSIKTSPLAN ANTAGANDEHANDLING 2021
 Detaljför: © Lantmäteriet, © SGI, © MSR, Kristinehamns kommun

Förutsättningar

Läge och bebyggelse

I sydvästra delen av Rudskoga ligger byn Edet i ett småkuperat landskap mellan väg 204 och Skagern. Här finns tre gårdar som tillsammans bildar en by i ett vackert och öppet kulturlandskap ner mot sjön. Genom byn går en väg som slutar nere vid den så kallade "båtudden" det nordvästra hörnet av Skagern. Namnet ger en fingervisning om uddens användning historiskt.

Markförhållanden

Utvecklingsområdet omfattar en landtunga som avslutar det öppna landskapet i en skogsdunge närmast vattnet. I dungen är två mindre sommarstugor belägna. Utvecklingsområdet avgränsas av låglänta och delvis sank markområden i både norr och söder.

Tillgänglighet

Tillfart via befintlig väg som ansluter till länsväg 204.

Risk för störningar

Inga kända risker eller störningar finns inom utvecklingsområdet. Utvecklingsområdet avgränsas av låglänta och angränsande delvis sank mark, i både norr och söder.

Naturvärden

Utvecklingsområdet avgränsas av sötvattensstrandängar med höga naturvärden i norr och i söder. Längs med vägen som ansluter till utvecklingsområdet finns en allé med lövträd som har allmänna naturvärden, inom utvecklingsområdet. Skagern är som helhet klassificerad med mycket höga naturvärden.

Kulturvärden

Utvecklingsområdet omfattas inte av några särskilt utpekade kulturvärden. En fyndplats för övrig kulturhistorisk lämning finns dock registrerad i utvecklingsområdet.

Friluftsvärden

Hela utvecklingsområdet är allemansrättsligt tillgängligt med goda möjligheter till vattenkontakt längs med strandkanten. Skagern har som helhet betydelse för friluftslivet i bygden för boende och besökare.

Ställningstaganden

Inriktning

Utvecklingsområdet är lämpligt för både bostads- och verksamhetsutveckling. Området lämpar sig för enskilda bostadsbebyggelse om cirka 4–6 enbostadshus vilka bör prövas med förhandsbesked/bygglov. Byggnationer på "båtudden" bör verka för tillgängliggörande av vattenområdet och därmed gynna friluftslivet. De allmänna naturvärdena som finns klassificerade kan behöva visas hänsyn vid exploatering.

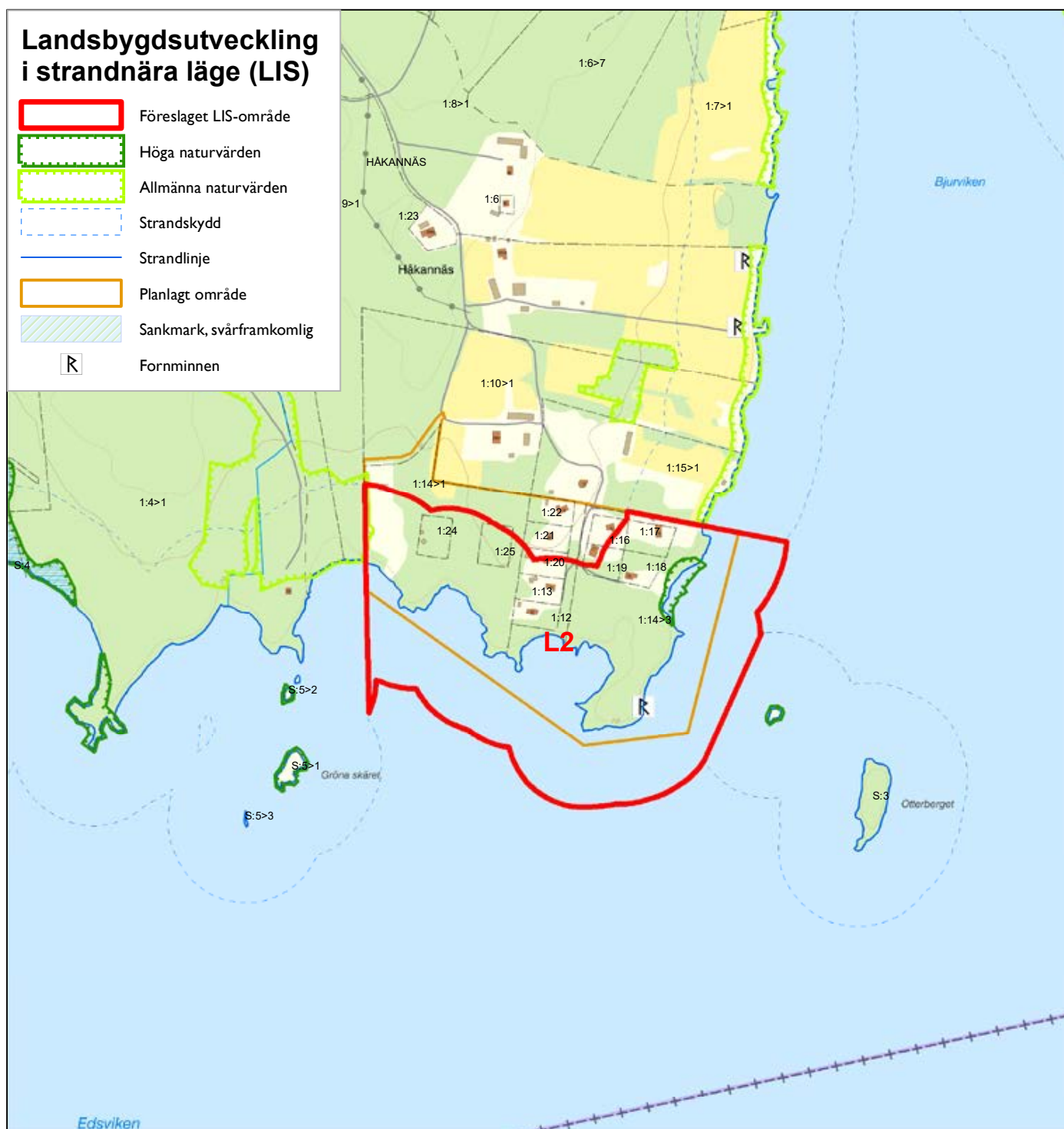
Bidrag till landsbygdsutveckling

Byggnationer som gynnar friluftslivet kan öka platsens attraktivitet för närboende och besökare vilket kan öka underlaget för service i bygden och närliggande serviceorter. Utvecklingsområdet möjliggör en kvalitativ bostadsmarknadsutveckling vilket kan öka underlaget för kommersiell och offentlig service i närområdet, i serviceorten Nybble.

Påverkan på strandskyddet

Bebyggelse i området bedöms inte påverka djur- och växtlivets förutsättningar längs med stranden på ett oacceptabelt sätt. Allmänna naturvärden inom utvecklingsområdet ska visas hänsyn eller utredas vidare i senare skede av planering eller strandskyddsprövning. Rätt placerad bebyggelse enligt principen "fri passage" i området bedöms inte påverka allmänhetens tillgänglighet till stranden eller friluftsvärden negativt.

L2 Håkannäs

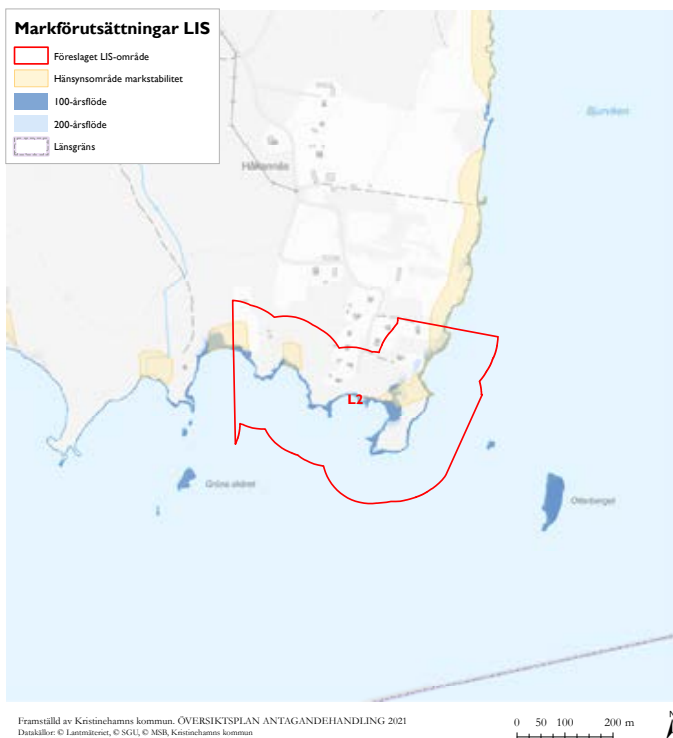

Framställd av Kristinehamns kommun. ÖVERSIKTSPLAN ANTAGANDEHANDLING 2021
 Datakällor: © Lantmäteriet, Riksantikvarieämbetets fornminnesinformationssystem FMIS 2018-10-17, Naturvårdsverket, Skogsstyrelsen, Länsstyrelsen Värmland, Kristinehamns kommun

0 50 100 200 m

Förutsättningar

Läge och bebyggelse

Håkannäs i västra Rudskoga är en mindre by i ett öppet landskap. I slutet av byvägen ligger ett detaljplanerat fritidshusområde i skoglig terräng på en udde, med sjön Skagern i öster- och söderläge.

Markförhållanden

Utvecklingsområdet omfattar en udde i Skagern och skyddad vik i söderläge. Fritidshusbebyggelse belägen i skogsterräng en bit från stranden.

Tillgänglighet

Tillfart via befintlig väg som ansluter till länsväg 204.

Risk för störningar

Inga kända risker för störningar finns i utvecklingsområdet.

Naturvärden

En bit av den östra stranden består av en sötvattenstrandäng och bladvasszon med höga naturvärden. Utvecklingsområdet avgränsas i väster mot ett område med fuktig lövskog som enligt klassificeringen har allmänna naturvärden. Skagern är som helhet klassificerad med mycket höga naturvärden.

Kulturvärden

Utvecklingsområdet omfattas inte av några särskilt utpekade kulturvärden. En fyndplats för övrig kulturhistorisk lämning finns dock registrerad i utvecklingsområdet.

Friluftsvärden

Allmänhetens tillgänglighet till strandområdet bedöms vara god med en befintlig badplats och befintlig bebyggelse en bit ifrån strandlinjen som möjliggör ”fri passage” redan idag. Skagern har som helhet betydelse för friluftslivet i bygden för boende och besökare.

Ställningstaganden

Inriktning

Utvecklingsområdet är lämpligt för komplettering av bostadsbebyggelsen om cirka 5–6 enbostadshus. Ytterligare byggrätter kommer kräva ny detaljplan för området.

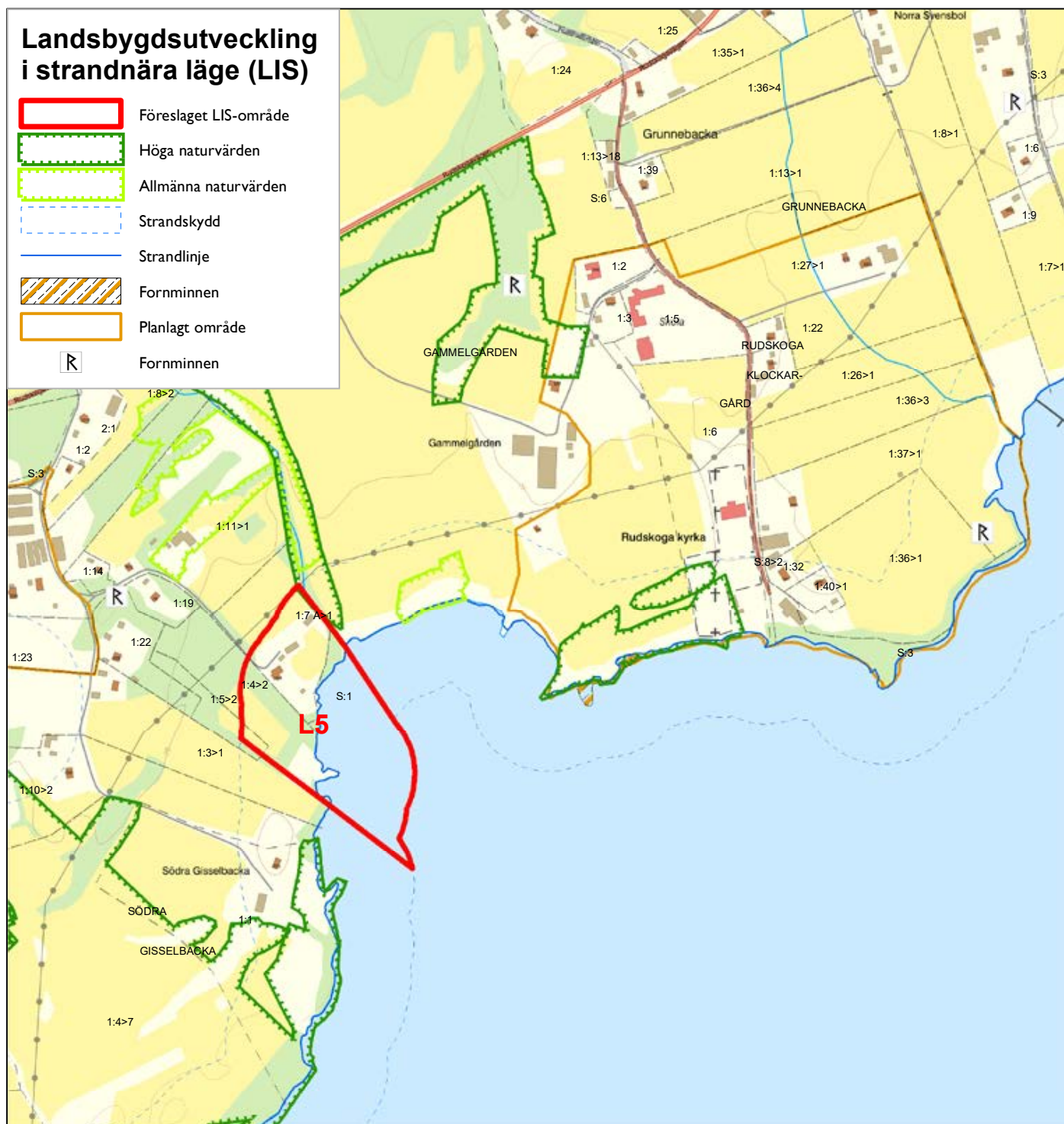
Bidrag till landsbygdsutveckling

Fritidshusbebyggelsen omfattas av detaljplan, med möjlighet till fler fastigheter än vad som bildats hittills. Att öka byggrätterna i området bedöms kunna ge underlag för permanentboende, men förutsätter ny detaljplan. Området möjliggör kvalitativ utveckling på bostadsmarknaden och kan även öka underlaget för kommersiell och offentlig service i bygden och närliggande serviceorter.

Påverkan på strandskyddet

Ytterligare bebyggelse i området bedöms inte påverka djur- och växtlivets förutsättningar längs med stranden på ett oacceptabelt sätt. Hänsyn till utpekade höga naturvärden inom utvecklingsområdet ska tas i vidare planering eller strandskyddsprövning. Ytterligare bebyggelse enligt befintlig bebyggelsestruktur och med tillämpning av ”fri passage” bedöms inte påverka allmänhetens tillgänglighet till stranden negativt.

L5 Norra Gisselbacka

Framställd av Kristinehamns kommun. ÖVERSIKTSPLAN ANTAGANDEHANDLING 2021
 Datakällor: © Lantmäteriet, Riksantikvarieämbetets fornminnesinformationssystem FMIS 2018-10-17, Naturvårdsverket, Skogsstyrelsen, Länsstyrelsen Värmland, Kristinehamns kommun

0 50 100 200 m

Förutsättningar

Läge och bebyggelse

Byn Norra Gisselbacka ligger i ett öppet odlingslandskap med glesare bebyggelse, beläget i den innersta viken på Labackanäsets östra sida. Byn karaktäriseras av odlingsverksamhet i växthus och har vattenkontakt inom utvecklingsområdet. Inom utvecklingsområdet finns enstaka bostadsbebyggelse och strandbyggnationer i form av mindre pir och bryggor.

Markförhållanden

Utvecklingsområdet omfattar både bebyggd mark på öppet odlingslandskap och skog som sluttar mot sjön i sydost.

Tillgänglighet

Tillfart via befintlig väg som via Norra Gisselbacka by ansluter till länsväg 204.

Risk för störningar

Inga kända risker för störningar finns i utvecklingsområdet.

Naturvärden

I gränsen mot utvecklingsområdets östra del rinner en mindre bäck vars dalgång enligt naturvärdesklassificeringen omfattas av höga naturvärden. Skagern är som helhet klassificerad med mycket höga naturvärden.

Kulturvärden

Utvecklingsområdet omfattas av särskilt utpekade kulturvärden, den av kommunen och länsstyrelsen utpekade kulturmiljön på Labackanäset och Labacka by. Området är avgränsat för att inte störa och negativt påverka det öppna odlingslandskapet som omgärdar den traditionella radbyn Labacka, vilket bildar en sär egen landskapsbild och är grund för den utpekade kulturmiljön. I gränsen mot utvecklingsområdets östra del finns en av Skogsstyrelsen registrerad stensättning av bäcken.

Friluftsvärden

Delar av utvecklingsområdet är allemansrättsligt tillgängligt med goda möjligheter till vattenkontakt längs med strandkanten. I utvecklingsområdets vardera ände finns mindre pirbyggnationer som tillgängliggör vattenkontakt. Skagern har som helhet betydelse för friluftslivet i byn för boende och besökare.

Ställningstaganden

Inriktning

Området är lämpligt för främst bostadsutveckling, med hänsyn till de klassificerade höga naturvärden som finns i gränsen till utvecklingsområdet och den omgärdande utpekade kulturmiljön. Området är lämpligt för bostadsbebyggelse i mindre omfattning, om cirka 1–3 enbostadshus, och kan prövas med förhandsbesked/bygglov.

Bidrag till landsbygdsutveckling

Tillkommande bostadsbebyggelse kan öka underlaget för kommersiell och offentlig service i närområdet och i de närliggande serviceorterna Nybble och Åtorp. Området möjliggör även kvalitativ utveckling på bostadsmarknaden.

Påverkan på strandskyddet

Bebyggelse i området bedöms inte påverka djur- och växtlivets förutsättningar vid stranden på ett oacceptabelt sätt. Inventerade höga naturvärden ska visas hänsyn och eventuellt utredas vidare i efterföljande planering och/eller prövning. Rätt placerad bebyggelse i området bedöms inte påverka allmänhetens tillgänglighet till stranden eller friluftsvärden negativt efter tillämpning av principen ”fri passage”.

L7 Gottbol

Framställd av Kristinehamns kommun. ÖVERSIKTSPLAN ANTAGANDEHANDLING 2021
 Datakällor: © Lantmäteriet, Riksantikvarieämbetets fornminnesinformationssystem FMIS 2018-10-17, Naturvårdsverket, Skogsstyrelsen, Länsstyrelsen Värmland, Kristinehamns kommun

0 50 100 200 m

Förutsättningar

Läge och bebyggelse

I östra Rudskoga ligger byn Gottbol i ett öppet och flackt odlingslandskap som sträcker sig ner mot sjön. Gårdsbebyggelsen är spridd och närmare vattnet finns fritidsbebyggelse, om än i liten skala. Det öppna landskapet avgränsas i öster av skog. Utvecklingsområdet omfattar längst i öster även ett befintligt fritidshusområde.

Markförhållanden

Utvecklingsområdet omfattar till största del skogsmark som endast till del är exploaterad. Skogsmarken är något högre belägen och sluttar mot sjön närmare strandlinjen. Badplatsen i den västra delen av utvecklingsområdet omges i huvudsak av ett öppet odlingslandskap.

Tillgänglighet

Utvecklingsområdet nås via befintliga vägar som genom Gottbol ansluter till länsväg 204.

Risk för störningar

Inga kända risker för störningar i utvecklingsområdet.

Naturvärden

Mitt i utvecklingsområdet finns enligt skogsstyrelsen ett skogsområde som har naturvärden men som ej uppfyller kriterierna för att vara nyckelbiotop. I övrigt har sand-

stranden (badplatsen) höga naturvärden enligt klassificeringen. Skagern är som helhet klassificerad med mycket höga naturvärden.

Kulturvärden

En registrerad fornlämning, en stensättning, finns belägen på udden mitt i utvecklingsområdet. En fyndplats för övrig kulturhistorisk lämning finns registrerad i utvecklingsområdet, i närheten av badplatsen.

Friluftsvärden

Utvecklingsområdet omfattar ett utpekat och prioriterat grönt besöksmål, vilket syftar till att nå mål om ökad besöksnäring i kommunen. Stora delar av utvecklingsområdet är allemansrättsligt tillgängligt med goda möjligheter till vattenkontakt längs med strandkanten. Befintlig badplats är en viktig målpunkt för friluftsliv i Rudskogabygden och för hela norra Skagern. Skagern har som helhet betydelse för friluftslivet i bygden.

Ställningstaganden

Inriktning

Utvecklingsområdet är lämpligt för bostads- och verksamhetsutveckling. Utvecklingsområdet möjliggör utveckling av såväl befintlig bebyggelse som ny bebyggelse. Gottbolsbadet är ett populärt friluftsbad och ett populärt besöksmål. Sandstrandens höga naturvärden och friluftsvärden ska ges särskild hänsyn.

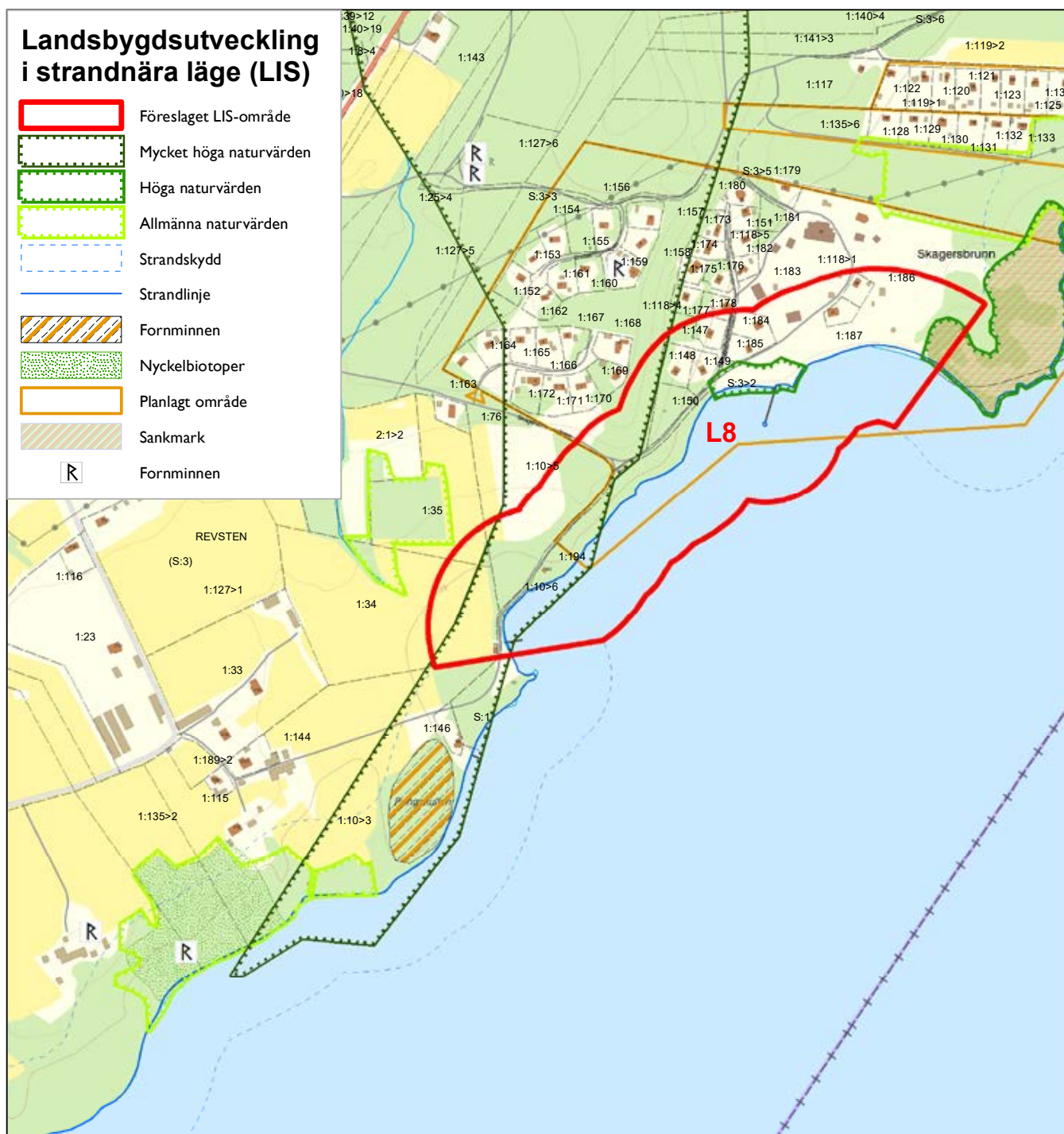
Bidrag till landsbygdsutveckling

Utvecklingsområdet omfattar ett utpekat och prioriterat grönt besöksmål, vilket syftar till att nå mål om ökad besöksnäring i kommunen. En utveckling av verksamheter och service kopplat till Gottbolsbadet ökar platsens attraktivitet för friluftsliv och besökare, vilket stärker underlaget för annan typ av service i bygden och närområdet. Utvecklad bostadsbebyggelse kan öka underlaget för kommersiell och offentlig service i närområdet, i serviceorterna Nybble och Åtorp.

Påverkan på strandskyddet

Bebyggelse i området bedöms inte påverka djur- och växtlivets förutsättningar vid stranden på ett oacceptabelt sätt. Rätt placerad bebyggelse i området bedöms inte påverka allmänhetens tillgänglighet till stranden eller friluftsvärden negativt. Gottbols badplats är viktig för friluftslivet och en utveckling av området kan snarare bidra till ökad tillgänglighet och attraktivitet för platsen och därmed gynna friluftslivet.

L8 Skagersbrunn

Framställd av Kristinehamns kommun. ÖVERSIKTSPLAN ANTAGANDEHANDLING 2021
 Datakällor: © Lantmäteriet, Riksantikvarieämbetets fornminnesinformationssystem FMIS 2018-10-17, Naturvårdsverket, Skogsstyrelsen, Länsstyrelsen Värmland, Kristinehamns kommun

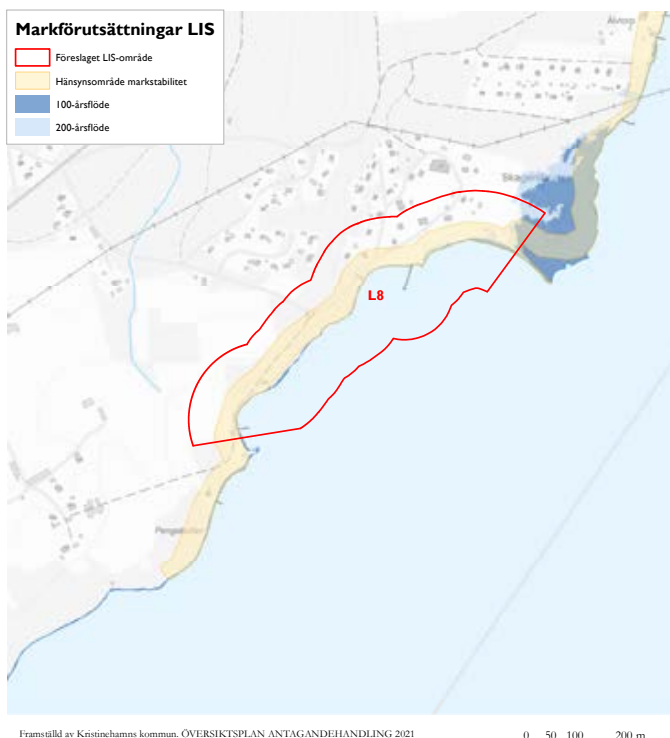
Förutsättningar

Läge och bebyggelse

Vid det nordöstra hörnet av Skagern ligger den gamla brunns- och semesteranläggningen Skagersbrunn. En del av bebyggelsen används än idag för verksamhet inom besöksnäringen. Området har genom åren kompletterats med fritidshusbebyggelse av senare snitt.

Markförhållanden

Utvecklingsområdet börjar i sydväst där det öppna odlingslandskapet i Revsten slutar och övergår i gles skoglig terräng. Stora delar av området är detaljplanerat. Områdets västliga delar omfattar den södra änden på Letälvåsen vilket sluttar bitvis kraftigt mot Skagers strand. Utvecklingsområdets södra och östra delar är mer låglänta.

Tillgänglighet

Tillfart till området genom två befintliga vägar som väster ut ansluter till länsväg 204.

Risk för störningar

Det finns inga kända risker för störningar i utvecklingsområdet.

Naturvärden

Utvecklingsområdet utgör avslutningen på grusåsen Letälvsåsen som enligt naturvärdesklassificeringen har mycket högt värde. Värdet är kopplat till åsens goda kvantitativa och kemiska grundvattenstatus. Befintlig sandstrand belägen centralt i utvecklingsområdet har enligt klassificeringen höga naturvärden. Utvecklingsområdet är i öster avgränsat med hänsyn till den söt-vattenstrandäng som har höga naturvärden enligt klassificeringen. Skagern är som helhet klassificerad med mycket höga naturvärden.

Kulturvärden

Utvecklingsområdet omfattas av särskilt utpekade kulturvärden, den av kommunen och länsstyrelsen utpekade kulturmiljön Skagersbrunn. Här växte sedan 1880-talet en för Värmland unik verksamhet och bebyggelsemiljö fram när välbärgade tätortsbor skulle ut och andas frisk luft och dricka hälsosamt vatten på sommartid. Stor del av sekelskiftesbebyggelsen finns väl bevarad och här drivs semesterverksamhet än idag.

Inom området finns även två av skogsstyrelsen identifierade fyndplatser av kulturhistoriskt intresse.

Friluftsvärden

Stora delar av utvecklingsområdet är allemansrättsligt tillgängligt med goda möjligheter till vattenkontakt längs med strandkanten. Delar av stranden används av befintlig besöksverksamhet i området. Skagern har som helhet betydelse för friluftslivet i bygden.

Ställningstaganden

Inriktning

Området är lämpligt för bostads- och verksamhetsutveckling. Utvecklingsområdet möjliggör utveckling av såväl befintlig bebyggelse som möjliggör ny bebyggelse i den södra delen. Hänsyn till Letälvsåsens mycket höga naturvärden i form av grundvattenstatus och befintlig sandstrand med höga naturvärden ska tas. Tillkommande bebyggelse behöver anpassas i omfattning och utformning till de kulturmiljövärden som finns inom utvecklingsområdet. En vidareutveckling av strand- och vattenområdet skulle gynna friluftslivet i den här delen av Skagern. Beroende på omfattningen av tillkommande bebyggelse kan detaljplanekravet komma att inträda.

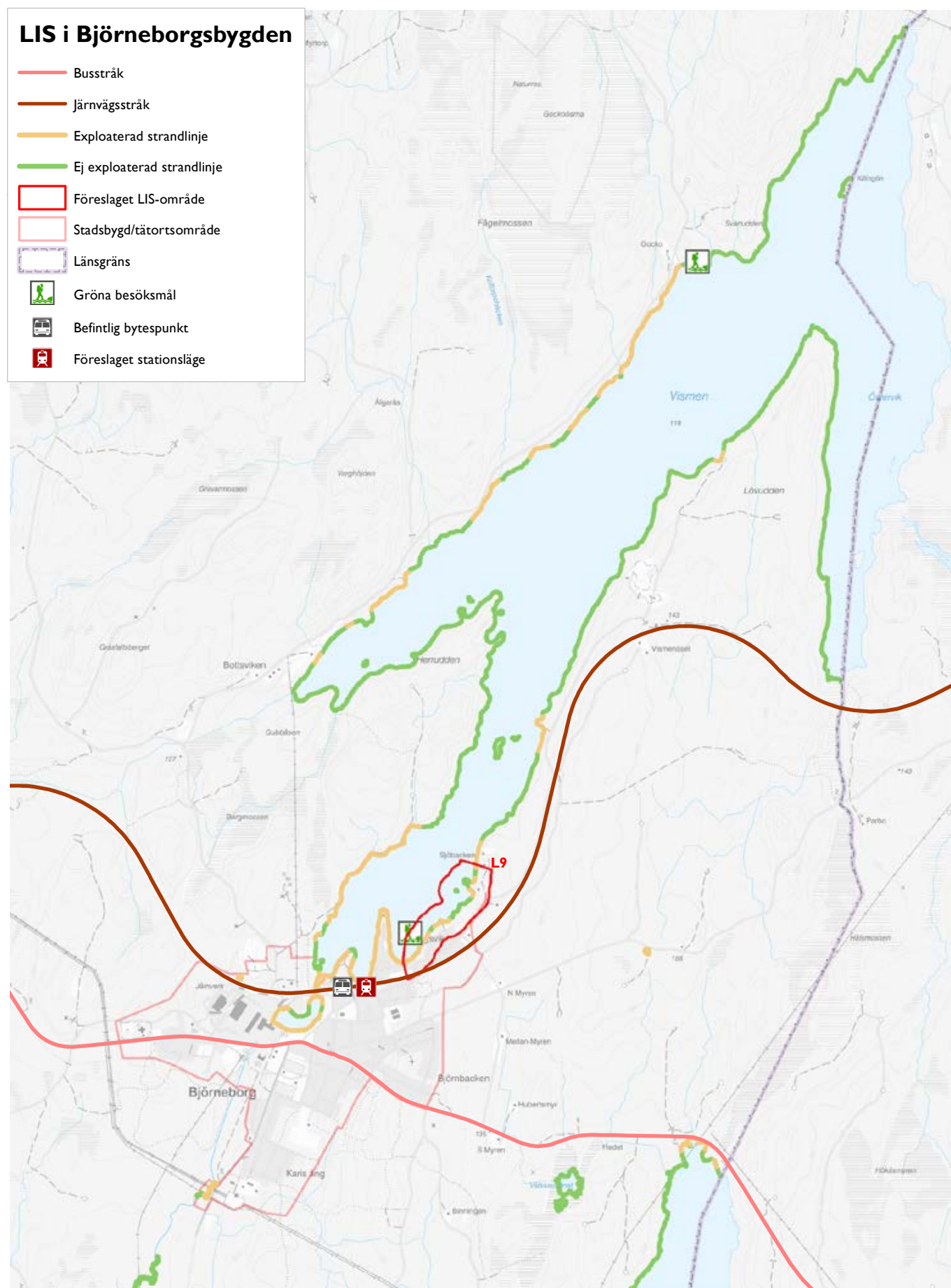
Bidrag till landsbygdsutveckling

En utveckling av den gamla brunnsmiljön i Skagersbrunn ökar platsens attraktivitet för friluftsliv och besökare, vilket stärker underlaget för olika typer av service i bygden och närområdet. Utvecklade bostadsbebyggelse kan öka underlaget för kommersiell och offentlig service i närområdet, i serviceorterna Nybble och Åtorp. Området möjliggör kvalitativ utveckling på bostadsmarknaden.

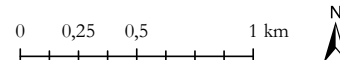
Påverkan på strandskyddet

Bebyggelse i området bedöms inte påverka djur- och växtlivets förutsättningar vid stranden på ett oacceptabelt sätt. Vid byggnationer ska hänsyn tas till de inventerade höga naturvärden som återfinns i befintlig sandstrand. Bebyggelse i området bedöms inte påverka allmänhetens tillgänglighet till stranden eller friluftsvärden negativt. Stora delar av strandområdet används redan idag för bad och andra vattenrelaterade friluftaktiviteter. Tillkommande bebyggelse placeras efter principen om ”fri passage”.

3. MARKANVÄNDNING

Framställd av Kristinehamns kommun. ÖVERSIKTSPLAN ANTAGANDEHANDLING 2021
Datakällor: © Lantmäteriet, Kristinehamns kommun

Björneborg

Björneborg är kommunens storleksmässigt andra tätort och har ett vackert läge vid sjön Vismen. Som en del i kommunens utvecklingsarbete finns viljan att förbättra Björneborg tätorts kontakt med stranden och sjön. Kommunen äger stora delar av strandområdet i tätorten och framtida skötsel och utveckling bör inriktas på att underlätta för rörligt friluftsliv i området. Läs mer om Björneborg under rubriken ”Björneborgs tätort” på sidan 74.

Vismen

Övergripande ekologisk status	God
Miljö kvalitetsnormer 2016–2021	God
Tidsundantag ekologisk status	Inga
Tidsundantag kemisk status	Inga
Övergripande kemisk status	Ej god status

Vismen

Vismen är en naturskön sjö som till stor del har en mänskligt opåverkad och oexploaterad strandlinje vilket är gynnsamt för djur- och växtlivet. Enligt naturvärdesklassificeringen omfattas dock sjön endast av allmänna naturvärden.

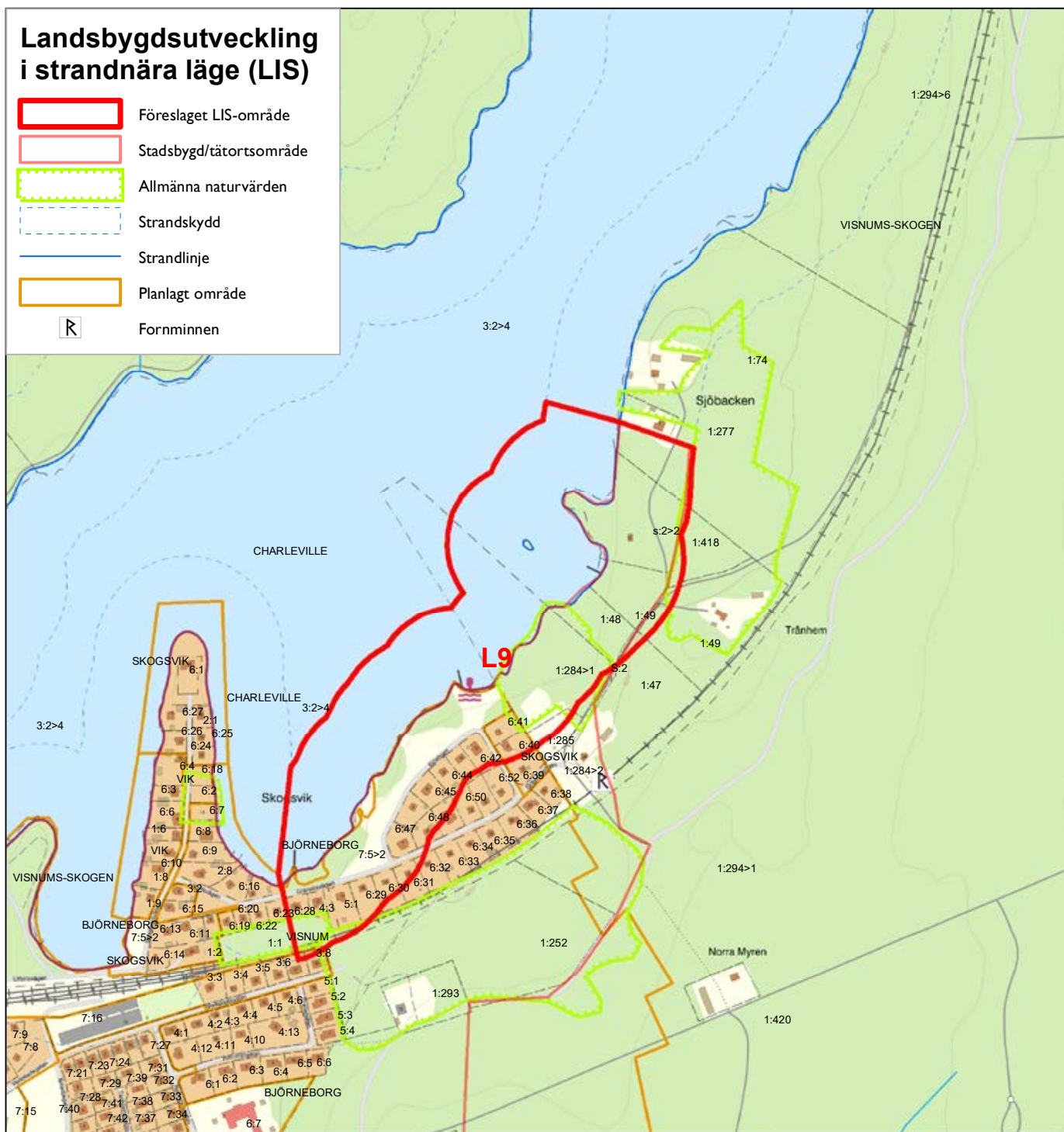
Längs med Vismens cirka 21 km långa strandlinje bedöms cirka 800 m vara lämplig för landsbygdsutveckling. Utpekade utvecklingsområde är beläget i direkt anslutning till befintlig bebyggelse och ökar där med inte andelen bebyggd strandlinje i nämnvärd utsträckning.

Vismen erbjuder goda möjligheter till bad, fiske och rekreation och har enligt klassificeringen allmänna naturvärden. Sjön har tidigare varit försurad, men har efter kalkningsinsatser fått en godtagbar vattenkvalitet.

L9 Skogsvik

Framställd av Kristinehamns kommun. ÖVERSIKTSPLAN ANTAGANDEHANDLING 2021
 Datakällor: © Lantmäteriet, Riksantikvarieämbetets forminnesinformationssystem FMIS 2018-10-17, Naturvårdsverket, Skogsstyrelsen, Länsstyrelsen Värmland, Kristinehamns kommun

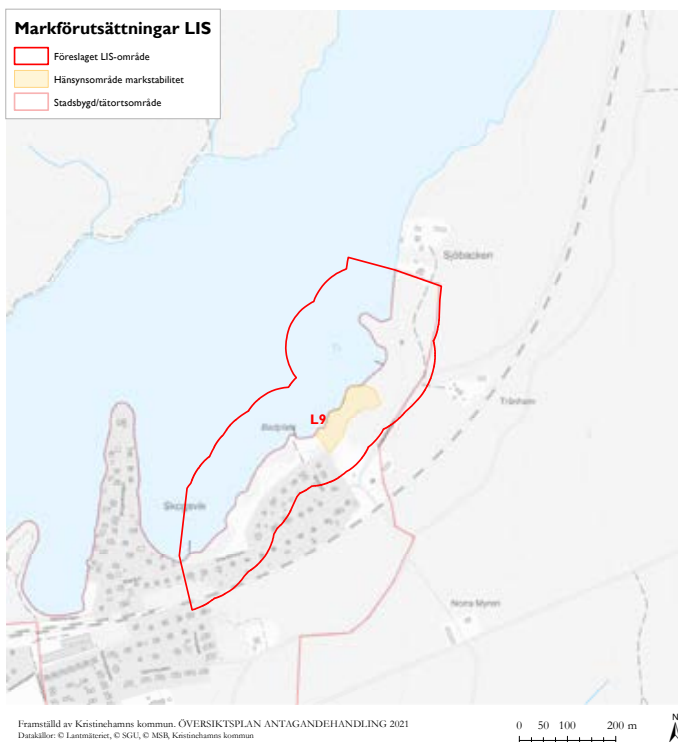
Förutsättningar

Läge och bebyggelse

Skogsvik ligger i Vismens södra del med sjön i nordväst. I utvecklingsområdets norra del är bebyggelsen begränsad till något enstaka hus i skoglig terräng. Den södra delen inbegriper del av tätorten med villabebyggelse, parkmark och friluftsbad och är detaljplanerad.

Markförhållanden

Utvecklingsområdet norra del består till största delen av glest bebyggd skogsmark. Vegetationen är bitvis tät idag. Centralt i området är marken något låglänt och delvis sank. Den södra delen är istället en del av tätortsbebyggelsen där strandområdet är glest bevux-

en parkmark. Den södra delen är också detaljplane-lagd, men behöver ersättas av ny detaljplan för att hantera nutida intressen av utvecklad vattenkontakt.

Tillgänglighet

Tillfarten till den södra delen av området sker via Sjöstigen, den norra delen via Gräsviksvägen.

Risk för störningar

Mitt i utvecklingsområdet finns ett mer låglänt område som består av delvis sank mark vilket kan kräva stabiliserande åtgärder beroende på exploateringsgrad. Närheten till Värmlandsbanan kan innebära att hänsyn till trafikbuller behöver tas vid exploatering.

Naturvärden

Den låglänta marken mitt i utvecklingsområdet omfattas enligt naturvärdesklassificeringen av allmänna naturvärden i form av fuktig lövskog.

Kulturvärden

Utvecklingsområdet omfattas inte av något särskilt utpekade kulturvärde.

Friluftsvärden

Utvecklingsområdet omfattar ett utpekade och prioriterade grönt besöksmål, vilket syftar till att nå mål om ökad besöksnäring i kommunen. I utvecklingsområdets södra del är allmänhetens tillgång till stranden god med en

välbesökt badplats med en allmän brygga och en stenpir som bidrar till friluftsvärden. Även den norra delen av utvecklingsområdet är allmänt tillgänglig då bebyggelsen är mycket gles, men vegetationen är bitvis tät.

Ställningstaganden

Inriktning

Utvecklingsområdet är en naturlig förlängning av Björneborgs tätort norrut längs stranden. Området bedöms lämpligt för utveckling av tätortsnära vattenkontakt samt möjliggöra bostads- och verksamhetsutveckling. Södra halvan av LIS-området är inte avsett för bebyggelseutveckling utan är utpekade i syfte att möjliggöra allmänt tillgängliga byggnationer som kan gynna allmänhetens tillgänglighet till vattenområdet och friluftslivet.

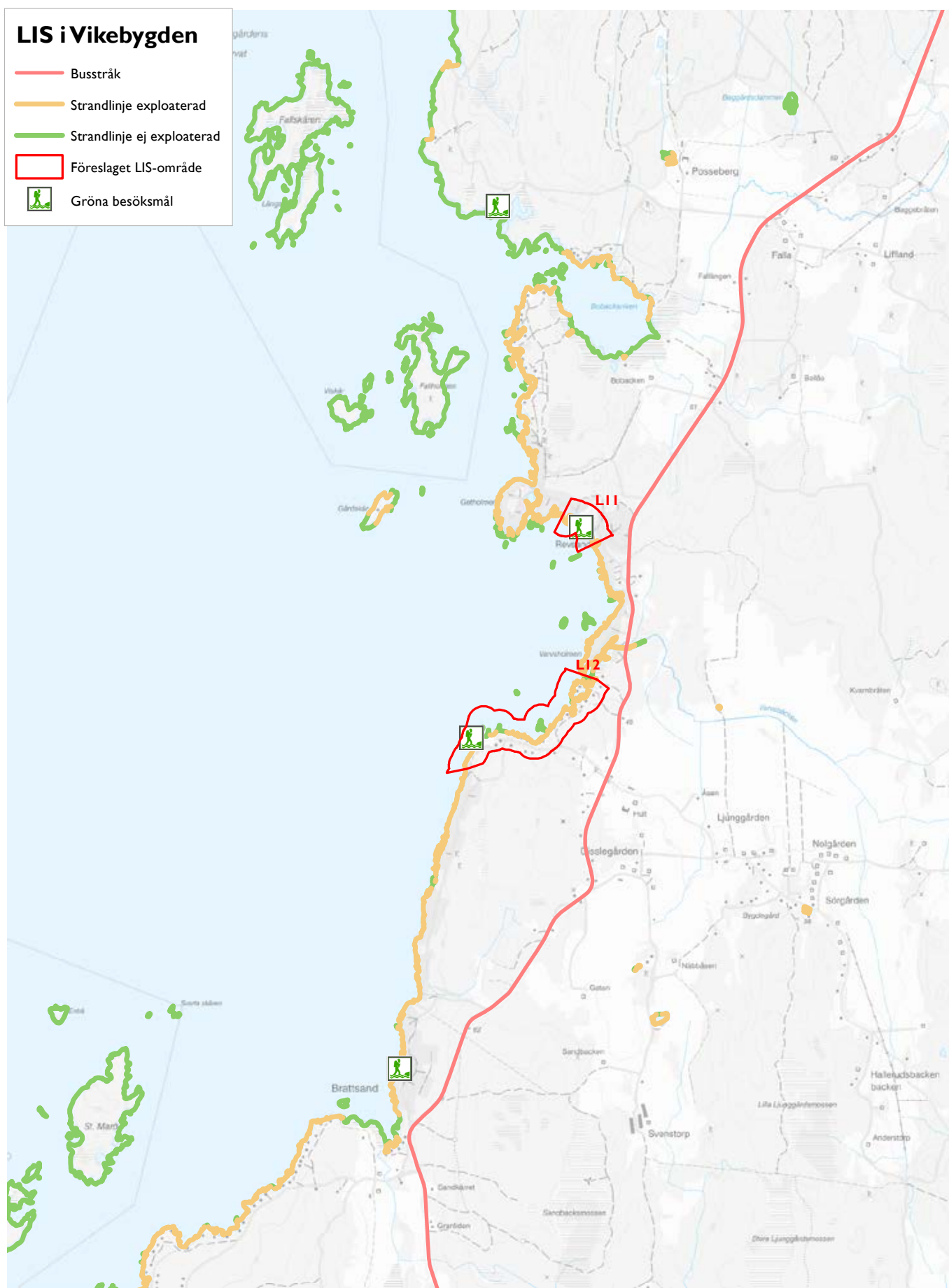
Bidrag till landsbygdsutveckling

Området är lämpligt för bostads- och verksamhetsutveckling. Området stärker en naturlig utvecklingsmöjlighet av Björneborgs tätort med förstärkt vattenkontakt och attraktiva bostadslägen. Befintligt friluftsbad kan utvecklas med ytterligare bryggkonstruktioner och servicebyggnader vilket gynnar friluftslivet för boende och besökare. En utveckling av Björneborg stärker underlaget för kommersiell och offentlig service på orten och är en viktig del i att åter göra Björneborg till ett stationssamhälle.

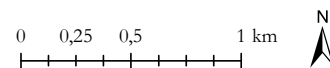
Påverkan på strandskyddet

Bebyggelse i området bedöms inte påverka djur- och växtlivets förutsättningar vid stranden på ett oacceptabelt sätt. De allmänna naturvärden som finns centralt i utvecklingsområdet kan behöva utredas vidare. Allmänhetens tillgänglighet till den idag obebyggda strandlinjen kommer tryggas med hjälp av tillämpning av ”fri passage” vid exploateringar. Bebyggelse i området bedöms därmed inte påverka allmänhetens tillgänglighet till stranden negativt. Den södra delen av strandområdet används för bad och andra vattenrelaterade aktiviteter. En utveckling av friluftsbadet och parkområdet bedöms gynna möjligheterna till tätortsnära vattenkontakt och friluftsliv i Björneborg.

3. MARKANVÄNDNING

Framställd av Kristinehamns kommun. ÖVERSIKTSPLAN ANTAGANDEHANDLING 2021
Datakällor: © Lantmäteriet, Kristinehamns kommun

Vikebygden

Vikebygden är en fortsättning på det flacka odlingslandskapet utefter Vänerns strand där jord- och skogsbruk omringar bymiljön i Vike. Den lerfyllda dalsänkan upptas till stor del av odlingsmarker som tillsammans med en samlad bebyggelse ger speciell landskapsbild med kulturella värden. Eftersom marken brukas enligt moderna metoder präglas växt- och djurliv av traditionella kulturmarksarter.

I Vike by ligger gårdarna och husen tätt och här bor idag cirka 250 personer. Bygden är på många sätt en modern stadsnära landsbygd. Företagen inom de traditionellt areella näringar som jord- och skogsbruk har utvecklats att även omfatta förädling och försäljning direkt till kund. Här står i princip inga hus tomma trots att gårdar genom historien slagits samman och mark har arrenderats ut till grannar. En inflyttning har skett av människor som söker bo nära naturen och fritidsintressen, och kanske förverkliga en hobby i liten skala. Bygden är belägen inom bekvämt pendlingsavstånd finns Kristinehamns tätort med ett utbud av arbetsplatser. Vike har en tradition av sammanhållning och ett starkt föreningsliv. Här finns sedan 30 år tillbaka föräldrakooperativet Gläntan som bedriver förskole- och fritidsverksamhet.

Vänern

Ett stenkast från Vike by ligger Vänern där flera sommarstugeområden bildar en rad av bebyggelse tillsammans med flera badplatser, fritidshamnar och en campingplats. Här ligger även Hults hamn som på 1600-talet var en bihamn till Kristinehamn och som på 1800-talet kom att bli en viktig utskeppningshamn för omkringliggande järnbruk. Numer finns där en badplats och Hults sommarhem, som sommartid är en välbesökt mötesplats med populärt café.

Vike utvecklas befolkningsmässigt och här finns efterfrågan på bostäder. Det är historiskt närheten till Vänern med dess kvaliteter som har skapat levnadsvillkor i området, och kommer så fortsätta att vara. Det är dessa värden som ska tas tillvara och utvecklas för att fler ska vilja bo i området och skapa underlag för både

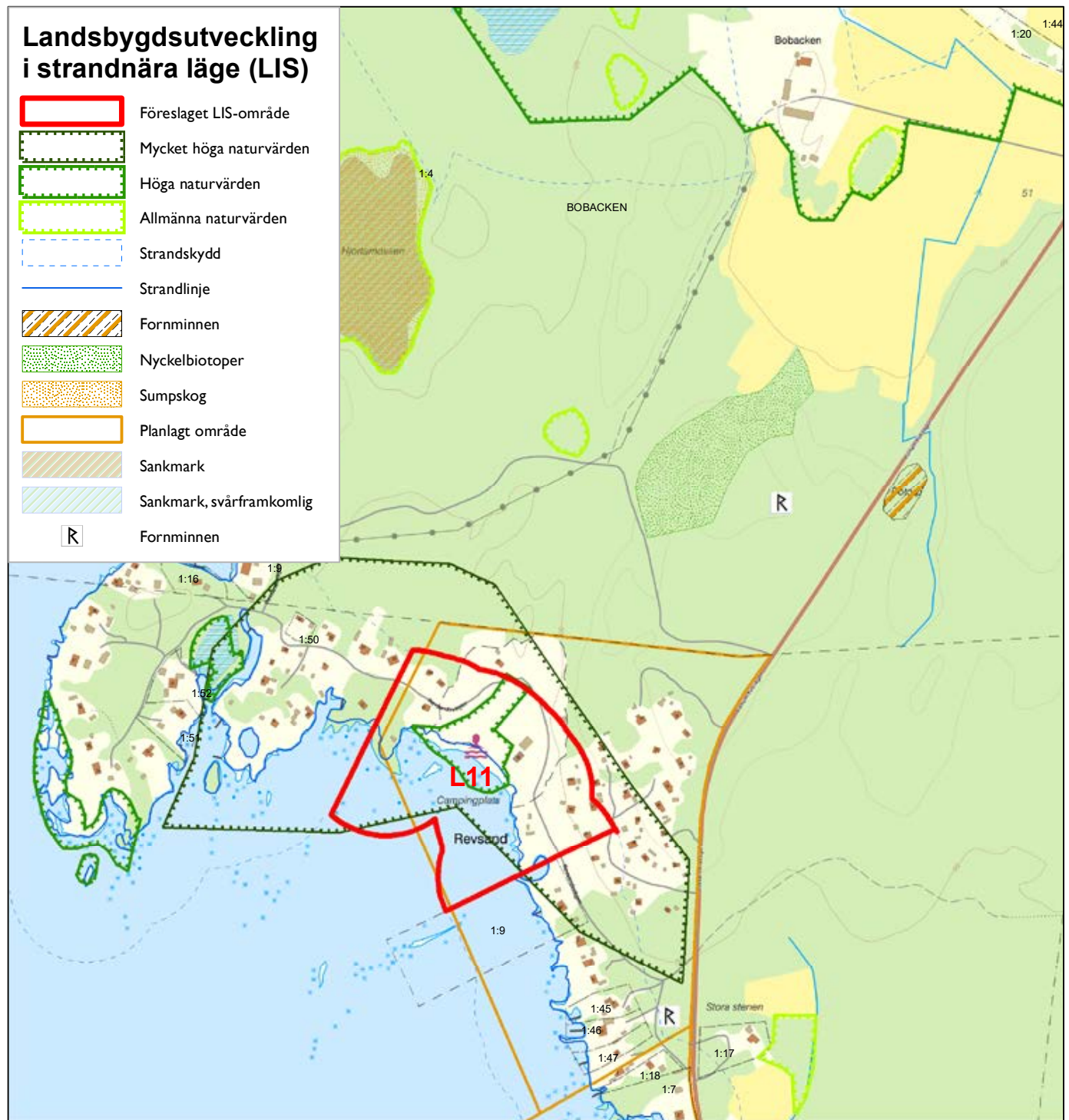

Vänern

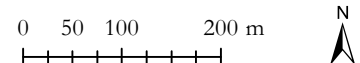
Övergripande ekologisk status	Otillfredsställande
Miljö kvalitetsnormer 2016–2021	God 2021
Tidsundantag ekologisk status	Undantag 2021
Tidsundantag kemisk status	Inga
Övergripande kemisk status	Ej god status

offentlig och kommersiell service, nu och i framtiden. De aktuella delområdena för landsbygdsutveckling utmed Vänern rymmer befintliga fritidshus och permanentboende samt campingverksamhet.

L11 Revsand

Framställd av Kristinehamns kommun. ÖVERSIKTSPLAN ANTAGANDEHANDLING 2021
 Datakällor: © Lantmäteriet, Riksantikvarieämbetets forminnesinformationssystem FMIS 2018-10-17, Naturvårdsverket, Skogsstyrelsen, Länsstyrelsen Värmland, Kristinehamns kommun

Förutsättningar

Läge och bebyggelse

Revsand är ett fritidshusområde som ligger mellan Visnum-Kilsvägen och Vänerns strand. I området finns en allmän badplats samt en camping med uppställ-

ningsplatser för campingfordon. Utvecklingsområdet omfattar i huvudsak det område som är badplats och camping med tillhörande bebyggelse.

Markförhållanden

Revsands bad- och campingplats ligger på ett område med flygsanddyner. Marken sluttar svagt mot en grund vik av Vänern. Utvecklingsområdet omfattar befintlig verksamhetsmark för campinganläggning och är detaljplanlagt.

Tillgänglighet

Tillfart via Revsandsvägen som ansluter till Visnum-Kilsvägen.

Risker för störningar

Utvecklingsområdet inrymmer inga kända risker för störningar.

Naturvärden

Utvecklingsområdet präglas landskapsmässigt av flygsanddyner som enligt kommunens naturvärdesklassificering har mycket höga naturvärden. Enligt klassificeringen är värdekärnan belägen centralt i utvecklingsområdet med tillhörande dynvegetation. Natura 2000-området och naturreservatet Värmlandsskärgården ligger utanför LIS-området och omfattas av fågeldirektiv samt Art- och habitatdirektiv.

Kulturvärden

Utvecklingsområdet omfattas inte av några särskilt utpekade kulturvärden.

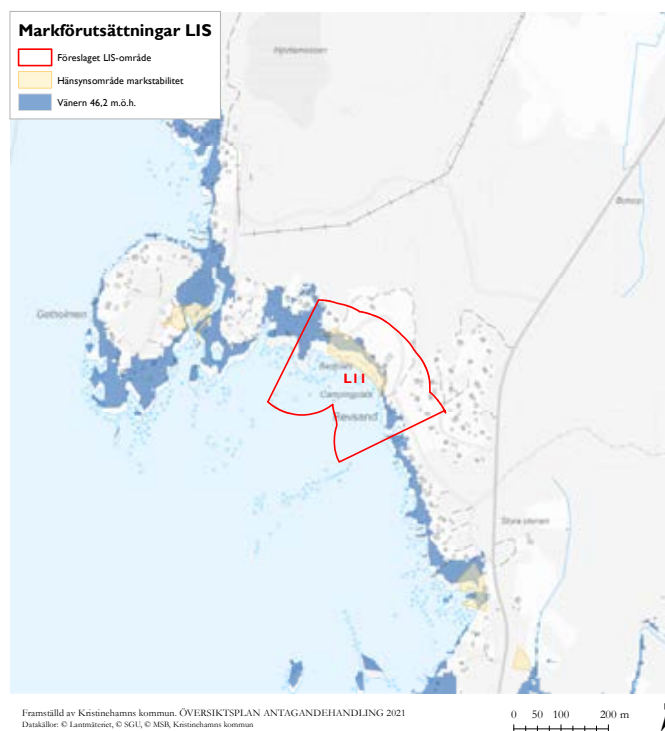
Friluftsvärden

Tillgänglighet till strand- och vattenområdet är god då utvecklingsområdet omfattar befintlig badplats med tillhörande serviceanläggningar. Vattenområdet är av riksintresse för friluftsliv enligt 3 kap 6 § MB. Mark- och vattenområdet är även av riksintresse för det rörligt friluftsliv enligt 4 kap 2 § MB.

Ställningstaganden

Inriktning

Utvecklingsområdet omfattar ett utpekat och prioriterat grönt besöksmål, vilket syftar till att nå mål om ökad besöksnäring i kommunen. Området är lämpligt för fortsatt utveckling av verksamhet kopplat till friluftsliv och besöksnäring med hänsyn till inventerade naturvärden. En utveckling av bebyggelsen kommer sannolikt att kräva en ny detaljplan för området.

Framtida byggnationer kan komma att behöva prövas mot påverkan på Natura-2000 området. Det är länsstyrelsen som behandlar/handlägger ärenden gällande Natura 2000. Det innebär att även en eventuell strandskyddsdispens kan komma att behandlas/handläggas av Länsstyrelsen.

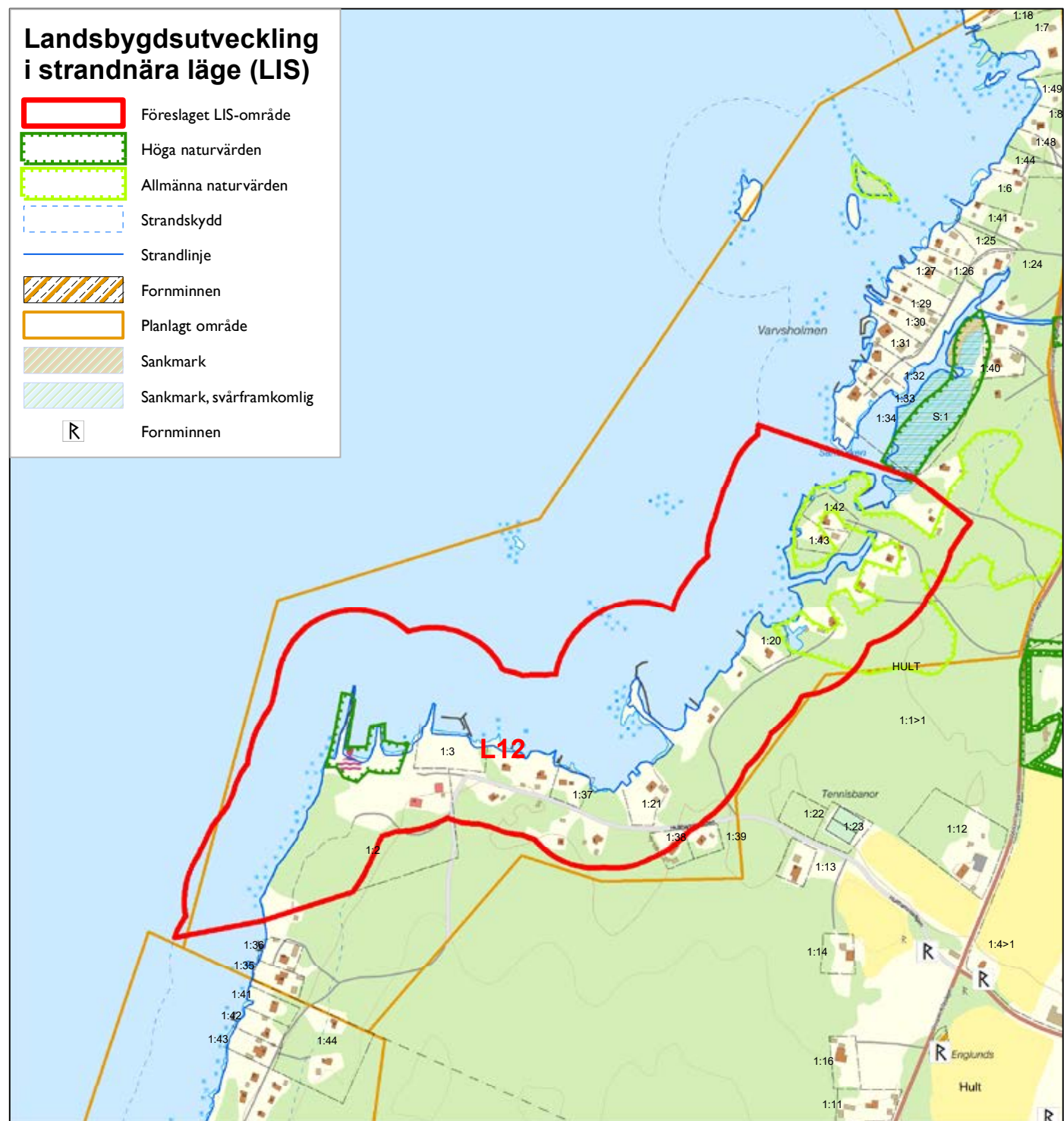
Bidrag till landsbygdsutveckling

En utveckling av verksamheten stärker områdets attraktivitet för besökare och stärker underlaget för kommersiell och offentlig service i närområdet, i Bäckhammar och i Nybble. En möjlighet till utveckling av befintlig verksamhet är en betydande åtgärd för näringslivsutveckling i kommunen.

Påverkan på strandskyddet

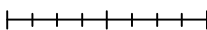
Ytterligare bebyggelse i området bedöms inte påverka djur- och växtlivets förutsättningar vid stranden på ett oacceptabelt sätt. Naturvärdeskärnan centralt beläget i utvecklingsområdet kan behöva utredas vidare. Området är av riksintresse både för friluftsliv och rörligt friluftsliv. En utveckling av befintlig verksamhet bedöms gynna friluftslivet och allmänhetens tillgänglighet till strand- och vattenområdet vilket bedöms ha positiv inverkan på riksintressena.

L12 Hult

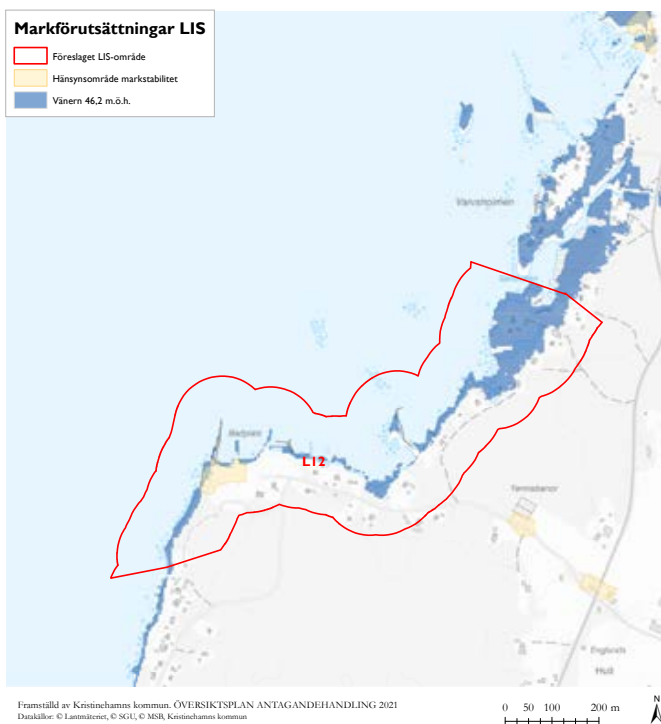

Framställd av Kristinehamns kommun. ÖVERSIKTSPLAN ANTAGANDEHANDLING 2021
 Datakällor: © Lantmäteriet, Riksantikvarieämbetets fornminnesinformationssystem FMIS 2018-10-17, Naturvårdsverket, Skogsstyrelsen, Länsstyrelsen Värmland, Kristinehamns kommun

0 50 100 200 m

Förutsättningar

Läge och bebyggelse

Utvecklingsområdet Hult är ett fritidshusområde som även omfattar Hults hamn med en lång historia som bihamn till Kristinehamn. Efter att den kommersiella hamnverksamheten lades ned har området i huvudsak utvecklats till ett sommarstugeområde med sommarhem, badplats och flera fritidshamnar. Området erbjuder vattenkontakt för så väl boende i Vike by som besökare. Strandområdet är delvis bebyggt.

Markförhållanden

Utvecklingsområdet består av delvis bebyggd skogsmark och flera mindre fritidshamnar. Den södra delen av området är något mer höglänt än den norra. Området är detaljplanelagt för förenings- och fritidsanläggning, bostäder och natur.

Tillgänglighet

Tillfart till utvecklingsområdet sker via Hultshamnsvägen som ansluter till Visnums-Kilsvägen.

Risk för störningar

Utvecklingsområdet inrymmer inga kända risker för störningar.

Naturvärden

Det gamla hamnområdet omfattas enligt naturvärdesklassificeringen av höga naturvärden i form av grus- och sandstrand. Utvecklingsområdets allra nordligaste

del omfattas enligt klassificeringen av allmänna naturvärden i form av fuktig lövskog.

Kulturvärden

Utvecklingsområdet omfattas inte av några särskilt utpekade kulturvärden. Den gamla hamnkonstruktionen är dock kulturhistoriskt intressant och finns i skogsstyrelsens register över kulturhistoriska lämningar tillsammans med en gammal jordkällare.

Friluftsvärden

Det finns goda möjligheter att nå vattnet via ett par stränder samt flera bad- och båtbyggor. Utvecklingsområdet omfattar ett utpekat och prioriterat grönt besöksmål, vilket syftar till att nå mål om ökad besöksnäring i kommunen. Vattenområdet är av riksintresse för friluftsliv enligt 3 kap 6 § MB. Mark- och vattenområdet är även av riksintresse för det rörligt friluftsliv enligt 4 kap 2 § MB.

Ställningstaganden

Inriktning

Området är lämpligt för både bostads- och verksamhetsutveckling, och har potential att bli en viktig nod för maritim besöksnäring i Vänern. Den bebyggelse som ytterligare kan tillkomma i direkt anslutning till stranden kan endast kopplas till befintliga verksamheter och hamnar vilket kan gynna allmänhetens tillgång till stranden. Bebyggelseutveckling kommer kräva ny detaljplan, vilken kommer att behöva ta ställning till omfattning och utformning av tillkommande bebyggelse.

Bidrag till landsbygdsutveckling

Här finns befintlig verksamhet kopplat till den gamla hamnen vilken kan utvecklas för att gynna friluftsliv och besöksnäring kring Vänern. En utveckling av verksamheter och fler bostäder i attraktiva lägen i Vikebygden stärker underlaget för kommersiell och offentlig service i närområdet, i Bäckhammar och i Nybble. Att öka byggrätterna i området bedöms kunna ge underlag för permanentboende, men förutsätter ny detaljplan.

Påverkan på strandskyddet

Bebyggelse i området bedöms inte påverka djur- och växtlivets förutsättningar vid stranden på ett oacceptabelt sätt. Hänsyn till inventerade höga naturvärden inom utvecklingsområdet ska tas. De allmänna naturvärdena kan behöva utredas vidare. Utveckling av befintliga hamnar och badplats kan öka tillgänglighet till strand och vattenområde vilket bedöms få positiv effekt på riksintressena för friluftsliv och rörligt friluftsliv.

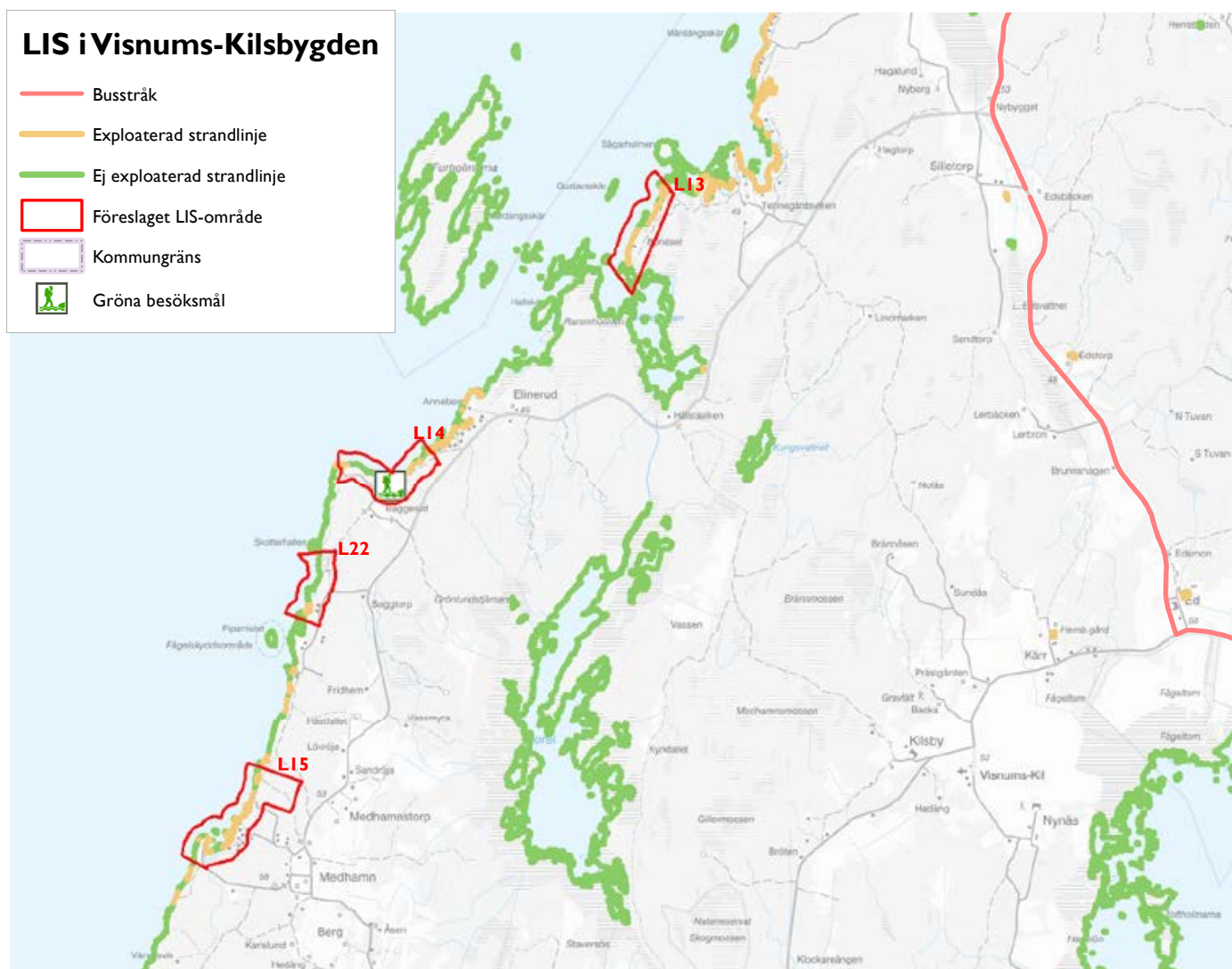
Visnums-Kil

Visnumms-Kilsbygden består huvudsakligen av en flack men småkuperad halvö ut i Väneren och rundas av med Kilsviken. Bygden kring Kilsvikens norra ända har gamla anor där kyrkan, socknen och herrgårdarna finns omnämnd från 1300-talet vilket ger ett särskilt rikt kulturlandskap. Det öppna Väneranknutna landskapet är tydligt präglad av de storjordbruk som funnits här länge, med mindre torp och statarboställen belägna i skogskanten. Modernisering och rationaliseringar inom jord- och skogsbruket har gjort att verksamheter inte längre har lika många anställda som tidigare. Trots det står inte många hus tomma, utan har blivit fritidshus istället. De stora gårdarna har moderniserats och bedriver nu mer specialiserat bruk som också innefattar förädling och försäljning direkt till kund. Utvecklingen skapar mervärden och upplevelser för besökare i området som lockas av det rika natur- och kulturlandskapet.

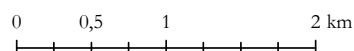
Biologiskt är storjordbrukslandskapet fattigt vad gäller både djur- och växtarter, men fungerar samtidigt som födosöksområde för djurlivet, i synnerhet fåglar där ett stort antal flyttfåglar använder Kilsviken som rastplats varje år. Fågellivet lockar årligen ett stort antal besökare till bygden.

Medhamnsområdet

Från jordbrukslandskapet och vidare längre ut på halvön blir skogen tätare innan ett uppodlat mosaiklandskap breder ut sig i trakterna kring Medhamnsvägen. Här har den småskaliga jordbrukstraditionen historiska rötter i 1500-talet. Det småskaliga odlingslandskapet med genuin bebyggelse omgivet av skogsmark gör området värdefullt för både landskapsbilden och för naturmiljön. Den bitvis lövrika skogen som förr var utmark hålls delvis öppen än idag tack vare betesdjur. Skogslandskapet är på grund av ägarförhållandena mindre präglad av storskaliga skogsbruksmetoder och skiljer därmed ut sig från andra delar av kommunen.

Framställt av Kristinehamns kommun. ÖVERSIKTSPLAN ANTAGANDEHANDLING 2021
 Datakällor: © Lantmäteriet, Kristinehamns kommun

Hela området har tack vare fortgående betning och slätter en för dagens jordbruksbygder ovanligt artrik fauna.

Området har inte bara värden avseende landskapsbild och artrik fauna, utan är också bärare av kulturhistoria. Närheten till vattnet inneburit att jordbrukare kunnat ha fiske som bisyssla. Traktens avskilda läge har genom historien ofta inneburit att bönderna här fått vara självförsörjande på nödvändig service. Avskildheten skapar utmaningar i serviceförsörjningen än idag. Den mindre gårdsstrukturen gör att det idag är svårt att ha full försörjning genom de areella näringarna. Bygden utvecklas därför allt mer till att bli en modern landsbygd med arbetspendling som grund och det finns en efterfrågan på bostäder.

Bygden har historiskt haft sitt kulturella centrum i Kärr. Idag finns allt starkare kopplingar till Kristinehamn även om Nybble utgör en viktig plats för kommersiell och offentlig service, idag bestående av bland annat vårdcentral, dagligvarubutik, kollektivtrafikhållplats och annan kommersiell verksamhet.

Vy över sjön Vänern från Baggerud.

Vänern	
Övergripande ekologisk status	Otillfredsställande
Miljökvalitetsnormer 2016–2021	God 2021
Tidsundantag ekologisk status	Undantag 2021
Tidsundantag kemisk status	Inga
Övergripande kemisk status	Ej god status

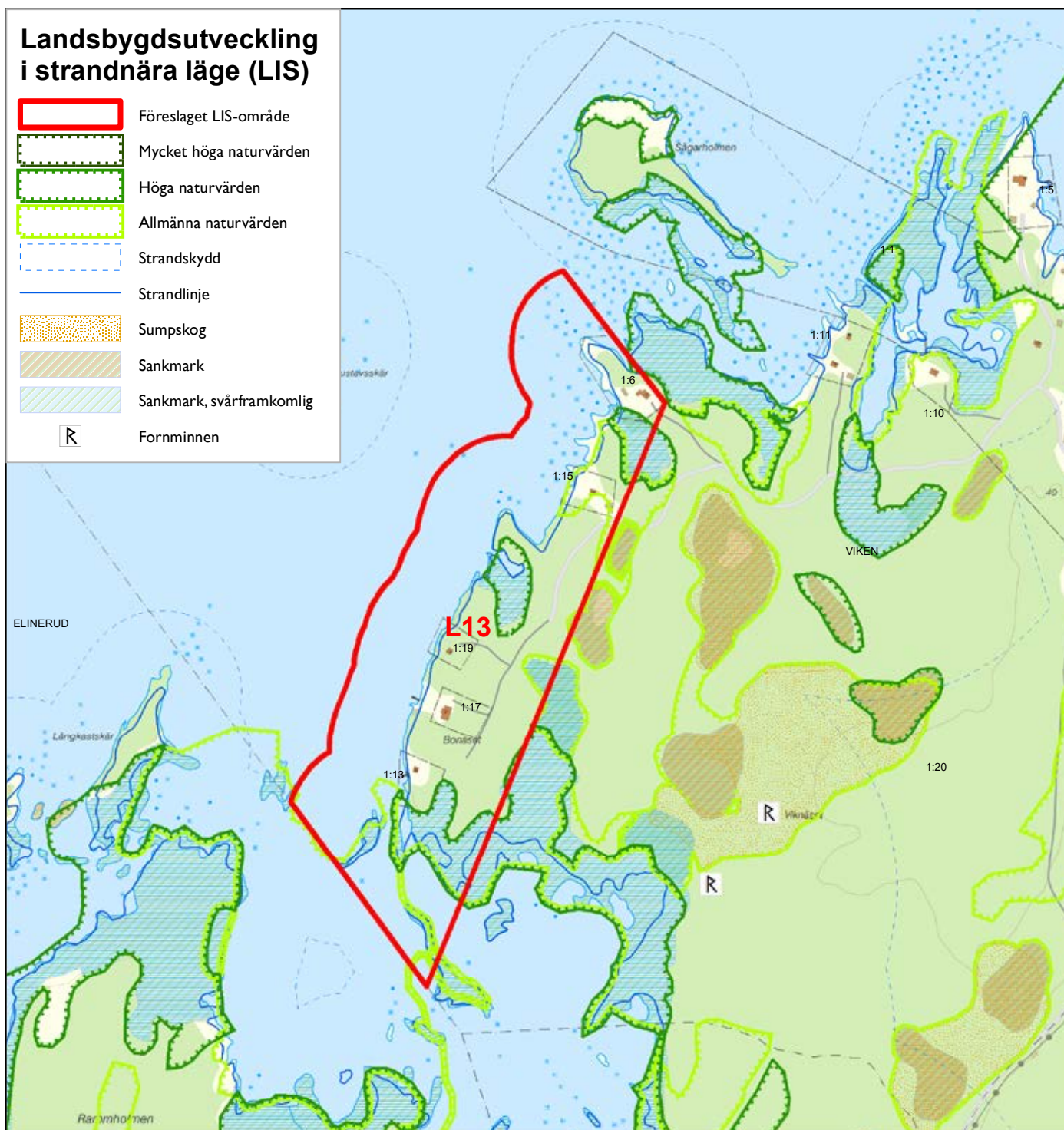
Vänern

Den norra Vänerskärgården med sina delvis grunda stränder sträcker sig ända ner till Visnums-Kilsbygdens norra del. I höjd med Baggerud ändrar stränderna karaktär och blir brantare och stenigare varför vattenvegetationen är mer begränsad i omfattning och utbredning. I detta strandavsnitt är utsikten över den öppna Värmlandssjön särskilt god. Vid Kils udde ändrar stranden åter karaktär och blir åter mer skärgårdslik med delvis skyddade vikar. Landskapet blir allt flackare in mot Åråsviken. I Åråsvikens inre delar och vidare in mot Kilsviken är naturvärdena höga i vatten såväl som på land. I de här delarna av bygden väger naturvärdena högre än värdet av landsbygdsutveckling.

Längs med Visnums-Kils västra Vänerstrand är den strandnära skogen huvudsakligen av barrblandskog med inslag av lövträd. Söder om Tennegårdsviken är bebyggelsen mer begränsad och glesare än norr därom. Bebyggelsen är samlad till några mindre sommarstugeområden, Baggeruds camping samt till Medhams hamnområde. Det är historiskt närheten till Vänern med dess kvaliteter som har skapat levnadsvillkor i området, och kommer så fortsätta att vara. Det är dessa värden som ska tas tillvara och utvecklas för att fler ska vilja bo i området och skapa underlag för både offentlig och kommersiell service, nu och i framtiden.

I Visnums-Kil pekar kommunen ut cirka 4 km strandlinje som lämplig för landsbygdsutveckling. Det ska jämföras med att här finns över 70 km strandlinje totalt. Utvecklingsområdena ligger väl samlade och i anslutning till befintlig bebyggelse. De långa opåverkade strandlinjerna i södra delen av bygden lämnas utanför kommunens LIS-utpekande. På så sätt bedöms LIS-områdena möjliggöra landsbygdsutveckling genom positiva sysselsättningseffekter och tillskott till serviceunderlag, samtidigt som allmänhetens tillgång till stränder och goda livsvillkor för djur och växter upprätthålls.

LI3 Tennegårdsviken

Framställd av Kristinehamns kommun. ÖVERSIKTSPLAN ANTAGANDEHANDLING 2021
 Datakällor: © Lantmäteriet, Riksantikvarieämbetets fornminnesinformationssystem FMIS 2018-10-17, Naturvårdsverket, Skogsstyrelsen, Länsstyrelsen Värmland, Kristinehamns kommun

0 50 100 200 m

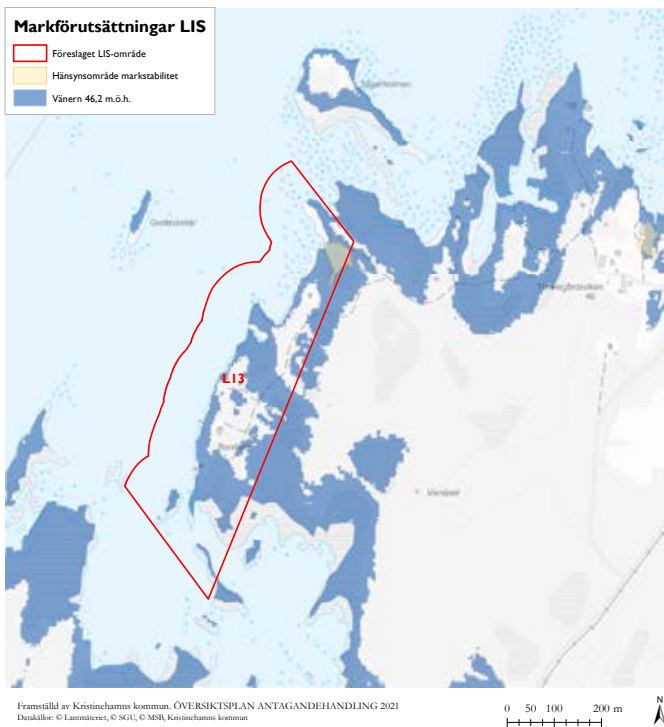

Förutsättningar

Läge och bebyggelse

Tennegårdsviken ligger där Visnum-Kilsbygden tar sin början i norr. Området är en skyddad vik av Vänern där en äldre gårdsbebyggelse omges av fritidshusbebyggelse i skog. Utanför viken sträcker sig ett näs ut

i Vänern med ytterligare fritidshusbebyggelse, om än glesare, vilket utgör utvecklingsområdet. Söder om utvecklingsområdet återfinns Hålstaviken som är en liten, vassrik vik med flertalet små holmar.

Markförhållanden

Utvecklingsområdet ligger på ett delvis låglänt näs i skogsterräng med blandad vegetation. Utvecklingsområdet avgränsas i öster av ett stråk med blötare myrliknande marker.

Tillgänglighet

Tillfart genom befintlig väg som via Baggerudsvägen ansluter till Visnum-Kilsvägen.

Risk för störningar

Utvecklingsområdet avgränsas av låglänt och delvis sank mark i öster. Viss sannolikhet för påverkan av höga vattennivåer i Vänern råder vilket byggnationer kommer behöva hantera.

Naturvärden

Centralt i utvecklingsområdet finns inventerade höga naturvärden i form av en mindre sötvattenstrandäng med vassartad zon. Utvecklingsområdet avgränsas i öster av flertalet myrar med allmänna värden enligt naturvärdesklassificeringen. I norra delen av utvecklingsområdet återfinns även allmänna värden i form av fuktig lövskog. Hålstaviken, söder om utvecklingsområdet omfattas enligt naturvärdesklassificeringen av höga värden. Viken är vassrik vilket ger värden som landskapsbild och fågelokal. Natura 2000-området och naturreservatet Värmlandsskärgården ligger utanför LIS-området och omfattas av fågeldirektiv samt Art- och habitatdirektiv.

Kulturvärden

Utvecklingsområdet omfattas inte av några särskilt utpekade kulturvärden.

Friluftsvärden

Stora delar av utvecklingsområdet är allemansrättsligt tillgängligt. Vattenkontakten är god med flera små vikar och befintlig iläggingsramp för båtar. Vattenområdet är av riksintresse för friluftsliv enligt 3 kap 6 § MB. Mark- och vattenområdet är även av riksintresse för det rörligt friluftsliv enligt 4 kap 2 § MB.

Ställningstaganden

Inriktning

Området är lämpligt för bostads- och verksamhetsutveckling som tar hänsyn till klassificerade naturvärden. En utvecklad fritidshamn skulle gynna friluftslivet i den här delen av Vänern. Beroende på omfattningen av tillkommande bebyggelse kan detaljplanekravet komma att inträda. Bebyggelse av området kan komma att behöva ta hänsyn även till omgivande naturvärden. Utvecklingsområdet lämpar sig för en exploatering om 5–6 enskilda hus.

Framtida byggnationer kan komma att behöva prövas mot påverkan på Natura-2000 området. Det är länsstyrelsen som behandlar/handlägger ärenden gällande Natura 2000. Det innebär att även en eventuell strandskyddsdispens kan komma att behandlas/handläggas av länsstyrelsen.

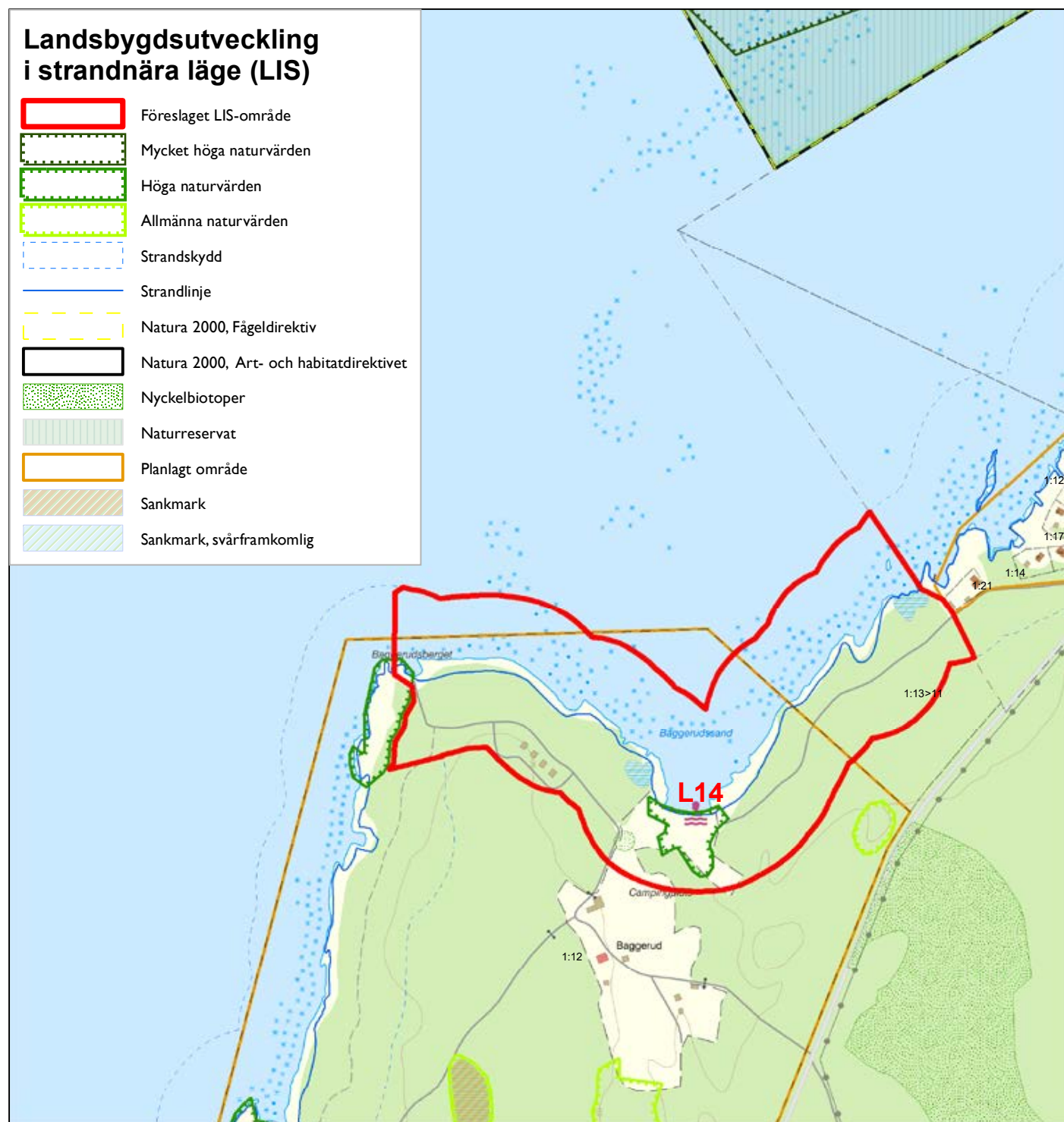
Bidrag till landsbygdsutveckling

Utvecklingsområdet innehåller ett känt intresse av att utveckla fritidshamn för fisketurism och att komplettera bostadsbebyggelsen. Byggnationer kan öka områdets attraktivitet för besökare vilket stärker underlaget för kommersiell och offentlig service i närområdet, i Vike och i serviceorten Nybble. En utveckling av fritidshamn kan gynna friluftsliv och turism i området, vilket även bedöms vara positivt för riksintressena för friluftsliv och rörligt friluftsliv.

Påverkan på strandskyddet

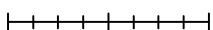
Bebyggelse i området bedöms inte påverka djur- och växtlivets förutsättningar vid stranden på ett oacceptabelt sätt så länge viss hänsyn tas till de inventerade höga naturvärdena. Större opåverkade områden lämnas utanför utvecklingsområdet. Bebyggelse i området bedöms inte påverka allmänhetens tillgänglighet till stranden negativt. En utveckling av fritidshamn kan gynna friluftsliv och öka allmänhetens tillgänglighet till vattenkontakt i området vilket gynnar riksintressena för friluftsliv och rörligt friluftsliv.

L14 Baggerud

Framställd av Kristinehamns kommun. ÖVERSIKTSPLAN ANTAGANDEHANDLING 2021
 Datakällor: © Lantmäteriet, Riksantikvarieämbetets förminnesinformationssystem FMIS 2018-10-17, Naturvårdsverket,
 Skogsstyrelsen, Länsstyrelsen Värmland, Kristinehamns kommun

0 50 100 200 m

Förutsättningar

Läge och bebyggelse

Baggerud vid Vänerns strand ligger i gränslandet mellan de grundare vikarna i norr och de brantare stränderna i söder. I området finns fritidshusbebyggelse och camping och stugby specialiserad på fisketurism. Här finns attraktivt trolldfiske då Vänern här är djup och öppen, vilket ofta möjliggör fiske året om då isbildning är ovanlig. Förutsättningarna lockar många och långväga besökare. Den östra delen av utvecklingsområdet ansluter till fritidshusbebyggelsen i Anneberg.

Markförhållanden

I den södra delen av utvecklingsområdet är marken höglänt och sluttande mot sjön för att i den norra delen vara mer låglänt. Marken är till största del skogbeväxt. Utvecklingsområdet är delvis detaljplanlagt för bland annat camping, hamn och natur. Utvecklingsområdet är i söder avgränsat för att inte innehålla det område som i detaljplan anges som naturmark eftersom det därmed tagits ställning till lämplig markanvändningen.

Tillgänglighet

Tillfart genom befintlig väg som via Baggerudsvägen ansluter till Visnum-Kilsvägen.

Risk för störningar

Inga kända risker för störningar finns inom utvecklingsområdet.

Naturvärden

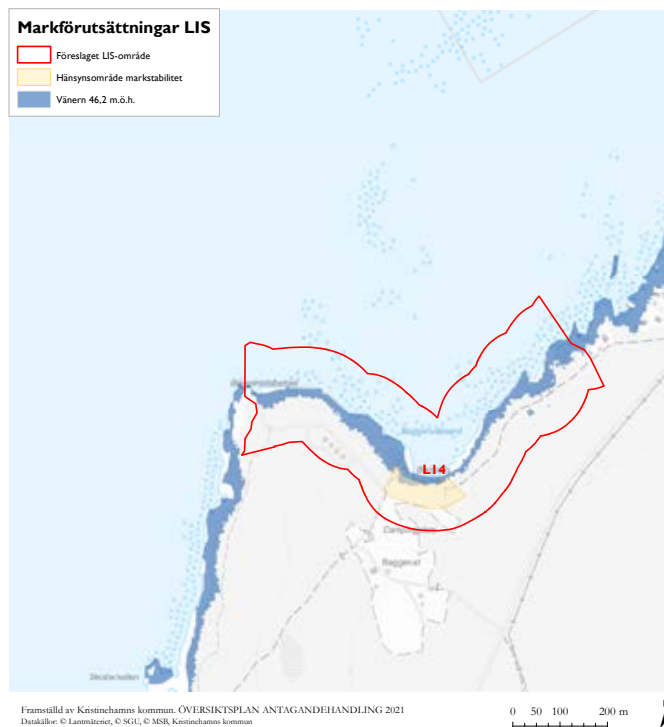
Utvecklingsområdet innehåller en mindre nyckelbiotop, på det befintliga campingområdet. Naturvärdesklassificeringen visar två mindre områden med höga naturvärden med lokal betydelse i form av större hällmark och mindre sandmark. Större delen av hällmarksområdet med höga naturvärden har undantagits från LIS-utpekandet, endast en liten del kvarstår inom LIS-utpekandet, detta för att trygga verksamheten nedanför hällen. Natura 2000-området och naturreservatet Värmlandsskärgården ligger utanför LIS-området och omfattas av fågeldirektiv samt Art- och habitatdirektiv.

Kulturvärden

Utvecklingsområdet omfattas inte av några särskilt utpekade kulturvärden.

Friluftsvärden

Vid Baggerud är utsikten över Vänern storslagen och det finns fina möjligheter till friluftsliv varför området

bedöms ha höga värden för friluftslivet. Området är ett utpekat och prioriterat grönt besöksmål och viktigt nod för maritim besöksnäring. Förutsättningarna för fiske lockar många och långväga besökare. Stora delar av utvecklingsområdet är allemansrättsligt tillgängligt och vattenkontakten är god med exempelvis sandstrand och klippbad. Stora delar av vattenområdet är av riksintresse för friluftsliv enligt 3 kap 6 § MB. Mark- och vattenområdet är även av riksintresse för rörligt friluftsliv enligt 4 kap 2 § MB.

Ställningstaganden

Inriktning

Området är lämpligt för både bostads- och verksamhetsutveckling med hänsyn till de inventerade höga naturvärden som finns i området. Främst är det den östra delen av utvecklingsområdet som är lämpligt för utökad bostadsbebyggelse vilket är en naturlig förlängning av fritidshusområdet i Anneberg. Här ryms cirka 5–10 enbostadshus. Den västra delen omfattar camping och friluftsområdet med befintlig verksamhet som kan vidareutvecklas. Området är avgränsat mot mer orörd strand söder om området. Utökade byggrätter i området bedöms kunna ge underlag för utökad verksamhet, men kan komma att förutsätta ny detaljplan.

L14 Baggerud

Framtida byggnationer kan komma att behöva prövas mot påverkan på Natura-2000 området. Det är länsstyrelsen som behandlar/handlägger ärenden gällande Natura 2000. Det innebär att även en eventuell strand-skyddsdispens kan komma att behandlas/handläggas av länsstyrelsen.

Bidrag till landsbygdsutveckling

Byggnationer och möjlighet till verksamhetsutveckling ökar områdets attraktivitet för besökare vilket kan öka underlaget för kommersiell och offentlig service i närområdet, i Vike och i serviceorten Nybble. Området är ett utpekat och prioriterat grönt besöksmål som kan bidra till ökad besöksnäring i kommunen. En möjlighet till utveckling av befintlig verksamhet är en betydande åtgärd för näringslivsutveckling i bygden och kommunen.

Påverkan på strandskyddet

Bebyggelse i området bedöms inte påverka djur- och växtlivets förutsättningar vid stranden på ett oacceptabelt sätt. Befintligt obebyggd strandlinje kommer att kvarstå tack vare tillämning av ”fri passage”. En utveckling av befintlig verksamhet skulle gynna friluftslivet för såväl de boende i området som besökare samt gynna riksintressena för friluftsliv och rörligt friluftsliv. Utvecklingsområdet är i söder avgränsat mot ett område med högre besöksvärden för friluftslivet.

OBS. Länsstyrelsen godtar inte planen helt i detta hänseende

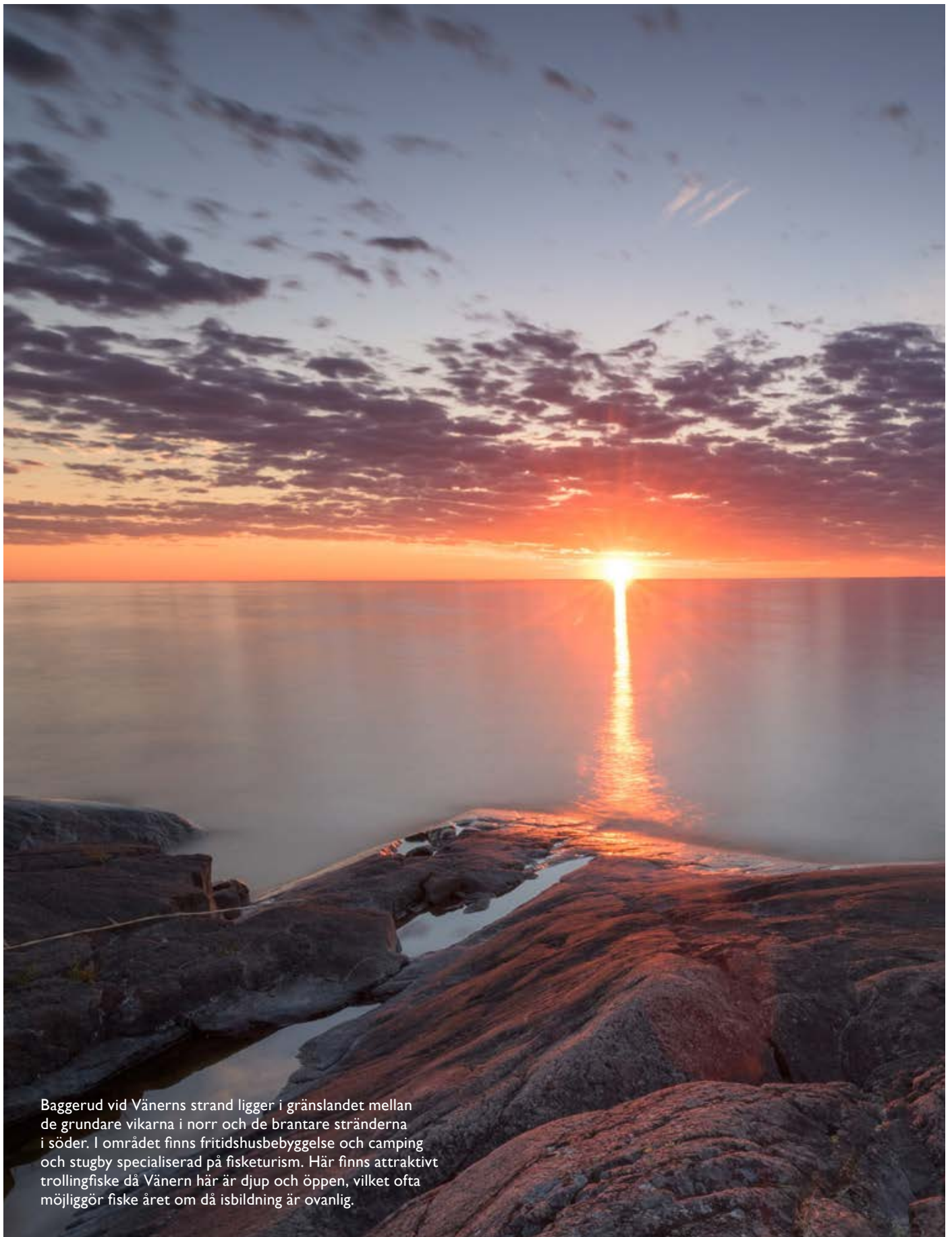
Den nya gränsdragning som kommunen har tagit fram rörande den västra delen av LIS-utpekandet följer inte helt länsstyrelsens förslag på justering.

Länsstyrelsen anser att ”en justering av den västra avgränsningen behöver göras då de höga naturvärdena i väster bör undantas från exploatering. Avgränsningen bör dras öster om hållmarksområdet och därmed bör inte heller vattenområdet utanför den västra strandlinjen omfattas av LIS-området. Lämpligtvis lämnas även ett hänsynsområde öster om hållmarksområdet utanför LIS-avgränsningen.”

Kristinehamns kommun justerar nästintill enligt länsstyrelsens förslag, men liten del av ny gräns läggs inom del av hållmarken.

Kristinehamns kommun menar att det handlar om att trygga verksamheten nedanför hällen, inte om att exploatera hällen. Det handlar om att kunna ha möjlighet till att förlänga bryggan då bryggan i sig är en del av grunden för verksamheten som bedrivs. Allmänhetens intresse torde ligga i utblickarna ut mot Vänern.

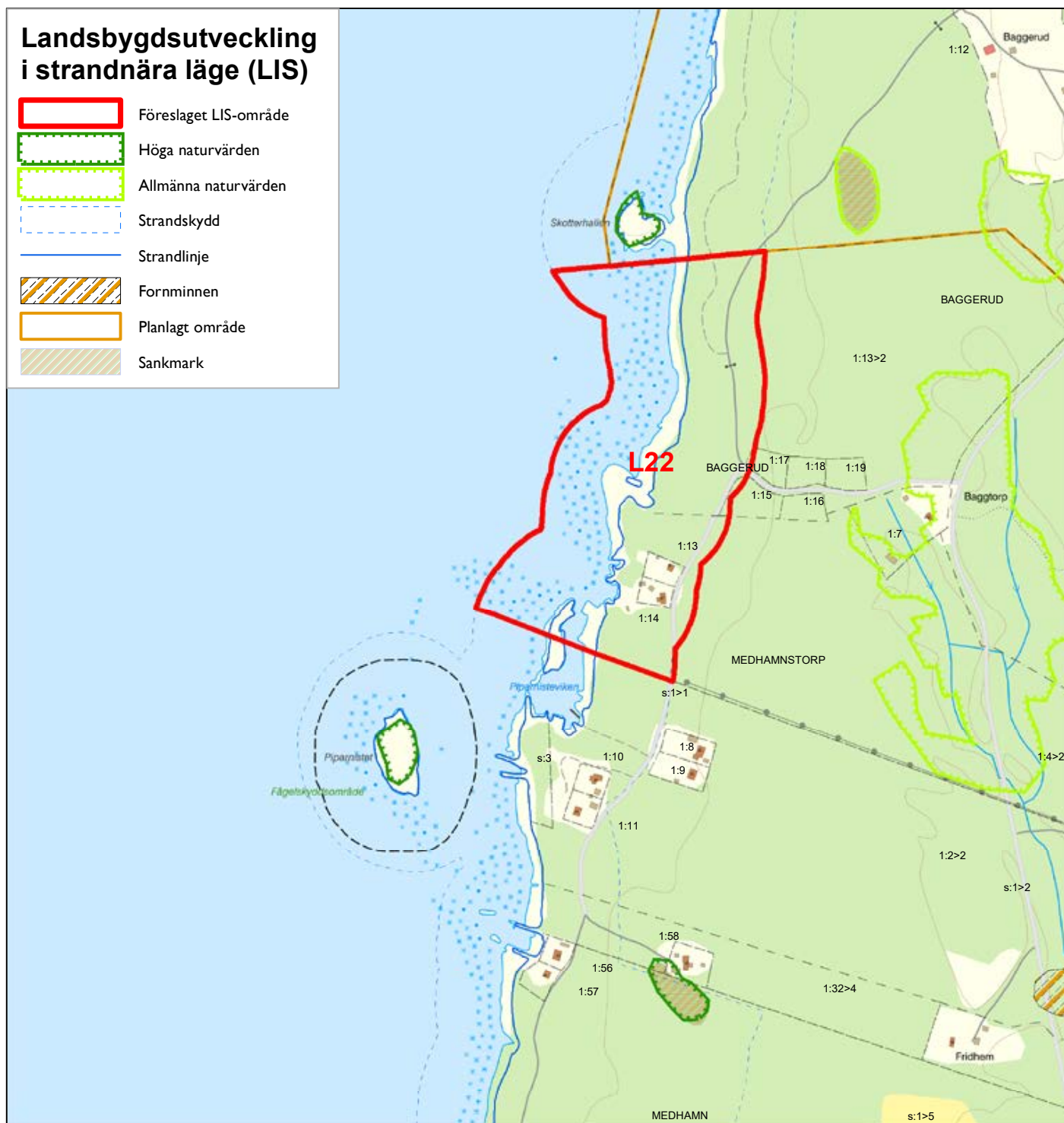

Baggerud vid Vänerns strand ligger i gränslandet mellan de grundare vikarna i norr och de brantare stränderna i söder. I området finns fritidshusbebyggelse och camping och stugby specialiserad på fisketurism. Här finns attraktivt trollingsfiske då Vänern här är djup och öppen, vilket ofta möjliggör fiske året om då isbildning är ovanlig.

Foto: Tomas Herrmann

L22 Baggtorp

Framställd av Kristinehamns kommun. ÖVERSIKTSPLAN ANTAGANDEHANDLING 2021
 Datakällor: © Lantmäteriet, Riksantikvarieämbetets fornminnesinformationssystem FMIS 2018-10-17, Naturvårdsverket, Skogsstyrelsen, Länsstyrelsen Värmland, Kristinehamns kommun

Förutsättningar

Läge och bebyggelse

Utvecklingsområdet Baggtorp ligger strax söder om Baggerud där skogen är tät längs med Baggerudsvägen. Efter avtagsvägen öppnar dock skogen snabbt upp med en storslagen Vänerutsikt. Delar av området ingick

i samrådsförslaget i U14 Baggerud. I området finns kända markägarintressen om att utveckla ytterligare bebyggelse.

Markförhållanden

Utvecklingsområdet består av bitvis gles skogsmark som sluttar mot Vänern. Marken är generellt torr och stranden är stenig här där Vänern snabbt blir djup.

Tillgänglighet

Tillfart via befintlig väg till Baggerudsvägen som ansluter till Visnum-Kilsvägen.

Risk för störningar

Utvecklingsområdets inrymmer inga kända risker för störningar.

Naturvärden

Utvecklingsområdet omfattas inte av några särskilt utpekade naturvärden. Naturvärdesklassificeringen visade inga särskilda värden. Strax nedanför utvecklingsområdets södra del återfinns ett fågelskyddsområde.

Kulturvärden

Utvecklingsområdet omfattas inte av några särskilt utpekade kulturvärden.

Friluftsvärden

God allemansrättslig tillgänglighet till strandområdet då befintliga bostadsfastigheters omfattning redan idag tillåter "fri passage". Utsikten över Vänern är storslagen och utvecklingsområdet ligger i nära anslutning till Baggerud med dess anläggningar för friluftslivet.

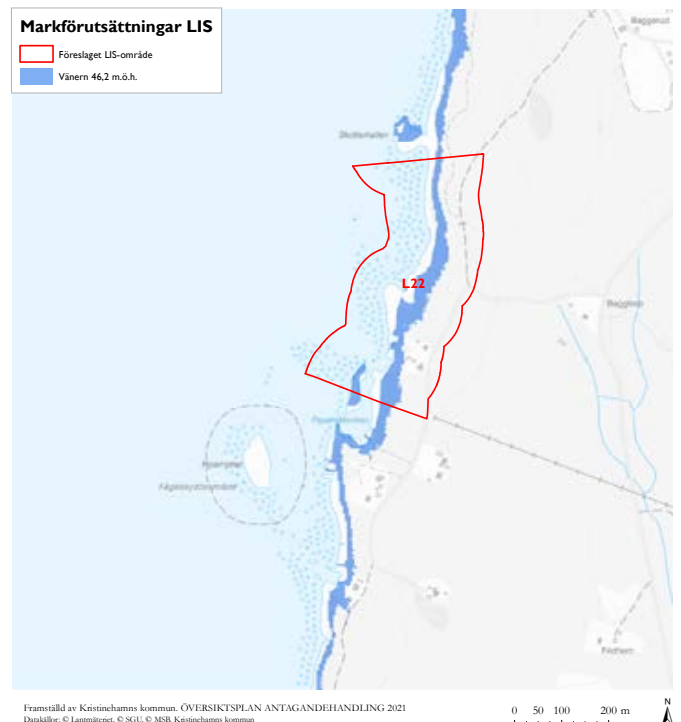
Ställningstaganden

Inriktning

Området är lämpligt för främst bostadsutveckling genom komplettering av befintlig bebyggelse. Här finns kända markägarintressen av att utveckla och komplettera bostadsbebyggelse. Beroende på omfattningen av tillkommande bebyggelse kan detaljplanekravet komma att inträda. Området rymmer som helhet cirka 15–20 enbostadshus.

Bidrag till landsbygdsutveckling

Utvecklingsområdet möjliggör ytterligare bostadsbebyggelse i en befintlig bebyggelsestruktur i attraktivt läge i Visnums-Kilsbygden. Bostäder kan öka underlaget för kommersiell och offentlig service i det absoluta närområdet, i Vike och i serviceorten Nybble. Bostadsutveckling stärker underlaget för trafikering av busstråk för kollektivtrafik.

Påverkan på strandskyddet

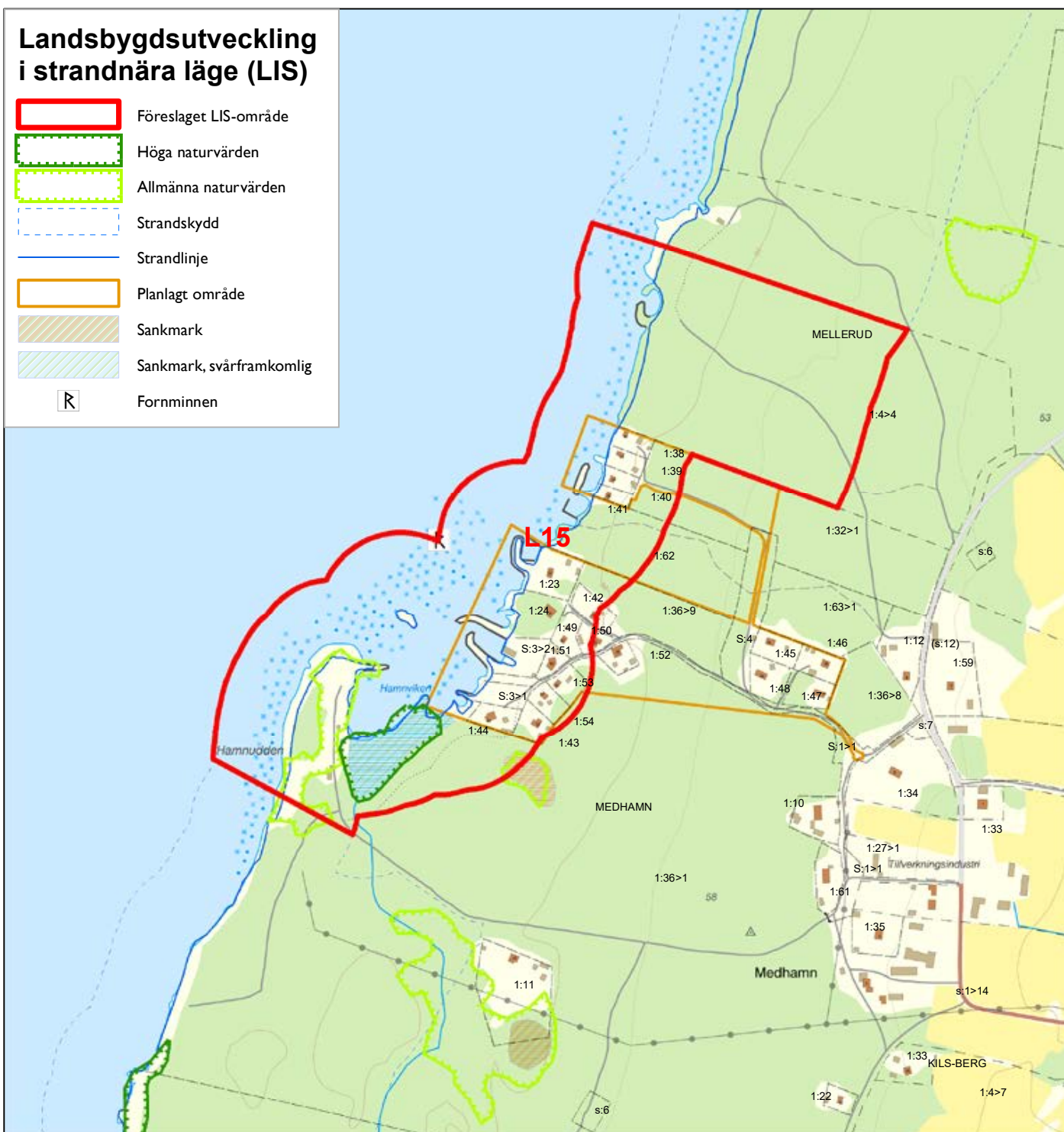
Bebyggelse i området bedöms inte påverka djur- och växtlivets förutsättningar vid stranden på ett oacceptabelt sätt. Området är avgränsat i både norr och söder med hänsyn till allmänt tillgängliga stränder med högre besöksvärden och större betydelse för djur- och växtlivet. Byggnationer i den södra delen av utvecklingsområdet kan behöva ta hänsyn till angränsande fågelskyddsområde. Tillämpningen av "fri passage" för att trygga allmänhetens tillgänglighet till stranden även efter ytterligare byggnationer.

OBS. Länsstyrelsen godtar inte planen helt i detta hänseende

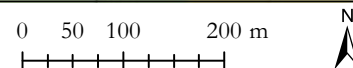
Länsstyrelsen godtar inte LIS-området och bedömer att det ska utgå. Länsstyrelsen bedömer att "området är olämpligt med hänsyn till fågelskyddsområdet och att en utökad exploatering, och därmed ökad aktivitet inom området, kan medföra negativa konsekvenser för fågelskyddsområdet."

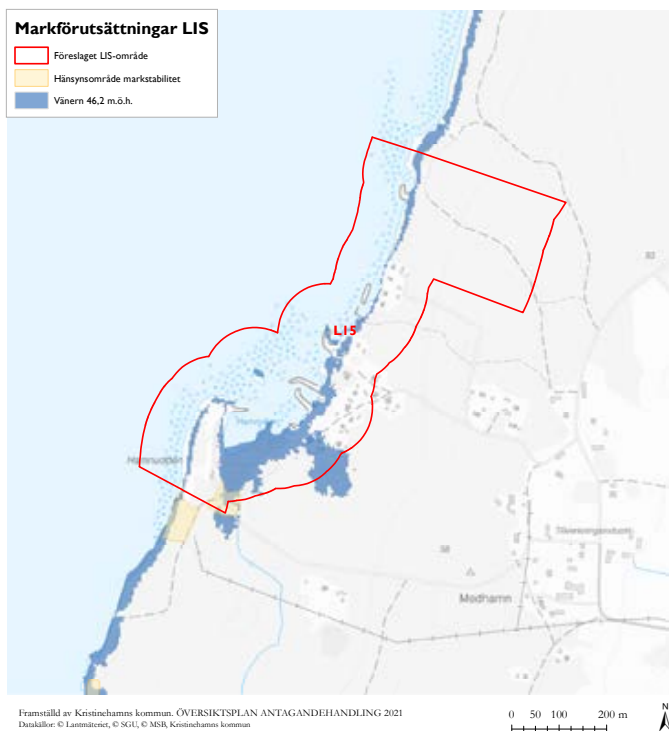
Kristinehamns kommun anser att man med sin avgränsning hållit sig utom fågelskyddsområdet för att visa hänsyn. För att visa ytterligare hänsyn till fågelskyddsområdet har LIS-området till antagandehandlingen näst intill halverats.

L15 Medhamn

Framställd av Kristinehamns kommun. ÖVERSIKTSPLAN ANTAGANDEHANDLING 2021
 Datakällor: © Lantmäteriet, Riksantikvarieämbetets fornminnesinformationssystem FMIS 2018-10-17, Naturvårdsverket, Skogsstyrelsen, Länsstyrelsen Värmland, Kristinehamns kommun

Förutsättningar

Läge och bebyggelse

Det gamla fiskeläget Medhamn ligger i nära anslutning till Medhamns by och har stora öppna vyer mot horisonten över Vänern. När fisket har minskat i omfattning under 1900-talet har området istället utvecklats till i huvudsak ett fritidshusområde. Bebyggelsen inom utvecklingsområdet är tydligt grupperad och kan kompletteras och utvecklas vidare.

Markförhållanden

Utvecklingsområdet är delvis öppet runt befintlig bostadsbebyggelse men omgärdas av skogsmark. Centralt i utvecklingsområdet återfinns en befintlig hamnanläggning. I Medhamn är stranden brant och vattendjupet ökar snabbt. Markområdet direkt innanför hamnudden är något mer låglänt. Området är delvis planlagt.

Tillgänglighet

Tillfart via befintlig väg som ansluter till Medhamns by och Medhamnsvägen.

Risker och störningar

Inga kända risker för störningar finns inom utvecklingsområdet. Området närmast innanför den gamla hamnudden är något låglänt och har därför viss sannolikhet att påverkas av höga vattennivåer i Vänern.

Naturvärden

I utvecklingsområdets södra del återfinns hamnudden som enligt naturvärdesklassificeringen har allmänna

värden i form av gräshed som främst är kulturhistoriskt intressant. Höga naturvärden finns i den grunda viken innanför udden i form av sötvattensstrandäng med bladvasszon.

Kulturvärden

Utvecklingsområdet omfattas inte av några särskilt utpekade kulturvärden, även om hamnudden i utvecklingsområdets södra del är kulturhistoriskt intressant. Det finns dock en registrerad fornlämning i form av fartygs-/båtlämning inom vattenområdet.

Friluftsvärden

Delar av utvecklingsområdet är bebyggt, även intill stranden. Hamnen gör sjön tillgänglig för friluftslivet, i synnerhet det vattenburna. Här där det inte finns några skyddande öar och sjön är djup kan Vänern nästan ha havskaraktär.

Ställningstaganden

Inriktning

Området är lämpligt för främst bostadsutveckling men kan även ge utrymme för verksamheter kopplat till befintlig hamn. Hänsyn till inventerade naturvärden på hamnudden och i hamnviken ska tas. Befintlig bebyggelse är tydligt grupperad och kan kompletteras med cirka 15–20 enbostadshus inom strandskyddat område. Ökad bebyggelse kan komma att förutsätta ny detaljplan.

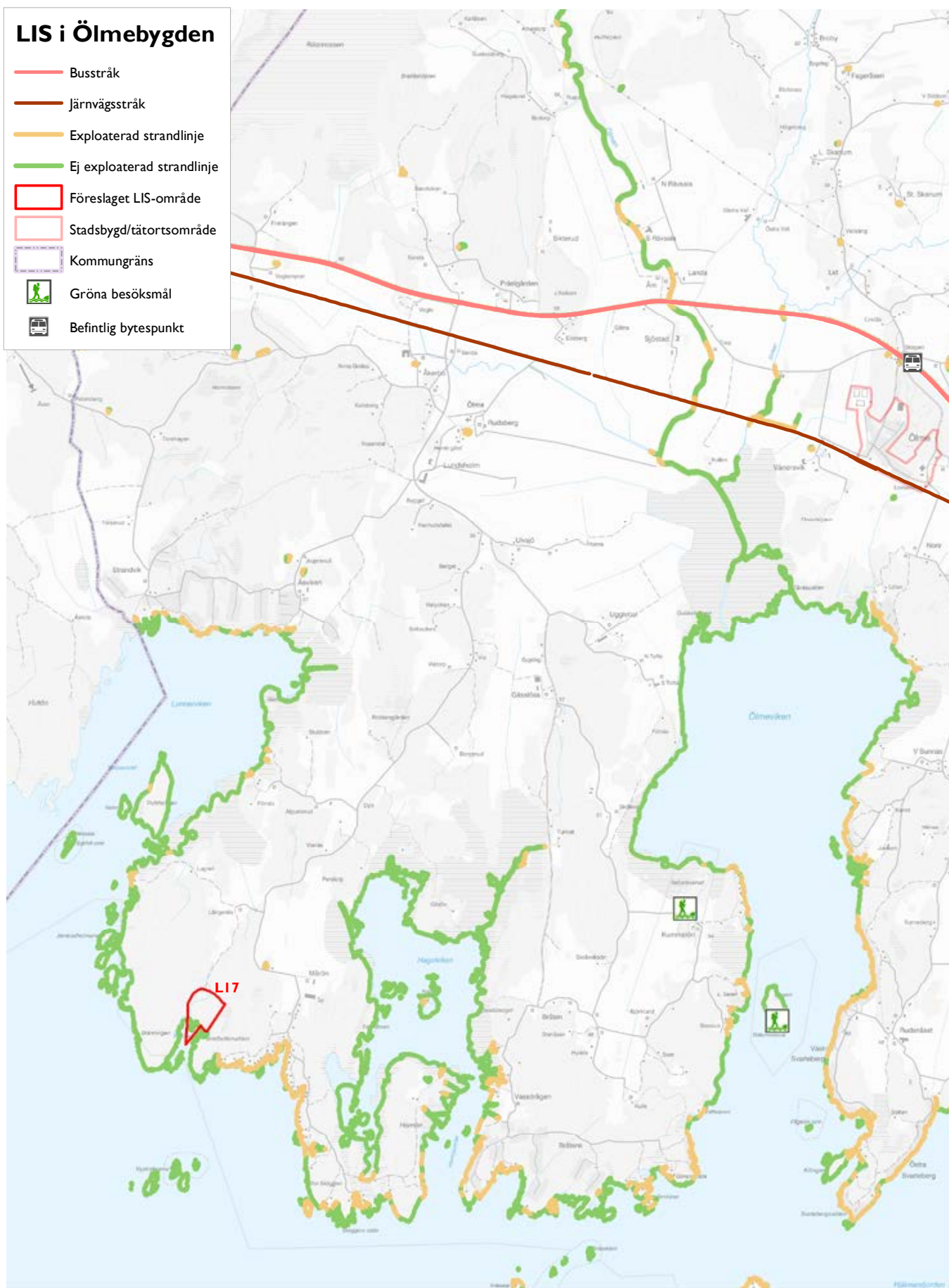
Bidrag till landsbygdsutveckling

Utvecklingsområdet möjliggör ytterligare bostadsbebyggelse i en befintlig bebyggelsestruktur i attraktivt läge i Visnums-Kilsbygden. Bostäder kan öka underlaget för kommersiell och offentlig service i närområdet, i Vike och i Nybble. Bostadsutveckling stärker underlaget för trafikering av busstråk för kollektivtrafik.

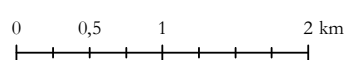
Påverkan på strandskyddet

Bebyggelse i området bedöms inte påverka djur- och växtlivets förutsättningar vid stranden på ett oacceptabelt sätt. Utvecklingsområdet är i söder avgränsat mot en längre opåverkad sträcka som bedöms vara viktig för djur- och växtlivet. Byggnationer ska ta hänsyn till de natur- och kulturvärden som finns i utvecklingsområdets södra ände. En utveckling av hamnområdet kan komma att gynna friluftslivet och allmänhetens tillgång till stranden. Ytterligare byggrätter anpassas för att säkerställa ”fri passage” för att trygga allmänhetens tillgång till stranden.

3. MARKANVÄNDNING

Framställd av Kristinehamns kommun. ÖVERSIKTSPLAN ANTAGANDEHANDLING 2021
Datakällor: © Lantmäteriet, Kristinehamns kommun

Ölme

Ölmebygden är ett öppet odlingslandskap som kuperas av mindre trädbevuxna kullar. Inslag av kalkrik mark gör lövträdsinslagen bitvis stora och floran mer artrik än normalt. Marken är i slättlandskapet bördigt varför jordbruket alltid varit huvudnäring i bygden. Hela centrala Ölmebygden upptas av stora gårdar, herrgårdar och bondgårdar med lång historia. Bebyggelsen karaktäriseras också av stora ekonomibygnader, vilka ofta är något modernare än bostadsbebyggelsen.

Bygden har genom historien haft olika kulturella centrum där kyrkbyn är den äldsta. Runt sekelskiftet 1900 växte handelscentrumet Broby by fram, som blomstrade på 1920-talet med då cirka 200 invånare. När järnvägen drogs fram under slutet av 1800-talet växte även Ölme stationssamhälle, som under 1940–1970-talen kompletterats med villabebyggelse. Även om järnvägsstationen är nedlagd utgör tätorten fortfarande ett centrum för service i form av skola, drivmedelsstation och närbutik samt kollektivtrafikhållplats. Att bygden genomkorsas av de stora kommunikationsstråken Värmlandsbanan och E18, gör Ölmebygden intressant ur pendlingssynpunkt i stråket Kristinehamn-Karlstad.

Vy mot Ölme kyrka.

Vänern

Övergripande ekologisk status	Otillfredsställande
Miljökvalitetsnormer 2016–2021	God 2021
Tidsundantag ekologisk status	Undantag 2021
Tidsundantag kemisk status	Inga
Övergripande kemisk status	Ej god status

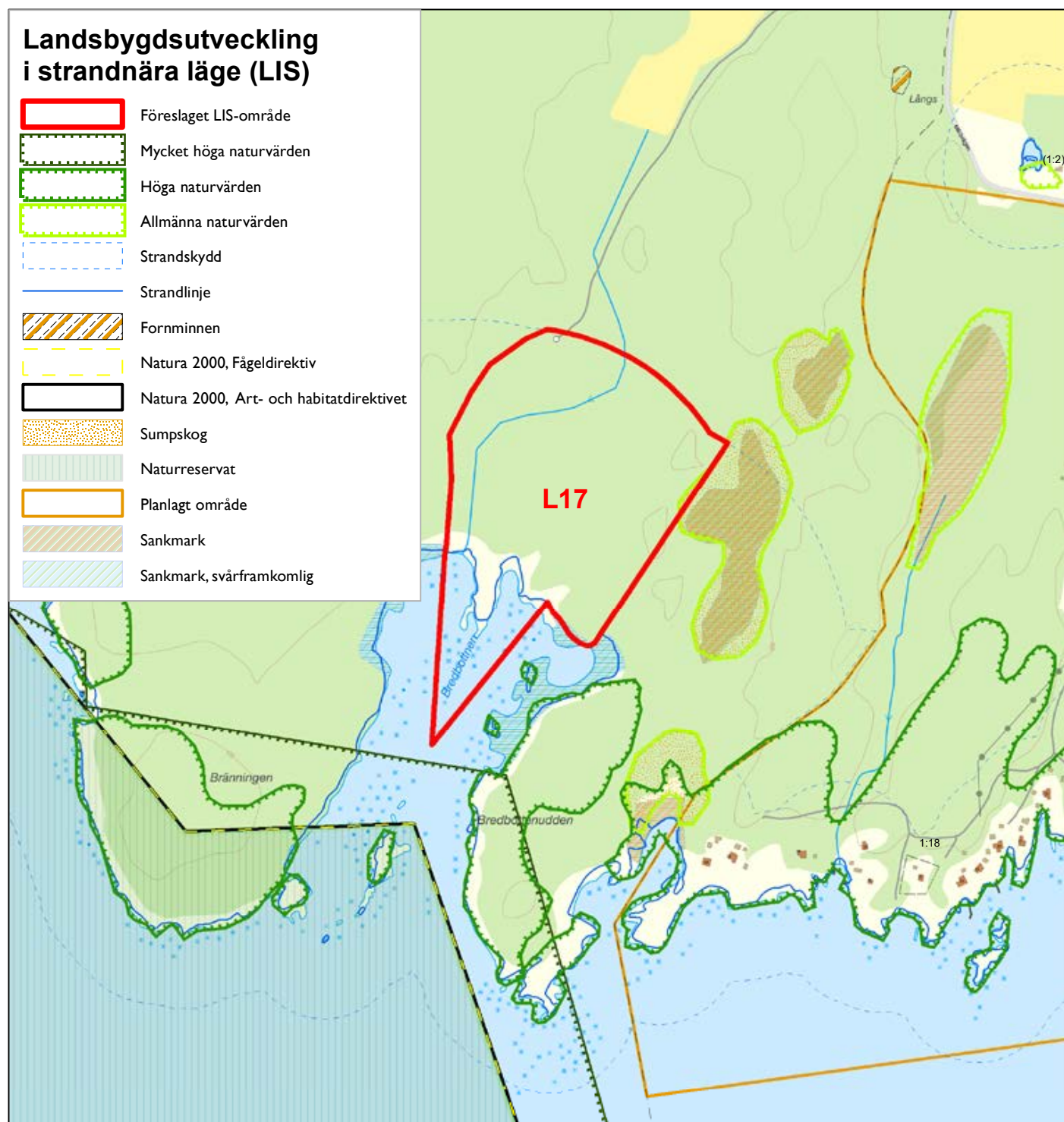
Vänern

Vid Väners stränder i söder skärs landskapet upp i flertalet näringsrika vikar med bitvis vassrik strandvegetation. Flertalet vikar har betydelse för fågellivet som rastlokal där Ölmeviken har de högsta värdena. Längre ut i Vänern övertar magrare klippstränder med vindpinad vegetation. Här möter ett av kommunens ekologiskt mest värdefulla områden, den norra Vänerskärgården. Skärgårdens fauna ger området och Vänern karaktären av hav. Här är vattnet näringsfattigt och rent i jämförelse med de mer näringsrika vikarna Ölmeviken och Varnumsviken.

Vänern har med sin storlek, unika skärgårdsmiljöer och fiskbestånd, stor betydelse som rekreationsområde för närboende och besökare. Bad, båtsport och fritidsfiske är de viktigaste aktiviteterna. Kommunen ser sedan länge positivt på anläggningar och anordningar som gynnar allmänhetens tillgänglighet och friluftaktiviteter i området. Kommunen pekar ut ett område lämpligt för landsbygdsutveckling.

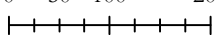
Längs med de norra Vänerstränderna är fritidshusbebyggelsen bitvis tät. Att Ölmebygden ligger i det starka pendlingsstråket mellan Kristinehamn och Karlstad skapar efterfrågan på bostäder. Flera befintliga fritidshusområden är under omvandling till att bli allt mer permanentboende. Kommunen följer därför utvecklingen av dessa områden med kontinuerligt strategiskt arbete gällande vatten- och avloppslösningar. Närheten till Vänern med dess kvaliteter har historiskt skapat levnadsvillkor i området, och kommer så fortsätta att vara. Det är dessa värden som ska tas tillvara och utvecklas för att fler ska vilja bo i området och skapa underlag för både offentlig och kommersiell service, nu och i framtiden.

L17 Långenäs

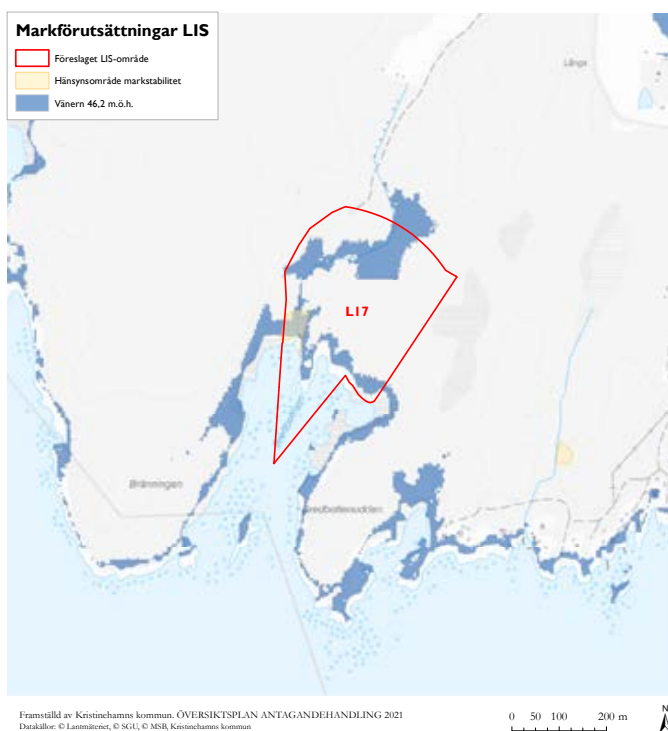

Framställd av Kristinehamns kommun. ÖVERSIKTSPLAN ANTAGANDEHANDLING 2021
 Datakällor: © Lantmäteriet, Riksantikvarieämbetets fornminnesinformationssystem FMIS 2018-10-17, Naturvårdsverket, Skogsstyrelsen, Länsstyrelsen Värmland, Kristinehamns kommun

0 50 100 200 m

Förutsättningar

Läge och bebyggelse

Utvecklingsområdet Långenas är beläget i innersta viken Bredbotten, längst ut på Mårön i Ölmebygden. Området är oexploaterat och saknar idag bebyggelse, även om Måröns fritidshusområde ligger i närheten.

Markförhållanden

Marken i området är bebyggd gles skogsmark. Terrängen är i flack lutning mot inre viken. Del av strandområdet består av berghällar.

Tillgänglighet

Tillfart via befintlig väg norr ifrån som ansluter till Mårövägen.

Risk för störningar

Inga kända risker för störningar finns inom utvecklingsområdet.

Naturvärden

Utvecklingsområdet omfattas inte av några särskilt utpekade naturvärden, men avgränsas i öster av ett parti med fuktig barrskog med lägre naturvärde enligt klassificeringen. Bredbottenvikens östra strand, strax utanför området, har enligt naturklassificeringen höga värden i form av hållmarksbarrskog.

Natura 2000-området och naturreservatet Värmlandskärgården ligger utanför LIS-området och omfattas av fågeldirektiv samt Art- och habitatdirektiv.

Kulturvärden

Utvecklingsområdet omfattas inte av några särskilt utpekade kulturvärden.

Friluftsvärden

Vänerskärgården är ett av kommunens ekologiskt mest intressanta områden. Kommunen ser sedan länge positivt på anläggningar och anordningar som gynnar allmänhetens friluftaktiviteter i Vänerskärgården. Vattenområdet är av riksintresse för friluftsliv enligt 3 kap 6 § MB. Mark- och vattenområdet är även av riksintresse för rörligt friluftsliv enligt 4 kap 2 § MB. Vattenkontakt är möjlig i hela området, om än inte särskilt tillgängligjord.

Ställningstaganden

Inriktning

Området är lämpligt för verksamhetsutveckling kopplat till friluftsliv och besöksnäring, med eventuella övernattningsmöjligheter. Exploatering ska ske med hänsyn till landskapet och platsens förutsättningar för att i möjligaste mån bevara områdets karaktär.

Framtida byggnationer kan komma att behöva prövas mot påverkan på Natura-2000 området. Det är länsstyrelsen som behandlar/handlägger ärenden gällande Natura 2000. Det innebär att även en eventuell strand-skyddsdispens kan komma att behandlas/handläggas av länsstyrelsen.

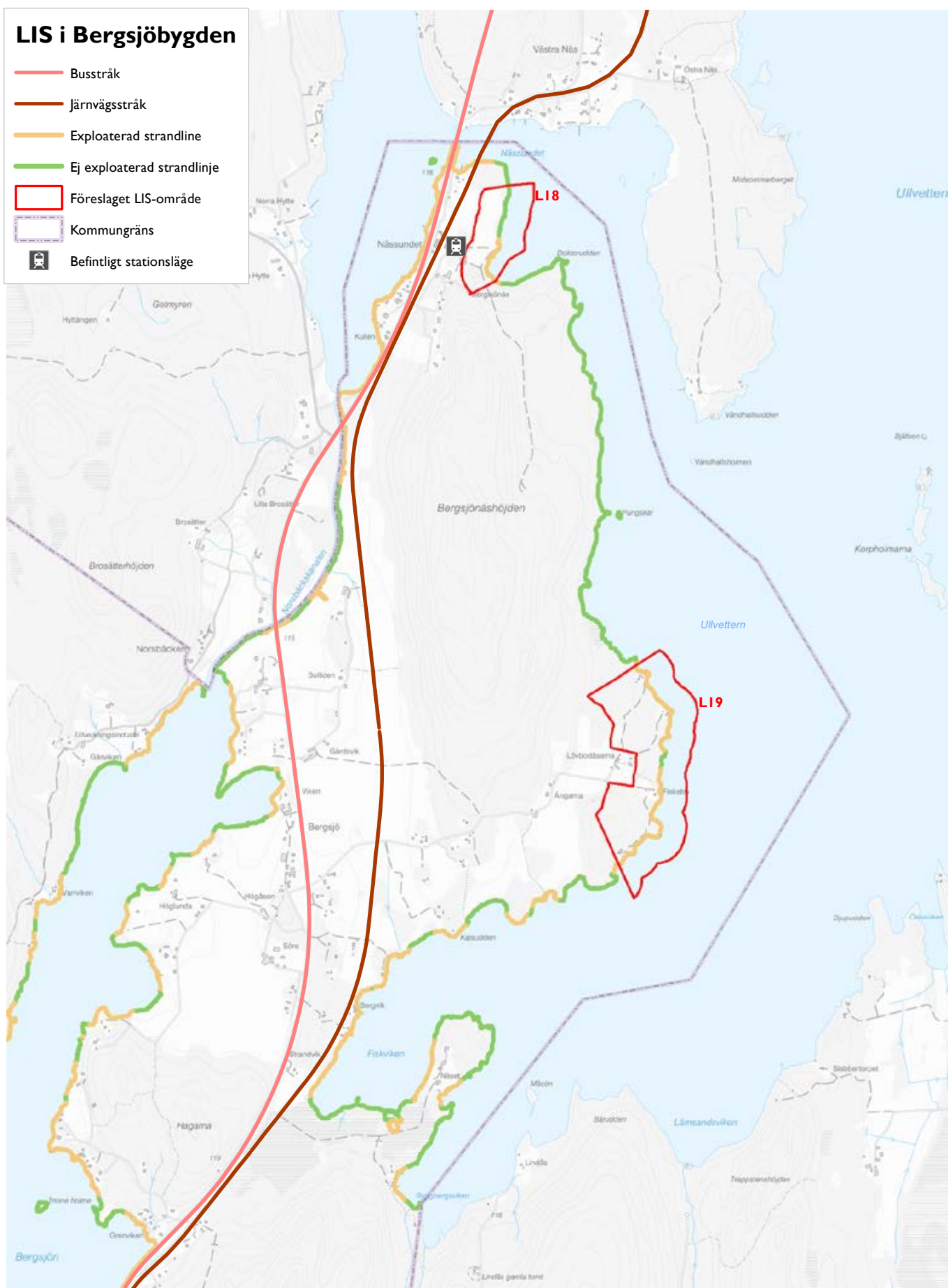
Bidrag till landsbygdsutveckling

I området finns känt intresse av att utveckla verksamhet kopplat till besöksnäring. Kommunen ser sedan länge positivt på anläggningar och anordningar som gynnar allmänhetens friluftaktiviteter i Vänerskärgården. En utveckling av verksamhet bedöms öka områdets attraktivitet för besökare vilket kan ge underlag för utökad kommersiell och offentlig service i Ölmebygden och i Väse.

Påverkan på strandskyddet

Bebyggelse i området bedöms inte påverka djur- och växtlivets förutsättningar vid stranden på ett oacceptabelt sätt. För djur- och växtlivet viktiga naturvärden i strandområdet kvarstår. Utvecklingsområdet är avgränsat med hänsyn till klassificerade naturvärden i omgivningen. Bebyggelse i området bedöms inte påverka allmänhetens tillgång till stranden negativt utan kan istället öka tillgängligheten, vilket gynnar friluftslivet och bedöms ha positiv inverkan på riksintressena för friluftsliv och rörligt friluftsliv.

3. MARKANVÄNDNING

Framställd av Kristinehamns kommun. ÖVERSIKTSPLAN ANTAGANDEHANDLING 2021
Dataällor: © Lantmäteriet, Kristinehamns kommun

0 0,25 0,5 1 km

Bergsjöbygden

Norr och öster om Kristinehamns tätort är skogen tät och bebyggelsen gles. Vid Bergsjön öppnar sig dock landskapet i en vacker dalgång med vid utsikt. Här finns en bebyggelsehistoria sedan 1500-talet när Kristinehamn var viktig utskeppningshamn för Bergslagens järnprodukter. Det var möjligt att nå Sjöändan med båt och den första järnbanan för hästdrift kom till sjöändan på 1850-talet. Tjugo år senare förlängdes banan till Storfors och Nässundets station byggdes, vilken därmed blev en central punkt i en större geografisk omgivning. Infrastrukturen skapar goda förutsättningar för kommunikationer vilket gör Nässundet fortsatt intressant och en bebyggelseutveckling i området kan skapa bättre förutsättningar för exempelvis kollektivtrafiklösningar.

Området mellan sjöarna Bergsjön och Ullvettern är flackt i en annars bergig skogsbygd vilket skapat förutsättningar för jordbruk. Bergsjöns omgivningar är intressant för friluftslivet och bygden utvecklas framför allt tack vare upplevelse- och besöksnäring. Bland annat startar ”Järnleden” här i närheten och Nässundet är en del i Bergslagens kanalsystem. En utvecklad mark- och vattenanvändning i området kring Nässundet kan även vidareutveckla Bergslagskanalens sjösystem. Nässundet är tillsammans med Lungsund och Lunnedet viktiga servicenoder för besöksnäringen i Bergslagskanalens sjösystem. En utvecklad besöksnäring kan stärka underlaget för både kommersiell och offentlig service i närområdet.

Ullvettern

Ullvettern är en ganska stor sjö med många vikar och ingår i det sjösystem som knyts ihop av Bergslagskanalen. Kanalsystemet användes förr till att transportera järn från bergslagen och det finns flertalet fornlämningar på öar och stränder kring sjön. Ullvettern kan därför erbjuda många fina natur- och kulturupplevelser och är populär för friluftaktiviteter så som paddling, bad och fiske. Det går att hitta utmärkta platser för övernattnings i tält och där finns många fina vikar och stränder som lämpar sig väl för bad.

Nässundets station ligger mellan Bergsjön och Ullvettern i närheten av de utpekade LIS-områdena.

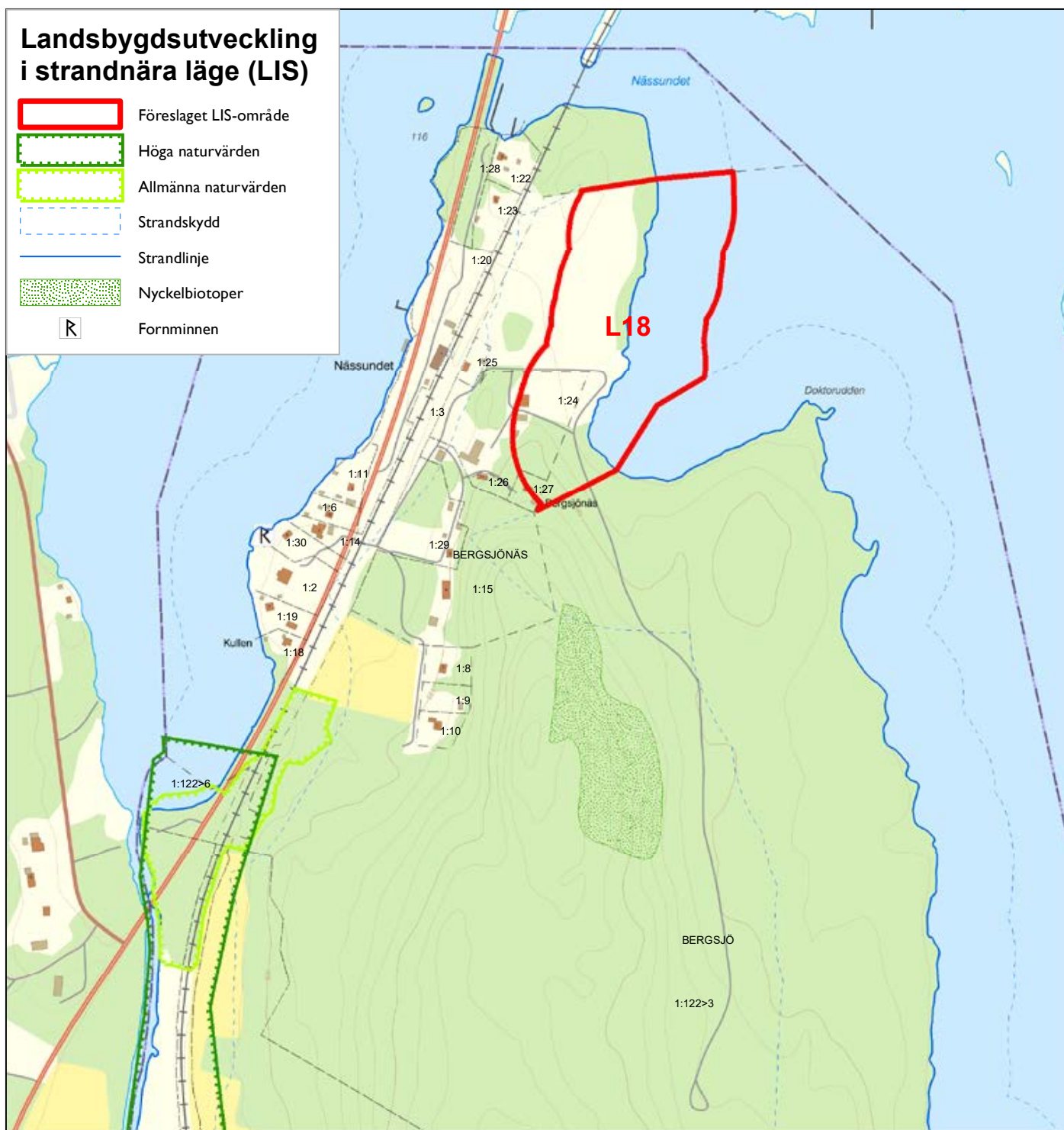
Ullvettern

Övergripande ekologisk status	Måttlig
Miljö kvalitetsnormer 2016–2021	God 2021
Tidsundantag ekologisk status	Undantag 2021
Tidsundantag kemisk status	Inga
Övergripande kemisk status	Ej god status

Större delen av Ullvetterns strandområden utgörs av skogsmark, som på sina ställen bryts av med öppen jordbruksmark eller mindre samlingar fritidshus. Den allra största delen av Ullvetterns stränder ligger inom Storfors kommun. Vattnet i Ullvettern är näringsfattigt och fiskfaunan är artrik.

Kommunen pekar ut två områden för landsbygdsutveckling längs med Ullvetterns sydvästra stränder. På en sträcka av stränder på cirka 9 km bedömer kommunen att cirka 1,5 km är lämpliga för landsbygdsutveckling. Områdena är relativt små för att harmonisera med landskapets småbrutna karaktär och anpassade efter kulturlandskapets befintliga bebyggelsestruktur.

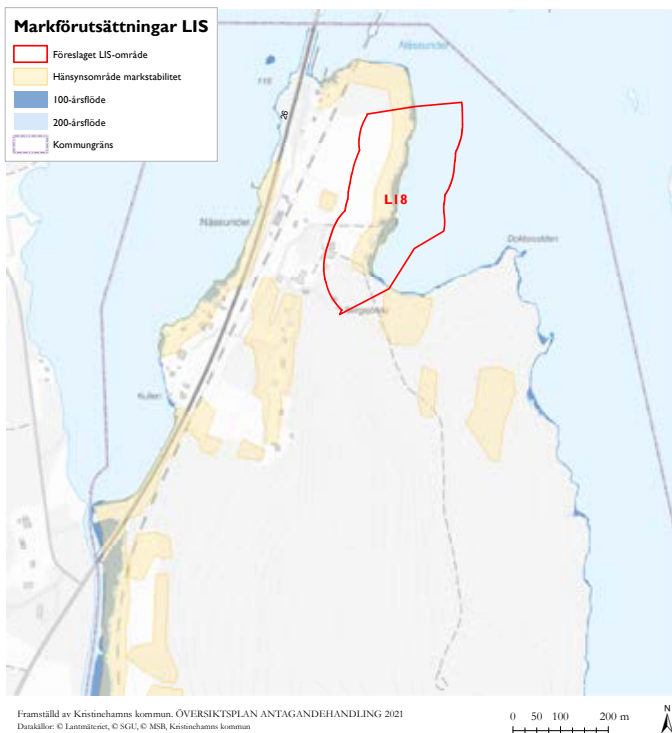
L18 Nässundet

Framställd av Kristinehamns kommun. ÖVERSIKTSPLAN ANTAGANDEHANDLING 2021
 Datakällor: © Lantmäteriet, Riksantikvarieämbetets fornminnesinformationssystem FMIS 2018-10-17, Naturvårdsverket, Skogsstyrelsen, Länsstyrelsen Värmland, Kristinehamns kommun

0 50 100 200 m

Förutsättningar

Läge och bebyggelse

Näsundet är sundet mellan Hyttsjön och Ullvettern. Bebyggelsen ligger vackert vid sjöarna och genomskärs av kommunikationsstråk för både väg och järnväg. Näsundet har sedan järnvägen drogs hit på slutet av 1800-talet varit station och spridd bostadsbebyggelse har vuxit fram kring den. Utvecklingsområdet ligger på baksidan stationen och tillfart sker via befintlig väg söder ifrån.

Markförhållanden

Utvecklingsområdet är litet och omfattar öppen mark fränsett ett litet skogsområde längst i söder. Fränsett den allra sydligaste delen som sluttar mot strandlinjen är terrängen till stora delar plan.

Tillgänglighet

Tillfart via befintlig väg som ansluter till riksväg 26 strax söder om Näsundets station.

Risk för störningar

Utvecklingsområdet ligger i nära anslutning till Bergslagsbanan och riksväg 26, vilket kan innebära störning i form av buller. Åtgärder för att hantera problematiken prövas i senare skede enligt gällande lagstiftning.

Naturvärden

Utvecklingsområdet omfattas inte av några särskilt utpekade naturvärden. Ullvettern har enligt klassificeringen allmänna naturvärden.

Kulturvärden

Utvecklingsområdet omfattas inte av några särskilt utpekade kulturvärden.

Friluftsvärden

Strandområdet är till stora delar tillgängligt för allmänheten och möjlighet till vattenkontakt är god. Ullvettern är en del i Bergslagens kanalsystem vilket som system har värden för friluftsliv och besöksnäring.

Ställningstaganden

Inriktning

Området är lämpligt för bostads och verksamhetsutveckling som stärker Näsundet som servicenod i Bergslagens kanalsystem. De goda förutsättningarna för kommunikationer gör området intressant ur pendlingsperspektiv i stråket mellan Kristinehamn och Storfors. Beroende på exploateringens omfattning kan förbättrad passage över järnvägen komma att krävas för att inte öka risker för olyckor. Området rymmer som helhet cirka 5–10 enbostadshus.

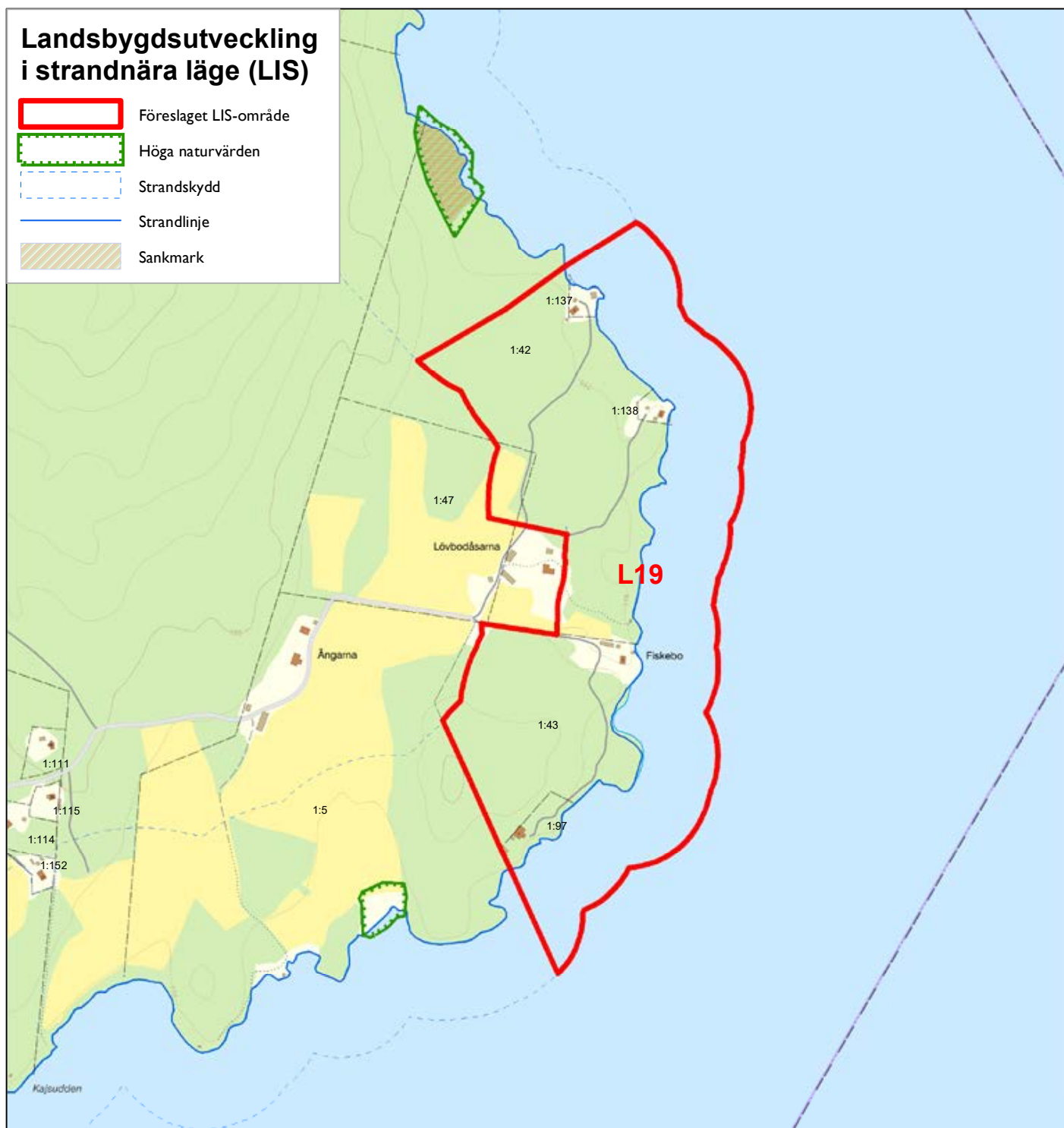
Bidrag till landsbygdsutveckling

Här finns befintlig verksamhet kopplat till den gamla järnvägsstationen vilken kan utvecklas för att gynna friluftsliv och besöksnäring som är framträdande i området. En utveckling av verksamheter och fler bostäder i attraktiva lägen i Bergsjöbygden stärker underlaget för kommersiell och offentlig service i närområdet. Näsundet är en viktig servicenod för friluftsliv och besöksnäring kopplat till Bergslagens kanalsystem.

Påverkan på strandskyddet

Området är idag påverkat av närheten till transportinfrastruktur. Bebyggelse i området bedöms inte påverka djur- och växtlivets förutsättningar vid stranden på ett oacceptabelt sätt. Det råder fortsatt god tillgång till opåverkade stränder kring Ullvettern. Bebyggelse i området bedöms inte påverka allmänhetens tillgång till stranden negativt.

L19 Bergsjö

Framställd av Kristinehamns kommun. ÖVERSIKTSPLAN ANTAGANDEHANDLING 2021
Datakällor: © Lantmäteriet, Riksantikvarieämbetets forminnesinformationssystem FMIS 2018-10-17, Naturvårdsverket, Skogsstyrelsen, Länsstyrelsen Värmland, Kristinehamns kommun

0 50 100 200 m

Förutsättningar

Läge och bebyggelse

Det öppna och flacka landskapet mellan sjöarna Bergsjön och Ullvettern sträcker sig i öster till södra sidan om Bergsjönåshöjden. Längst i öster ligger gårdarna Ångarna och Lövbodåsen där jordbruksmarken övergår i skogsmark vid Ullvetterns sydvästra strand. Vid sjökanten har här byggts några fritidshus i gles skogsterräng.

Markförhållanden

Utvecklingsområdet består av delvis bebyggd skogsmark som sluttar, delvis brant, mot Ullvetterns västra strand.

Tillgänglighet

Flera befintliga vägar finns inom utvecklingsområdet. Tillfart via befintlig väg som ansluter till riksväg 26.

Risk för störningar

Inga kända risker för störningar finns inom utvecklingsområdet.

Naturvärden

Utvecklingsområdet omfattas inte av några särskilt utpekade naturvärden. Ullvettern har som helhet allmänna värden enligt naturvärdesklassificeringen.

Kulturvärden

Utvecklingsområdet omfattas inte av några särskilt utpekade kulturvärden.

Friluftsvärden

Ullvettern är en del av Bergslagenkanalens sjösystem vilket som system har stora värden för i huvudsak vattenanknutet friluftsliv och besöksnäring. Frånsett i direkt anslutning till befintlig bebyggelse är strandområdet allemansrättsligt tillgängligt idag.

Ställningstaganden

Inriktning

Utvecklingsområdet är lämpligt för främst bostäder, men även verksamhetsutveckling kan beroende på omfattning vara lämpligt. Befintlig fritidshusbebyggelse kan kompletteras med i storleksordningen 5–10 enbostadshus. Detaljplanekravet kan komma att inträda allt eftersom området exploateras.

Bidrag till landsbygdsutveckling

En utveckling av verksamheter och fler bostäder i attraktiva lägen i Bergsjöbygden stärker underlaget för kommersiell och offentlig service i närområdet. Näsundet är en viktig servicenod för friluftsliv och besöksnäring kopplat till Bergslagskanalens sjösystem.

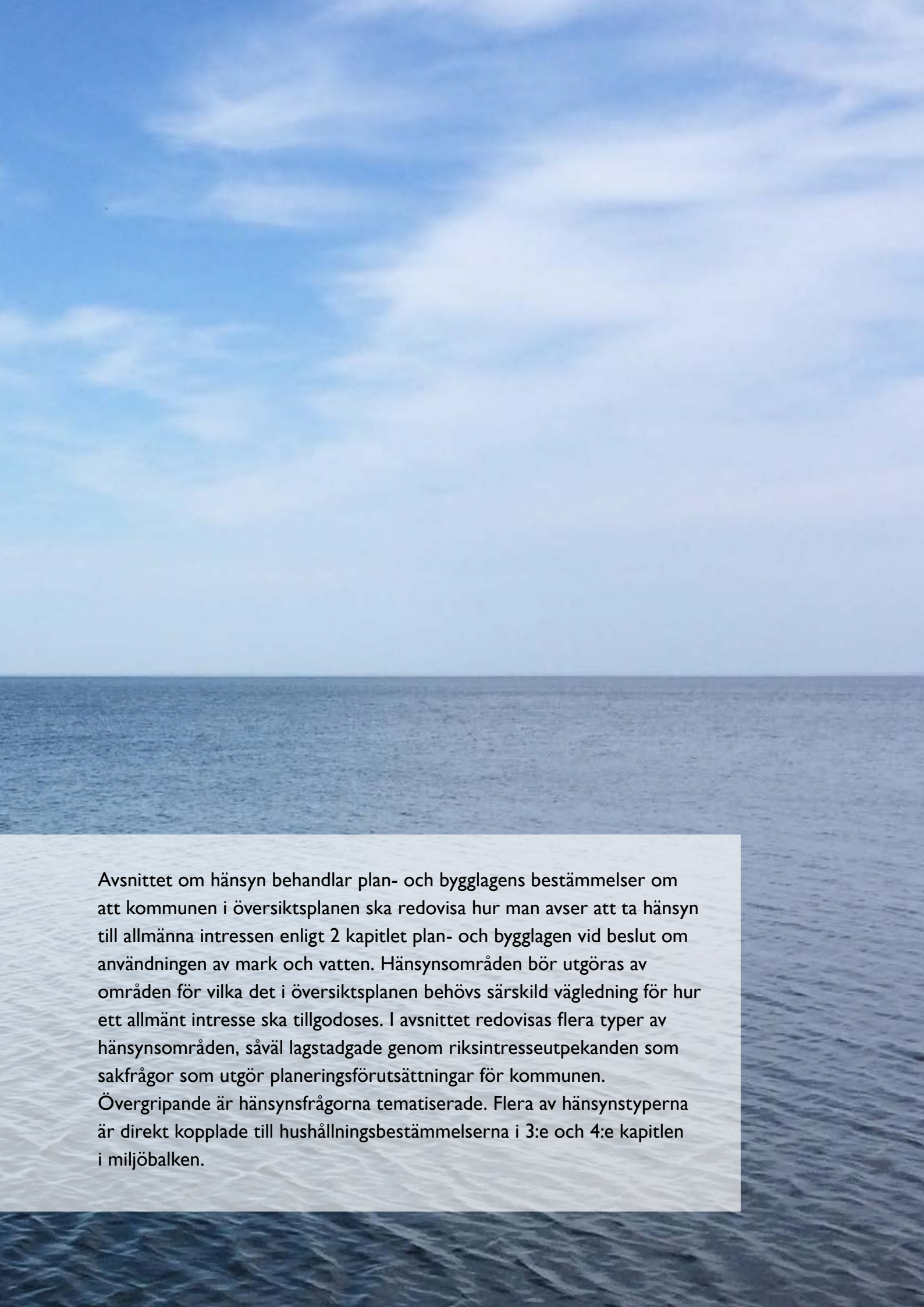
Påverkan på strandskyddet

Bebyggelse i området bedöms inte påverka djur- och växtlivets förutsättningar vid stranden på ett oacceptabelt sätt. Det råder fortsatt god tillgång på opåverkade stränder kring Ullvettern vilka utgör viktiga livsmiljöer för djur och växter. Bebyggelse i området bedöms inte påverka allmänhetens tillgång till stranden då ”fri passage” kommer att tillämpas.

4. Hänsyn

Miljöbalken (MB) är det grundläggande instrumentet för hushållning med mark- och vattentillgångarna. Den bygger på det numera hävdvunna synsättet att landets naturresurser och kulturarv är gemensamma tillgångar, basen för vår försörjning, en förutsättning för en god livsmiljö och en grund för vår nationella identitet. Reglerna i miljöbalken skall tillämpas vid beslut enligt andra lagar, bland annat PBL, för att bedöma om användningen av ett visst mark- eller vattenområde får ändras med hänsyn till allmänna intressen. I vissa fall är dessa av stor betydelse för en vidare krets än kommunens invånare och ges särskild prioritet. De kallas i lagen för riksintressen och skall särskilt anges i översiktsplanen.

Avsnittet om hänsyn behandlar plan- och bygglagens bestämmelser om att kommunen i översiktsplanen ska redovisa hur man avser att ta hänsyn till allmänna intressen enligt 2 kapitlet plan- och bygglagen vid beslut om användningen av mark och vatten. Hänsynsområden bör utgöras av områden för vilka det i översiktsplanen behövs särskild vägledning för hur ett allmänt intresse ska tillgodoses. I avsnittet redovisas flera typer av hänsynsområden, såväl lagstadgade genom riksintresseutpekanden som sakfrågor som utgör planeringsförutsättningar för kommunen. Övergripande är hänsynsfrågorna tematiserade. Flera av hänsynstyperna är direkt kopplade till hushållningsbestämmelserna i 3:e och 4:e kapitlen i miljöbalken.

Natur- och kulturmiljövärden

Områden där särskild hänsyn bör eller ska (om det är riksintressen) tas till natur- eller kulturmiljövärden.

Naturvård

Naturvård innebär att värna, vårda och visa värdefull natur. De ekologiskt mest värdefulla naturområdena i kommunen ligger i eller i anslutning till Väneren – här finns den så kallade Värmlandsskärgården som sträcker sig från väster till öster längs med Vänerens nordkust. I Väneren finns även några vikar som skiljer sig från Stor-Väneren på ett påtagligt sätt och bjuder på det i särklass rikaste djurlivet i kommunen. Ölmeviken och Varnumsviken är exempel på sådana grunda vikar med ett särskilt rikt fågelliv. I den södra delen av kommunen återfinns Kilsviken som innehar liknande naturvärden. På land intill vikarna växer här många stora och gamla lövträd (speciellt ekar) som exempelvis erbjuder viktiga biotoper.

I inlandet och på skogshöjderna återfinns speciella myrar och relativt orörda skogsområden med karaktären av ”vildmark”. Grytingskogen i norra kommunänden mot Storfors är ett sammanhängande område med relativt höga naturvärden. De delar som avgränsats i Naturvårdsverkets myrskyddsplan (Naturvårdsverket, 2007) utgör de mest värdefulla delarna av ett större myrlandskap. Det stora, mer eller mindre sammanhängande, myrområdet utgör ett viktigt våtmarkskomplex i en regional kontext av södra delen av Värmland där myrar annars är tämligen små och få. Området bör vara fredat från åtgärder som påtagligt kan skada dess värden.

Ekosystemtjänster

Ett ekosystem är en sammanhållen enhet inom naturen och kan bestå av en skog, en sjö eller ett hav. Ekosystemtjänster är de funktioner hos ekosystem som gynnar människor. Det vill säga de tjänster som naturen tillhandahåller och vilka förbättrar människors välbefinnande och livsvillkor. Dessa tjänster produceras av ekosystemen och är gratis men ger välbefinnande genom upplevelser, hälsa och ekonomi i samhället.

Exempel på ekosystemtjänster är skydd mot naturkatastrofer som översvämningar och jordskred, vattenrening via t.ex. våtmarker eller musslor, grönytor för rekreation, reduktion av partikelhalter och växthusgaser.

Riksintresse naturvård

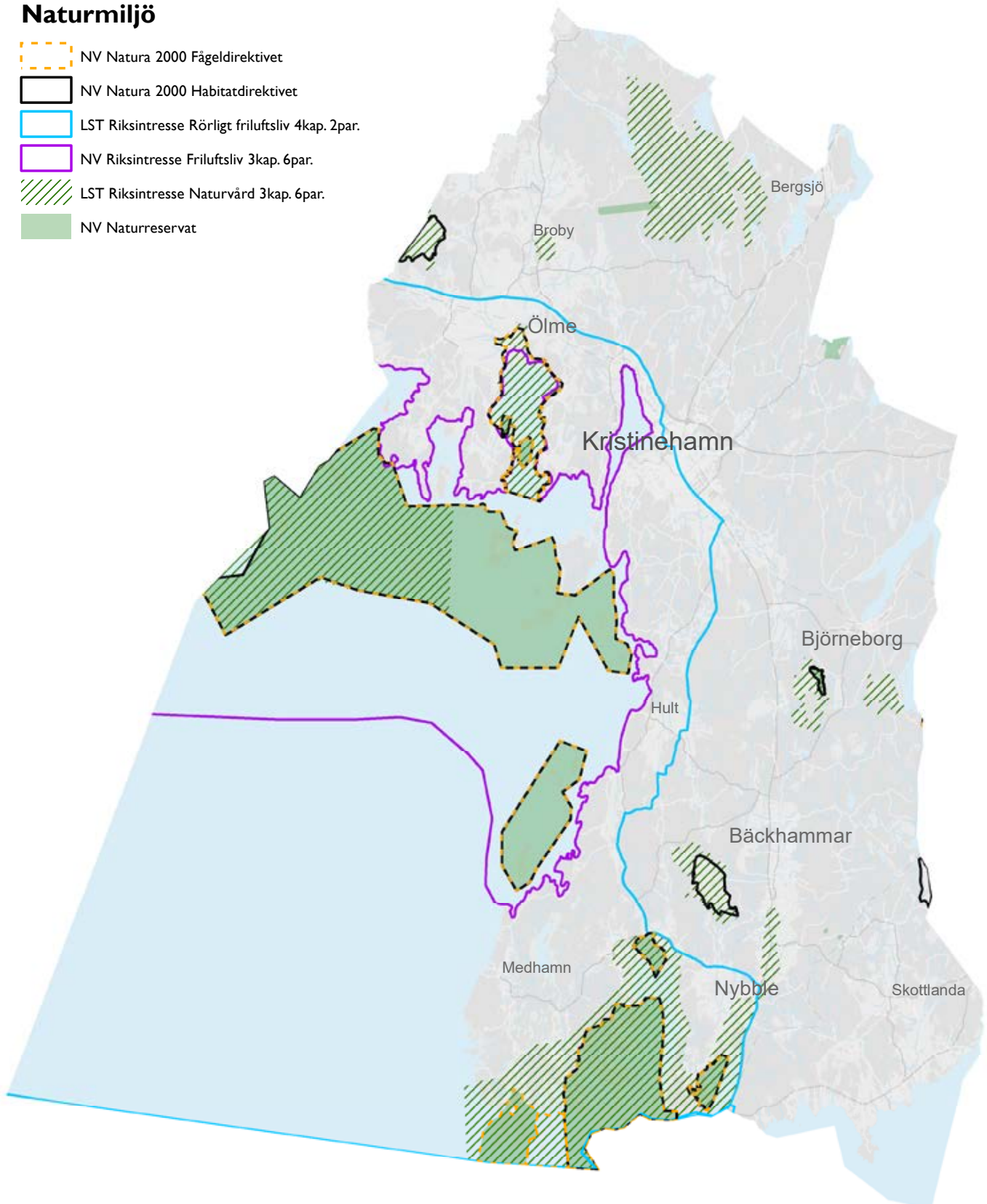
Kommunen rymmer ett flertal områden utpekade som riksintresse för naturvård. Dessa redovisas i kartan för riksintressen. Avsikten med dessa utpekanden är att ge miljöerna skydd genom bindande beslut och därmed även bidra till att miljöerna sköts och vårdas för framtiden. Flertalet av områden är därför föremål för bildande av naturreservat, några av dem är redan naturreservat eller utpekade som Natura 2000.

FÖRHÅLLNINGSSÄTT

- Särskilt värdefulla naturområdens karaktär av orördhet bevaras för kommande generationer genom att de beaktas och värnas i den egna förvaltningen, fysiska planeringen, markförvärv och skydd.
- Kommunen anser att riksintresseområdena är tillgodosedda i form av formellt skydd där så behövs.
- Vården av områdena sker genom riktade stöd, skötselåtgärder och projekt.
- Kommunen ska i samverkan och i olika forum delta och verka för att ekosystemens långsiktiga produktionsförmåga vidmakthålls och förbättras.
- Kommunen avser fortsätta ingå i arbetet med att bevara, utveckla och tillgängliggöra naturområden med höga värden.
- Vid vägning mot andra riksintressen är det kommunens uppfattning att vårda-värna-visa-perspektivet inom naturvärden bör ges stor tyngd.

Naturmiljö

- NV Natura 2000 Fågeldirektivet
- NV Natura 2000 Habitatdirektivet
- LST Riksintresse Rörligt friluftsliv 4kap. 2par.
- NV Riksintresse Friluftsliv 3kap. 6par.
- LST Riksintresse Naturvård 3kap. 6par.
- NV Naturreservat

Kulturmiljövård

Kommunen har ett grundläggande ansvar för bebyggelsemiljöns utformning, och därmed också för bevarandet av miljöns kulturhistoriska värden. Genom utbildning och information, genom planläggning och reglering för bebyggelsens placering och utformning, kan kommunen verka för en god byggnads- och miljövård. Översiktsplanen ska (enligt 3 kap 2 § PBL) ge vägledning för hur den byggda miljön ska bevaras.

Kulturmiljöintresset rymmer utpekade miljöer på tre nivåer (på nationell, regional och kommunal nivå) vilka också redovisas i kulturmiljökartan. Visnum, Visnums Kil och Värmlands Säby är de tre miljöer som är utpekade som riksintresseområden för kulturmiljö. De tre områdena rymmer en rad olika kulturmiljöer med såväl förhistoriska lämningar som herrgårdsmiljö från 1700-talet. Riksintresseområdena omfattas av områdesbestämmelser med avsikt att reglera bevaransvärd miljö och byggnader.

På regional nivå finns kulturmiljöprogrammet ”Ditt Värmland” (Länsstyrelsen, 1989). För Kristinehamn handlar detta om ett trettiotal miljöer där kulturvärden beskrivits som regionalt sett viktiga.

På kommunal nivå har kunskaperna fördjupats genom det kulturresursprogram som togs fram i början på 1990-talet (Jerkbrant & Sernbratt, 1992). Detta program ska utgöra ett underlag för den fysiska planeringen och bygglovsprövningen. Programmet anger även kommunens syn på skyddsvärda byggnader och miljöer samt listar de fastigheter som kan bli föremål för byggnadsminnesförklaring. För kommunens egna fastigheter är avsikten att programmet ska utgöra underlag för underhållsplaner. Kulturresursprogrammet behöver kompletteras för att utgöra ett relevant kunskapsunderlag för den moderna kulturhistoriska bebyggelsen.

Kulturresursprogrammet redovisar kulturhistoriska miljöer samt kulturhistoriska byggnadsobjekt i Kristinehamns stad och på landsbygden. För bibehållande av den kulturhistoriska karaktären och helhetsupplevelsen i kommunens utpekade kulturmiljöer, bör kravet på bygglov styras genom detaljplaner eller områdesbestämmelser.

Skyddad landskapsbild

Landskapsbildsskydd är en gammal form av skydd med stöd av den tidigare naturvårdslagen. Syftet med skyddet var att reglera bebyggelse, vägar och andra anläggningar för att hindra negativ påverkan på landskapsbild. Även om skyddet inte är reglerat i nu gällande miljöbalk gäller fortfarande respektive bestämmelse. I Kristinehamn finns ett område med landskapsbildsskydd vid Ölme kyrka.

Riksintresse kulturmiljö

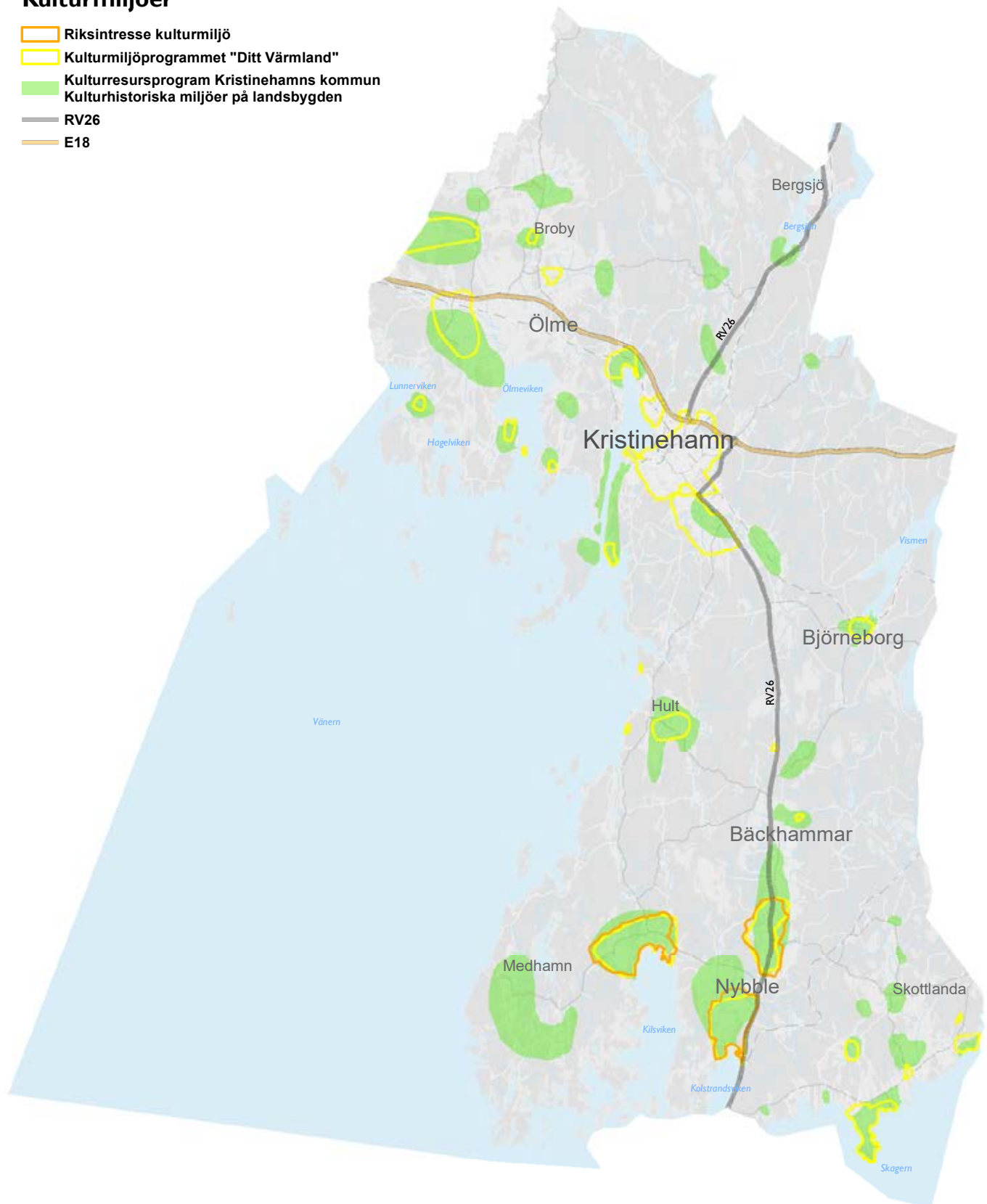
Kristinehamns kommun rymmer tre områden, Visnum, Visnums Kil och Värmlands Säby, utpekade som riksintressen för kulturmiljö och redovisas i kartan i avsnittet som behandlar kulturmiljövård. De tre områdena rymmer en rad olika kulturmiljöer med såväl förhistoriska lämningar som herrgårdsmiljö från 1700-talet. Riksintresseområdena omfattas av områdesbestämmelser i avsikt att reglera både bevarandevärd miljö och byggnader.

FÖRHÅLLNINGSSÄTT

- Kommunen anser att riksintresseområdena är tillgodosedda i form av formellt skydd.
- Arbetet med att tillgodose riksintresseområdena är i huvudsak inriktat på vård och tillgängliggörande.
- Kommunen anser att utpekade miljöer i det regionala kulturmiljöprogrammet ”Ditt Värmland” utgör en viktig kunskapsgrund. När mer detaljerad planering sker i dessa miljöer ska särskild hänsyn tas till platsernas kulturmiljömässiga förutsättningar och om möjligt ska dessa skyddas genom lämpliga bestämmelser.
- Arbetet med att utveckla kommunens kulturresursprogram ska snarast återupptas, aktualiseras och färdigställas för att utgöra ett kunskapsunderlag i kommande planarbete.

Kulturmiljöer

- Riksintresse kulturmiljö
- Kulturmiljöprogrammet "Ditt Värmland"
- Kulturresursprogram Kristinehamns kommun
- Kulturhistoriska miljöer på landsbygden
- RV26
- E18

Friluftsliv och rekreation

Kapitel 2 (Utvecklingsstrategin) poängterar vikten av att Kristinehamn erbjuder ett stort utbud av gröna rekreationsstråk och sammanhängande naturområden vilka skapar förutsättningar för ett rikt vardagsliv med möjlighet till rekreation och friluftsliv. Med friluftsliv menas vistelse utomhus i natur- eller kulturlandskapet för välbefinnande och naturupplevelser utan krav på tävling. Redan idag finns ett välutvecklat friluftsliv i flertalet områden som har besökare från hela kommunen likväl som turister. I flera fall gör vandrings-, cykel- och ridleder områdena tillgängliga. I sammanhanget kan Järnleden, Värmlandslederna i södra kommundelen och Skagern runt nämnas. Områdena och stråken spelar en viktig roll för måluppfyllelse att kommunen ska erbjuda ett rikt fritidsliv och uppfyllelse av målet om attraktiva livsmiljöer.

Utvecklingsstrategin pekar vidare ut möjliga nya rekreationsstråk som skulle kunna utvecklas till vandringsleder för att ytterligare stärka friluftslivet. Vismans dalgång från Björneborg söder ut via Bäckhammar och Nybble mot Kolstrandsviken är ett sådant rekreationsstråk. Att skapa rekreationsmiljöer i närheten av kulturhistoriskt intressanta miljöer både lyfter intrycket av miljön, gör den lättillgänglig och känd för fler, och kan dessutom lyfta ortskänslan och öka stoltheten över platsen. Utöver Vismans dalgång erbjuder Vänerns kust ett varierat landskap med stora rekreations- och friluftsvärden. Ett sammanhängande rekreationsstråk runt Vänern bör utvecklas. Ett sådant stråk skulle öka tillgängligheten till Vänern och utgöra ett förstärkt underlag för besöksnäringen. Ett sammanhängande Vänerstråk bör betraktas som ett mellankommunalt intresse av berörda kommuner, regioner och länsstyrelser.

Skyddade områden för friluftslivet

Kommunen rymmer ett flertal områden av staten utpekade som riksintresse för friluftslivet. Enligt miljöbalkens 4 kap är Vänern med öar och strandområden av riksintresse med hänsyn till de natur- och kulturvärden som finns i kustområdet. Utöver detta är Norra Vänerskärgråden utpekade som riksintresse enligt 3 kap 6 § MB. Inom det område som pekas ut i miljöbalkens kapitel 4:2 är fastlagt att turismen och friluftslivet, främst det rörliga friluftslivet, särskilt beaktas vid bedömning av tillåtligheten av exploateringsföretag eller andra ingrepp i miljön.

Utvecklade värden för friluftsliv

Kommunen arbetar med ett flertal projekt för att tillgängliggöra Vänern med dess friluftsmässiga kvalitéer. Projekten drivs i flera fall i samarbete med bland annat länsstyrelsen inom de naturreservat som finns i Vänerskärgråden, där inriktningen är att visa, vårda och värna naturmiljöerna.

I översiktsplanens LIS-områden finns också delar utpekade för att stärka näringsliv och service, främst besöksnäring, i anslutning till Vänern. I utpekandet har även hänsyn tagits till de höga naturvärden som finns vid sjön. Fortsatt analys av åtgärder för att visa och vårda samt ta hänsyn kommer att ske vid fortsatt planläggning.

Riksintresse friluftsliv 3 kap 6 § samt 4 kap 1–2 §§

Enligt miljöbalkens 4 kap är Vänern med öar och strandområden av riksintresse med hänsyn till de natur- och kulturvärden som finns i kustområdet. Utöver detta är Norra Vänerskärgråden utpekade som riksintresse enligt 3 kap 6 §. Inom det område som pekas ut i miljöbalkens kapitel 4 1–2 §§ har fastlagt ska turismen och friluftslivet, främst det rörliga friluftslivet, särskilt beaktas vid bedömning av tillåtligheten av exploateringsföretag eller andra ingrepp i miljön. Enligt 4 kapitlets riksintressen är det till skillnad från riksintressena i 3 kapitlet helhetsvärdena som bedöms vara av riksintresse. Vad dessa helhetsvärden består av är alltså inte preciserat i en värdebeskrivning.

FÖRHÅLLNINGSSÄTT

- Syftet med rekreationsområdena är att i så stor utsträckning som möjligt göra dem tillgängliga för friluftsliv och aktiviteter.
- Friluftsförådrarna är en viktig del i att förverkliga kommunens vision och utvecklingsstrategi.
- Kommunen bör, tillsammans med lämpliga aktörer, fortsätta att verka för att vårda, värna och visa naturområden med höga värden för friluftslivet.
- Igenväxningen av öar och stränder är ett framtidsshot för Vänerns skärgård. För ett urval av stränder görs anpassade skötselåtgärder, vilket bör fortsätta.
- Utpekade friluftsområden ska vara tillgängliga för allmänheten, och det ska finnas god standard på vistelseområden såsom rastplatser, raststugor, leder, etc.
- Bergslagens kanalsystem bör ses som en regionalt viktig utvecklingsfråga och bör lyftas fram som ett möjligt riksintresseområde för friluftsliv vid nästa revidering av riksintressen för friluftslivet.
- Ett sammanhängande rekreationsstråk, ”Vismanstråket”, bör utvecklas mellan Björneborg och Kolstrandsviken.
- Ett sammanhängande rekreationsstråk, ”Vänerstråket”, bör utvecklas längs Vänerns kustlinje. Utvecklingen av stråket bör ses som ett mellan-kommunalt intresse av berörda kommuner, regioner och länsstyrelser.
- Kommunen arbetar med ett flertal projekt för att tillgängliggöra Väneren med dess friluftsmässiga kvalitéer. Projekten drivs i flera fall i samarbete med bland andra länsstyrelsen inom de naturreservat som finns i Vänerskärgården, där målet är att tillgängliggöra naturmiljöerna.
- Friluftsförådrarna är en viktig del i att förverkliga kommunens vision och satsningar inom detta område.
- I översiktsplanens LIS-utpekande finns också områden utpekade för att stärka näringsliv och service, besöksnäring, i anslutning till Väneren.
- Vid vägning mellan riksintresset naturvård och rekreation är det rekreationsvärden som bör prioriteras framför naturvården. Naturvårderna är dock grunden för de flesta rekreationsområdena.

Areella näringar

Områden med värden där särskild hänsyn bör eller ska (om det är riksintresse) tas till att det är särskilt betydelsefullt för areella näringar i enlighet med miljöbalkens 3 kapitel.

Areella näringar är ett samlingsbegrepp för verksamheter och näringsliv som använder biologiska och naturgeografiska resurser på land och i vatten. Hit räknas jord- och skogsbruket och fiskerinäringen. Jord- och skogsbruk är viktiga näringar i den svenska ekonomin och är enligt miljöbalken av nationell betydelse. Markytan inom Kristinehamns kommun består till 68 procent av skogsmark och 16 procent av åker- och betesmark.

Jordbruk

Tillgången till jordbruksmark påverkar jordbrukarnas produktionsvillkor och är därmed en viktig samhällsresurs som ska värnas, även om det saknas tydliga mål eller produktionskrav kopplat till jordbruksmark. Det saknas också tydliga statliga markanspråk för jordbruksmark. Miljöbalken slår dock fast att brukningsvärd jordbruksmark endast ska bebyggas för att tillgodose ett väsentligt samhällsintresse som inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredsställande sätt genom att annan mark tas i anspråk.

Jordbruksmarkens värde har vanligen kopplats till produktionsvärdet för jordbrukande verksamheter. Jordbruksverksamheter präglas ofta av hög komplexitet och styrs i hög utsträckning av näringens ekonomiska förutsättningar, som i sin tur påverkas av de ekonomiska stöd som regleras av EU. Produktionsvärdet för olika markområden förändras således över tid.

Jordbruksmarkens värden har fått förnyad aktualitet genom bland annat förändringar i omvärlden. Ökad lokal och global efterfrågan på mat, foder och energi, en minskad biologisk mångfald och klimatförändringar framförs ofta som argument för ett generellt ökat värde av jordbruksmark. Exploatering på jordbruksmark innebär oftast att det inte går att återställa marken till jordbruksproduktion i ett senare skede.

Natur- och kulturmiljövärden i odlingslandskapet

Det småskaliga brutna jordbrukslandskapet med betes- och slåttermarker utgör gynnsamma livsmiljöer för en rad olika djur- och växtarter. Landskapets variation, artrikedom och kulturlämningar bidrar ofta till starka rekreations- och besöksvärden och kan därför

anses ha bevarandevärde. Ofta är den höga biologiska mångfalden beroende av att marken brukas, exempelvis att naturmarker betas. Det finns en rad olika ekonomiska stöd att söka i syfte att upprätthålla och sköta natur- och kulturvärden i odlingslandskapet.

Hantering av jordbruksmark i detaljplan eller lov

För att bedöma om jordbruksmarkens förändrade användning är förenlig med miljöbalkens bestämmelser ska kommunen med stöd av översiktsplanens ställningstaganden besvara följande tre frågor i ärenden om planläggning eller lov:

1. Är jordbruksmarken brukningsvärd?
2. Är den aktuella förändrade markanvändningen av väsentligt samhällsintresse?
3. Varför är förutsättningarna att ta annan mark i anspråk inte tillfredsställande?

FÖRHÅLLNINGSSÄTT

Med anledning av miljöbalkens bestämmelser angående "brukningsvärd jordbruksmark", "väsentliga samhällsintressen" samt möjligheten att "tillfredsställande" tillgodose sådana intressen genom att ta annan mark i anspråk gör kommunen följande ställningstaganden:

- Jordbruksmarkens produktionsvärde varierar över tid men ställt mot förändrad markanvändning i form av exploatering betraktas all jordbruksmark som inte är planlagd som brukningsvärd. Till jordbruksmark räknas åker-, ängs- och betesmark.
- För att exploatering på jordbruksmark ska anses vara ett väsentligt samhällsintresse ska den bidra till att skapa en hållbar utveckling på lokal, kommunal, regional och/eller nationell nivå. Tätortsutveckling och samnyttjande av befintlig infrastruktur, och strategisk landsbygdsutveckling i befintlig bebyggelsestruktur räknas som till sådana samhällsintressen.
- Till bedömningen om annan lokalisering kan anses vara tillfredsställande från allmän synpunkt ska vägas in platsernas läge, tidigare ställningstagande om markanvändning, liggande investeringar i infrastruktur.

Skogsbruk

Tillgången till skogsmark påverkar skogsnäringens produktionsvillkor och är därmed en viktig samhällsresurs som ska värnas. Skogsmark som har betydelse för skogsnäringen ska så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra ett rationellt skogsbruk enligt miljöbalken.

Skogen är en viktig del av den svenska landskapsbilden. Över hälften av Sveriges landareal är produktiv skogsmark. Efterfrågan på förnybar energi och bioenergi kommer att öka både nationellt och internationellt. En del av den efterfrågan kommer sannolikt att mötas med ett ökat uttag ur skogen. Ökat uttag innebär ökat transportbehov.

FÖRHÅLLNINGSSÄTT

- Trafikverket bör utreda viktiga målpunkter för skogsnäringen i kommunen och peka ut lämpligt vägnät för BK4 som når dessa.

för Vänern. Av dessa är det cirka 50 som är utövande yrkesfiskare. De totala fångsterna har under lång tid varit relativt stabila trots minskat antal fiskare. Mängderna varierar något mellan åren men är i genomsnitt cirka 500 ton/år. Framst är det gös, siklöja (löjrom) som svarar för större delen av fångstvärdena.

Fiske

Tillgången till goda fångstområden och välfungerande ekosystem för fiskreproduktion i både hav och inlandsvatten påverkar fiskesektorns näringsvillkor. Vatten som har betydelse för yrkesfisket ska enligt miljöbalken så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra näringarnas bedrivande. Utgångspunkten för bestämmelsen är att fiske är en areell näring för livsmedelsproduktion.

Hela Vänerns vattenyta är utpekad som riksintresse, utan någon ytterligare beskrivning om värdekärnor eller intressen som är särskilt värdefulla. Områden som är av riksintresse för yrkesfisket är utpekade inom havsområde, sjöar och vattendrag, samt fiskehamnar. Syftet med utpekandet är att områdena ska så långt som möjligt skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra näringens bedrivande. Gynnande för riksintresset är att bevara områden som är viktiga för kommersiellt viktiga arter.

Yrkesmässigt fiske i Vänern har lång tradition och är ett viktigt inslag i lokal kulturhistoria. Antalet yrkesverksamma fiskare har minskat i takt med ökad rationalisering. Totalt finns idag ett 70-tal yrkesfiskelicenser

FÖRHÅLLNINGSSÄTT

- Det kommersiella fisket av gös, siklöja och sik bedöms ha möjligheter att utvecklas. Den sistnämnda arten är beroende av förbättrad miljöstatus. Åtgärder för att bromsa igenväxningen och skapa bra biotoper för rovfisk så som gös, gädda och abborre i Vänern bör planeras och genomföras där kommunen har rådighet över stranden.
- Kristinehamns kommun pekar inte ut någon förändrad vattenanvändning och bedömer därför att riksintresset för yrkesfiske inte äventyras.
- Kristinehamns kommun anser att en precisering av riksintresset för Vänern måste ske om det ska fylla någon praktisk information. Vänerns vattenvårdsförbund har tidigare redovisat viktiga fiske- och reproduktionsområden för de ekonomiskt betydelsefulla arterna i Vänern. Dessa områden skulle kunna utgöra grunden för en kommande precisering.

Råvarutillgångar och samhällsviktiga verksamheter

Områden som innehåller viktiga råvarutillgångar eller är särskilt lämpliga för samhällsviktiga verksamheter och där möjligheten att utnyttja respektive driva dessa bör eller ska (om det är riksintressen) värnas enligt miljöbalkens 3:e kapitel.

Utvinning

Täktillstånd prövas av miljöprövningsdelegationen hos Länsstyrelsen i Örebro län. I kommunen finns täktillstånd för berg, grus och växttorv. Nu tillståndsgivna verksamheter redovisas i kartan för råvarutillgångar och samhällsviktiga verksamheter. Där redovisas även tillståndsgivna platser för hantering och tillfällig lagring av schaktmassor.

Energiproduktion

Riksdagen har fastslagit den svenska energipolitikens mål om att vi nationellt ska nå en 100 procent förnybar elproduktion till år 2040. Ett helt förnybart elsystem är ett steg mot en hållbar framtid och ökar behoven av att nyttja sol, vatten och vind för energiproduktion. Länsstyrelsen Värmland har tagit fram en regional energi- och klimatstrategi som ska bidra till vägledning mot de nationella målen. Strategin konstaterar att Värmland har hög andel elproduktion från vattenkraften och goda förutsättningar för ökad elproduktion från både vind och sol.

Vattenkraft

Vattenkraften står för cirka 45 procent av Sveriges elproduktion. Det gör vattenkraften till det enskilt största förnybara energiproduktionsslaget i Sverige. I princip sker ingen utbyggnad av storskalig vattenkraft i Sverige längre, utan fokus ligger på att effektivisera och miljöanpassningar av befintliga anläggningar. Vattenkraften står också för den största delen av Värmlands elproduktion idag. Möjligheterna att öka den produktionen är dock begränsade, även om det finns en potential i effektivisering av befintliga verk.

I Kristinehamns kommun finns ett vattenkraftverk som är av betydelse för reglerförmågan i det svenska elsystemet, Åtorps vattenkraftverk som till största del ligger i Degerfors kommun.

FÖRHÅLLNINGSSÄTT

- Vattenkraft är en viktig del av den förnybara energiproduktionen.
- Kristinehamns kommun ser positivt på utvinningen av vattenkraft i kommunen.

Vindkraft

Kristinehamns kommunfullmäktige antog 2008 ett tematiskt tillägg till översiktsplanen med avseende på vindkraft. I planen pekas områden ut för vindbruk, där några områden bedömdes som mer lämpliga än andra. Vindkraftsplanen pekade ut många och stora områden eftersom kommunen är positivt inställd till vindkraft och förnybar energi.

Utgångspunkter för etablering av vindkraftverk

Vindkraftverken som idag byggs är ofta ännu högre än då planen gjordes, vilket medför att de visuellt påverkar ännu större omland. Kommunen bedömer därför att en utbyggnad av storskalig vindkraft, ”stora anläggningar” enligt Energimyndighetens klassning, i de områden som redan har tillstånd räcker för att kommunen ska ha tagit ett tillräckligt stort ansvar för omställning till en mer hållbar energiförsörjning.

Teknikutvecklingen tillsammans med en stor efterfrågan på hållbar energi har ökat intresset för vindbruk även i mindre skala. Etablering av enstaka vindkraftverk kan vara en möjlighet för enskilda markägare att bli helt eller delvis självförsörjande på energi. Kom-

Vindkraftens klassificering

Miniverk	Gårdsverk	Medelstora anläggningar	Stora anläggningar	Svenskt vatten
I verk max 20 m höjd. Max 3 m rotordiameter	I verk 20–50 m höjd. Över 3 m rotordiameter	I verk >50 m höjd eller grupp 2 verk eller fler	7 verk eller fler >120 m höjd. Alla verk >150 m höjd	
Anmälan enligt PBF	Bygglov	Bygglov, MB anmälan	MB-tillstånd, tillstyrkan kommun, PBF-anmälan	Vattenverksamhet, tillstyrkan kommun, anmälan enligt PBF

munen är positiv till etablering av enstaka vindkraftverk i mindre skala, ”gårdsverk” enligt Energimyndighetens klassning, där så är möjligt enligt gällande lagstiftning.

Enstaka vindkraftverk kan ibland ha en större påverkan på landskapet än en storskalig vindkraftpark. För

etablering av vindkraftsanläggningar motsvarande storlek upp till och med Energimyndighetens klassning ”gårdsverk”, är det kommunen som prövar lämpligheten med bygglovsgivning. Varje prövning ska göras individuellt, men för att förenkla och förtydliga ska redovisade principer ligga till grund för kommunens prövning.

Vindkraft ska placeras där det blåser som mest

Det är mest ekonomiskt och långsiktigt att använda de platser som kan ge mest vindenergi. Det gör produktionen mer lönsam och det är den bästa hushållningen med vinden som naturresurs. I Kristinehamn finns de allra bästa vindförhållandena ute på öppet vatten, därnäst erbjuder både kusten och höjdparter i inlandszonen goda vindförhållanden.

Andra väsentliga intressen ska inte skadas

Ett felplacerat vindkraftverk kan innebära att all annan etablering försvåras. Störningar i landskapsbild, buller, påverkan på naturvärden, fiske och en lång rad andra negativa konsekvenser som en utbyggnad kan ge ska göras så små som möjligt och helst inte alls uppkomma. I Kristinehamn finns många intressen som kolliderar med en vindkraftsutbyggnad främst i Kustzonen. Här är sannolikheten för att människor, kulturlandskap, natur och djurliv ska störas som störst.

Utbyggnad bör ske i redan påverkade områden

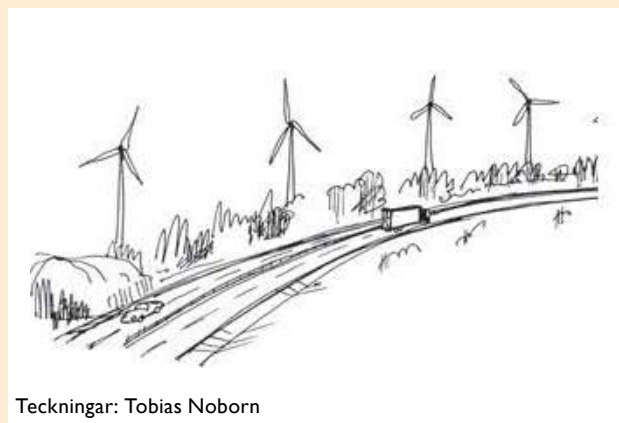
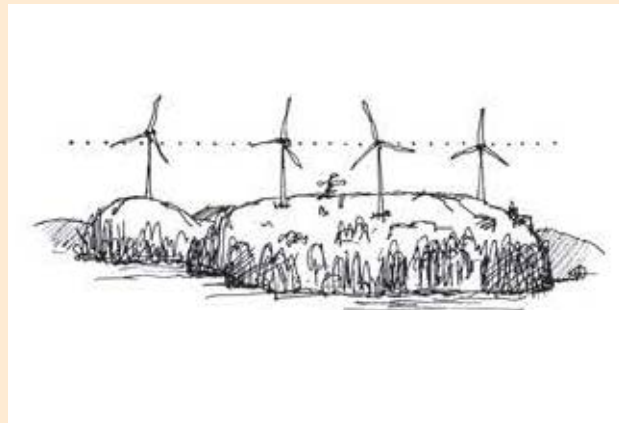
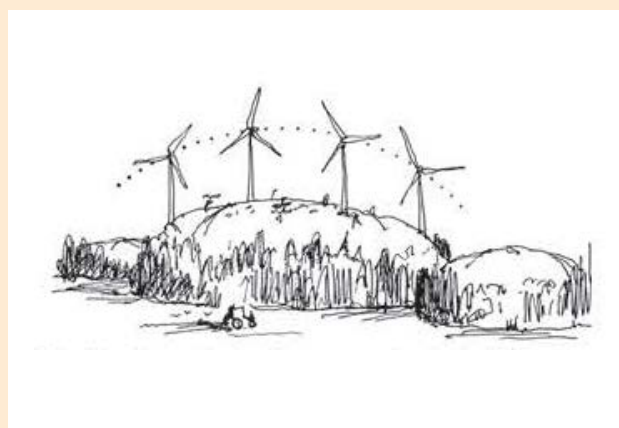
För allt typ av exploatering för vindkraft ska i första hand väljas områden som redan är påverkade av mänskliga aktiviteter. Områden med stora naturvärden bör helt och hållet undantas från nya kraftverk. Vindkraftverk kan både komma i konflikt med ett befintligt landskap och tillföra något positivt. Storskaliga landskap, områden med industrier och kring de stora vägarna är landskap som kan tåla nya kraftverk och där de också kan tillföra något positivt i landskapsbilden.

Anslutning till el- och vägnät ska vara så enkel som möjligt

För att en utbyggnad inte ska innebära stora övriga kostnader för vägbyggen, ledningsutbyggnad och för att skydda opåverkade områden ska befintlig infrastruktur nyttjas så långt det är möjligt. Anslutning till högspänningsledning krävs för vindkraftsanläggningar.

Vindkraftverk ska placeras med hänsyn till landskapet

Vindkraftverk är synliga i landskapet. Flera verk som inte placeras på ett ordnat sätt leder till ett mycket rörigare intryck än ordnade grupper. Att placera kraftverk på led, i en båge, på en viss höjd eller på annat ordnat sätt gör att landskapets strukturer bekräftas och stärks.

Teckningar: Tobias Noborn

FÖRHÅLLNINGSSÄTT

- Kristinehamn ser positivt på att vindbruk sker i kommunen.
- Tidigare utpekade och tillståndsgivna områden innebär ett rimligt bidrag till produktion av förnybar energi i förhållande till kommunens förutsättningar.
- I de redan tillståndsgivna områdena har kommunen också tillgodosett riksintresset för vindkraft.
- Kommunen kommer ej att tillåta ytterligare områden för storskalig vindkraftsetablering. Kommunen kan vid tillståndsprövning tillämpa sitt veto.
- Etableringar av mindre vindkraftverk, upp till ”gårdsverk” enligt energimyndighetens klassning, prövas från fall till fall enligt rådande regelverk.

Områden lämpliga för storskalig vindkraft

Områdena som bedömdes som mest lämpliga i vindkraftsplanen är numera ianspråktagna för vindbruk genom tillståndsgivna vindkraftsparker. Här har alltså frågan om storskalig vindkraftsetablering prövats. Kommunen bedömer att dessa områden fortsatt är lämpliga för vindkraft och låter därför dessa kvarstå som utpekade för ändamålet.

Ölme (VK1)

I anslutning till Ölmeslätten, där vindförhållandena är goda, finns ett område med en höjdrygg. På denna höjdrygg har frågan om vindkraft prövats genom tillståndsprocess och efter avvägningar mellan olika intressen har tillstånd också givits.

Hultet/Långmarken (VK2)

Området används mycket för rekreation och har flera motionsstråk. De numera uppförda vindkraftsverken i området syns från såväl vägen mot Filipstad, som Kristinehamns tätort och från järnvägen. Vid tillståndsprövningen placerades vindkraftsverken så att de i minsta möjliga mån stör möjligheterna till friluftsliv och motion, ett förnyat tillstånd bör också ta hänsyn till detta.

Sättravallen (VK3)

I anslutning till E18 i närheten av Sättravallen finns höjdryggar med goda vindförutsättningar. Den vindbrukspark som numera finns i området är väl synlig för

resenärer på E18 och utgör därmed det första som möter besökare på väg mot Kristinehamn. Området rymmer friluftsvärden och dessa bedöms inte ha påverkats negativt av vindkraftsetableringen. Området är därmed fortsatt lämpligt för vindbruk.

Energimyndigheten har pekat ut detta område som riksintresse för vindbruk och riksintresset är tillgodosett genom utpekande och tillståndsgivning.

Krontorp (VK4)

På höjdryggen nordost om Bäckhammar finns två delområden. Det nordligaste ligger innanför Krontorps gård och nära kommungränsen till Degerfors. Det tillstånd som finns för att bygga vindkraft i området är vid denna översiktsplans framtagande ännu inte taget i anspråk. Utifrån tillståndsprocessen är platsen lämplig med avseende på vindenergi och övriga planeringsförutsättningar.

Energimyndigheten har pekat ut detta område som riksintresse för vindbruk och riksintresset är tillgodosett genom utpekande och tillståndsgivning.

Bäckhammar (VK5)

I skogen strax söder om vindbruksområdet ”Krontorp” finns ett utpekad område, Bäckhammar. Här finns också ett tillstånd till att bygga vindkraft som inte har förverkligats ännu. Kommunen tycker fortsatt att platsen är lämplig.

Områden med känslighet för påverkan av vindkraft

Kristinehamn ser positivt på etablering av enstaka vindkraftverk i mindre skala. Enstaka vindkraftverk kan ibland få större omgivningspåverkan än storskaliga vindkraftsparker, varför särskild hänsyn måste tas till landskapet med dess värden.

Kristinehamn ligger vid Vänerens nordöstra hörn. Skogslandskapet dominerar kommunen och topografiskt går att urskilja en tydlig gräns mellan det lägre kustlandet och höjdplåtarna i nordost. Hela kustzonen är ett känsligt landskap med många motstående intressen. Här bör därför generell restriktivitet med etablering av nya vindkraftverk råda. Inom de delar av kusten som omfattas av riksintresse enligt MB 4 kap 2 § och riksintresse för naturvård och friluftsliv har länsstyrelsen tidigare angett att etablering av vindkraft i dessa områden kan innebära allvarlig skada på riksintressena. I Inlandszonen bör restriktivitet med etablering inom Natura 2000-områden, inom områden som är av riksintresse för naturmiljövärden och inom naturreservat råda.

Södra kustlandet

– Visnums Kil, Kilsviken

Visnums Kil har stora natur- och rekreationsvärden. Kuststräckan har till delar en opåverkad karaktär dominerad av skog. Området har särskilt stor betydelse för fågellivet med flera fågelskyddsområden. Kusten är värdefull både för sträckande fågel och för stationära arter som bland annat havsörn.

Vindkraftverk kan minska områdets upplevelsevärden genom buller och att tidigare obruten mark tas i anspråk. Området omfattas av riksintresse för friluftsliv, flera Natura 2000-områden, natur- och kulturmiljö av riksintresse enligt MB 4 kap 2 §, våtmarkskonventionen med flera värden som kan hotas av vindkraftsetableringar.

Landskapsbilden är känslig och innehåller tre utpekade riksintressen för kulturmiljövård. Även dessa kan påverkas negativt av vindkraftsetableringar. Områdets småskaliga karaktär och stora natur- och kulturvärden gör att området trots goda vindförutsättningar kan vara olämpligt för vindbruk.

Kristinehamn med omnejd

Området har stora värden för friluftslivet, främst båt-liv. Även placeringar av vindkraft långt från sjön påverkar landskapsbilden för kustfarare. Kusten är också viktig för fritidsbebyggelse och för rekreation. Hela kuststräckan är betydelsefull för fågellivet där sträckande fågel följer kusten på sin väg norrut. I direkt anslutning till tätorten kommer eventuella vindkraftsetableringar att kunna påverka möjligheterna att t ex bygga nya bostäder. Kristinehamn med omnejd bör därför undantas från vindkraftsetableringar.

Västra Visnum

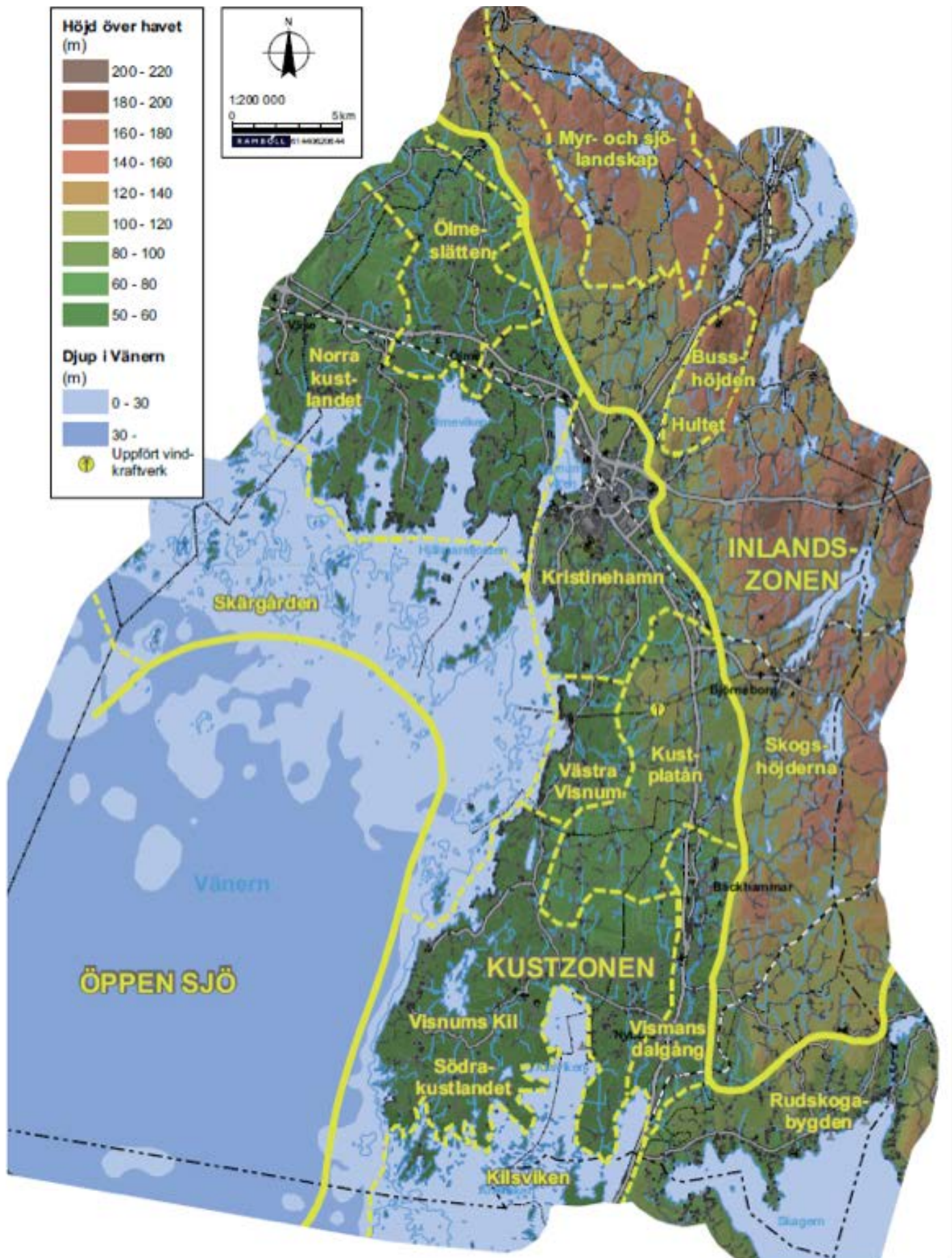
I Västra Visnum har ett ålderdomligt bebyggelsemönster och kulturlandskap bevarats. I det småskaliga landskapet finns det stor sannolikhet för att vindkraftverk kommer att bli dominerande. Särskild försiktighet vid placering av vindkraftverk bör råda.

Skärgården och Norra kustlandet

I skärgården och Norra kustlandet finns risk för konflikter mellan vindkraft och andra intressen. För friluftslivet är skärgården av mycket stor betydelse. Flera av öarna har stora värden som besöksmål och skärgårdens karaktär skulle påtagligt förändras om nya vindkraftverk byggdes inomskärs. I området runt Ölme finns stora kulturlandskapsvärden och gamla bebyggelsemiljöer som skulle påverkas negativt av nya vindkraftverk. Skärgården och Norra kustlandet bör i första hand prioriteras som områden med natur- och kulturmiljövärden och som viktiga miljöer för friluftsliv och fritid.

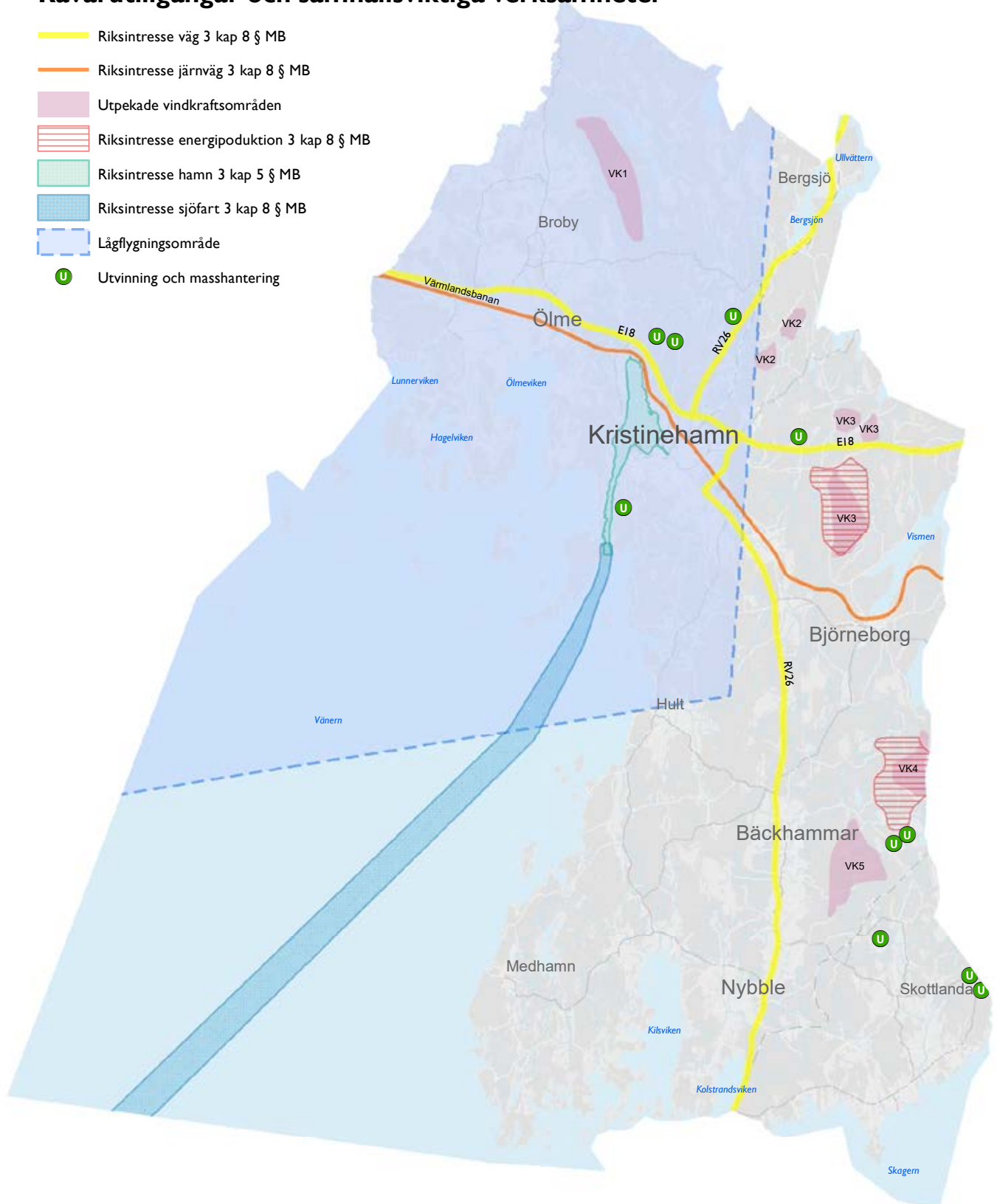
Vismans dalgång, Ölmeslätten

Här blåser det för lite för att vindkraftsetableringar ska vara intressanta.

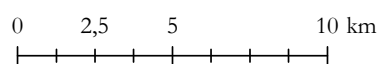

Råvarutillgångar och samhällsviktiga verksamheter

- Riksintresse väg 3 kap 8 § MB
- Riksintresse järnväg 3 kap 8 § MB
- Utpökade vindkraftsområden
- Riksintresse energiproduktion 3 kap 8 § MB
- Riksintresse hamn 3 kap 5 § MB
- Riksintresse sjöfart 3 kap 8 § MB
- Lågflygningsområde
- U Utvinning och masshantering

Framställd av Kristinehamns kommun. ÖVERSIKTSPLAN ANTAGANDEHANDLING 2021
 Datakällor: © Lantmäteriet, Naturvårdsverket, Länsstyrelserna, Trafikverket, Riksantikvarieämbetet, Energimyndigheten, Havs- och vattenmyndigheten, Försvarsmakten

Energidistribution

Det svenska energidistributionssystemet står inför stora förändringar fram mot år 2040. Den totala elförbrukningen förväntas öka i Sverige, mycket till följd av en ökad elektrifiering kopplad till klimatanpassning.

Energidistribution är en viktig del av infrastrukturen i samhället och en förutsättning för att samhället ska fungera. Elnätet består av transmissions-, region-, högspännings- och lågspänningsnät, antingen som luftledningar eller markkabel. För att omvandla elen mellan olika spänningar krävs transformatorstationer i varierande storlekar. I Kristinehamns kommun återfinns inga transmissionsnätsanläggningar, men däremot region- och lokalnätsanläggningar. Kristinehamns kommun omfattas heller inte av några riksintressen för energidistribution.

Energimängden som kan utvinnas ur ett vindkraftverk varierar med vinden. Det innebär att spänningen i nätet kommer att variera när kraftverken ansluts. Spänningsförändringarna är lättare att hantera i högspänningsnätet, allra bäst är att kunna ansluta till 130 kV-ledningar. Anslutning till elnätet kräver också att det finns kapacitet i nätet. Kostnaden och insatsen som krävs för att ansluta vindkraftverk till elnätet beror därför i hög utsträckning på kapaciteten i det befintliga nätet.

Utanför Kristinehamns tätort finns två 130 kV-ledningar; en som går i väst-östlig riktning norr om

Kristinehamn och en kraftledning i nord-sydlig riktning som löper öster om Björneborg via Bäckhammar och vidare söderut. Bägge dessa ledningar ägs av Fortum.

För kommersiella kraftverk är en anslutning till elnätet i princip nödvändig. Mindre kraftverk som producerar energi till enstaka gårdar är däremot inte beroende på samma sätt av att kunna föra energin vidare ut i elnätet. För att nya kommersiella anläggningar inte ska belastas av stora investeringar för att kunna åstadkomma en nätslutning är det en fördel om det är nära till högspänningsledningar från anläggningen och naturligtvis också att det finns kapacitetsutrymme i nätet.

Att bygga nya kraftledningar innebär att ny mark tas i anspråk och ledningsgator måste röjas för att ledningarna ska vara trädsäkra. För 130 kV-ledningar krävs 36 meter ledningsgata. 400 kV-ledningar kräver 40–50 meter ledningsgata. Den påverkan på landskapsbild och människors närmiljö som detta kan leda till måste också tas hänsyn till vid planering av nya vindkraftverk.

FÖRHÅLLNINGSSÄTT

- Vid förändringar i kraftledningsnätet bör ledningarna där så är möjligt förläggas som markkabel.

Kommunikationer

Riksintresse kommunikationer finns inom Kristinehamns kommun för järnväg, sjöfart och väg. Vägarna E18 och riksväg 26 söder ut från E18 samt järnvägen Värmlandsbanan är av riksintresse. En utökning av hamnverksamheten kan medföra ett behov av förstärkta transportvägar då tillgängligheten till hamnen via järnväg, väg och sjöfart också är en del av hamnens riksintresse.

Kristinehamns hamn bedöms av Trafikverket vara av riksintresse för sjöfarten eftersom hamnen har en omfattande godshandling med möjlighet till fortsatt utveckling. Dessutom är farleden som leder till Kristinehamns hamn av riksintresse. Utpekandet som riksintresse ska skydda farledens funktion och utgörs därmed av farledens navigerbara yta begränsad av djupkurvan som markera farledens djup.

Kristinehamns kommun berörs även av riksintressen för kommunikationer som är belägna utanför kommunen. Örebro och Karlstad flygplats utgör riks-

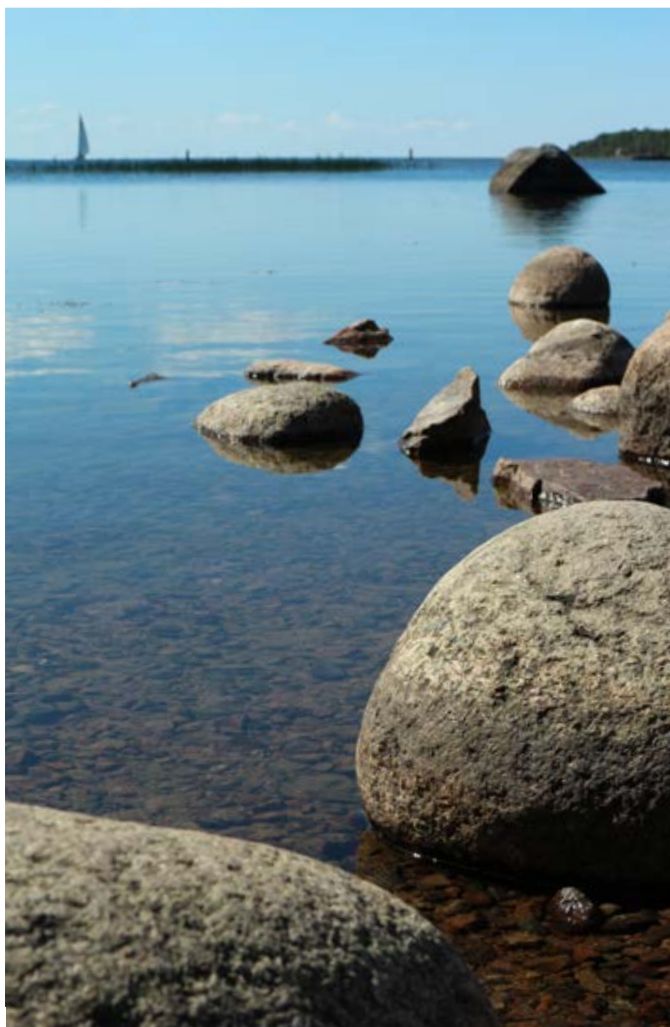
intresse för kommunikationer och till dessa hör den så kallade MSA-påverkande ytan (skyddsområde på 60 km kring flygplats där flygplanen påbörjar den sista delen av inflygningen). Höga byggnationer och objekt kan påverka flygsäkerhet och tillgänglighet kring flygplatser men även påverka navigationsanläggningar för luftfarten i områden långt från flygplatsen. Innan ett högt objekt uppförs ska därför alla berörda inom luftfarten ges möjlighet att yttra sig.

FÖRHÅLLNINGSSÄTT

- Översiktsplanen pekar ut samtliga transportslag som avgörande förutsättningar för kommunens fortsatta utveckling och med de ställningstaganden som finns under markanvändningskapitlet på sidan 30.

Foto: Eddy Athursson / Mostphotos

Vattenförsörjning

Vatten är vårt viktigaste livsmedel och tillgången på vatten av god kvalitet är en viktig resurs i samhället. Kommunen ansvarar för försörjning av dricksvatten, att ta hand om och rena avloppsvatten och leda bort dagvatten inom fastställt verksamhetsområde för vatten och avlopp (VA). Utanför verksamhetsområdet är det enskilda fastighetsägarnas ansvar att ordna med VA-försörjningen, via anläggningar på den egna fastigheten eller gemensamt med grannar och närboende. Kommunen är skyldig att ordna VA där det med hänsyn till människors hälsa eller miljön behöver ordnas i ett större sammanhang. I kommunen finns många enskilda vattentäkter där kommunens miljökontor har tillsynsansvar och bevakar att vattenresursen bevaras för kommande generationer.

Dricksvatten

Dricksvatten hämtas i tre kommunala vattentäkter varav Bergsjön är den största som via Sandköpings vattenverk förser cirka 20 000 personer med rent

dricksvatten. De övriga två återfinns i Bäckhammar samt Nybble. Alla tre vattentäkterna har vattenskydds-föreskrifter för att säkerställa god dricksvattenkvalitet. I dessa föreskrifter begränsas vissa typer av verksamheter som riskerar att påverka vattenkvaliteten negativt. Strategiskt arbete med framtida vattenförsörjning planeras i kommunen. I den typen av studie ska även en kapacitets- och riskbedömning för nuvarande dricksvattentäkter inkluderas.

Rening av avloppsvatten

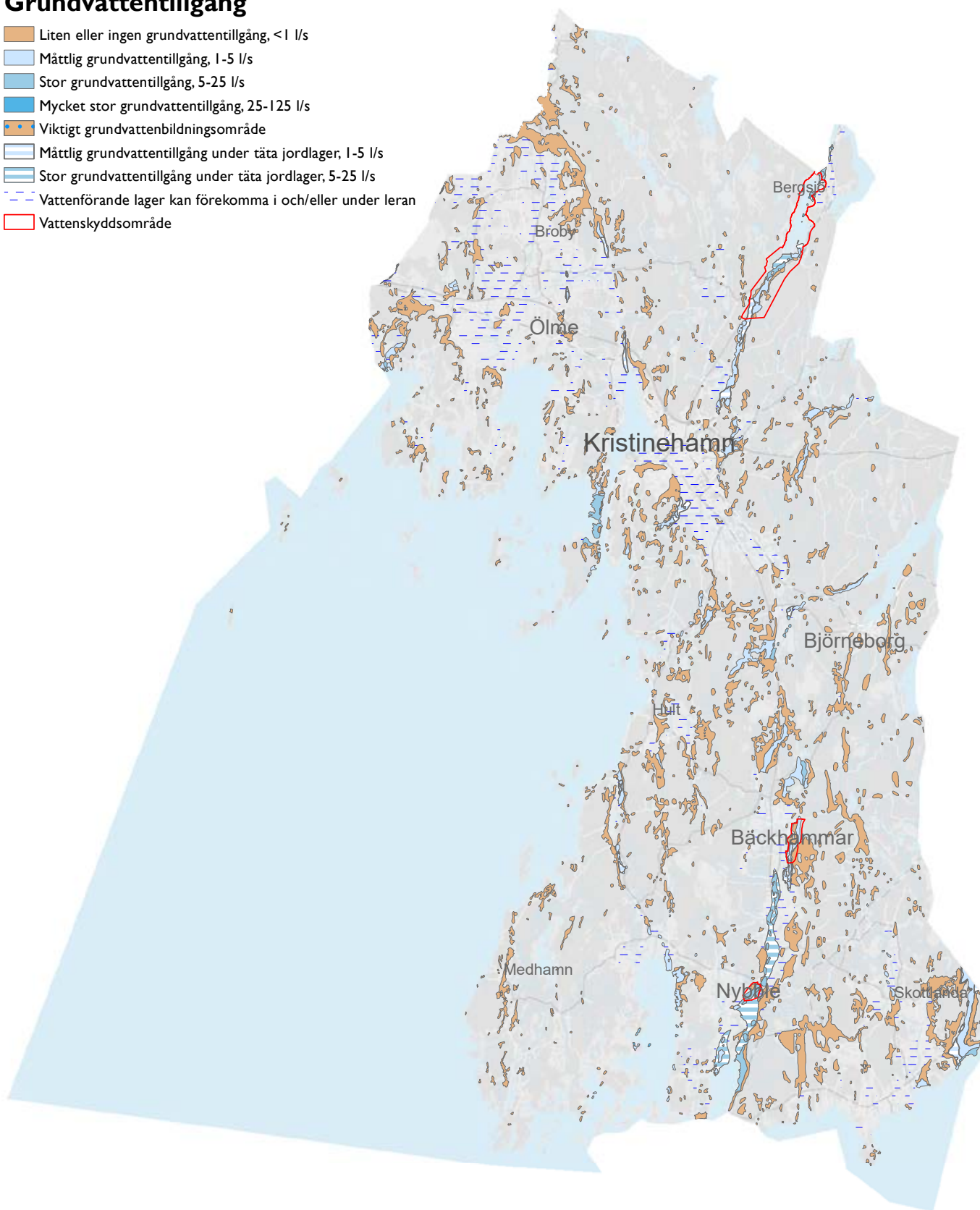
Avloppsvattnet renas i tre reningsverk i kommunen. Det största verket, Fiskartorpet är beläget på Presteruds udde och tar emot spillvatten från Kristinehamn, Ölme och Björneborg tätorter. Nybble och Bäckhammar har egna reningsverk. Eftersom kommunens planering möjliggör nya bygggrätter samt nyetablering av verksamheter ställer det också krav på kommande kapacitet i reningsverket. En utredning av nuvarande kapacitetsbelastning vid reningsverket har genomförts. Det finns även en ambition avseende krav om rättkoppling till spillvattennätet, vilket ska minska behovet av bräddning.

FÖRHÅLLNINGSSÄTT

- Kommunen har beslutat att fortsätta fördjupa arbete och kunskap inom det VA-strategiska området genom att ta fram en VA-plan. Arbetet syftar dels till att kunna möta krav från regelverket inom området, dels till att kommunen ska kunna bidra till god utveckling i områden utanför kommunalt verksamhetsområde för VA. Kommunen bör också utreda dagvatten och reservvattentäkt.
- Kommunen ska ta hänsyn till länsstyrelsens regionala vattenförsörjningsplan i kommande planeringsarbete.
- Kommunen ska genom tillsyn ställa krav på begränsade utsläpp från enskilda avlopp som hindrar att en vattenförekomst uppnår miljö-kvalitetsnormerna för vatten.
- Kommunen prioriterar bortseparering av regnvatten, läckage och miljöstörande ämnen i spillvattennätet.
- Dagvattenplaneringen ska utgå från platsens naturliga förutsättningar.
- Öppen dagvattenhantering ska eftersträvas där så är möjligt.

Grundvattentillgång

- Liten eller ingen grundvattentillgång, <1 l/s
- Måttlig grundvattentillgång, 1-5 l/s
- Stor grundvattentillgång, 5-25 l/s
- Mycket stor grundvattentillgång, 25-125 l/s
- Viktigt grundvattenbildningsområde
- Måttlig grundvattentillgång under täta jordlager, 1-5 l/s
- Stor grundvattentillgång under täta jordlager, 5-25 l/s
- Vattenförande lager kan förekomma i och/eller under leran
- Vattenskyddsområde

Dagvatten

Tätorter har stora arealer hårdgjorda ytor som hindrar regn- och smältvatten, det vi kallar dagvatten, att tränga ner i marken. En stor del av dagvattnet samlas upp och leds i underjordiska ledningssystem till utlopp i diken, vattendrag och sjöar. Ledningssystemen leder effektivt bort vatten från markytan men ökar dagvattenflödet samtidigt som ytvattnet inte får filtreras genom mark och vegetation och bli grundvatten. Det finns också risk för utsläpp med förorenat dagvatten som innehåller en hel del oönskade ämnen som tungmetaller, petroleumprodukter, fosfor, kväve och bakterier.

Vattenfrågorna har fått allt större aktualitet i den fysiska planeringen de senaste åren. Flöden, kvalitet och naturvärden är egenskaper hos vattnet som är betydelsefulla. Öppna dagvattensystem är mindre sårbara vid extrema nederbördstillfällena och öppna vattenytor kan tillföra staden positiva värden.

Riktlinjer för dagvattenhantering

För att utveckling i den fysiska miljön ska bidra till att både minska mängden dagvatten och minska mängden näringsämnen och miljögifter som tillförs våra vattendrag och sjöar ska dagvatten i den fysiska planeringen:

- I första hand behandlas och omhändertas lokalt, genom rening, fördröjning och infiltration.
- I andra hand avledas till annan plats för eventuell rening och flödesutjämning.
- I sista hand avleds återstående vatten kontrollerat till ett vattendrag.

Yt- och grundvatten

Förändring och utveckling av mark- och vattenanvändningen ska inte medföra negativ påverkan på grundvattnets möjlighet att uppnå och bibehålla god kvalitet som råvatten. Grundvattenkartan visar tillgången på grundvatten och vattenskyddsområden, där extra hänsyn bör tas till att mark- och vattenanvändningen inte äventyrar grundvattnets status.

År 2000 beslutade EU om ett ramdirektiv för vatten, det så kallade vattendirektivet. Direktivet syftar till ett långsiktigt och hållbart nyttjande av våra vattenresurser för att i första hand säkerställa god dricksvattenkvalitet. Den svenska implementeringen av direktivet sker genom en förvaltningsmodell i arbetet med vattenförvaltning hos fem vattenmyndigheter i fem vattendistrikt. Värmlands län tillhör Västerhavets vattendistrikt. Miljökvalitetsnormer (MKN) för vatten

har införts i miljöbalken för att säkerställa kvaliteten. Enligt PBL (3 kap 5 § pkt 3) ska översiktsplanen redovisa hur gällande MKN följs. Översiktsplanens konsekvenser för MKN redovisas i översiktsplanens miljökonsekvensbeskrivning.

Åtgärder för god vattenstatus

Några av utmaningarna inom arbetet med vattendirektivet i Sverige är att minska övergödning, förebygga översvämningar, skydda grundvattnet och återställa vandringsvägar för fisk och andra organismer. Vattenmyndigheterna fastställer vart sjätte år ett åtgärdsprogram som visar de åtgärder som ska genomföras för att miljökvalitetsnormerna (god kemisk och ekologisk status) för vatten ska kunna följas. I åtgärdsprogrammet ställs det bland annat krav på översyn av möjligheten att åstadkomma fisk- eller faunavägar i vattendrag som är vattenförekomster. Syftet är att skapa god ekologisk status i vattendragen genom utrivning av vandringshinder och anläggande av fiskvägar såsom löp och trappor.

Verksamheter såsom vattenkraft, jordbruk, översvämningsskydd, sjöfart, kulturlämningar och infrastruktur kan hamna i konflikt med de åtgärder som föreslås för att uppfylla god ekologisk status. Det kan alltså handla om verksamheter som genomfördes för hundratals år sedan och där ekosystemen idag har anpassats sig till förändringarna. Dock inte samma ekosystem som fanns där innan förändringarna genomfördes. För att arbeta med ekologisk status i sjöar och vattendrag krävs ett helhetsperspektiv och systemtänk, vilket till stor del saknas idag då ägandebilden ofta är splittrad.

Enligt EU:s vattendirektiv ska beslut fattas så nära de platser där vattnet påverkas eller används som möjligt och åtgärdsplaner bör anpassas till regionala och lokala förhållanden. För ett framgångsrikt arbete krävs enligt direktivet ett nära samarbete och samverkan på lokal nivå. Det krävs också information och samråd med invånare och användare samt delaktighet i processen. Delåtgärdsprogram får tas fram för delar av vattendistriktet där speciella åtgärder behövs för en sektor, fråga eller vattentyp. Ett delåtgärdsprogram kan på lämpligt sätt därefter tas in i åtgärdsprogrammet för distriktet. Genom delåtgärdsprogram skulle kommunen, under vägledning av länsstyrelsen eller Vattenmyndigheten, kunna arbeta med välförankrade och anpassade åtgärder till lokala förhållanden tillsammans med verksamhetsutövarna i ett sammanhang.

Foto: Jan Kansanen / Mostphotos.com

Avfallshantering

Kommunen har tagit ställning för åtgärder som ska minska avfallet, öka utsorteringen av farligt och giftigt avfall, nyttja avfallet som en resurs och planera för långsiktig hållbar avfallshantering. En hållbar avfallshantering kräver fysiska förutsättningar i den bebyggda miljön. För att avfallskedjan ska fungera behövs anläggningar för lagring och behandling av olika avfallslag. Dessa är en förutsättning för att det lokala/regionala kretsloppet ska fungera så att t.ex. insamlat matavfall kan omvandlas till biogas och biogödsel, plastförpackningar kan bli nya produkter och för att restavfall ska kunna omvandlas till el och fjärrvärme. Om och när behov av nyetablering av anläggning för avfallshanteringen uppstår, ska frågan hanteras inom ramen för den fysiska planeringen enligt plan- och bygglagen.

Masshantering

Vid byggande av vägar, bostäder och industrier uppkommer ofta massor genom exempelvis schaktning och sprängning. Jord- och bergmassor som grävs upp i samband med byggprojekt klassas oftast som avfall. Beroende på kvalitet kan massorna användas för landskapsmodellering, bullerskyddsvallar, återfyllning, återanvändning för byggande av ledningar, gata, hårdgjord yta, parkmark, med mera.

Det är angeläget att ta tillvara och återvinna schaktmassor med hänsyn till miljön. Kristinehamns kommuns ambition är att öka återanvändningen av schaktmassor istället för att använda och bryta nytt material i täkter. Återanvändning av schaktmassor ska i första hand ske inom det byggprojekt som massorna uppkommer. I andra hand bör masshanteringen samordnas med andra byggprojekt. I tredje hand bör schaktmassor transporteras till någon av de tillståndsgivna masshanteringsplatser som finns, för förädling eller tillfällig lagring. I sista hand kan schaktmassor som ej lämpar sig för vare sig återanvändning eller återvinning deponeras på en deponi avsedd för inert avfall. Kristinehamns kommun väljer att i översiktsplanens markanvändningskarta redovisa lämplig mark för masshantering och tillfällig lagring.

En konsekvens av en försvarsetablering inom U20 kan innebära att masshanteringsstationen vid "Cabbyplan" inom Kristinehamn Gustavsberg 1:15 på sikt måste flyttas. Därför har kommunen ett behov av att hitta en lämplig plats för masshantering.

Deponi för inert avfall

Eventuell förekomst av föroreningar avgör hur schaktmassorna kan återanvändas. Schaktmassor som inte

kan återanvändas med hänsyn till kvalitet eller för höga föroreningshalter transporteras till en deponi med erforderliga tillstånd. Kristinehamns kommun avslutade deponeringsverksamheten vid Strandmossen vid utgången av 2008. Kommunen har ett behov av att titta närmre på lämplig plats för massdeponi.

Hantering och deponering av inert avfall är tillståndspliktig verksamhet enligt miljöbalken. Tillstånd prövas av miljöprövningsdelegationen hos Länsstyrelsen i Örebro län.

FÖRHÅLLNINGSSÄTT

- I nya detaljplaner ska det framgå var närmaste område för återvinningsstationer och lokala uppsamlingsplatser finns.
  - Vid detaljplanering tas hänsyn till markanspråk för återvinningsstationer, anläggningar och skyddszoner som krävs för en väl fungerande avfallshantering och materialåtervinning.
  - Befintliga avfallsanläggningar tryggas genom utpekade verksamhetsområden i markanvändningskartan. Utpekandet underlättar även verksamhetens utvecklingsbehov.
  - Kommunen ska ha geografiskt väl fördelade återvinningsmöjligheter för sorterat avfall, förpackningar och tidningar med mera. De är lätta att nå till fots, med cykel eller med motorfordon.
- Hantering av schaktmassor som uppkommer vid utvecklingen av samhället hanteras på mest resurseffektiva sätt
  - I första hand ska schaktmassor återvinnas i det område där de har uppkommit, i andra hand i andra byggprojekt i närområdet och i de fall detta inte är möjligt transporteras till anvisade platser inom kommunen där schaktmassor behövs eller lagras.
  - Verksamhetsområde Strandmossen tillkommande (VI8) prioriteras för tillståndsprövning gällande hantering och tillfällig lagring av schaktmassor.
  - Kommunen bör ta fram lokaliseringsutredning för masshantering och massdeponi.

Försvar

Riksstyrelsen för totalförsvarets militära del (3 kap 9§ andra stycket miljöbalken) kan i vissa fall redovisas öppet i översiktsplanen, i andra fall inte. Dels finns områden i form av övnings- och skjutfält och flygflottiljer som redovisas öppet, dels områden som av sekretesskäl inte kan redovisas öppet. De senare har oftast koppling till spanings-, kommunikations- och under rättelsesystem.

I Kristinehamns kommun finns ett lågflygningsområde, i övrigt finns inga riksstyrelsen som kan redovisas öppet. Inom kommunen kan de riksstyrelsen som inte redovisas öppet samt lågflygningsområdet framför allt påverkas av uppförandet av höga byggnadsobjekt så som master och vindkraftverk. Därför bör Försvarsmakten kontaktas i tidigt skede i sådana ärenden enligt plan- och bygglagen. Hela landets yta är samrådsområde för objekt högre än 20 meter utanför, och högre än 45 meter inom, sammanhållen bebyggelse.

Foto: Sten-Åke Stenberg / Mostphotos.com

Miljö, hälsa och säkerhet

Områden där särskild hänsyn bör tas till att där råder eller kan råda förhållanden som negativt kan påverka miljön eller människors hälsa och säkerhet.

Buller

Buller är som oönskat ljud som är störande, vilket inverkar på människors hälsa. Buller uppstår från vägtrafik, spårtrafik, industrier och andra verksamheter. Exponering för buller påverkar människors hälsa, välbefinnande och livskvalitet. Studier visar att en längre tids exponering för höga bullernivåer har negativa effekter på hälsan och därmed också för samhället.

I Kristinehamns kommun är bullerexponeringen från trafik störst kring bangården, järnvägsstråken och de större vägarna E18 och väg 26. Att minska bullret vid källan är oftast mest effektivt, men ofta är skyddsåtgärder i form av fönsteråtgärder, bullervallar eller skärmar det enda rimliga sättet att minska bullerexponeringen i den bebyggda miljön. Särskilt när kommunen inte är väghållare. Detta ska beaktas vid planering av nya bostäder.

FÖRHÅLLNINGSSÄTT

- Bullersituationen analyseras mer i detalj i den fortsatta planeringen samt de åtgärder som följer av miljöbalken.
- Tillstånd för nya bulleralstrande verksamheter prövas så att befintliga bostäder inte blir otillbörligt bullerexponerade enligt gällande regelverk.
- Kommunen kan i viss mån påverka bulleralstringen på det kommunala vägnätet genom att styra trafikflöden, anpassa hastigheter och i vissa fall välja tystare vägbeläggningar.

Luftkvalitet

Luftföroreningar är ämnen i luften som kan påverka människors hälsa eller miljön negativt. De kommer från utsläpp från vägtrafiken, uppvärmning av lokaler, småskalig vedeldning och utsläpp från industrin. Luftföroreningar transporteras med luften även in i Sverige från andra länder.

I Kristinehamns kommun är det luften i centrala Kristinehamn som påverkas mest av luftföroreningar, främst från trafiken. För att förbättra luftkvaliteten behövs åtgärder såsom exempelvis ökad andel cykel- och kollektivtrafik och användande av miljövänligare drivmedel.

FÖRHÅLLNINGSSÄTT

- Vid planläggning av till exempel ny bebyggelse ingår att bevaka att bebyggelseutvecklingen inte medför att gällande miljö kvalitetsnormer för luft överskrids.

Foto: Tomas Jonsson / Mostphotos.com

Vattenkvalitet

Förändring och utveckling av mark- och vattenanvändningen ska inte medföra negativ påverkan på grundvattnets möjlighet att uppnå och bibehålla god kvalitet som råvatten. Grundvattenkartan visar tillgången på grundvatten och vattenskyddsområden, där extra hänsyn bör tas till att mark- och vattenanvändningen inte äventyrar grundvattnets status.

År 2000 beslutade EU om ett ramdirektiv för vatten, det så kallade vattendirektivet. Direktivet syftar till ett långsiktigt och hållbart nyttjande av våra vattenresurser för att i första hand säkerställa god dricksvattenkvalitet. Den svenska implementeringen av direktivet sker genom en förvaltningsmodell i arbetet med

vattenförvaltning hos fem vattenmyndigheter i fem vattendistrikt. Värmlands län tillhör Västerhavets vattendistrikt. Miljökvalitetsnormer (MKN) för vatten har införts i miljöbalken för att säkerställa kvaliteten. Enligt PBL (3 kap 4 § pkt 2) ska det av översiktsplanen framgå hur kommunen anser att gällande miljökvalitetsnormer enligt 5 kap. miljöbalken ska följas. Översiktsplanens konsekvenser för MKN redovisas i översiktsplanens miljökonsekvensbeskrivning.

Åtgärder för god vattenstatus

Några av utmaningarna inom arbetet med vattendirektivet i Sverige är att minska övergödning, förebygga översvämningar, skydda grundvattnet och återställa

MKN för vatten

Vattendrag: Kvalitetskrav kemisk status

--- God kemisk ytvattenstatus

Vattendrag: Kvalitetskrav ekologisk status/potential

— God ekologisk status

— God ekologisk status 2021

— God ekologisk status 2027

Sjöar: Kvalitetskrav kemisk status

▨ God kemisk ytvattenstatus

Sjöar: Kvalitetskrav ekologisk status/potential

■ God ekologisk status

■ God ekologisk status 2021

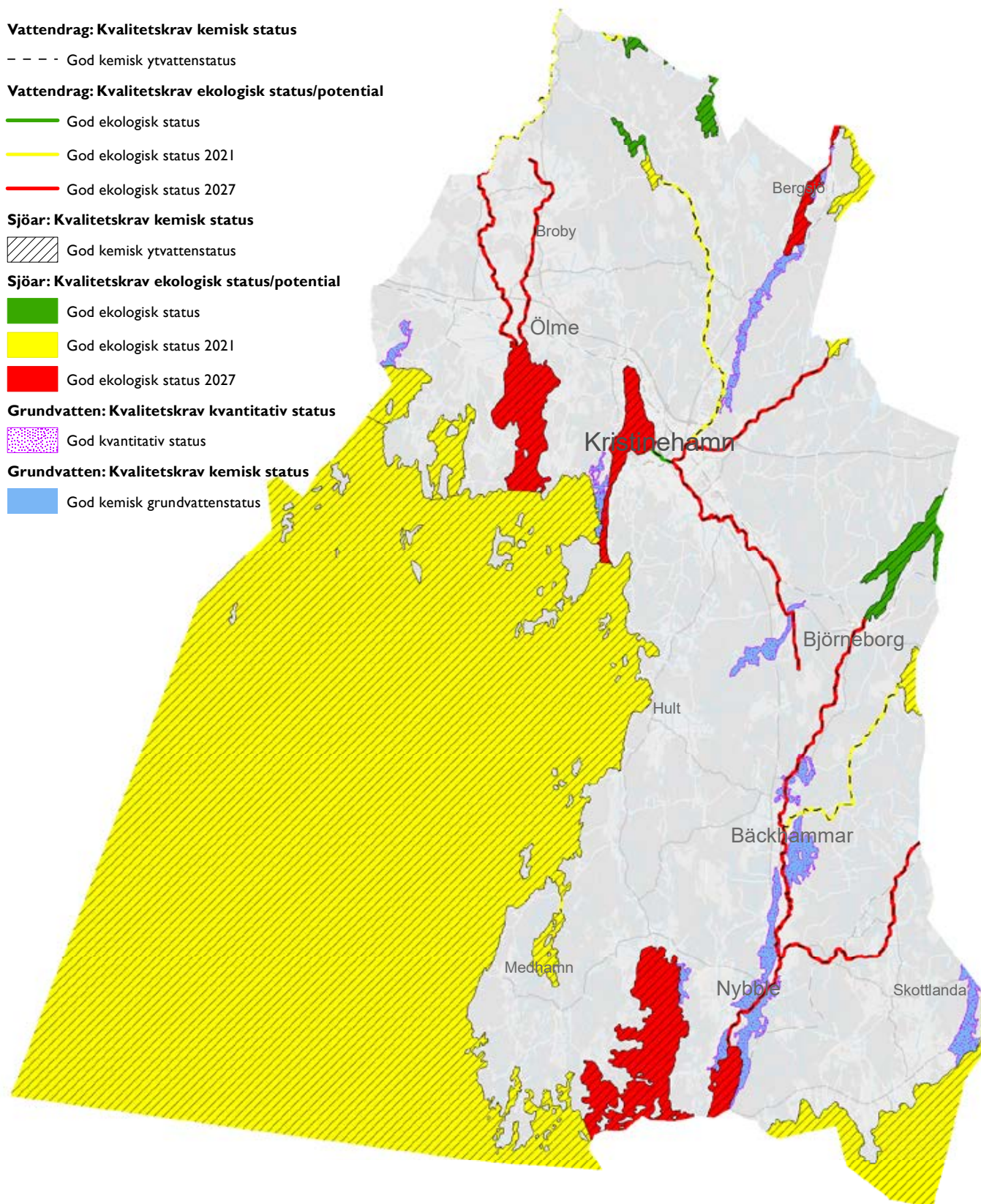
■ God ekologisk status 2027

Grundvatten: Kvalitetskrav kvantitativ status

▨ God kvantitativ status

Grundvatten: Kvalitetskrav kemisk status

■ God kemisk grundvattenstatus

vandringsvägar för fisk och andra organismer. Vattenmyndigheterna fastställer vart sjätte år ett åtgärdsprogram som visar de åtgärder som ska genomföras för att miljökvalitetsnormerna (god kemisk och ekologisk status) för vatten ska kunna följas. I åtgärdsprogrammet ställs det bland annat krav på översyn av möjligheten att åstadkomma fisk- eller faunavägar i vattendrag som är vattenförekomster. Syftet är att skapa god ekologisk status i vattendragen genom utrivning av vandringshinder och anläggande av fiskvägar såsom löp och trappor.

Verksamheter såsom vattenkraft, jordbruk, översvämningsskydd, sjöfart, kulturlämningar och infrastruktur kan hamna i konflikt med de åtgärder som föreslås för att uppfylla god ekologisk status. Det kan alltså handla om verksamheter som genomfördes för hundratals år sedan och där ekosystemen idag har anpassats sig till förändringarna. Dock inte samma ekosystem som fanns där innan förändringarna genomfördes. För att arbetet med ekologisk status i sjöar och vattendrag krävs ett helhetsperspektiv och systemtänk, vilket till stor del saknas idag då ägandebilden ofta är splittrad.

Enligt EU:s vattendirektiv ska beslut fattas så nära de platser där vattnet påverkas eller används som möjligt och åtgärdsplaner bör anpassas till regionala och lokala förhållanden. För ett framgångsrikt arbete krävs enligt direktivet ett nära samarbete och samverkan på lokal nivå. Det krävs också information och samråd med invånare och användare samt delaktighet i processen. Delåtgärdsprogram får tas fram för delar av vattendistriktet där speciella åtgärder behövs för en sektor, fråga eller vattentyp. Ett delåtgärdsprogram kan på lämpligt sätt därefter tas in i åtgärdsprogrammet för distriktet. Genom delåtgärdsprogram skulle kommunen, under vägledning av länsstyrelsen eller Vattenmyndigheten, kunna arbeta med välförankrade och anpassade åtgärder till lokala förhållanden tillsammans med verksamhetsutövarna i ett sammanhang.

FÖRHÅLLNINGSSÄTT

- Yt- och grundvattenförekomster ska skyddas mot föroreningar och nyttjas på ett långsiktigt hållbart sätt.
- Kommunen ska ha en aktiv roll i samarbetsprojekt med jordbrukare, intresseorganisationer och myndigheter som syftar till att minska utsläpp av fosfor från jordbruksmark.
- För vattendirektivets arbete med fysiska vandringshinder är kommunen villig att åta sig att i samarbete med länsstyrelsen och andra markägare och intressenter ta fram delåtgärdsprogram inom respektive avrinningsområde, som på ett tydligare sätt utgår från lokala förutsättningar och kan samordnas med andra intressen som översvämning, naturvård och kulturmiljövård.
- När det gäller åtgärder för förbättrad ekologisk status kommer kommunen att fokusera på Vänerens reglering (genom Vänerrådet och Vänersamarbetet) samt att åtgärda vandringshinder i Varnan och Vassgårdåälven.
- Kommunen ska bedriva tillsyn enligt miljöbalken på verksamheter som påverkar vattenförekomster i sådan omfattning att miljökvalitetsnormerna för vatten inte följs eller riskerar att inte följas.
- Vid planläggning av ny bebyggelse ingår att bevaka att bebyggelseutvecklingen inte medför att gällande miljö kvalitetsnormer för vatten överskrids.
- Detaljplanering och lovgivning enligt plan- och bygglagen ska bidra till att miljökvalitetsnormerna för vatten ska kunna följas.

Olycksrisker

Till farliga anläggningar brukar räknas alla anläggningar som genom sin verksamhet kan orsaka brand, kemikalieutsläpp och explosioner, och som genom sina farliga egenskaper kan skada människor, miljö eller egendom. I Kristinehamns kommun är ett flertal verksamheter klassade som farliga anläggningar. I planering av nya bostäder och verksamheter kräver farliga anläggningar ofta hänsyn i form av skyddsavstånd.

Farligt gods är ämnen och föremål som på grund av sina kemiska eller fysikaliska egenskaper kan orsaka skador på liv, hälsa, miljö eller egendom vid transporter. Farligt gods kan till exempel ha explosiva, brandfarliga, giftiga eller frätande egenskaper. I Kristinehamns kommun utgör E18 och väg 26 primärvägar för transporter av farligt gods via landsväg. Värmlandsbanan samt Inlandsbanan är primärvägar för farligt gods via järnväg. Leveranser av farligt gods sker också till Björneborg Steel via väg 603.

FÖRHÅLLNINGSSÄTT

- Samhällsplaneringen ska utgå ifrån att skydda de verksamheter som kräver hänsyn i form av skyddsavstånd, för att värna verksamheternas möjlighet att utvecklas.
- Riskanalyser och därpå följande intresseavvägningar ska göras när mer detaljerad planering genomförs.
- Vid planering utmed transportleder för farligt gods bör erforderlig riskhänsyn tas.

Ras, skred och erosion

Ras och skred är plötsliga och snabba rörelser i jord eller berg, som kan ge stora skador på mark, byggnader, vägar, järnvägar, broar och elledningar och dessutom utgöra fara för människoliv. Erosion är när vågor och strömmar i vattnet omdanar stränderna utmed våra havskuster, sjöar och vattendrag.

För att skred ska kunna inträffa krävs att jorden består av lera och/eller silt och att marklutningen är tillräckligt stor. Dessa förutsättningar gör att skred kan uppstå mer eller mindre spontant, men är ingen nödvändighet. Statens geologiska undersökningar (SGU) har genomfört inventeringen och kartläggning av jord- och topografiska förhållanden för att klargöra var förutsättningar för skred och stranderosion finns. Karteringen säger dock inget om varken sannolikhet eller risk för skred eller erosion på dessa platser.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) har gjort översiktliga stabilitetskarteringar i bebyggda områden. Syftet med den översiktliga karteringen är även här att identifiera områden där det finns behov av att göra mer detaljerade geotekniska utredningar. Kända områden där det enligt karteringarna råder låga säkerhetsfaktorer för bebyggelse är markområden längs med vattendragen Varnan, Vassgårdaälven och Lötälven i Kristinehamn samt Visman i Bäckhammar. Karteringarna från SGU och MSB har översatts i två hänsynsområden till markstabilitet (Kristinehamn och Bäckhammar) och redovisas i kartan "Särskilda markförutsättningar" på sidan 179 och pekar på var detaljerade undersökningar av markstabiliteten och geoteknik bedöms vara skäligen att utföra..

Problemen med ras, skred och erosion bedöms utifrån underlagen vara relativt små i kommunen. Det finns heller inga kända skred, ras eller andra jordrörelser registrerade i den så kallade skreddatabasen hos Statens Geotekniska Institut (SGI) vilket skulle indikera motsatsen. Kommunens nu gällande risk och sårbarhetsanalys (RSA) pekar på att förutsättningarna för ras och skred kan antas förändras över tid i takt med klimatförändringarna, vilka bland annat kan leda till ökad mängd nederbörd och därmed ökad vattenföring i våra vattendrag. Bedömningen är dock generell och några fördjupade lokala riskanalyser har ej genomförts.

Kända ras och skred längs med vattendrag i andra kommuner har ofta inträffat i samband med särskilt höga flöden eller strax därefter. Flera av vattendragen i kommunen är relativt små och har därför begränsad kapacitet att avleda stora mängder vatten på kort tid. SMHI:s regionala klimatscenarier för Värmland (2015) beskriver ett framtida klimat med ökad årsmedelnederbörd, upp till 20 procent. Sommarhalvåret kommer bli torrare även om kraftig korttidsnederbörd (skyfall) förväntas bli vanligare. Skyfallet i augusti 2014 (storleksordningen 100-årsregn) ledde också till att flera vattendrag svämmade över. Dock finns inga registrerade ras eller skred till följd av den höga vattenföringen vid tillfället.

Det saknas därmed idag tydliga indikationer på att sannolikheten för ras och skred skulle öka i ett föränd-

rat klimat. Om så ändå skulle vara fallet är det redan kända platser som omfattas av problem med markstabiliteten. I huvudsak gäller detta längs med vattendragen i den bebyggda miljön.

FÖRHÅLLNINGSSÄTT

- Detaljerade utredningar om geoteknik krävs före byggande i områden som omfattas av "hänsynsområde markstabilitet".
- Fortsatt beredskapsplanering för att hantera risken för skador på den bebyggda miljön till följd av ras, skred och erosion.

Förorenad mark

Tidigare eller nuvarande industrier och verksamheter kan ha bidragit till att påverka miljön negativt. Ibland har marken blivit så förorenad att det kan skada eller skapa olägenhet för miljön eller människors hälsa.

I Kristinehamns kommun finns det ungefär 400 identifierade markområden som är förorenade. Föroreningarna kan finnas i byggnader och, i marken, eller i grundvattnet. Ofta upptäcks förorenad mark i samband med exploatering och omvandling av fastigheter. Bostäder, parker och skolor ställs högre krav på markens renhet, än om området ska användas till handels- eller industriändamål.

FÖRHÅLLNINGSSÄTT

- Undersökningar av markföroreningar görs systematiskt vid exploatering för att kunna bedöma behovet av åtgärd.

Risker och riskhantering

Riskbedömningen är en sammanvägning av sannolikheten att en händelse inträffar och förväntade konsekvenser när den inträffar.

Risker kan hanteras genom att:

- Acceptera risken baserat på att sannolikhet och/ eller konsekvenser är låga.
- Dela risktagandet med andra t.ex. genom försäkringar.
- Förändra sannolikheten för den oönskade händelsen.
- Minska konsekvenserna av den oönskade händelsen.
- Eliminera riskkällan d.v.s. hotet som ger upphov till risken.
- Undvika risken genom att upphöra med verksamheten.

Översvämning

Klimatanpassning

Kapitel 1 (Inledningen) konstaterar att ett klimat i förändring innebär nya planeringsförutsättningar.

Klimatanpassning innebär att samhällets aktörer och kommunen har en beredskap för och vidtar åtgärder som mildrar eller hindrar risker som klimatförändringar medför, eller tar till vara dess möjligheter.

SMHI:s regionala klimatscenarion för Värmland (2015) beskriver ett framtida klimat med ökad årsmedelnederbörd, upp till 20 procent. Mer nederbörd kommer falla under vinterhalvåret men i ökad utsträckning som regn istället för snö. Sommarhalvåret kommer bli torrare även om kraftig korttidsnederbörd (skyfall) förväntas bli vanligare under perioden. Översvämningar till följd av skyfall uppstår när mängden nederbörd överstiger markens eller ledningssystemens kapacitet att avleda vattnet. Ökad sannolikhet för skyfall innebär ökad sannolikhet för översvämningar till följd av skyfall. Detta gäller främst i den bebyggda miljön där hårdgjorda ytor och begränsningar i befintliga dagvattensystem innebär utmaningar för att hantera vattenmängderna.

Ökad årsmedelnederbörd innebär också ökad års-tillrinning i Vänern (cirka 5 procent), vilket kommer att behöva hanteras genom en anpassad tappning för att inte skapa översvämningar. Tappningen av Vänern är en komplex fråga som berör många olika intressen så som energiproduktion, sjöfart, friluftsliv och sannolikheten för översvämningar. Sedan 2008 tillämpas en tappningsstrategi vilken sänkt sannolikheten för översvämningar dels genom en lägre medelvattennivå, dels genom prognosbaserad tappning som betyder ökad tappning tidigare i perioder med hög tillrinning. Strategin minskar sannolikheten för extrema nivåer, samtidigt som ökad tillrinning, främst under vinterhalvåret, kommer öka variationerna på medelvattennivån i Vänern med både låga och höga nivåer.

Risk- och sårbarhetsanalyser

Risk- och sårbarhetsanalyser (RSA) för Kristinehamns kommun görs regelbundet enligt lagen om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (LEH 2006:544). I detta arbete analyseras vilka olyckor och extraordinära händelser som kan drabba kommunen och vilka konsekvenser de förväntas få, exempelvis översvämningar, vilket ger en sammanvägd risk. Analysen ligger till grund för allt riskhanteringsarbete i kommunen, i både verksamheter och samhällsplanering.

Inom ramen för ordinarie risk- och sårbarhetsarbete har kommunen tagit fram fördjupad lokal kunskap om risker vid ett antal översvämningsscenarion, en "översvämningssplan" som kommer att tillhöra nästa RSA. Den innehåller också en riskbedömning där simulerade

översvämningar analyserats tillsammans med samhällsviktiga verksamheter, förorenade områden, infrastruktur samt befintlig och planerad bebyggelse. Syftet är att klargöra konsekvenserna av en översvämning för att bedöma lokalsamhällets funktionalitet vid översvämningar vilket utgör underlag för kommunens riskbedömning och val av riskhanteringsmetod. Med väl genomarbetade riskanalyser och väl förankrade riskhanterande åtgärder kan våra tätorter fortsätta att utvecklas i befintlig struktur. Här finns behov att göra avvägningar mellan förebyggande åtgärder och beredskapsåtgärder över tid.

Planering med hänsyn till översvämningssrisker

Enligt plan- och bygglagen, PBL, är det en kommunal angelägenhet att planera användning av mark och vatten. Det är också kommunen som ansvarar för att bedöma ett områdes lämplighet för ett visst ändamål. Länsstyrelsen har enligt samma lagstiftning särskild tillsyn över några frågor, bland annat att kommunen tar hänsyn till översvämningssrisker. Boverket har (2018) tagit fram en vägledning för att stödja länsstyrelserna vid tillsyn över kommunernas beslut att anta detaljplaner med hänsyn till översvämningssriskerna.

Tillsynsvägledningen blir därmed en indirekt vägledning till kommunerna om vilka krav länsstyrelsen kommer ställa gällande redovisningen av kommunens beslut.

Boverkets vägledning anger att den grundläggande hänsynsprincipen är att översvämningsrisker kan undvikas genom att ny sammanhållande bebyggelse och samhällsviktig verksamhet lokaliseras till platser som saknar sannolikhet att översvämmas. Vid förtätning och komplettering av befintliga tätorter och för hanteringen av översvämningsrisker vid skyfall konstaterar dock Boverket att de grundläggande principerna inte går att tillämpa, och har därför tagit fram riktlinjer för tillämpning och avsteg.

Kristinehamns kommun består till stor del av vatten. Läget intill Vätern möjliggjorde sjötransporter av i huvudsak järn från Bergslagen vilket var anledningen till att staden Kristinehamn en gång etablerades. Allt sedan dess har staden samexisterat med Vätern som en resurs och en planeringsförutsättning och utvecklats under hundratals år, och kommer att fortsätta utvecklas framgent. Det betyder att det även fortsättningsvis kommer att råda viss sannolikhet för översvämningsrisker.

En av de bärande utvecklingsstrategierna i denna översiktsplan är att ”bygga staden inåt genom förtätning, omvandling och förädling”. Strategin grundas bland annat på avvägningar och ställningstaganden om att hushålla med mark- och vattenanvändningen samt att använda och utveckla befintlig infrastruktur istället för att anlägga ny. Förtätning och förädling kan ibland komma i konflikt med strävan att bygga där sannolik-

heten för översvämningsrisker är låg. Värde av att fortsätta utveckla staden centralt för att skapa en funktionell och attraktiv stad är dock så stort att det finns starka skäl för att tillämpa avsteg från Boverkets grundläggande principer.

Kristinehamns kommun tillämpar inte generellt satta konsekvensklasser för bebyggelse då sådana inte bygger på kvalificerad analys. Hur allvarliga konsekvenserna av en översvämningsrisk blir beror i hög grad på vilken verksamhet som drabbas – och hur den drabbas. Därför måste en bedömning av konsekvenser i verksamhet eller byggnad göras i varje ärende om planläggning eller lovgivning, med stöd av RSA-arbetet och dess riskbedömning. Kommunen har med hjälp av framtagning av översvämningsrisker goda möjligheter att göra kvalificerade platsspecifika bedömningar avseende översvämningsrisker i ärenden om planläggning eller bygglov. Med stöd av genomförd riskanalys avser Kristinehamns kommun att i ärenden om planläggning och bygglov säkerställa konsekvenslindrande åtgärder för översvämningsrisker som bedöms ha tillräckligt stora risker för att det ska vara motiverat att förebygga. Kvarstående översvämningsrisker efter exploatering och byggnation ska också noteras för att underlätta för den enskilde och kommunen att säkerställa beredskapsåtgärder. Kommunen har redan idag beredskap för att hantera naturolyckor i den bebyggda miljön, med både räddningstjänst och redundans i tekniska försörjningssystem. Den utveckling av befintliga tätorter som den här översiktsplanen redovisar innebär inte någon dramatisk förändring av de översvämningsrisker som redan måste hanteras.

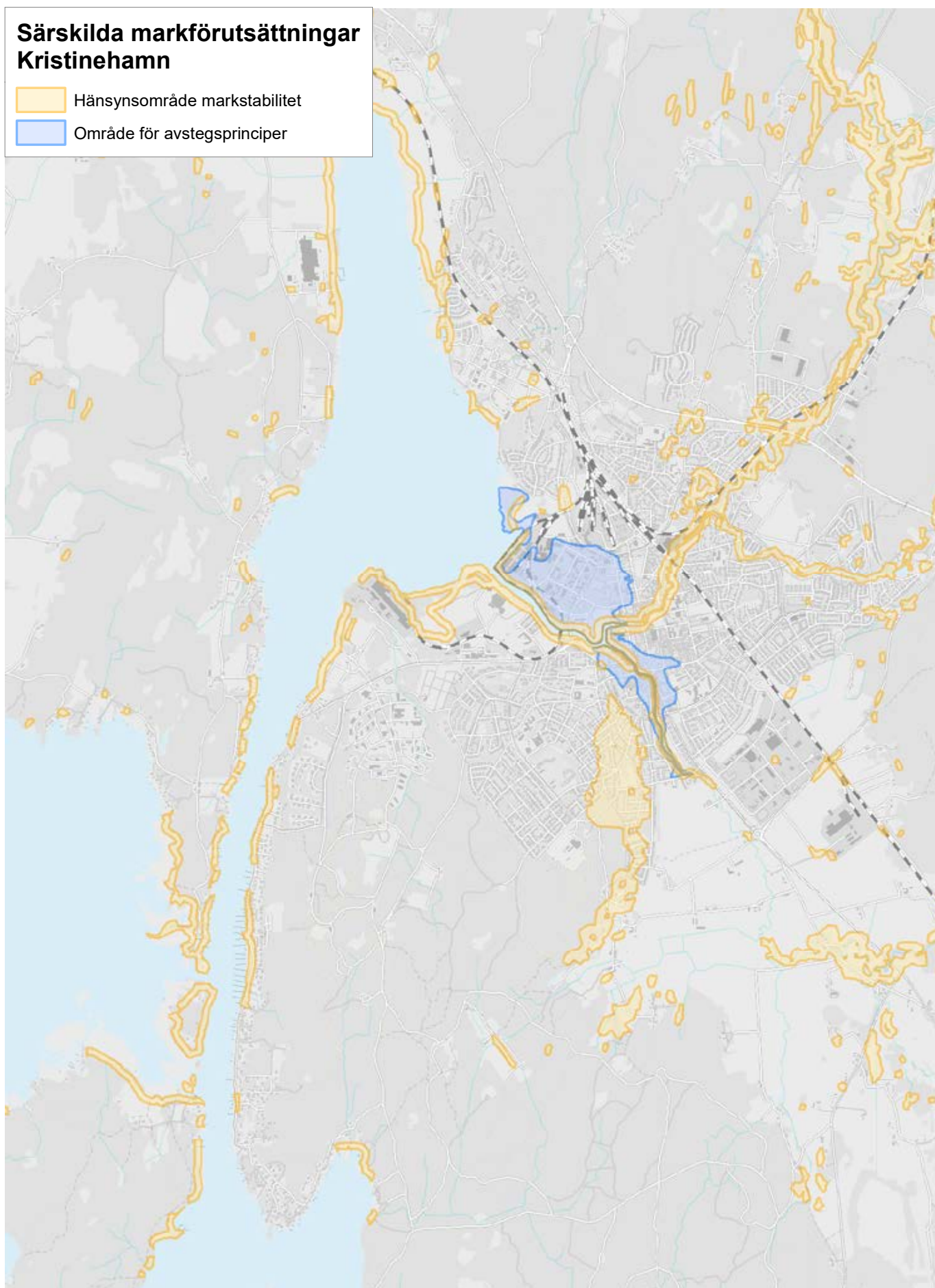
FÖRHÅLLNINGSSÄTT

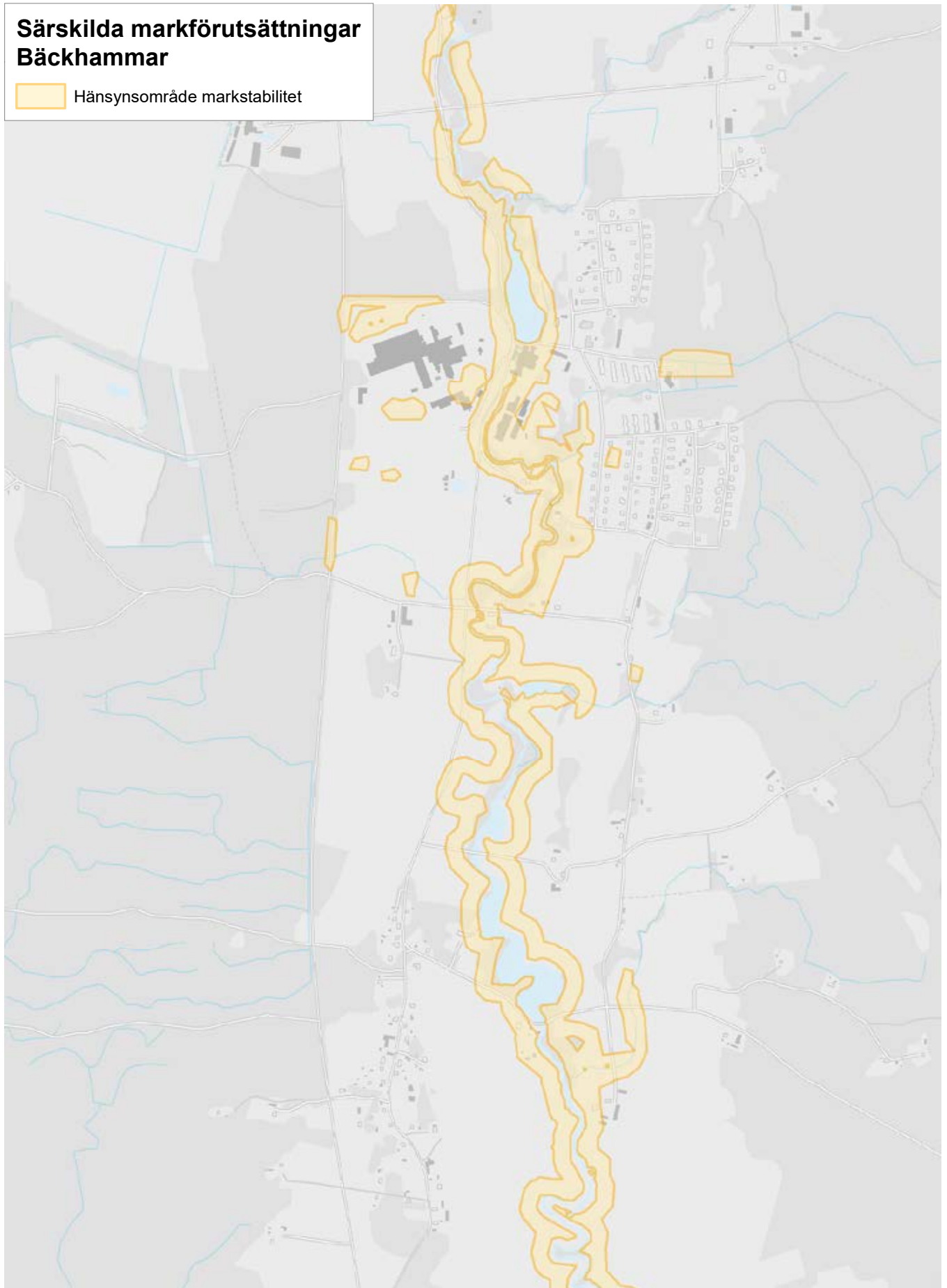
- Kristinehamns kommun tillämpar Boverkets avstegsprinciper för komplettering och utveckling av befintliga tätorter.
- Fysisk planering och lovgivning ska alltid beakta översvämningsrisker med stöd av kommunens RSA-arbete.
- Fysisk planering och lovgivning ska alltid analysera konsekvenserna av nederbörd motsvarande ett 100-årsregn.
- Fysisk planering och lovgivning ska säkerställa att inga tillkommande bostadsytor utsätts för direkta översvämningsrisker vid nederbörd motsvarande ett 100-årsregn.
- Fysisk planering och lovgivning ska alltid analysera vattenvägar och skyfallsleder inom ärendets aktuella avrinningsområde.
- Fysisk planering och lovgivning ska alltid analysera konsekvenserna av en vattennivå i Vätern som motsvarar 200-årshändelse.
- Fysisk planering och lovgivning ska säkerställa att inga tillkommande bostadsytor utsätts för direkt översvämningsrisk vid en vattennivå i Vätern som motsvarar en 200-årshändelse.
- Fysisk planering och lovgivning för känslig verksamhet ska alltid analysera konsekvenserna av en vattennivå i Vätern motsvarande en 1000-årshändelse. Svaret på vad som är känslig verksamhet i kommunen finns i gällande RSA.

Särskilda markförutsättningar Kristinehamn

- Hänsynsområde markstabilitet
- Område för avstegsprinciper

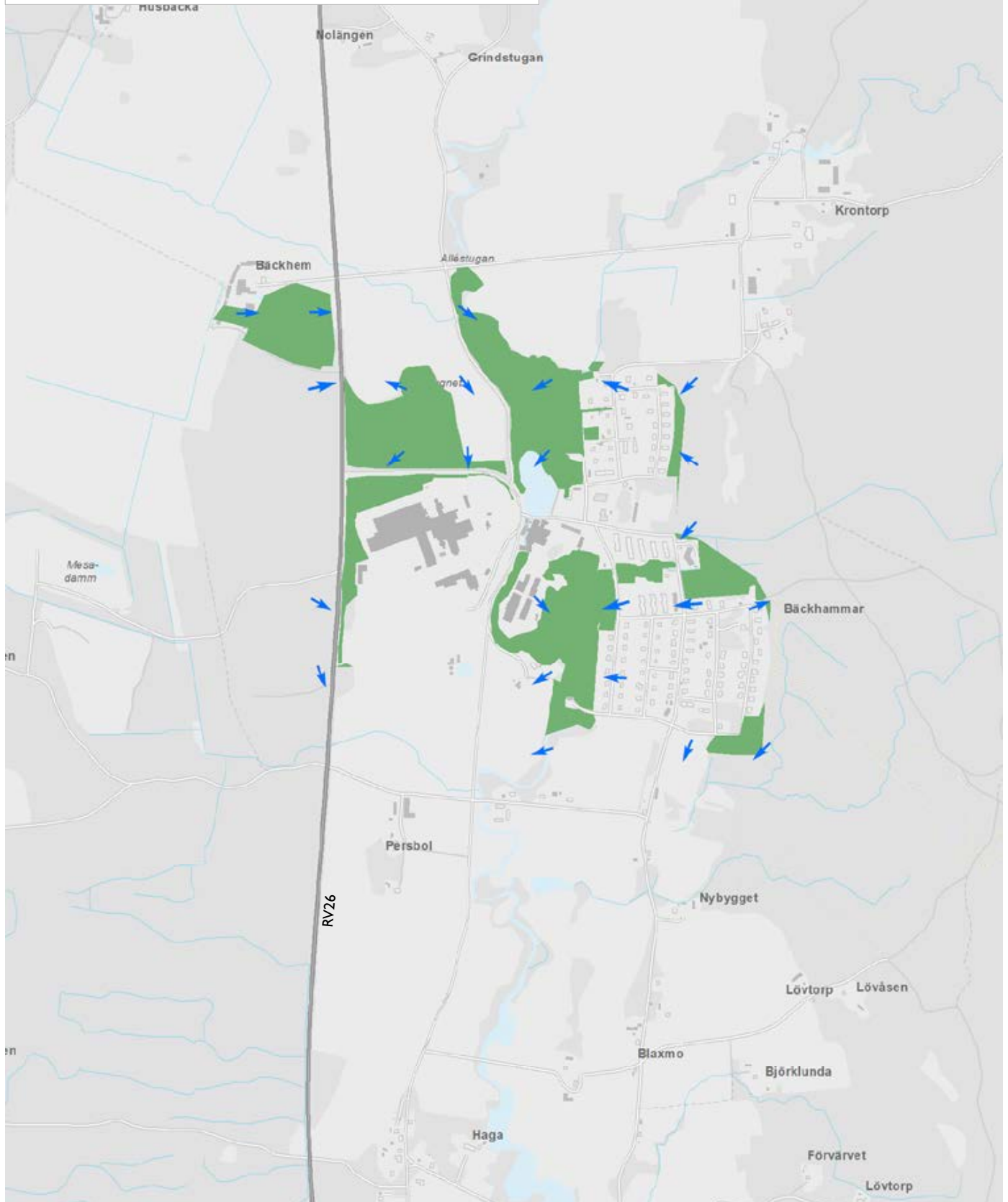

Multifunktionella gröna ytor Bäckhammar - fördröjning av dagvatten vid skyfall

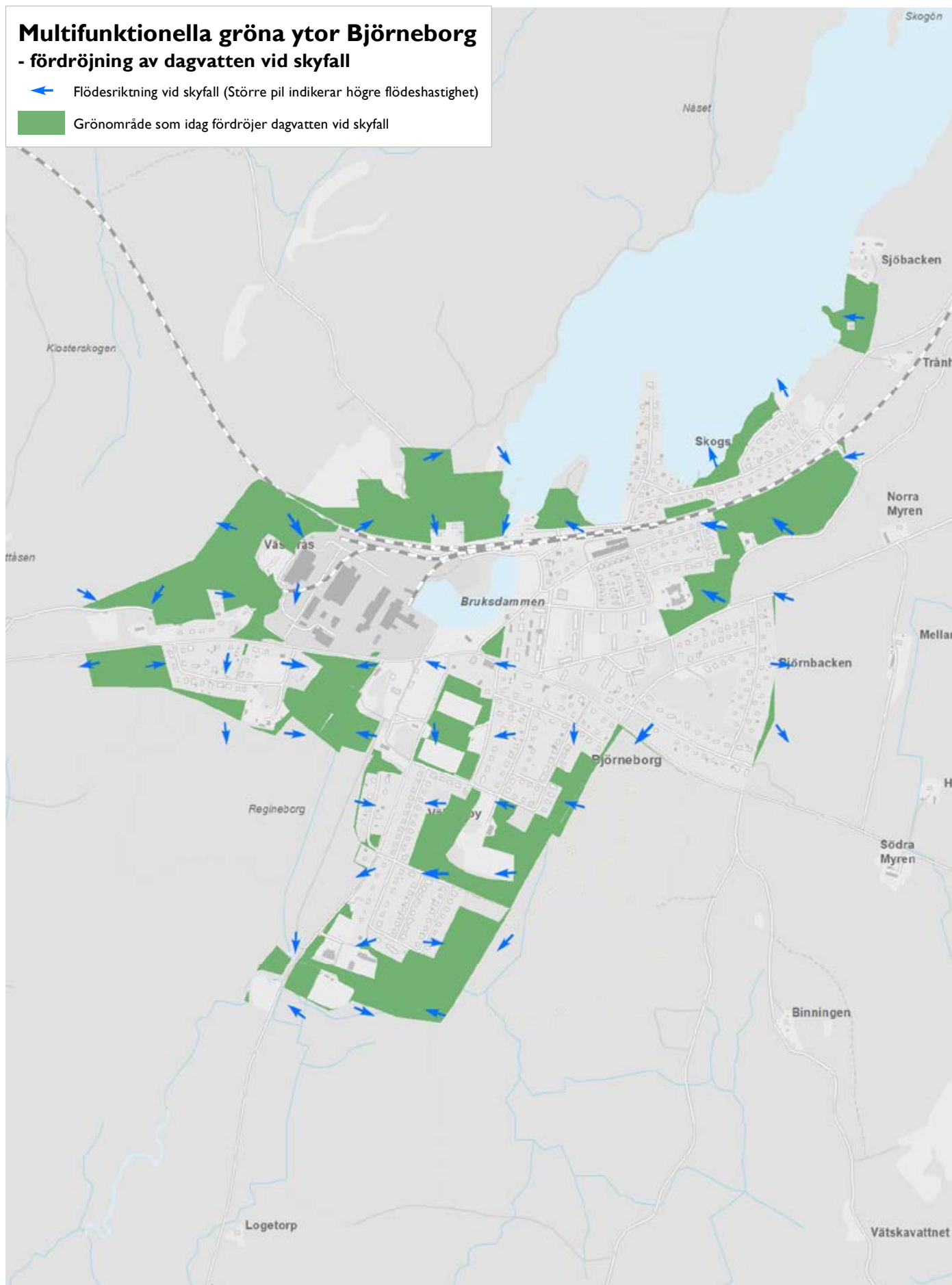
← Flödesriktning vid skyfall (Större pil indikerar högre flödes hastighet)

■ Grönområde som idag fördröjer dagvatten vid skyfall

Multifunktionella gröna ytor Björneborg - fördröjning av dagvatten vid skyfall

- Flödesriktning vid skyfall (Större pil indikerar högre flödes hastighet)
- Grönområde som idag fördröjer dagvatten vid skyfall

Framställd av Kristinehamns kommun. ÖVERSIKTSPLAN ANTAGANDEHANDLING 2021
Datakälla: ©Lantmäteriet, DHI

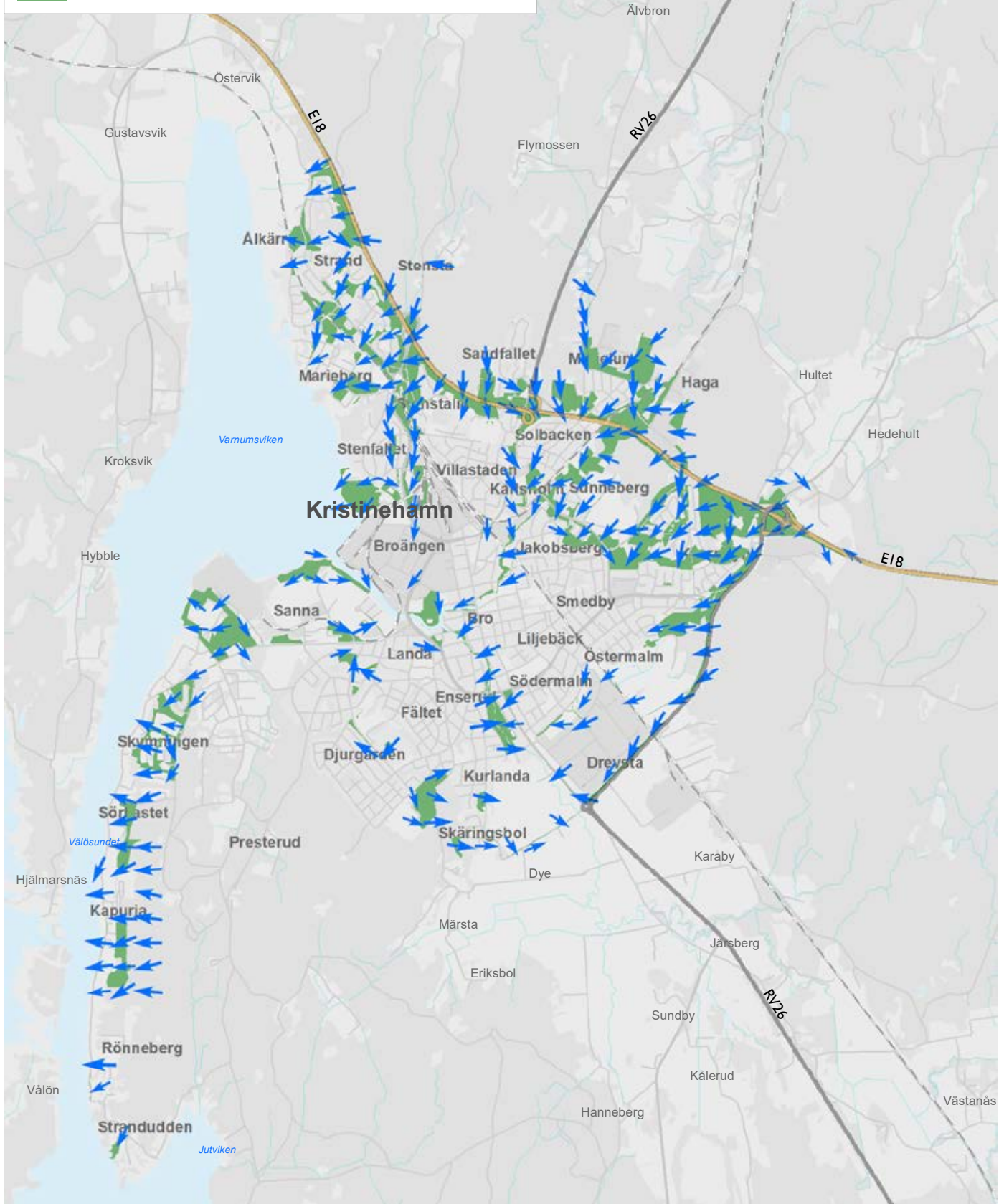
0 0,125 0,25 0,5 km

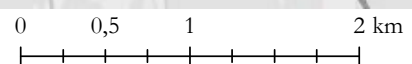
Multifunktionella gröna ytor Kristinehamn - fördröjning av dagvatten vid skyfall

← Flödesriktning vid skyfall (Större pil indikerar högre flödes hastighet)

■ Grönområde som idag fördröjer dagvatten vid skyfall

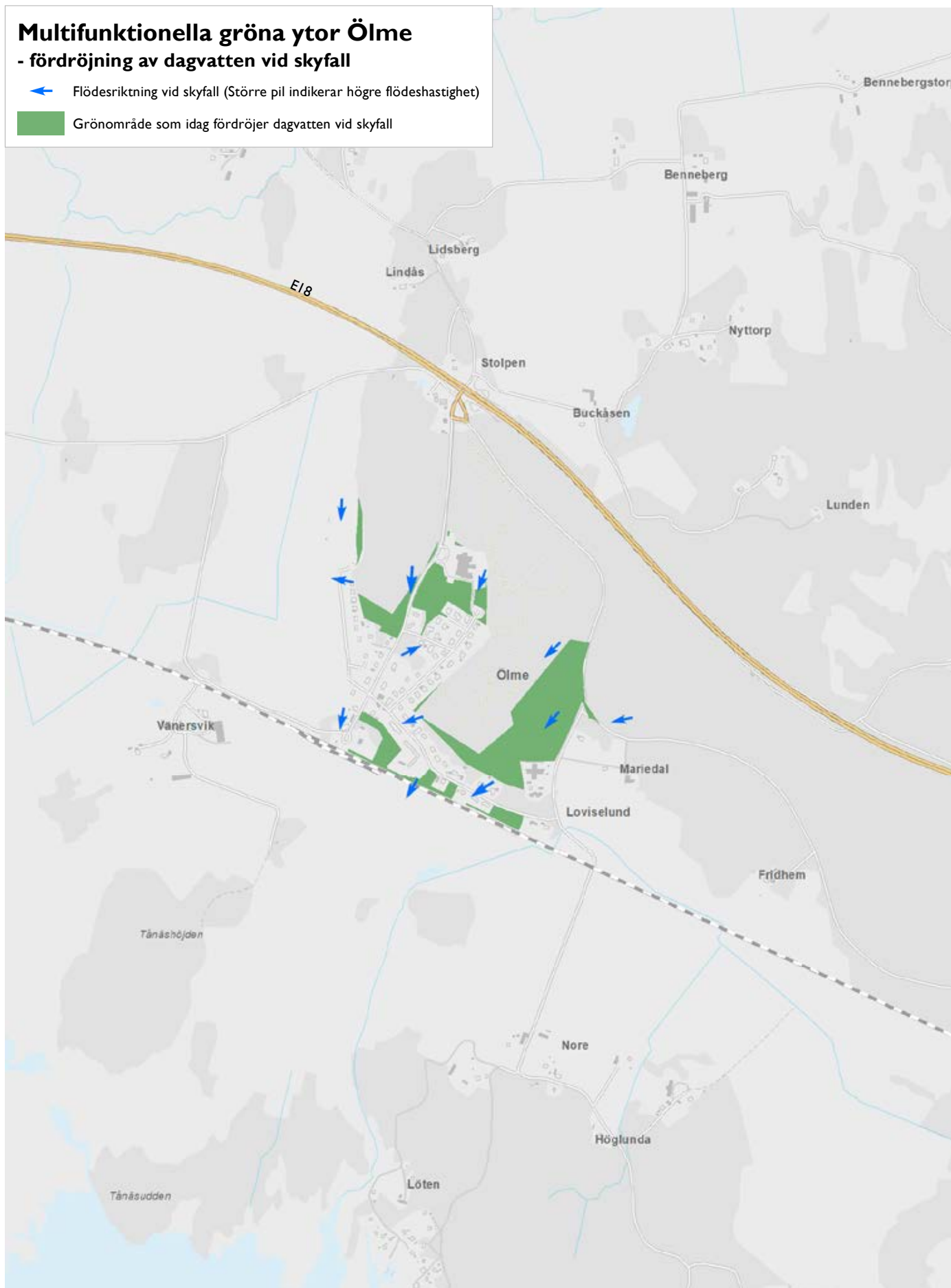

Framställd av Kristinehamns kommun. ÖVERSIKTSPLAN ANTAGANDEHANDLING 2021
Datakälla: ©Lantmäteriet, DHI

Multifunktionella gröna ytor Ölme - fördröjning av dagvatten vid skyfall

- Flödesriktning vid skyfall (Större pil indikerar högre flödes hastighet)
- Grönområde som idag fördröjer dagvatten vid skyfall

Riktlinjer för planläggning och bygglov med hänsyn till översvämningsrisker

Dessa riktlinjer innehåller definitioner av ett antal begrepp som klargör kommunens syn på hantering av översvämningsrisker samt ett antal verktyg som är aktuella i ärenden om planläggning och bygglov enligt plan- och bygglagen.

Säkerhetsmarginal i planeringsunderlag

Ibland adderas generellt satta ”säkerhetsmarginaler” i nationella och regionala planeringsunderlag innehållande utbredningen av översvämmande vatten. Syftet är att kompensera bristande detaljeringsgrad i underlagen. En sådan säkerhetsmarginal är inte beräkningsbar utan bygger på subjektiva bedömningar av underlagens begränsningar. Så snart en lokal risk har beräknats och enligt gängse branschmetodiker bedömts föreligger inte längre behovet av säkerhetsmarginal. Ett sådant förhållningssätt ligger i linje med Boverkets tillsynsvägledning avseende översvämningsrisker.

Kristinehamns kommun hanterar översvämningsrisker enligt känd riskhanteringsmetodik, där riskvärdet är kvantifierat och beräkningsbart och bygger på kunskap om lokala förhållanden. Syftet är att skapa transparens och objektivitet i kommunens RSA, vilken ligger till grund för efterkommande planläggning och bygglovsgivning.

Konsekvenser – Att klara en översvämning

Utgångspunkt för planläggning och bygglovsgivning i Kristinehamn är att beakta den användning och funktion som bebyggelsen prövas för. Det måste därför finnas en dialog med verksamhetsutövaren/exploatören om vilka risker som föreligger på den aktuella platsen. Konsekvenserna av en översvämning ska framgå av planhandlingarna.

I Kristinehamns kommun upprätthålls funktionen bostad så länge bostaden inte är utsatt för direkt påverkan vid översvämningsrisker genom att bostadsytan ställs under vatten. Den enskilde fastighetsägaren har också ansvar att själv ordna för sin försörjning. I fallet av svåra samhällspåverkande händelser förväntas var och en klara sin överlevnad i upp till 72 timmar utan stöd från samhället. Det förväntas den enskilde klara så länge inte bostaden är utsatt för en direkt översvämningsrisk där vatten tränger in i bostaden. För vissa utsatta grupper har dock kommunen ett utökat ansvar.

Skador i verksamheter och på egendom

En grundläggande princip i det svenska krishanteringssystemet är att den enskilde fastighetsägaren både har ansvar för att hålla sig väl underrättad om risker samt även att skydda egendom mot skador, exempelvis orsakade av översvämningsrisker eller andra naturolyckor. Den enskilde fastighetsägaren har också ansvar att själv ordna för sin försörjning. I fallet av svåra samhällspåverkande händelser förväntas var och en klara sin överlevnad i upp till 72 timmar utan stöd från samhället. För vissa utsatta grupper har dock kommunen ett utökat ansvar. Kommunen har ett ansvar att informera om de risker som föreligger för att den enskilde ska kunna fullfölja sitt ansvar. Planprocess och/eller bygglovsprocess kan vara ett tillfälle att sprida den senaste lokala kunskapen i ämnet på den aktuella platsen.

Översvämningskaraktär

En översvämning karaktäriseras av vattnets utbredning, djup och eventuella flöden. Då det ständigt kommer ny forskning om klimatets förändring och dess påverkan på sannolikheten för olika översvämningsrisker är det oväsentligt att här fastslå någon planeringsnivå. Kartorna ”Vänernivåer” visar utbredningen för översvämmande vatten vid tre givna vattennivåer i Vänern, vilket alltså är en av karaktäristikerna för en översvämning, och ger en indikation var frågan kan vara aktuell.

Kommunens risk- och sårbarhetsanalys (RSA) ska hållas uppdaterad med vilka översvämningsriskscenarion som ska analyseras i ärenden om planläggning eller bygglov. Simulerade översvämningsriskscenarion som utgör underlag för analys ska aktualitetsprövas i samband med varje revidering av kommunens RSA.

Bebyggelsen sammanhang med omgivande mark- och vattenområden

Dagvatten och nederbörd vid skyfall i tätbebyggt område ska analyseras i ett avrinningsområdesperspektiv. Kartorna ”multifunktionella gröna ytor” pekar på grönområden och ytor i tätorterna som idag har en fördröjande funktion för dagvatten vid ett skyfall. Ytorna hänger ofta samman med varandra i ett avrinningsområde, som vid stora nederbördsmängder bildar skyfallsleder. Utöver grönområden visar kommunens genomförda riskanalys att ett antal gator från höglänta områden i tätorterna kommer att fungera som temporära vattenvägar på väg mot recipienten. Kartorna utgör underlag för samtliga ärenden om planläggning eller bygglov, men ska inte tolkas som ”stoppområden”.

Tillgänglighet

Enligt Boverkets tillsynsvägledning (2018) ska även tillgängligheten till bebyggelsen analyseras i ärenden om planläggning eller bygglov. Syftet är att tydliggöra förutsättningarna för räddningstjänsten att hjälpa och eventuellt evakuera bebyggelsen vid fara för människors liv och hälsa. Gällande RSA utgör underlag för räddningstjänstens verksamhetsplanering enligt LSO (2003:778) vilken säkerställer riskhantering. Föreligger ingen fara för människors liv och hälsa gäller den enskildes ansvar för försörjning och skadeförebyggande.

Liv och hälsa

Direkt risk för människors liv och hälsa uppstår enligt genomförd riskanalys endast på ett mycket fåtal platser i den bebyggda miljön, och företrädesvis vid översvämningar till följd av skyfall. Kunskapen möjliggör beredskap för att vid specifikt översvämningstillfälle stänga av dessa för allmänheten. Indirekta risker för människors liv och hälsa kan vara att räddningstjänstens och akutsjukvårdens tillgänglighet är begränsad vilket kan hindra akuta transporter. Denna samhällsfunktion säkerställs i verksamhetsplanering enligt LSO (2003:778) med stöd av RSA-arbetet enligt LEH (2006:544).

Teknisk försörjning och funktionskrav

Så länge inte det övergripande spillvattennätet är opåverkat av extrema översvämningshändelser finns det ingen möjlighet att i enskilda ärenden om planläggning eller bygglov säkerställa full funktion i systemet. Däremot kan det vara rimligt att ställa krav på att nya installationer och delar av systemet utformas för att minska konsekvenserna vid en översvämning. Syftet är att hindra ytterligare inträngning av ovidkommande vatten i spillvattennätet och att hindra avloppsvatten att läcka in i bebyggelsen.

Simulerade översvämningar och deras begränsningar

Den skyfallssimulering som kommunen har tagit fram stämmer mycket bra med kommunens erfarenheter av skyfallet 2014. Alla simuleringar har dock sina begränsningar och kan aldrig fullt ut återspegla en inträffad översvämning. Kommunens simuleringar av översvämningar, skyfall och Vänernivåer, har en upplösning om 4 meter gånger 4 meter. Upplösningen begränsar möjligheten till mer detaljerade analyser för exempelvis del av mindre fastighet. Om mer detaljerad analys krävs, vilket är ovanligt, kan detaljerad simulering för det enskilda ärendet tas fram och exempelvis

innehålla verklig flödesförmåga i befintliga dagvattenledningar.

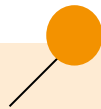
Tidsperspektiv i planläggning eller bygglov

För att främja långsiktigt god hushållning med mark och vatten krävs ett tidsperspektiv vid bedömningen av bebyggelsens lämplighet. Även om enskilda byggnader, eller en användning av dem, kan ha kort livslängd så kan infrastruktur och bebyggelsestrukturer förväntas ha en relativt lång livslängd. Vid detaljplanläggning för nya bebyggelsestrukturer och försörjningssystem som kan förväntas vara bestående över tid, ska hänsyn tas till klimatförändringarnas förväntade effekter på sannolikheten för översvämningar i slutet av innevarande sekel. Vid ärenden om ändrad användning eller lovgivning av bebyggelse med förväntad kort livslängd ska sannolikheten för översvämningar i dagens klimat tillämpas.

Verktyg i planläggning och bygglovsgivning

Konsekvenserna av en översvämning i bebyggelsen ska i ärenden om planläggning eller bygglovsgivning analyseras och hanteras med stöd av gällande RSA och dessa riktlinjer. Det kan konkret göras med hjälp av ett antal verktyg vilka listas och kommenteras på nästa sida.

Markens höjd och lutning

Används för att styra vattensamlingar och vattenflöden. Effektivt sätt att hantera översvämmande vatten vid både skyfall och från vattendrag och sjöar. Kan dock bli dyrt och kan leda till att översvämningen flyttas till annan närliggande plats/fastighet. Är i princip omöjligt att använda i en bebyggd miljö, och svårt i ett område med små naturliga höjdskillnader.

Nivå på färdigt golv

Används för att säkerställa att bostadsytan ligger ovanför förväntade vattenansamlingar. Tillämpningsbart vid både skyfall och en översvämmande Vänern, relateras till den omkringliggande markens höjd.

Anordnande av flödesvägar

Vid ett skyfall faller mer nederbörd på kortare tid än vad dagvattensystemet är dimensionerat för. Därför behöver nederbörden vid ett skyfall i huvudsak hanteras ovan mark, något som kräver ytor och vattenvägar som tål stora mängder vatten på kort tid.

Skapande av plats där vattnet kan uppsamlas och fördröjas

Vid ett skyfall samlar dagvattnet kontinuerligt allt större nederbördsmängder på sin väg mot recipienten. För att motverka att stora dagvattenflöden och eventuella översvämningar nedströms i avrinningsområdet kan vattnet behöva uppsamlas och fördröjas på lämpliga platser. Dagvatten ska alltid fördröjas lokalt där så är möjligt.

Begränsning av andelen hårdgjord yta på kvartersmark

Används för att minska mängden dagvatten, och reglerar samtidigt att viss yta inte bebyggs. En begränsning kan därför vara ett sätt att trygga ytor som kan tåla att översvämmas, beroende på omgivningen. Effekten av verktyget kan begränsas av markens infiltrationskapacitet.

Krav på genomsläplighet i mark

Används för att minska mängden dagvatten. Vid ett skyfall är nederbörden så koncentrerad att markens infiltrationskapacitet har relativt lite effekt. Kan tillämpas som delåtgärd vid hantering av översvämningrisker för skyfall. Effekten av verktyget kan begränsas av markens infiltrationskapacitet.

Byggnadstekniska krav så som översvämningssäker grundläggning

Används för att hindra att översvämmande vatten tränger in i byggnader och översvämmas exempelvis bostadsytor. Tillämpningsbart vid översvämmande vatten vid både skyfall och stigande Vänern.

Byggnaders tekniska egenskaper regleras i åttonde kapitlet plan- och bygglagen och preciseras i tredje kapitlet plan- och byggförordningen, PBF, samt i Boverkets bygg- och konstruktionsregler, BBR och EKS. Planbestämmelser om utförande ska inte reglera sådant som regleras av dessa byggregler. Bestämmelser om utförande bör därför aldrig anges för att reglera tekniska lösningar inomhus. Planbestämmelser bör i normalfallet inte heller användas för att reglera tekniska egenskaper som räknas upp i byggreglerna i övrigt.

Genomförande och uppföljning av översiktsplanens intentioner

Översiktsplanen är ett av kommunens viktigaste styr-dokument för den framtida utvecklingen. Syftet med att revidera översiktsplanen är att få en plan som är mer aktuell och anpassad till nya lagar och bestämmelser och som uttrycker kommunens samlade utvecklings-vilja.

Fortsatt planeringsarbete

Översiktsplanen är ett strategiskt politiskt dokument som speglar den rådande politiska majoritetens upp-fattning om byggande, mark- och vattenanvändning och hushållning med naturresurser. En aktiv översikts-planering som bedrivs kontinuerligt fångar eventuella förändrade förutsättningar i politiska ambitioner, lag-stiftning och ny kunskap.

Från och med valet år 2022 ersätts den tidigare aktua-litetsprövningen av översiktsplanen med krav om att kommunfullmäktige ska ta fram en planeringsstrategi varje mandatperiod. Planeringsstrategin innebär att kommunen gör en framåtsyftande, politisk helhets-bedömning av översiktsplanens aktualitet och en priori-tering av den fortsatta översiktsplaneringen. Strategin ska antas senast 24 månader efter ordinarie val. Utan planeringsstrategi upphör översiktsplanen att vara aktuell.

I och med att den tidigare aktualitetsprövningen av översiktsplanen från och med valet år 2022 ersätts med krav om att kommunfullmäktige ska ta fram en plane-ringsstrategi är verktyget, för att fördjupa vår kunskap kring uppkomna frågeställningar/uppdrag, kommunens

planeringsstrategi. Översiktsplanens utvecklings-strategi och markanvändningskarta ligger till grund för planeringsstrategins prioritering. I arbetet med översikts-planen har ett antal frågeställningar identifierats där vi inte har valt att fördjupa vår kunskap vid denna revide-ring, men som återfinns i planeringsstrategin. För att översiktsplanen ska kunna ge tydlig vägledning inför efterföljande beslut om mark- och vattenanvändningen behövs därav uppdaterad kunskap samt mer övergripande- och fördjupade ställningstaganden för:

- Tillkommande verksamhetsområde Stensta-Strandmossen (V21 + V18)
- Utredningsområde Kvarndammen (U5)
- Planeringsförutsättningar och tillväxtpotential i fritidshusområdena Strandvik, Bråten, Västra Vålösundet och Revsand-Brattsand (U15, U16, U17 & U18)
- Planeringsförutsättningar och tillväxtpotential i Västra Vålösundet, där en fördjupad översiktsplan är påbörjad men inte avslutad.
- Strategisk vatten- och avloppsutbyggnad, reservvatten- och dagvattenhantering (kunskap motsvarande en VA-plan)
- Bostadsmarknadsläget (med hänsyn till en försvarsetablering)
- Hänsyn till kommunens kulturmiljöer och befintliga bebyggelse.
- Utredningsområde Kroksvik (U19)
- Omvandling/handelsutveckling i Broängsområdet (V2)

Källförteckning

Kommunala styrdokument med koppling till ÖP

- Kulturmiljöprogram (1991)
- Översiktsplan 2004, (2006)
- Besöksplan (2014)
- Risk- och sårbarhetsanalys (2015)
- Näringslivspolitisk plan (2017)
- Trafikplan för Kristinehamns kommun (2017)
- MKB Översiktsplan (2021)
- Översvämningsanalys (2019)
- Bostadsförsörjningsplan (2018)
- Centrumvision Kristinehamns kommun (2018)
- Serviceplan (2021)

Planeringsunderlag

- Lokalt tillväxtprogram, Kristinehamns kommun (2015)
- Sammanställning av dialogturnén ”Tyck om Kristinehamn”, Kristinehamns kommun (2016)
- Resvaneundersökning, Region Värmland (2014)
- Vattenvårdsprojektet: Lokal planering och organisation för förbättring av övergödnings och föroreningsituationen i Varnumsviken och Ölmeviken i norr Väneren – kunskapsunderlag och modell för lokala vattenvårdsåtgärder, (2012)
- Vassplan och vasspolicy för Kristinehamns kommun – styrdokument för planering av kommunal vassröjning vid Väneren – rapport med strategi, policy och skötselplan för kommunens stränder men även andra stränder i kommunen som geografiskt område, (2008)
- Kommunal skog och skogsskötsel – rapport med utredning inkl. utvärdering av 1988 års skogsskötselplan och koppling till hållbar utveckling – innehåller förslag till planering och åtgärder – underlag för vidare arbete med grönstrukturplan, skötselplaner för kvartersnära skog, rekreationsskog, besöksmål etc.
- Handlingsplan för kollektivtrafik inom Kristinehamns kommun (2021).
- Värmlandsstrategin 2014-2020, (2014)

Utredningar

- WSP (2013)
- Utredning höghastighetsbana, Norsk Bane (2016)
- Bostadsmarknadsanalys (2015)
- ÅVS Oslo-Stockholm, Trafikverket (2017)
- Förstudie avseende spåranslutning Kroksvik (2010)
- Utredning tågstopp Björneborg, Kristinehamns kommun (2017)

Pågående planarbete

- FÖP Västra Vålösundet (samrådsförslag)
- Regionala och nationella planer och program
- Ditt Värmland, Länsstyrelsen Värmland (1989)
- Regionala miljömål, Länsstyrelsen Värmland
- Länstransportplan för regional transportinfrastruktur i Värmland 2018–2029 (2017)
- Regionalt trafikförsörjningsprogram för Värmland 2017–2021 (2016)
- Örebroregionens utvecklingsstrategi, (2010)
- Regional översiktlig planering – rumsligt perspektiv på utvecklingsstrategi för
- Örebroregionen, (2011)
- RUP Örebroregionen (remiss 2017)
- Uppföljningsbara mål för hållbar fysisk samhällsplanering, Boverket (2015)
- Värmlandsstrategin 2040 (2021)

Övriga källreferenser:

Kommungruppsindelning, SKL (2017)
<http://webbutik.skl.se/sv/artiklar/kommungruppsindelning-2017.html>

Vision för Sverige 2025 (Boverket, 2012)
<http://sverige2025.boverket.se/>

”Kommunal tillväxt – konsten att hantera lokala förutsättningar” (Fjertorp, Larsson, Mattisson 2012)
<https://lucris.lub.lu.se/ws/files/5750657/3132583.pdf138>

STADSHOTELL

Granskningsyttrande från Länsstyrelsen Värmland

I detta avsnitt återfinns Länsstyrelsen i Värmlands läns granskningsyttrande som avgetts på utställningsförslag II av översiktsplanen. Granskningsyttrandet finns med i sin helhet för att klargöra i vilka avseenden stat och kommun har olika uppfattningar. Kommunens svar på Länsstyrelsens yttrande och på andra inkomna synpunkter under utställningen finns i ett

utställningsutlåtande. Länsstyrelsens synpunkter har till stora delar tillgodosetts, fränsett de punkter som framgår av kommentarer i utställningsutlåtandet och de hänvisningar som gjorts i översiktsplanen där det framgår att Länsstyrelsen inte godtar planen helt i specifikt hänseende. Utställningsutlåtandet finns på kommunens webbplats.

Länsstyrelsen
Värmland

Samhällsbyggnad
Adam Nyman
010-224 73 95

GRANSKNINGSYTTRANDE

Datum
2020-10-20

Sida
1(15)
Referens
Dnr: 401-5326-2020

Kristinehamns kommun
Kungsgatan 30
681 84 KRISTINEHAMN

Översiktsplan för Kristinehamns kommun – Utställning 2

Ärendet

Rubricerad översiktsplan har översänts till Länsstyrelsen för utställning enligt 3 kap 14 § PBL. Förslaget har sänts för yttrande till berörda myndigheter samt till berörda enheter inom Länsstyrelsen. Försvarsmakten, Lantmäteriet, Länsstyrelsen i Västra Götalands län, Länsstyrelsen i Örebro län, Skogsstyrelsen, Svenska Kraftnät (SVK), Statens Geotekniska Institut (SGI), Sveriges Geologiska Undersökning (SGU) och Trafikverket har inkommit med yttranden med anledning av planförslaget.

Lantmäteriet, Länsstyrelsen i Västra Götalands län, Skogsstyrelsen och SVK har inget att erinra mot förslaget. Försvarsmakten, Länsstyrelsen i Örebro län, SGI, SGU och Trafikverket har lämnat synpunkter som sammanvägts i Länsstyrelsens yttrande.

Förslaget är upprättat 2020 och innehåller följande handlingar:

- Granskningshandling, Översiktsplan för Kristinehamns kommun
- Miljökonsekvensbeskrivning
- Utställningsutlåtande

Länsstyrelsens roll

Länsstyrelsen ska enligt 3 kap. 16 § PBL avge ett granskningsyttrande där det enbart ska anges om

1. förslaget inte tillgodoser ett riksintresse enligt 3 eller 4 kap. miljöbalken,
2. förslaget kan medverka till att en miljökvalitetsnorm enligt 5 kap. miljöbalken inte följs,
3. redovisningen av områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen inte är förenlig med 7 kap. 18 e § första stycket miljöbalken,

4. sådana frågor rörande användningen av mark- och vattenområden som angår två eller flera kommuner inte samordnas på ett lämpligt sätt, och
5. en bebyggelse blir olämplig eller ett byggnadsverk olämpligt med hänsyn till människors hälsa eller säkerhet eller till risken för olyckor, översvämning eller erosion. Lag (2020:76).

Länsstyrelsen vill upplysa om att kommunen enligt 3 kap 20§ PBL ska redovisa länsstyrelsens granskningsyttrande tillsammans med översiktsplanen.

Sammanfattning

Länsstyrelsen anser att Kristinehamns kommun har tagit fram en tydlig och väl genomarbetad översiktsplan. Kommunen gör tydliga ställningstaganden och avvägningar samt redovisar förhållningssätt till olika förutsättningar som ska tas hänsyn till. Det ger översiktsplanen styrka i efterföljande planering då kommunen vågar göra tydliga ställningstaganden i frågor av hög vikt. En ny järnvägsdragning och en återetablering av Försvarmakten är frågor av nationell betydelse där Kristinehamns kommun tydligt redovisar sitt ställningstagande. Landsbygdsutveckling har hanterats i planen genom att områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS) har pekats ut. Sedan utställning I har kommunen förbättrat de utpekade områdenas kartunderlag och beskrivningar av naturvärden, vilket underlättar ett statligt ställningstagande av de enskilda områdenas lämplighet. Länsstyrelsen anser att översiktsplanen kommer att uppfylla sitt syfte väl som strategiskt underlag för kommunens kommande utveckling inom mark- och vattenanvändning.

I Länsstyrelsens yttrande över utställning II-handlingen lyfts synpunkter angående riksintressen, miljökvalitetsnormer, mellankommunala frågor, hälsa och säkerhet, miljökonsekvensbeskrivningen samt landsbygdsutveckling i strandnära lägen.

Under utställningstiden har nya besked kommit från Försvarmakten angående ett eventuellt återetablerande av förband i Kristinehamn. I översiktsplanen tar kommunen tydligt ställning för en återetablering, men planens föreslagna markanvändning stämmer inte helt överens med de markanspråk som Försvarmakten bedömer behövs. Innan det finns ett beslut från Försvarmakten är det svårt att bedöma översiktsplanens ställningstaganden i frågan. Länsstyrelsen anser därför att kommunen bör överväga att avvakta med att anta översiktsplanen och vara öppna för eventuella revideringar i enlighet med Försvarmaktens kommande beslut.

Riksintressen

Kommunikationer - järnväg 3 kap 8 § MB

I översiktsplanen redovisar kommunen sitt ställningstagande vad gäller järnvägens utveckling genom att peka ut markreservat för framtida dubbelspår mellan Örebro och Kristinehamn, den så kallade Nobelbanan. Efter ytterligare utredning väljer kommunen i utställning II-skedet att

reservera ett nordligt alternativ för den framtida Nobelbanan. De övriga alternativen som tidigare har redovisats utgår. Stationsläget föreslås behållas vilket innebär behov av bibana för att ansluta denna till framtida spår. Två alternativ för en sådan ges också markreservat.

Länsstyrelsen delar helt kommunens syn om att dubbelspår bör byggas ut och anser att det är positivt att kommunen driver frågan i översiktsplanen. Åtgärden ligger också i linje med åtgärdsvalsstudie (ÅVS) för sträckan Stockholm-Oslo. Det kan ännu inte med säkerhet sägas att den nya sträckningen kommer att sammanfalla med kommunens utpekade markreservat. En rad förutsättningar behöver klargöras innan en slutlig dragning kan föreslås.

Kommunikationer - hamn 3 kap 8 § MB

Länsstyrelsen yttrade sig i utställning I om att den i översiktsplanen uttryckta önskan att stärka Kristinehamns hamn kan medföra ett behov av förstärkta transportvägar till hamnen via järnväg, väg och sjöfart. Länsstyrelsen ansåg att dessa vägar också är att betrakta som riksintresse. Med denna skrivelse ville Länsstyrelsen säga att tillgängligheten till hamnen via järnväg, väg och sjöfart är att betrakta som en del av hamnens riksintresse.

Länsstyrelsen yttrade sig också om att en utökning av hamnen kan medföra påverkan på omgivningen i form av buller, försämrade luftkvalitet och utökade restriktioner för intilliggande bebyggelse. Länsstyrelsen efterfrågade därför att hamnen borde studeras i ett större sammanhang. Kommunen bedömer att ett utpekande i översiktsplanen inte behöver föregås av en tillståndsprocess enligt miljöbalken. Länsstyrelsen instämmer i kommunens bedömning och vill klargöra att det inte var detta som efterfrågades. Länsstyrelsen efterfrågar att kommunen resonerar kring påverkan på omgivningen från utökad hamnverksamhet och att risken för ökade störningar ska hanteras och motverkas i den efterföljande processen.

Totalförsvarets militära del 3 kap 9 § MB

Kristinehamns kommun har uttryckt intresse för återetablerande av ett förband och tar tydligt ställning till frågan i översiktsplanen. Beslutet om vilka orter som blir aktuella för etablering av nya förband förväntas komma vid årsskiftet 2020/2021. Enligt planförslaget är kommunens vilja att återetablera förbandet vid det tidigare A9-området och samtidigt fortsätta att utveckla ny bostadsbebyggelse i Vålösundet samt hålla det gamla övningsområdet fortsatt öppet för friluftsliv under stora delar av året. Länsstyrelsen kan konstatera att vid ett återetablerande av förband i Kristinehamn kan en del av föreslagen mark för bostadsbebyggelse i Vålösundet komma att tas i anspråk av Försvarsmakten. Det gamla övningsområdet förmodas nyttjas av Försvarsmakten, vilket kan innebära att friluftslivet begränsas.

Innan det finns ett beslut om att återetablera ett förband i Kristinehamn är det svårt att bedöma översiktsplanens ställningstaganden i frågan. Länsstyrelsen anser att det vore till kommunens fördel om översiktsplanen reviderades efter att ett beslut har tagits i frågan och Försvarsmakten kan ge tydligare direktiv angående vilka markanspråk som krävs för en återetablering.

Miljökvalitetsnormer

Vatten

Länsstyrelsen har tidigare uppmärksammat att kommunen endast delvis har redovisat huruvida det i översiktsplanen har tillämpats miljökvalitetsnormer för vatten som en planeringsförutsättning (enligt åtgärd 6 i åtgärdsprogrammet) samt hur genomförandet av översiktsplanen bidrar till att MKN för vatten ska kunna följas. Som ett ställningstagande har kommunen svarat att kommunen bedömer att översiktsplanen inte föreslår förändringar som kan förväntas försämra möjligheterna att uppfylla MKN samt att det är vagt och svårtytt vad som ytterligare behöver göras utifrån Länsstyrelsens synpunkt. Kommunen har hänvisat till stycket Vattenförsörjning i kapitel 4 för en beskrivning av kommunens förhållningssätt till MKN samt att kommunens bedömning av förslagets påverkan på möjligheterna att uppnå MKN framgår av miljökonsekvensbeskrivningen.

Det som kommunen anger under rubriken Vattenkvalitet i kapitel 4 beträffande MKN för vatten och sitt förhållningssätt till dessa beskriver bland annat att det vid planläggning av ny bebyggelse kommer att bevakas att bebyggelseutvecklingen inte medför att gällande MKN för vatten överskrids, samt att detaljplanering och lovgivning ska bidra till att MKN för vatten ska kunna följas. Kommunen har redovisat status och MKN för varje exploateringsområde, men tyvärr inte beskrivit hur den planerade tillkommande exploateringen kan komma till stånd utan att MKN (för exempelvis morfologiskt tillstånd) riskerar att försämrats eller försvårar ett uppnående av MKN. Kommunen behöver ange hur relevanta kvalitetsfaktorer riskerar att påverkas och om en otillåten försämring kan befaras. Om en sådan bedömning saknas är det svårt att följa på vilka grunder kommunen har baserat sin bedömning att översiktsplanen inte kommer att försämra möjligheterna att uppnå MKN.

För några vattenförekomster är det flera kommuner som delar ansvaret att inte tillåta verksamheter som kan riskera att försämra status eller uppnåendet av MKN. I dessa fall behöver kommunerna säkerställa att genomförandet av planer inte ökar åtgärdsbehovet för de andra kommunerna.

I miljökonsekvensbeskrivningen skrivs: ”I princip alla sjöar i kommunen omfattas av direktivet genom påverkan av försurning och miljögifter, liksom de större vattendragen som har vandringshinder för fisk”. Länsstyrelsens vill upplysa om att det som avgör om en yt- eller grundvattenförekomst omfattas av vattendirektivet regleras inte utifrån om det föreligger en betydande påverkan på vattenkvaliteten, utan alla vattenförekomster omfattas av direktivet. Indelning i vattenförekomster är en administrativ indelning som görs utifrån HaV:s riktlinjer och relaterar till deras storlek.

I miljökonsekvensbeskrivningen saknar Länsstyrelsen ett förhållningssätt till huruvida den fysiska planeringen påverkar andra kvalitetsfaktorer än de som påverkas av avlopp och dagvattenhanteringen. Det rör sig oftast om vattnets morfologiska kvalitetsfaktor när exploatering sker i närhet till vattnet. Eftersom beskrivningen av MKN inte är fullständig är inte heller bedömningen att översiktsplanen inte kommer att påverka möjligheterna att uppnå MKN. I planen beskrivs många strandnära exploateringar. Deras samlade påverkan på MKN, inklusive deras påverkan på relevanta

kvalitetsfaktorer som vattnets morfologiska tillstånd, behöver beskrivas och bedömas. Det handlar alltså om strandnära nyexploateringar som kan påverka vattnets närområde och svämplan (parametrar som ingår i det morfologiska tillståndet).

Mellankommunala frågor

Länsstyrelsen anser att mellankommunala frågor har identifierats och belysts väl i översiktsplanen. Länsstyrelsen har tidigare lyft att planförslaget bör uppmärksamma hur situationen ser ut för sjön Skagern avseende angränsande kommuners utpekande av LIS-områden. Vidare framfördes att påverkan på miljökvalitetsnormer för vatten bör tydliggöras utifrån en sammantagen planering och utveckling av LIS-områden i samma vatten.

I kommunens utställningsutlåtande anges att kommunen bedömer att allmänhets tillgänglighet och livsvillkoren för djur- och växtlivet ska bedömas utifrån rådande faktiska förutsättningar, och inte vilka strandavsnitt som omfattas av LIS-utpekanden från andra kommuner. Länsstyrelsen önskar dock uppmärksamma att utvecklingen längs stränderna behöver ses i ett större geografiskt och funktionellt sammanhang i enlighet med Naturvårdsverkets handbok 2009:4 Strandskydd – en vägledning för planering och prövning. Enligt handboken kan förhållanden i och sambanden med angränsande kommuner påverka bedömningen både av områdets lämplighet för landsbygdsutveckling och betydelse för strandskyddets syften. Länsstyrelsen anser därför att tidigare synpunkter kring dessa frågor kvarstår.

Hälsa och säkerhet

Översvämning

Länsstyrelsen ser det som positivt att Kristinehamns kommun på ett tydligt sätt har valt att avgränsa det geografiska område där kommunen kommer att tillämpa avsteg från Boverkets vägledning. Länsstyrelsen ser det även som positivt att kommunen har valt att ta ett helhetsgrepp gällande den grundläggande principen istället för att den lyfts i varje enskild plan inom det utpekade geografiska området. Länsstyrelsen vill dock påpeka att avsteget gäller lokaliseringsprincipen men att Länsstyrelsen i övrigt kommer att tillämpa Boverkets vägledning. Med detta menas att om det inte är möjligt att lokalisera tillkommande bebyggelse på nivåer så att översvämningens risker undviks bör planen istället reglera bebyggelsens placering eller utförande så att den nya bebyggelsen klarar översvämning motsvarande Boverkets grundläggande utgångspunkter.

Ras, skred och erosion

Sedan utställning I har kommunen utvecklat sitt resonemang kring ras, skred och erosion. Länsstyrelsen ser det som positivt att kommunen även har kompletterat översiktsplanen med karta över hänsynsområden för markstabilitet på sidan 179 i planhandlingen. Kommunen bedömer att problem med ras, skred och erosion är relativt små i Kristinehamn. SGU:s inventering och kartläggning av jord- och topografiska förhållanden samt

MSB:s översiktliga stabilitetskarteringar ligger till grund för de redovisade hänsynsområdena för markstabilitet. Det anges att detaljerade utredningar om geoteknik krävs före byggande i områden som omfattas av hänsynsområde markstabilitet. Att registrerade skred i SGI:s skreddatabas saknas för Kristinehamns kommun anförs som generellt argument för låg skredrisk i kommunen. Länsstyrelsen och SGU vill påpeka att information om skred inte har karterats rikstäckande i Sverige och därför kan uppgifter om historiska skred (skredärr) för Kristinehamns kommun saknas i SGI:s, MSB:s och SGU:s kartvisare.

Kommunen anger att markområdena med störst risk för ras, skred och erosion främst ligger längs vattendragen Varnan, Vassgårdaälven, Lötälven och Visman. Länsstyrelsen konstaterar att markförutsättningskartan endast redovisar Kristinehamns tätort med närmaste omnejd. Med undantag för några berörda LIS-områden redovisas inte risk för ras, skred och erosion i kommunen utanför Kristinehamns tätort. Ett känt riskområde som nämns i text men som det saknas kartering över är markområdet längs Visman i Bäckhammar. Länsstyrelsen anser att hänsynsområden för markstabilitet vid Bäckhammars tätort lämpligen redovisas på karta.

I utställningsskedet hade Länsstyrelsen synpunkter på att kommunen inte hade en fullgod redovisning av sin syn på risken för skador på den byggda miljön som kan följa av ras, skred och erosion samt hur sådana risker kunde minska eller upphöra. Kommunen har kompletterat planhandlingen med förhållningssättet ”Fortsatt beredskapsplanering för att hantera risken för skador på den bebyggda miljön till följd av ras, skred och erosion”.

Länsstyrelsens synpunkt angående kommunens syn på risken för skador på den byggda miljön samt hur sådana risker kan minska eller upphöra kvarstår. Det saknas förhållningssätt kring risker för erosion samt ras och skred i grövre jordar (slamströmmar) och berg. Det är Länsstyrelsens rekommendation att kommunen upprättar en strategi för att belysa de geotekniska säkerhetsfrågorna samt eventuella utredningsbehov. Kommunen har rätt i sin skrivelse i utställningsutlåtandet att upprättandet av en strategi inte är ett lagkrav, utan det är också fullt möjligt att redogöra för detta på annat sätt.

Miljökonsekvensbeskrivning

Länsstyrelsens synpunkt kvarstår om att exploatering i strandzonen kan innebära försämring av kvalitetsfaktor för bedömning av god ekologisk status för MKN vatten och riskerar därmed att försvåra uppnående av miljömålet *Levande sjöar och vattendrag*. Kommunen redovisar inget om detta i MKB vilket bör läggas till.

Under rubriken *Vatten- och avloppsutveckling* på sidan 12 nämns endast vatten och avlopp kopplat till fritidshusområden. Länsstyrelsen anser att kommunen lämpligen bör redogöra för vatten- och avloppsutveckling även för tätorterna där det för främst Kristinehamns tätort föreslås kompletterande bebyggelse och nya större bostads- och verksamhetsområden. Länsstyrelsen saknar ett resonemang kring de befintliga avloppsreningsverkens kapacitet för utvecklingen som översiktsplanen föreslår. Kommunen berör det

efterfrågade resonemanget översiktligt på sidan 165 i översiktsplanen. Under *Vatten- och avloppsutveckling* bör kommunen förslagsvis redogöra för Fiskartorpets reningsverks bekymmer med ovidkommande vatten som orsakar breddning.

Landsbygdsutveckling i strandnära lägen

Av Länsstyrelsens granskningsyttrande till en översiktsplan ska det enligt 3 kap. 16 § PBL framgå om redovisningen av områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen inte är förenlig med 7 kap. 18 e § första stycket miljöbalken. Länsstyrelsen ska bedöma om områdena är lämpliga för utvecklingen av landsbygden och är av ett sådant slag och har en så begränsad omfattning att strandskyddets syften fortfarande tillgodoses långsiktigt. En restriktivitet anges för Vänern där en särskild motivering krävs kring efterfrågan på mark för bebyggelse samt att det endast har en liten betydelse för att tillgodose strandskyddets syften.

Länsstyrelsens ställningstagande och fortsatt prövning

Kommunen pekar ut totalt 17 LIS-områden i översiktsplanen. Sedan utställning I har LIS-område L6 utgått med hänsyn till platsens naturvärden medan området L16 åter finns med i förslaget efter att ha tagits bort till utställning I. Det som kommunen presenterar i utställning II är exempelvis ett avsevärt tydligare kartunderlag till LIS-områdena och förbättrade beskrivningar av naturvärden. En förutsättning som redovisas på kartorna för LIS-områdena vid Skagern och Ullvettern är 100-årsflöde och 200-årsflöde. För LIS-områdena vid Vänern redovisas istället Vänernivån 46,2 m.ö.h. Det finns inte beskrivet i planhandlingen vilken nivå som 46,2 m.ö.h. motsvarar och varför just denna används. Länsstyrelsen förmodar att nivån motsvarar en 200-årsnivå utan vind och är därmed relevant att visa som förutsättning i kartorna.

Länsstyrelsen gjorde i de tidigare skedena bedömningen att områdena var för översiktligt beskrivna för att en lämplighetsbedömning för varje enskilt område skulle kunna göras. Länsstyrelsen anser nu att lämpligheten för de enskilda LIS-områdena kan bedömas. Det finns dock fortfarande brister i form av till exempel avsaknad av bedömningen av hur många bostäder som kan tillkomma inom fem av områdena, samt bedömningar av eventuell påverkan på riksintressen och höga naturvärden. Länsstyrelsen anser också att LIS-områden med särskilda förutsättningar, som till exempel de omfattande områdena L15 och L22 där uppemot 20 respektive 25 enbostadshus bedöms inrymmas, med fördel kan kompletteras med illustrationer som tydliggör hur en tillkommande bebyggelsestruktur lämpligen kan se ut vid maximal exploatering och hur hänsyn tas till bland annat ”fri passage” och naturvärden.

Vid lämplighetsbedömningen av de 17 enskilda LIS-områdena gör Länsstyrelsen bedömningen att tre områden är olämpliga och avstyrks. Vidare bedöms två områden delvis avstyrkas och av de tolv återstående områdena gör Länsstyrelsen medskick för åtta områden. De enskilda bedömningarna följer på sidan 10.

Naturvärden

Länsstyrelsen välkomnar att kommunen har utvecklat ett verktyg för bedömning och värdering av strändernas naturvärden i enlighet med Naturvårdsverkets handbok. Länsstyrelsens bedömning hade underlättats av illustrationer över möjlig bebyggelseutveckling inom respektive LIS-område, där det framgår om kommunens avsikt är att freda eller exploatera de utpekade naturvärdena. Länsstyrelsen saknar även en beskrivning av utveckling inom de utpekade vattenområdena inom respektive LIS-område. Kommunen uppger att hänsyn bör tas i vidare planering eller bygglovsgivning till naturvärdena.

Artskyddsförordningen gäller som en förlängning av hänsynsreglerna och dess bestämmelser ska vägas in i bedömningen gällande val av områden för exploatering. Begreppet gynnsam bevarandestatus består av flera delar: populationsutveckling, utbredning och kontinuerlig ekologisk funktion av livsmiljön för arten. Länsstyrelsen kan inte se att det finns en inventering om fridlysta arter i och intill LIS-områdena, därför kan inte Länsstyrelsen göra en bedömning av om förbuden i artskyddet väcks. Länsstyrelsen bedömer att inför en kommande exploatering inom LIS-områdena behövs en inventering av fridlysta arter samt eventuell bedömning och påverkan på gynnsam bevarandestatus och ekologisk kontinuerlig funktion för att säkerställa att exploateringen inte strider mot artskyddet.

Länsstyrelsens uppfattning är att all ny mark som tas i anspråk ska naturvärdesbedömas i någon form inför exploatering. Även naturvärdesinventeringar i vatten kan komma att krävas i kommande skeden. Länsstyrelsen förespråkar att naturvärden som bedöms som höga eller mycket höga, exempelvis sötvattenstrandäng och naturvärdesobjekt, undantas från exploatering. Vidare vill Länsstyrelsen skicka med att vid exploatering inom jordbruksmark kan det finnas skyddade biotoper som omfattas av biotopskyddsbestämmelserna enligt 7 kap 11 § MB.

Natura 2000 och skyddade områden

Länsstyrelsen saknar fortfarande en bedömning av påverkan på de intilliggande Natura 2000-områdena och naturreservatet Värmlands-skärgården. Länsstyrelsen saknar även en bedömning av hur fågelskyddsområdet intill L22 Baggtorp påverkas av en eventuell exploatering.

Natura 2000-området Ölmeviken, SE0610203, sträcker sig in i LIS-området L16 Nore. Enligt MKB bedöms L16 Nore inte medföra negativ påverkan på Natura 2000-området. Länsstyrelsen delar inte kommunens bedömning. Länsstyrelsen bedömer att det krävs en utredning om påverkan samt eventuellt tillstånd enligt Natura 2000 för åtgärder inom Ölmeviken. Grunden för Natura 2000-utpekandet är det öppna vattenområdet samt vikens strandängar, vilket kommunen påpekar i MKB, men inom ett Natura 2000-område kan åtgärder intill ett utpekat skyddat område påverka om det krävs tillstånd eller ej.

För att bedöma om det behövs tillstånd utifrån Natura 2000-bestämmelserna krävs ett grundligt underlag. Underlagsmaterial behöver redovisa risken för påverkan ur allmän miljösynpunkt och utifrån de utpekade värdena

(naturtyper och arter) i Natura 2000-området. Denna bedömning ska göras för alla pågående och planerade verksamheter och åtgärder.

Av 4 kap. MB följer också att Natura 2000-områden är av riksintresse. Dessa områden har, till skillnad från övriga riksintresseområden, inte pekats ut i lagen utan förtecknas i särskild ordning enligt bestämmelser i 7 kap. 27 § MB.

För samtliga utpekade LIS-områden gäller att exploateringsföretag och andra ingrepp i miljön inte får medföra att områdenas natur- och kulturvärden påtagligt skadas. Enligt riksintressebestämmelserna i 4 kap 8 § MB får en användning av mark och vatten som kan påverka ett naturområde som har förtecknats enligt 7 kap. 27 § första stycket 1 eller 2 och som omfattar verksamheter eller åtgärder som kräver tillstånd enligt 7 kap. 28 a § komma till stånd endast om sådant tillstånd har lämnats. Därför är Länsstyrelsens uppfattning att planerad exploatering i eller omkring ett Natura 2000-område ska vara så grundligt utredd som krävs i tillståndsfrågan. Eftersom detta inte är tillräckligt visat för LIS-område L11 Revsand, L13 Tennegårdsviken, L14 Baggerud, L16 Nore och L17 Långenäs kan Länsstyrelsen inte utesluta påverkan på riksintresse.

Länsstyrelsen vill även påpeka att LIS-områdena vid Skagern ska planeras så att Natura 2000-området Gullspångsälven inte påverkas negativt.

Riksintressen

Länsstyrelsen saknar en bedömning av påverkan på riksintresset för naturvård vid LIS-områdena L16 Nore, som omfattar en del av riksintresseområdet Ölmeviken, och L17 Långenäs, som ligger mindre än 200 meter norr om riksintresseområdet Arnöskärgården.

Ölmeviken, NRO-17-034, är av riksintresse för naturvård enligt 3 kap. 6 § MB. Riksintresset ska så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt skada natur- eller kulturmiljön. Risken för påverkan och skada ska utredas inför en exploatering. Riksintressevärdena som pekas ut i Ölmeviken är till exempel sötvattenstrandängar med artrik häckfågelfauna och viktiga rastlokaler för flyttande fåglar. En redogörelse över eventuell påverkan på riksintresset behövs för L16 Nore eftersom riksintressets avgränsning sträcker sig in i LIS-området. Bebyggelseutveckling är sådant som kan riskera att påtagligt skada sådana naturmiljöer. För närvarande kan inte Länsstyrelsen utesluta påverkan på riksintresse.

Samtliga utpekade LIS-områden vid Väneren omfattas i sin helhet av riksintresset för rörligt friluftsliv enligt 4 kap. MB. Riksintresset för friluftsliv enligt 3 kap. MB omfattar delar av samtliga LIS-områden vid Väneren med undantag för L15 Medhamn och L22 Baggtorp. Kommunen anger att vissa LIS-områdens syfte att utveckla befintliga och nya verksamheter kan stärka friluftslivet. Länsstyrelsen delar kommunens bedömning i detta. För LIS-områdena L16 Nore och L17 Långenäs saknar Länsstyrelsen en bedömning av påverkan på riksintresset för friluftsliv i form av påverkan på fågellivet och möjligheten att skada fågellivet.

Bryggor

Länsstyrelsen vill upplysa om att bryggor och båtplatser inte är att betrakta som nödvändiga bostadskomplement. Om kommunen har för avsikt att möjliggöra exempelvis bryggor och båtplatser för nytillkommande bostäder bör en analys av befintliga anläggningar göras för att i första hand utreda samlokalisering.

Synpunkter på enskilda LIS-områden

Utöver allmänna och övergripande synpunkter på de förslagna LIS-områdena väljer Länsstyrelsen att kommentera enskilda LIS-områden nedan. Länsstyrelsen har inget att erinra för områdena L1 Edet, L2 Håkannäs, L18 Nässundet samt L19 Bergsjö.

L4 Tokebol

Kommunen pekar ut ett stort LIS-område i Tokebol med syftet att endast möjliggöra 3–5 enbostadshus. Skagerns strandlinje är förhållandevis starkt exploaterad inom Kristinehamns kommun och enligt kartunderlaget ingår ungefär halva LIS-områdets strandlinje i en ca 2 km lång oexploaterad strandlinje. Bebyggelsen som enligt underlaget bryter upp den oexploaterade sträckan inom LIS-området utgörs endast av någon enstaka mindre ekonomibyggnad och bryggkonstruktion, och inte av permanent- eller fritidsbostäder. I Tokebol ligger den befintliga bebyggelsen minst 250 meter från strandlinjen i zonen där jordbruksmarken övergår till skogsmark. Kommunen redogör för att LIS-området i sin helhet omfattas av Länsstyrelsens kulturmiljöutpekande av Labackanäset. Kommunens kulturmiljöutpekande är snävare och omfattar därmed inte LIS-området. Naturmiljön i den sydligaste strandviken bedöms ha höga naturvärden i form av sötvattenstrandäng och bladvasszon. Länsstyrelsen förespråkar att naturvärden som bedöms som höga undantas från exploatering och ifrågasätter därmed LIS-områdets avgränsning i söder. Med hänsyn till att området ingår i en lång oexploaterad strandlinje, att området idag inte omfattar permanent- eller fritidsbostäder samt att området ingår i Länsstyrelsens utpekade kulturmiljö Labackanäset bedömer Länsstyrelsen att området ska utgå. Bebyggelse inom LIS-området skulle bryta mot bebyggelsetraditionen som finns i Tokebol och på Labackanäset där bebyggelsen ligger i samlingar eller på rad och inte i strandområdet. Att merparten av LIS-områdets mark utgörs av hänsynsområde för markstabilitet och restriktiviteten kring att exploatera jordbruksmark ligger också till grund för Länsstyrelsens bedömning.

L5 Norra Gisselbacka

I Norra Gisselbacka bedömer kommunen att 2–4 enbostadshus är lämpligt. Den östra delen av LIS-området omfattar en del av ett stort sammanhängande jordbruksmarksområde där det finns både allmänna och höga naturvärden. Väganslutning till den östra delen saknas, men kommunen bedömer att detta kan ordnas norrut. Den västra delen omfattar bostadsbebyggelse, naturområde och en mindre yta av jordbruksmark. LIS-området omfattas i sin helhet av kulturmiljöutpekandet av Labackanäset, Labacka by samt miljön kring Rudskoga kyrka. Med hänsyn till naturvärden och den mycket framträdande plats som ny bebyggelse skulle få i Rudskoga kyrkas

närmast omgivande landskap anser Länsstyrelsen att den berörda jordbruksmarken i LIS-områdets östra del inte ska ingå i området. Länsstyrelsen har inga synpunkter på området väster om bäcken och föreslår att gränsdragningen görs i denna.

L7 Gottbol

Kommunen anger att LIS-området Gottbol lämpar sig för bostads- och verksamhetsutveckling. I det tidigare planförslaget var området uppdelat i två områden, a och b, där område a bedömdes endast lämplig för bebyggelse kopplat till badplatsen. Länsstyrelsen såg positivt på uppdelningen som tydliggjorde kommunens intentioner. I detta planförslag framgår inte uppdelningen mellan var verksamhet respektive bostäder bedöms lämplig. Kommunen skriver dock att stranden ska ges särskild hänsyn. Beskrivningen av LIS-området saknar en redogörelse för huruvida området avses planläggas eller prövas med förhandsbesked/bygglov och det anges inte heller hur många bostäder som är lämpligt inom området. Det beskrivna naturvärdet, N 760-2001, är en alsumpskog på vilken eventuell påverkan från exploateringen kan behöva utredas. Länsstyrelsen förespråkar generellt att sådana utpekade naturvärdesobjekt undantas från exploatering.

L8 Skagersbrunn

Det saknas en beskrivning av hur många bostäder som kommunen bedömer kan inrymmas inom LIS-området. Länsstyrelsen anser att en exploatering inom området behöver föregås av detaljplaneläggning med hänsyn till de höga kulturmiljövärdena.

L9 Skogsvik

Kommunen skriver att den södra halvan av LIS-området endast är lämplig för verksamhetsutveckling. Kommunen redogör inte för hur många bostäder som lämpligen kan utredas i den norra delen av området och inte heller om dessa avses planläggas eller ej.

L11 Revsand

LIS-området syftar till att möjliggöra verksamhetsutveckling intill befintlig sandstrand, camping och fritidshusområde. Kommunen menar att en utveckling av området stärker underlaget för service i närområdet (Vikebygden) samt i Bäckhammar och Nybble. Länsstyrelsen bedömer att Kristinehamns tätort sannolikt får ett stärkt underlag för service, snarare än Bäckhammar och Nybble.

Hela utvecklingsområdet har mycket höga naturvärden, varför naturinventering sannolikt kommer att krävas inför exploatering. Länsstyrelsen förespråkar att naturvärden som bedöms som höga undantas från exploatering. Länsstyrelsen saknar en bedömning av påverkan på det intilliggande Natura 2000-området och naturreservatet Värmlands-skärgården. Se även synpunkter på Natura 2000.

L12 Hult

LIS-området bedöms vara lämpligt för både bostads- och verksamhetsutveckling. Kommunen anger inte i vilken omfattning utan menar att detta ska tas ställning till under detaljplanarbetet. Kommunen menar att en

utveckling av området stärker underlaget för service i närområdet (Vikebygden) samt i Bäckhammar och Nybble. Länsstyrelsen bedömer att Kristinehamns tätort sannolikt får ett stärkt underlag för service, snarare än Bäckhammar och Nybble.

L13 Tennegårdsviken

Kommunen anger att området bedöms lämpligt för 5–6 enskilda hus och både bostads- och verksamhetsutveckling. Vidare ser kommunen att en utvecklad fritidshamn skulle gynna friluftslivet i den här delen av Vänern. Länsstyrelsen är tveksam kring kommunens förslag om att rymma 5–6 enskilda hus inom LIS-området med hänsyn till naturvärden, ”fri passage” och framförallt för att området är låglänt och sankt. Enligt markförutsättningskartan hamnar stora delar av området under den i planhandlingen angivna Vänernivån 46,2 m.ö.h. Länsstyrelsens bedömning är att detta föranleder att området behöver planläggas inför exploatering.

Länsstyrelsen saknar en bedömning av påverkan på Natura 2000-området samt naturreservatet Värmlandsskärgården. Se även synpunkter på Natura 2000.

L14 Baggerud

I Baggerud ser kommunen möjligheten att utveckla den befintliga campingverksamheten i västra och centrala delen av LIS-området. I öster bedöms 5–10 enbostadshus inrymmas. Länsstyrelsen anser att en justering av den västra avgränsningen behöver göras då de höga naturvärdena i väster bör undantas från exploatering. Avgränsningen bör dras öster om hållmarksområdet och därmed bör inte heller vattenområdet utanför den västra strandlinjen omfattas av LIS-området. Lämpligtvis lämnas även ett hänsynsområde öster om hållmarksområdet utanför LIS-avgränsningen.

Länsstyrelsen saknar en bedömning av påverkan på Natura 2000-området och naturreservatet Värmlandsskärgården. Se även synpunkter på Natura 2000.

L22 Baggtorp

Kommunen bedömer att LIS-området är stort nog för att rymma 20–25 enbostadshus. Länsstyrelsen saknar en bedömning av påverkan på fågelskyddsområdet Piparnistet vid en eventuell exploatering. Fågelskyddsområdet ligger strax utanför det utpekade LIS-området och har tillträdesförbud från 1 april till 31 juli på grund av de störningskänsliga fåglar som häckar på ön. Fågelskäret är ett av norra Vänerns finaste fågelskär. Länsstyrelsens bedömning är att området är olämpligt med hänsyn till fågelskyddsområdet och att en utökad exploatering, och därmed ökad aktivitet inom området, kan medföra negativa konsekvenser för fågelskyddsområdet. Länsstyrelsen kan inte utesluta att både artskyddsfrågan och Natura 2000-frågan väcks av exploatering i området. Länsstyrelsens bedömning är att LIS-området ska utgå.

L15 Medhamn

Kommunen bedömer att området kan kompletteras med 15–20 enbostadshus samt verksamheter kopplat till befintlig hamn. Länsstyrelsen förespråkar att en detaljplan tas fram och att djur- och naturvärden utreds och bevaras.

Länsstyrelsen ser svårigheter i att exploatera den södra delen av LIS-området som omfattas av natur- och kulturvärden samt är låglänt. Det är högst tveksamt om fri passage längs strandlinjen kan möjliggöras på Hamnudden om nya bostäder eller verksamhet tillkommer där.

L16 Nore

Under översiktsplanens samråd inkom synpunkter till både kommunen och Länsstyrelsen om att en utveckling av strandnära bebyggelse i Nore riskerade att hota fågellivet i Ölmeviken. Länsstyrelsen yttrade sig inte om de enskilda LIS-områdena i det skedet. Kommunen valde att till utställningskedet ta bort Nore ur översiktsplanen. Till utställning II är LIS-området tillbaka. Området omfattas av Natura 2000-området Ölmeviken, SE0610203. Grunden för utpekandet är det öppna vattenområdet med vassområden. Vattenområdet i Ölmeviken är även av riksintresse för naturvård och friluftsliv enligt 3 kap 6 § MB. Länsstyrelsen bedömer att LIS-området är olämpligt och anser att det ska utgå.

Om kommunen går vidare med att undersöka förutsättningarna att exploatera området bör detaljplan tas fram. Det krävs en inventering av fridlysta arter, en artskyddsbedömning och tillstånd enligt Natura 2000 kan krävas för genomförande av åtgärder. Kommunen behöver bedöma naturvärden och eventuell påverkan på Natura 2000-området.

Det främsta värdet för riksintresseområdet för friluftsliv ligger sannolikt i den rika mångfalden av fåglar som kan skådas i viken. Exploatering som riskerar att medföra negativ påverkan på fågelbeståndet kan anses utgöra påtaglig skada på riksintresset för friluftsliv. Om exploatering inom LIS-området bedöms skada fågellivet, eller möjligheten att skåda fågellivet, är Länsstyrelsens bedömning att LIS-området är olämpligt med hänsyn till riksintresset för friluftsliv. Länsstyrelsen saknar en bedömning av påverkan på riksintressena och Natura 2000-området. Kommunen har inte heller redogjort för antalet bostäder som bedöms inrymmas i LIS-området.

L17 Långenäs

LIS-området är utpekade i en oexploaterad del av Mårön, mindre än 200 meter norr om Natura 2000-område, SE0610006, naturreservatet Värmlands-skärgården samt riksintresseområde för naturvård, Arnöskärgården.

Riksintresseområde för friluftsliv enligt 3 kap. MB sträcker sig in i LIS-området. Kommunen anger att verksamhetsutveckling med inriktning mot friluftsliv och besöksnäring kan möjliggöras inom LIS-området.

Länsstyrelsen bedömer att detta kan vara i linje med riksintressets värden och inriktning (friluftsliv och turism). Områdets främsta värde för friluftslivet ligger sannolikt i den rika mångfalden av fåglar som kan skådas. Exploatering som riskerar att medföra negativ påverkan på fågelbeståndet kan anses utgöra påtaglig skada även på riksintresset för friluftsliv. Om exploatering inom LIS-området bedöms skada fågellivet, eller möjligheten att skåda fågellivet, är Länsstyrelsens bedömning att LIS-området är olämpligt med hänsyn till riksintresset för friluftsliv. Den rödlistade arten strandviol, Sårbar (VU), är funnen 2011 inom LIS-området. Länsstyrelsen anser att området behöver omfattas av detaljplan där naturvärden och påverkan på Natura 2000-område samt riksintresseområden bedöms.

Länsråd Johan Blom har fattat beslut i detta ärende. Planhandläggare Adam Nyman har varit föredragande. I den slutliga handläggningen har också plan- och bostadssamordnare Magnus Ahlstrand medverkat.

Kristinehamns kommun

Kungsgatan 30

681 84 Kristinehamn

Tel: 0550-880 00

E-post: kommunen@kristinehamn.se

www.kristinehamn.se

